Colegiul „N.V. Karpen“ Bacău

(coordonatori)
Diana Andreea Craiu, Elena Simona Lăcătuşu, Simona Andreea Şova,
Emanoil Remus Cazacu, Radu Isaic

AUXILIAR CURRICULAR

pentru elevii claselor de învăţământ liceal cu frecvenţă redusă

clasa a XI-a

Materiale de predare, activităţi de învăţare şi teste de evaluare

EDITURA KARPEN DIEM

BACĂU
2024

(coordonatori)
Diana Andreea Craiu, Elena Simona Lăcătuşu, Simona Andreea Şova,
Emanoil Remus Cazacu, Radu Isaic

Autori:
Andreea HAGIMĂ, Simona LĂCĂTUŞU, Mihaela VASILOAIA, Diana IUREA,
Beatris ANGHEL, Cristina MĂGIRESCU, Mariana GHERGHIŞAN,
Ana-Maria DOLGOŞ, Virgil VATRĂ, Andrei TĂNĂSELEA,
Camelia ISMANĂ-ILISAN,Ovidiu CRAIU, Florin GHEORGHIU,
Florin IORDACHE, Radu ISAIC

AUXILIAR CURRICULAR

pentru elevii claselor de învăţământ liceal cu frecvenţă redusă

clasa a XI-a

Materiale de predare, activităţi de învăţare şi teste de evaluare

Editura KARPEN DIEM

BACĂU
2024

Coordonatori:
Prof. Diana Andreea Craiu
Prof. Elena Simona Lăcătuşu
Prof. dr. Simona Andreea Şova
Prof. Emanoil Remus Cazacu
Ing. Radu Isaic

Contribuţia profesorilor la elaborarea compendiului:

Prof. Andreea Hagimă Prof. Simona Lăcătuşu	Capitolul 1. Limba şi literatură română
Prof. Dr. Mihaela Vasiloaia	Capitolul 2. Limba engleză
Prof. Diana Iurea	Capitolul 3. Limba franceză
Prof. Beatris Anghel Prof. Cristina Măgirescu	Capitolul 4. Matematică
Prof. Mariana Gherghişan	Capitolul 5. Fizică
Prof. Ana-Maria Dolgoş	Capitolul 6. Istorie
Prof. Virgil Vatră Prof. Andrei Tănăselea	Capitolul 7. Geografie
Prof. Camelia Ismană-Ilisan	Capitolul 8. Economie
Prof. Ovidiu Craiu	Capitolul 9. Sociologie
Prof. Florin Gheorghiu	Capitolul 10. Educaţie antreprenorială
Prof. Florin Iordache Ing. Radu Isaic	Capitolul 11. Tehnologia informaţiei şi a comunicaţiilor

Corectură: Radu Isaic, Vasile Lezeriuc, Andronic Daniela
Copertă: Radu Isaic
DTP: Radu Isaic, Vasile Lezeriuc

ISBN 978-606-95802-7-1

Cuvânt-înainte

Auxiliarul pentru elevii claselor de învăţământ liceal cu frecvenţă redusă apare din nevoia stringentă de a le oferi un material uşor de parcurs şi de înţeles, unor elevi care, din diverse motive, nu şi-au putut finaliza studiile la timpul potrivit.

Autorii au avut în vedere nevoile elevilor şi specificul formei lor, de aceea, pe de o parte, compendiul are o funcţie compensatorie, încercând să satisfacă numărul redus de ore alocate procesului instructiv-educativ specific învăţământului cu frecvenţă redusă, iar pe de altă parte, spre deosebire de manualele propriu-zise, este mult mai accesibil şi mai esenţializat. Auxiliarul a fost gândit pentru fiecare nivel de clasă, de la a IX-a, la a XIII-a şi cuprinde sinteze ale disciplinelor specifice clasei avute în vedere, respectiv, modele de teste de evaluare propuse.

Prin urmare, în elaborarea auxiliarului s-au avut în vedere două principii: arderea etapelor, respectiv, *multum in parvo*, ambele reprezentând consecinţe ale specificului formei de învăţământ liceal cu frecvenţă redusă.

Director,
Prof. Emanoil-Remus Cazacu

Extras din Metodologia de oragnizare şi funcţionare a claselor de învăţământ liceal cu frecvenţă redusă, aprobată prin OMEN nr. 5139/1999

- Învăţământul liceal cu frecvenţă redusă se organizează pentru persoanele care au depăşit vârsta de 18 ani, care din diferite motive nu au posibilitatea de a urma cursurile învăţământului de zi sau seral.
- La învăţământul liceal cu frecvenţă redusă se aplică planurile de învăţământ şi programele şcolare valabile pentru învăţământul liceal cursuri serale corespunzătoare filierei şi profilului
- În fiecare semestru se alocă pentru fiecare disciplină, un număr de ore de prgătire (consultaţii, sinteze) identic cu numărul de ore prevăzut pentru 3 săptămâni de şcoală în planul cadru de învăţământ pentru învăţământul liceal seral, la care se adaugă 1-3 ore de evaluare scrisă pentru fiecare disciplină (echivalentul a 2 săptămâni).
- Pe tot parcursul desfăşurării cursurilor, elevii pot primi note şi prin evaluare orală.
- Toate lucrările scrise se arhivează şi se păstrează timp de 1 an.
- Elevii care nu se prezintă la probele de evaluare se consideră amânaţi, şi încheierea situaţiei şcolare se efectuează în conformitate cu prevederile ROFUIP.

PLAN-CADRU PENTRU ÎNVATAMÂNTUL SERAL
FILIERA TEORETICĂ-PROFIL UMANIST
SPECIALIZAREA ŞTIINŢE SOCIALE
extras din anexa nr. 2 la O.M.E.C nr. 4051/24.05.2006

Disciplina	clasa a IX-a	clasa a X-a	clasa a XI-a	clasa a XII-a	clasa a XIII-a
Limba şi literatura română	3	3	2	3	3
Limba engleză	2	2	2	2	2
Limba franceză	2	2	2	1	1
Limba latină	1	1	-	-	-
Matematică	2	2	2	2	-
Fizică	2	1	1	-	-
Chimie	1	1	-	-	-
Biologie	1	1	-	-	-
Istorie	2	2	1	3	3
Geografie	1	2	2	1	2
Logică şi argumentare	2	-	-	-	-
Psihologie	-	2	-	-	-
Economie	-	-	2	-	-
Sociologie	-	-	2	-	-
Filosofie	-	-	-	2	1
Studii sociale	-	-	-	-	1
Educaţie antreprenorială	-	-	1	-	-
Educaţie artistică	-	-	-	1	1
Tehnologia informaţiei şi a comunicaţiilor	1	1	1	2	1
CDŞ- curriculum la decizia şcolii	1	1	2	3	5
TOTAL	**21**	**21**	**20**	**20**	**20**

CENTRALIZATOR ORE FRECVENŢĂ REDUSĂ

Disciplina	IX ABC	X ABC	XI ABC	XII ABC	XIII ABC	TOTAL
Lb. română (teză)	78	78	60	78	78	372
Lb. engleză (teză)	60	60	60	60	60	300
Lb. franceză	54	54	54	36	36	234
Lb. latină	36	36	-	-	-	72
Matematică	54	54	54	54	-	216
Fizică	54	36	36	-	-	126
Chimie	36	36	-	-	-	72
Biologie	36	36	-	-	-	72
Istorie (teză)	60	60	42	78	78	318
Geografie (teză)	42	60	60	42	60	264
Logică (teză)	60	-	-	-	-	60
Psihologie (teză)	-	60	-	-	-	60
Economie (teză)	-	-	60	-	-	60
Sociologie (teză)	-	-	60	-	-	60
Filozofie (teză)	-	-	-	42	42	84
Studii sociale	-	-	-	36	-	36
Ed. antreprenorială	-	-	36	-	-	36
Ed. artistică	-	-	-	36	36	72
TIC	36	36	36	54	36	198
CDŞ 1	36	36	36	36	36	180
CDŞ 2	-	-	36	36	36	108
CDŞ 3	-	-	-	36	36	72
CDŞ 4	-	-	-	-	36	36
CDŞ 5	-	-	-	-	36	36

Capitolul 1. LIMBA ŞI LITERATURĂ ROMÂNĂ

I.UNITATEA DE ÎNVĂŢARE: FUNDAMENTE ALE CULTURII ROMÂNE

Coordonate:

- *Originile şi evoluţia limbii române*;
- Etapele realizării unui studiu de caz. Tehnici de documentare şi redactare.
- Studiu de caz: *Latinitate şi dacism. Convergenţe şi divergenţe*;

Răspândirea limbii latine între hotarele Imperiului Roman şi imensa „operă" de romanizare lingvistică au atins teritorii cu populaţii de limbi diverse, cu organizări variate şi de nivel cultural eterogen. Latina însăşi era transportată în provincii de agenţi socio-culturali diferiţi: soldaţi, mercenari, funcţionari publici, negustori, cler etc., fapt ce a creat premisele apariţiei limbilor romanice: **franceza, occitana (provensala), spaniola, catalana, portugheza, italiana, dalmata, sarda, retoromana şi română**.

Limba română reprezintă rezultatul procesului de romanizare lingvistică a populaţiei geto-dace începând cu secolul I, după războaiele de cucerire câştigate de Imperiul Roman. Învăţarea limbii latine vulgare (populare) de către daci a fost un proces firesc şi necesar pentru contactul cu administraţia romană, fiind favorizat de superioritarea culturii şi civilizaţiei latine.

Patru serii succesive de straturi lingvistice au contribuit la conturarea profilului distinct al limbii române între celelalte limbi romanice:

1. Limba traco-dacă (**substratul**) din care s-au păstat aproximativ 100 de cuvinte;
2. Limba latină (**stratul**) – în fondul principal al limbii române, 65% dintre termeni sunt latineşti, valoarea lor de „circulaţie" fiind însă mai mare, de peste 80%;
3. Limba slavă (**superstratul**) a influenţat limba română după secolul al VI –lea, consolidându-i, în mod paradoxal, latinitatea, prin întărirea unor categorii ale acestei limbi
4. Alte influenţe: tătară, turcă, maghiară, limbile slave, limba greacă, germana, franceza, italiana, engleza etc.

Limba română actuală este rezultatul unei evoluţii îndelungate, sub influenţa conjugată a mai multor factori externi (istorici, sociali, culturali) şi interni (modificările propriei structuri). Dezvoltarea limbii române poate fi etapizată astfel:

1. Perioada daco-romanică (sec al II –lea – sec. VI – VII): se constituie un idiom neolatin, pe o arie de răspândire mai largă decât Dacia, având la bază latina populară;
2. Perioada dintre secolele VI – VII şi secolul al XII –lea: se intensifică diferenţierea de latină; româna are un aspect mai arhaic decât celelalte limbi romanice, dar individualitate accentuată şi precoce; slavii seaşază în jurul Daciei, fapt cu importante consecinţe lingvistice pentru limba română;
3. Perioada dintre secolele al XIII –lea şi al XV –lea: se vorbeşte româneşte, dar se scrie în slavonă; din secolul al XIII –lea datează primele atestări istorice ale românilor, în Transilvania (*Gesta Hungarorum*, cronică a unui notar anonim al regelui ungur Bela al III –lea, menţionează că, în secolul al IX –lea, epoca venirii maghiarilor în Câmpia Panoniei, în Transilvania exista o populaţie numeroasă, formată din ***blaki*** (=vlahi) şi *sclavii* (slavii), organizată în voievodate conduse de „principi";
4. Perioada dintre secolele al XVI –lea şi al XVII –lea: apar primele scrieri în limba română (*Scrisoarea lui Neacşu din Câmpulung către Hans Benkner, judele Braşovului* – 1521, scrisori, acte de vânzare şi de cumpărare, foi de zestre, testamente, însemnări); după 1540, apar şi cărţi tipărite, traduceri religioase din limba slavonă – *Catehismul românesc*; diaconul Coresi, Grigore Ureche, Miron Costin, Nicolau Olahus constată că în toate regiunile vorbite de români se vorbeşte aceeaşi limbă de origine latină, româna, care începe să devină limbă literară şi de cultură (*Psaltirea în versuri* - Dosoftei, *Gramatica românească* – Dimitrie Eustatievici,*Biblia de la Bucureşti*), cronicile istorice originale, dezvoltarea literaturii juridice, geografice, etnografice, începuturile literaturii filosofice(*Divanul sau gâlceava înţeleptului cu lumea* – Dimitrie Cantemir, *Viiaţa lumii* – Miron Costin);
5. Perioada dintre secolele al XVIII –lea şi al XIX –lea: se dezvoltă artele, literatura şi ştiinţa; ***Şcoala Ardeleană*** are ca obiectiv demonstrarea latinităţii limbii române; intelectualii din toate provinciile româneşti se angajează în dezbateri care au drept scop modernizarea şi unificarea limbii culte: aport masiv de cuvinte din limbile romanice, mai ales din franceză şi italiană, dar şi din latina cultă; se trece treptat de la alfabetul chirilic la cel latin, introdus oficial între 1859 şi 1861; la sfârşitul secolului al XVIII –lea şi în secolul al XIX –lea au loc importante mişcări sociale şi de eliberare şi unitate naţională (Revoluţia lui Tudor Vladimirescu, Revoluţia de la 1848, Unirea Principatelor, Războiul de Indepenţă) şi apar instituţii moderne (serviciul militar, şcoli, teatre, reviste şi ziare, societăţi culturale, Academia etc.); începe epoca limbii şi culturii române moderne – româna adoptă cu uşurinţă modelele culturii romanice occidentale şi se reînscrie în sfera latinităţii, recuperând astfel pierderile şi discontinuităţile, accelerând procesul de reromanizare.

ACTIVITĂŢI DE ÎNVĂŢARE

1. Folosind dicţionarul, selectaţi şi repartizaţi în trei coloane, în funcţie de origine (substrat/ strat/ superstrat), termenii din următoarea listă: apă, barză, balaur, blajin, casă, copil, cald, coacăză, drept, duh, fluier, femeie, gleznă, iad, moş, munte, a muri, negru, pâine, a pomeni, săpun, a scrie, a sta, urdă, ureche, vatră, vistiernic, zece, zăpadă, zmeu.
2. Grupaţi următoarele cuvinte de origine slavă în trei categorii: a) termeni populari; b) termeni administrativi; c) termeni bisericeşti – ceaslov, nevastă, troiţă, voievod, dragoste, a se pocăi, clucer, a blagoslovi, jitnicer, duhovnic, vrabie, denie, cneaz, dijmă, necaz, pravilă, prieten, a zâmbi.
3. Găsiţi, pentru fiecare cuvânt românesc vechi din prima listă, câte un sinonim neologic din lista a doua:
   a) Binevoitor, gazdă, hrăpăreţ, încăpăţânare, întâmplător, jalnic, a lega, moaşte, neînţelegere, a ponegri, a primejdui, prisos, searbăd, zilnic;
   b) Afabil, amfitrion, a conecta, cotidian, a denigra, deplorabil, diferend, excedent, fortuit, fastidios, obstinaţie, a periclita, rapace, relicve.

EVALUARE

1. Pornind de la ***Cuvântul înainte*** al *Istoriei literaturii române de la origini până în prezent* (1941), de G. Călinescu, identificaţi perspectiva criticului literar asupra structurii lexicale a limbii române, ţinând cont de observaţiile lingvistice, de referinţele istorice, sociale, psihologice şi de valorile expresive ale cuvintelor selectate;
2. Alcătuiţi un portofoliu cu imagini şi documente care să ilustreze evoluţia limbii române.
3. Realizaţi o prezentare în Power-Point, utilizând imagini sugestive şi citate din bibliografia recomandată, în care să ilustraţi conceptele de *latinitate* şi *dacism*.

II. UNITATEA DE ÎNVĂŢARE: CURENTE CULTURALE ŞI LITERARE ÎN SECOLELE XVII - XVIII

Coordonate:

- Studii de caz:
  1. *Dimensiunea religioasă a existenţei*;
  2. *Cronicile medievale şi formarea conştiinţei istorice*;
- Umanism şi Renaştere;
- Iluminismul;

Începuturile literaturii române sunt legate de contextul ariei culturale din răsăritul Europei, un spaţiu complex format pe temeliile tradiţiei bizantine.

În Dacia, creştinismul pătrunsese, fără îndoială, chiar de la începutul colonizării romane, adus de legionari, mai ales din răsăritul imperiului. O dovedesc numeroase vestigii arheologice, precum şi lexicul limbii române, domeniu în care cele mai multe cuvintele referitoare la creştinism sunt latineşti: Dumnezeu (de la *Dominus Deus*) duminică, cruce, creştini, biserică, lege (lege sacră, religie), cuminecare, rugăciune, altar, Scripturi etc. Cu toate acestea, organizarea ecleziastică, instalarea unei ierarhii bisericeşti au aşteptat sfârşitul marilor năvăliri barbare şi coincid, probabil, cu perioada de glorie a primului ţarat bulgar. Este o posibilă explicaţie pentrufaptul că românii au păstrat slavona veche drept limbă bisericească până spre sfârşitul secolului al XVII-lea. Urmarea a fost că cei mai mulţi termeni privitori la organizarea ecleziastică, precum şi la teologie sau în literatura religioasă sunt de origine slavă-greacă.

Începând cu secolul al XVII-lea, limba slavona, limba oficierii serviciului divin în biserică, începe să fie înlocuită treptat cu limba română. În această perioadă s-au tradus şi s-au tipărit cărţi religioase de care aveau nevoie toţi credincioşii. Acestea au fost cazaniile (evanghelii explicate, cuprinzând învăţături morale dezvoltate pe marginea textului biblic) şi pravilele (corpuri de legi). Actele de cultură din cele trei ţări române demonstrează că mentalitatea religioasă, caracteristică Evului Mediu este dominantă.

Domniile lui Matei Basarab, în Muntenia şi Vasile Lupu, în Moldova, au marcat începutul unei epoci de înviorare culturală. Prin tipografiile înfiinţate cu sprijinul lui Petru Movilă, fiu de voievod moldovean ajuns mitropolit al Kievului, cărţile religioase se răspândesc şi contribuie la unificarea limbii române literare. Zorii literaturii religioase poartă, astfel, amprenta cărţilor religioase care au ieşit din aceste tipografii.

Începuturile culturii scrise a românilor sunt profund legate de viaţa lor spirituală, de credinţa în Dumnezeu şi de raportarea la sacru a fiecărui individ, fie om simplu, slujitor al bisericii sau voievod. Religia, alături de istorie, este cel dintâi fundal de manifestare a culturii scrise şi a literaturii. Cartea religioasă românească este, mai întâi, o carte de cult în limba slavonă, apoi o carte de cult în limba română. Traducerea ei prilejuieşte cea dintâi exprimare a creativităţii prin cuvânt în limba română.

Cel dintâi dintre cărturarii afirmaţi într-un context cultural caracterizat prin încercările tot mai insistente de introducere a limbii române în biserică a fost **mitopolitul Varlaam**. Principala sa contribuţie în domeniul culturii religioase este ***Cazania***, lucrare în care limba română dobândeşte un stil propriu, depărtându-se astfel de modelele slavone. Mitropolitul Varlaam pune în valoare, prin fraze expresive, întreaga bogăţie a limbii române. Primele accente ale prozei artistice pot fi întâlnite în pasaje remarcabile prin energia tonului şi prin ritmul construcţiei.

Mitropolitul Dosoftei a avut o importantă influenţă în viaţa religioasă a Moldovei. Prin reinfiinţarea tipografiei, prin tipărirea de cărţi noi, în special pentru ritualul bisericesc, Dosoftei este continuatorul operei culturale începute în epoca lui Vasile Lupu. Principala operă a mitropolitului Dosoftei şi prima lui scriere care a fost tipărită este *Psaltirea în versuri*, care apareîn anul 1673, într-un orăşel polonez.

În secolul următor (XVIII), **Antim Ivireanul**, Mitropolitul Ţării Româneşti, a realizat o culegere de predici, *Didahiile*. Sunt 28 de scrieri în limba română, comcepute după arta elocinţei (oratoriei). Anul 1688 reprezintă anul de recunoaştere definitivă a limbii române ca limbă a cultului ortodox. În acest an se realizează traducerea integrală a Bibliei, *Biblia de la Bucureşti*, de către Radu Greceanu şi fraţii Şerban în timpul domniei lui Şerban Cantacuzino, care a şi tipărit-o. Această lucrare monumentală poate fi considerată o încununare a scrierilor religoase de pe teritoriul românesc din perioada medievală.

Între secolele al XIV–lea şi al XVI–lea, în Europa se dezvoltă o mişcare culturală majoră, cea a Renaşterii, care porneşte de la redescoperirea valorilor spirituale şi culturale ale Antichităţii greco-latine. Europa intră în această perioadă într-un proces dinamic de redescoperire care s-a caracterizat, printre altele, prin descoperiri geografice şi mari invenţii, prin evoluţia ştiinţelor şi artelor.

În centrul preocupărilor Renaşterii o fost instaurat OMUL, conform unei concepţii social-filosofice umaniste, după un Ev Mediu întunecat în care fiinţa umană este ţinută în umbra neştiinţei. A fost promovată ideea încrederii în valoarea intrinsecă a omului şi în posibilităţile lui de perfecţionare, primatul raţiunii şi importanţa ridicării conştiinţei umane spre lumină prin cultură. Idealul omului universal, om de ştiinţă, filosof, artist şi, în acelaşi timp, om de stat, a devenit idealul umaniştilor, parţial întruchipat de Leonardo da Vinci sau Michelangelo.

Opunându-se dogmaticii de tip teologal, **umanismul** promovează cercetarea ştiinţifică, utilizarea surselor în studiul istoriei, critica filologică. Petrarca şi Boccaccio în Italia, Clement Marot şi Rabelais pentru Franţa sunt dintre cărturarii care introduc în operele lor noua atitudine faţă de om. Prin La Montaigne, Pico della Mirandola, Thomas Morus, Erasmus din Rotterdam sau Jan Kochanowski se realizează, în manieră erudită, trecerea de la tipul uman medieval, *ascetul* sau *cavalerul*, spre un nou concept al fiinţei, văzută ca unitate dialectică între psihic şi fizic, trăindu-şi disponibilităţile de manifestare în toate planurile.

În spaţiul românesc, din cauza condiţiilor istorice nefavorabile, manifestări de tip umanist apar şi se dezvoltă mai târziu decât în vestul Europei, întâi în unele forme de învăţământ umanist, greco–latin (*Schola latina* de la Cotnari), apoi în activitatea unor istorici, cărturari, traducători, care şi-au făcut un ideal din valorile morale ale antichităţii: Nicolaus Olahus, Grigore Ureche, Miron Costin, Ion Neculce, Dimitrie Cantemir, Nicolae Milescu Spătarul, Constantin Cantacuzino, Udriste Năsturel).

Până să pătrundă în aria de influenţă a marilor centre spirituale (Atena, Bizanţ sau Roma), literatura română a considerat folclorul drept sursă şi model. De aceea, se poate vorbi despre *un clasicism folcloric*, în sensul în care, aşa cum susţine Lessing, popoarele descoperă de la sine, în fazele culturii lor tinere, fundamentele frumosului clasic. Capodoperele clasicismului greco-latin se fac cunoscute abia în secolul al XVII–lea cărturarilor români. Devine astfel evident faptul că în literatura română nu a mai fost posibilă cristalizarea unui clasicism propriu-zis; totuşi, a putut fi pregătit contextul propice pentru manifestarea unui umanism popular.Aşa a apărut *umanismul* cronicarilor. Grigore Ureche, Miron Costin sunt primii români care au avut contact direct cu fondul cultural apusean. Ei capătă conştiinţa clară a romanităţii, făcând uz de mărturiile unor istorici latini, sau ale unora care au apelat la limba latină, nerămânând, nici ca oameni de spirit, indiferenţi la filosofia şi literatura anticilor, cu atât mai puţin la cea modernă. Drept dovadă stă poemul *Viiaţa lumii* ce are rezonanţa versurilor lui Fr. Villon.

Filele letopiseţelor alcătuite de cronicarii moldoveni, consideraţi de o parte a criticii primii umanişti de origine română, conţin importante influenţe dinspre scrierile religioase; la fel, şi celelalte scrieri ale acestora – *Viiaţa lumii*, poemul filosofic al lui Miron Costin. În acelaşi timp, însă, cronicile lor demonstrează că destinul culturii româneşti începe să se desprindă de viaţa religioasă şi de activitatea mitropoliţilor. Influenţaţi de idei umaniste, boieri luminaţi încearcă să recupereze trecutul istoric, demonstrând, pentru prima dată, ideea unităţii de neam şi de limbă a românilor. Aceşti cărturari erau educaţi, iubitori de cultură, poligloţi, călătoriseră prin multe ţări şi ajung deţinători ai unor funcţii importante în stat. În lucrarea *Istoria literaturii române de la început până azi*, Al. Piru afirmă: „Un rol însemnat în dezvoltarea istoriografiei, mai ales a celei moldovene, l-a jucat umanismul târziu al şcolilor iezuite din Polonia, cunoscute de cronicari direct, ca elevi.

Umanismul târziu afectează concepţia cronicarilor în ceea ce priveşte rolul educativ al istorie, rolul personalităţii în istorie (ei sunt partizani ai teoriei că istoria o fac eroii), conceptul de glorie (cronicarii cred că războaiele sunt purtate de monarhi în scopul ilustrării numelui lor). Apariţia ideii romanităţii poporului român şi a latinităţii limbii sale, ca şi cea a originii comune a tuturor românilor trebuie puse, de asemenea, pe seama influenţei umanismului, a studiului limbii latine şi a autorilor clasici. Stolnicul Constantin Cantacuzino, cultivat la şcoala

din Padova, se vindecă de complexele (in)culturii originare, aprofundându-i pe anticii Aristotel sau Cicero, dar şi pe modernii – pentru acea epocă – Erasmus, Petrarca, Machiavelli sau Malebranche.

Cultura feudală românească trece în lumea valorilor europene graţie lui Nicolae Milescu Spătarul, însă cel care-i garantează universalitatea este Dimitrie Cantemir. Principele cărturar studiase la Academia grecească de la Constantinopol, cunoscând astfel literatura greco–latină sau filosofia neoaristotelică şi fiind pe deplin informat în domeniul orientalisticii; în plus, el a cultivat relaţii strânse cu mediile culturale ruseşti şi apusene. Dintre lucrările sale, cele mai apreciate sunt *Creşterea şi descreşterea Curţii Otomane* şi *Descrierea Moldovei*. Pentru mult timp, prima a reprezentat unica perspectivă asupra istoriei turcilor, fiind consultată, printre alţii, de George Gordon Byron şi Victor Hugo. Menţinând spiritul filosofic al vremii, lucrarea expune ideea evoluţiei ciclice a imperiilor. *Descriptio Moldaviae* oferă date valoroase, de asemenea pentru prima dată, cu privire la poporul român din Moldova (geografia, administraţia, organizarea politică, limba şi obiceiurile).

Dimitrie Cantemir, cel mai cunoscut umanist român, lasă moştenire o operă ce demonstrează un spirit universal prin laborioasa documentare în domeniul ştiinţelor umaniste şi propensiunea sa pentru cercetare. Cele mai importante lucrări sunt considerate cele cu caracter istoric, prin ele manifestând o concepţie superioară despre istorie comparativ cu cea a cronicarilor moldoveni. *Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor*, *Viaţa lui Constantin Cantemir*, *Evenimentele Cantacuzinilor şi Brâncovenilor* sunt scrierile care înfăţişează trecutul poporului său, originea comună a românilor. *Descrierea Moldovei*, *Divanul sau Gâlceava înţeleptului cu lumea sau giudeţul sufletului cu trupul*, *Istoria ieroglifică* reprezintă alte lucrări care definesc concepte umaniste generale sau adaptate la mentalitatea spaţiului cultural răsăritean.

Iluminismul sau *luminismul* este un curent de gândire manifestat în secolul al XVIII-lea în Europa, cu numeroase urmări în plan politic, social şi artistic, ce continuă linia umaniştilor în dezideratul de a elibera omul din *întunericul* la care îl condamnase Evul Mediu, pentru a-l face obiectul propriei sale evoluţii: omul este perfectibil, acest deziderat putând fi atins prin *învăţătură*, muncă, raţiune. La fel, şi societatea pe care el o construieşte. Iluminismul este promovat de ideologii claselor sociale în perpetuă schimbare, adică de burghezie, deoarece concepţia rigidă despre om este înlocuită cu una dinamică. Aşa se explică de ce a apărut întâi în ţările în care burghezia a evoluat mai repede (de exemplu, Anglia şi Franţa) şi s-a cristalizat mai târziu în zonele în care feudalismul era mai puternic, iar burghezia, încă la început (în sud–estul Europei).

În lucrarea sa, Ovidiu Drîmba descrie contextul istoric în care s-a dezvoltat iluminismul: „Lupta de emancipare a acestei clase revoluţionare în epoca ei de ascensiune s-a sprijinit pe un număr de idei orientate în întregime pe o direcţie antifeudală. Astfel, încă din 1688, în cadrul Revoluţiei burgheze din Anglia, când Parlamentul a votat *Declaraţia drepturilor*, proclamând suveranitatea poporului, începe să fie pus sub semnul întrebării tot ceea ce ea specific epocii feudale. Treptat, se cristalizează o ideologie iluministă care va pregăti Marea Revoluţie Franceză din 1789".

Trăsăturile iluminismului sunt:

- caracterul antifeudal şi antidespotic (instituţiile feudale sunt dur criticate: monarhia absolutistă, bazată pe principiul *dreptului divin*, justiţia, biserica şi şcoala; John Locke, Montesquieu, Voltaire şi Jean–Jacques Rousseau cer limitarea puterilor monarhului şi feudalilor, libertate socială şi politică pentru popor; principiile iluministe fundamentale devenite argumente sunt egalitatea şi libertatea, suveranitatea poporului, *dreptul natural* şi *contractul social*).
- spiritul raţionalist, materialist şi laic (secolul *luminilor* este recunoscut drept perioada istorică în care raţiunea se afirmă puternic, în care existenţa a fost interpretată materialist; de asemenea, ştiinţele umaniste – istorie, filosofie, drept - se emancipează de sub dominaţia mentalităţii religioase).

Din punct de vedere literar, iluminismul oferă noi teme (libertatea necesară a eului, în *Călugăriţa* lui Diderot), (existenţa umană ca libertate deplină, în *Ţiganiada* lui Ion Budai-Deleanu), alte forme de exprimare a sensibilităţii (confesiunea în *Memoriile* lui Jean–Jacques Rousseau). Într-un anumit mod, aceste schimbări anunţă concepţia romantică despre artă şi realitate, dar nu se poate vorbi despre un curent literar în adevăratul sens al cuvântului. Iluminismul este un curent ideologic şi cultural, dar nu un curent literar, deoarece nu prezintă o estetică proprie, cum avea, de pildă, clasicismul. În tragediile lui Voltaire sau comediile lui Beaumarchais, scriitori iluminişti, persistă principii estetice clasice, în timp ce structurile epice din povestire, nuvelă şi roman anunţă modalităţi ale prozei de mai târziu. Schiller şi Goethe sunt reprezentanţi ai genului liric în epocă, genul cel mai slab reprezentat din punct de vedere cantitativ.

În spaţiul românesc, se pot identifica două forme distincte de iluminism: una puternică, bogată în acţiuni caracteristice iluminismului („Şcoala Ardeleană" – *Hronica românilor şi a mai multor neamuri*, Gheorghe Şincai, *Istoria pentru începutul românilor în Dachia*, Petru Maior, *Istoria şi lucrurile şi întâmplările românilor*, Samuil Micu, *Ţiganiada*, Ion Budai-Deleanu), cealaltă, mai degrabă de tip şcolar, dusă până prin 1830 de către Gheorghe Lazăr şi Dinicu Golescu pentru Ţara Românească şi Gheorghe Asachi în Moldova. Iluminismul „Şcolii Ardelene" reprezintă o primă etapă a modernizării spiritualităţii româneşti prin racordarea la marile idei iluministe, impulsionarea evoluţiei prin cultură, interesul pentru stabilirea adevărului în ceea ce priveşte originea poporului român şi a limbii sale.

În concluzie, iluminismul a reprezentat prima etapă concretă în construcţia edificiului european modern.

ACTIVITĂŢI DE ÎNVĂŢARE

1. Citeşte cu atenţie următorul text: *„Fost-au acest Ştefan-Vodă om nu mare de statu, mânios şi de grabă a vărsa sânge nevinovat; de multe ori la ospeţe omorâea fără giudeţ. Amintrilea era om întreg la fire, neleneşu, şi lucrul său îl ştia a-l acoperi, şi unde nu gândiai, acolo îl aflai. La lucruri de războaie meşter; unde era nevoie, însuşi să vârâia, ca văzându-l ai săi să nu îndărăpteze, şi pentru aceaia raru războiu de nu biruia. Şi unde-l biruia alţii, nu pierdea nădejdea că ştiindu-să căzut gios, să rădica de-asupra biruitorilor. Mai apoi, după moartea lui, şi ficiorul său, Bogdan-Vodă, urma lui luase, de lucruri vitejăşti, cum să tâmplă: den pom bun, roadă bună să iese."* (Grigore Ureche – *Letopiseţul Ţării Moldovei*)
   a) identifică trăsăturile personajului portretizat în acest fragment. (15 – 20 de rânduri)
   b) argumentează, cu exemple, caracterul arhaic al limbii şi al stilului. (10 – 15 rânduri)
   c) arată care este contribuţia cronicarilor la dezvoltarea limbii şi literaturii române, pornind de la acest text. (1 – 2 pagini)

I. Se dă textul:

„Precum un om casnic, vrând ca să samene grâu curat în holda lui, pune multă nevoinţă de-l cerne şi-l curăţă de neghină şi de altele, aşa şi sfinţii părinţii noştri au pus multă nevoinţă de au cernut cu ciurul chibzuielii toată sfânta Scriptură şi au ales ca nişte grâu curat din toate bunătăţile câte ar putea fi aceste trei bunătăţi mari: credinţa, nădejdea şi dragostea şi le-au sămânat în holda sfintei biserici, adică în adunarea şi în inima celor credincioşi. Şi are datorie fieştecare creştin a le ţinea şi a le face, căci fără aceste trei bunătăţ nu iaste cu putinţă nici cu un mijloc să se mântuiască creştinul, măcar de ar zice cine ce va vrea, căci acestea sunt temeele creştinătăţii. Că precum nu iaste cu putinţă a trăi neştine pre pământ fără de hrană trupească şi fără de îmbrăcăminte şi fără de somn, aşa nici fără de aceste trei bunătăţi care le sunt, precum am zis şi mai sus, credinţa, nădejdea şi dragostea." (Antim Ivireanul, *La Dumineca Vameşului, cuvânt de învăţătură)*

Se cere:

1. Indică sinonimele contextuale ale cuvintelor: *casnic, nevoinţă, chibzuială, spurcăm.* **6p**
2. Găseşte câte un antonim pentru sensul din text al cuvintelor: *îl curăţă, credinţă, nădejde, dragoste.* **6p**
3. Scrie patru expresii/ locuţiuni care să conţină substantivul *inimă.* **6p**
4. Transcrie o structură, din text, care să evidenţieze oralitatea exprimării. **6p**

5. Rescrie enunțul următor ținând cont de normele limbii literare actuale: *Şi are datorie fieştecare creştin a le ţinea şi a le face, căci fără aceste trei bunătăţ nu iaste cu putinţă nici cu un mijloc să se mântuiască creştinul, măcar de ar zice cine ce va vrea, căci acestea sunt temeele creştinătăţii.* **6p**
6. Selectează din text o enumerație, o repetiție și o comparație. **6p**
7. Stabilește forma de plural a substantivelor: *grâu, neghină.* **6p**
8. Exprimă-ți părerea, într-un text de 8 – 10 rânduri, despre importanța credinței, a nădejdii și a dragostei în viața omului. **8p**

EVALUARE

1. Comentați, într-un text de minimum o pagină, textul extras din Biblie, *Geneza*, dezvoltând următoarele dimensiuni: dificultatea discursului, particularități ale limbii vechi, selectarea unor termeni care exprimă puterea divină și interdicția divină, pedeapsa divină;

2. Alcătuiți un portofoliu cu imagini și documente care să ilustreze dimensiunea religioasă a existenței românilor în perioada medievală. Lucrați pe grupe;

3. Realizați o prezentare în Power-Point cu texte și imagini inspirate de mitul creației și al căderii omului din paradis;

4. Scrie un eseu de 2-3 pagini în care să prezinți formarea conștiinței istorice prin referire la textele cronicarilor moldoveni din secolul al XVII-lea.

În redactarea eseului tău vei avea în vedere:

a. prezentarea contextului istoric și cultural în care își concep opera cronicarii moldoveni;

b. definirea noțiunii de conștiință istorică prin referire la cel puțin trei trăsături/elemente constitutive ale acesteia;

c. identificarea și analizarea a cel puțin trei trăsături/elemente constitutive ale conștiinței istorice în *Predosloviile* cronicarilor moldoveni;

d. formularea unui punct de vedere argumentat în legătură cu formarea conștiinței istorice în secolul al XVII-

EVALUARE SUMATIVĂ
A. FORMAREA CONȘTIINȚEI ISTORICE

- **Din oficiu se acordă 20 puncte.**

Se dă textul:

„Ştefan-Vodă cel Bun, vrând să margă la biserică întru o duminică dimineaţa, la liturghie, în târgu în Vasluiu, şi ieşind în polimari la curţile domneşti ce era făcute de dânsul, au audzit un glas mare de om strigând să aducă boii la plug. Şi mirându-să ce om este acela să are duminica, şi îndată au trimis în toate părţile, ca să-l găsască pre acel om, să-i aducă la dânsul. Şi l-au aflat pre om în sus, pre apa Vasluiului, cale de patru ceasuri, arând la o movilă ce să cheamă acum Movila lui Purcel. Că pe acel om încă îl chema Purcel. Şi ducându-l pre acel om la Ştefan-vodă, l-au întrebat Ştefan-vodă: el au strigat aşe tare, şi pentru ce ară duminica? El au dzis că au strigat el să aducă boii la plug, şi ară duminica, că este om sărac, şi într-altele dzile n-au vrut frate-său să-i de plugul, şi acum duminica i-au dat. Deci Ştefan-vodă au luat plugul fratelui celui bogat şi l-au dat fratelui celui săracu, să fie a lui." (*O samă de cuvinte* - Ion Neculce)

Partea I

Răspundeți la următoarele cerințe :

1. Scrie câte un sinonim contextual pentru următoarele cuvinte: *liturghie, dzile.* **5 puncte**
2. *Scrisoarea lui Neacşu din Câmpulung*, primul document scris în limba română, a fost datat în:
   - a) 1648
   - b)1521
   - c)1340 **5 puncte**
3. Rezumă, conform normelor actuale, fragmentul de mai sus. **10 puncte**
4. Ilustrează, prin câte un enunț, sensul denotativ și sensul conotativ al cuvântului *biserică*. **5 puncte**
5. Motivați, în 3 fraze, atitudinea domnitorului când află povestea omului. **5 puncte**
6. Numiți doi cronicari moldoveni și câte o operă reprezentativă din creația lor. **5 puncte**
7. Ce este conștiința istorică? **5 puncte**
8. Care sunt scrierile istorice cele mai cunoscute? **5 puncte**
9. Definiți cronica și prezentați o tipologie a ei. **5 puncte**

Subiectul al II- lea

Prezentați, la alegere, una dintre creațiile umanismului românesc într-un eseu de 15-30 de rânduri. **30 puncte**

B. FORMAREA CONȘTIINȚEI ISTORICE

2. Citește cu atenție următorul text: *„Fost-au acest Ştefan-Vodă om nu mare de statu, mânios şi de grabă a vărsa sânge nevinovat; de multe ori la ospeţe omorâea fără giudeţ. Amintrilea era om întreg la fire, neleneşu, şi lucrul său îl ştia a-l acoperi, şi unde nu gândiai, acolo îl aflai. La lucruri de războaie meşter; unde era nevoie, însuşi să vârâia, ca văzându-l ai săi să nu îndărăpteze, şi pentru aceaia raru războiu de nu biruia. Şi unde-l biruia alţii, nu pierdea nădejdea că ştiindu-să căzut gios, să rădica de-asupra biruitorilor. Mai apoi, după moartea lui, şi ficiorul său, Bogdan-Vodă, urma lui luase, de lucruri vitejăşti, cum să tâmplă: den pom bun, roadă bună să iese."* (Grigore Ureche – *Letopiseţul Ţării Moldovei*)

a) Identifică trăsăturile personajului portretizat în acest fragment - 10p. (15 – 20 de rânduri)

b) Argumentează, cu exemple, caracterul arhaic al limbii și al stilului – 10p. (10 – 15 rânduri)

c) Arată care este contribuția cronicarilor la dezvoltarea limbii și literaturii române, pornind de la acest text – 40p. (1 – 2 pagini)

3. Precizează trăsăturile ideologice și culturale ale iluminismului european care se regăsesc în literatura română din perioada secolul al XVIII-lea - secolul al XIX-lea. - 30p. (1 – 2 pagini)

10 p. din oficiu

III. UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: PERIOADA MODERNĂ - PAȘOPTISMUL

Coordonate:

- Studiu de caz: *Rolul literaturii în perioada paşoptistă*;
- Descoperirea literaturii populare;
- Propunere de texte – suport: *Introducţie* la „Dacia literară", Mihail Kogălniceanu, *Alexandru Lăpuşneanul,* Costache Negruzzi.

Revista care impune pentru prima oară un program substanţial pentru crearea literaturii naţionale este *Dacia literară*, apărută la Iaşi în anul 1840, sub îndrumarea lui Mihail Kogălniceanu şi va fi interzisă după primul număr, căci, prin chiar numele ei, dar mai ales prin ideile emise aici pledează pentru unitatea literaturii noastre. Revistă programatică, *Dacia literară* formulează, în *Introducţie*, principalele surse tematice care stau la baza unei literaturi naţionale: **folclorul autohton, istoria naţională şi natura patriei**. În spiritul acestei recomandări novatoare *se va dezvolta literatura română preromantică* (momentul paşoptist) şi *romantică* (Eminescu), până aproape de începutul secolului al XX-lea (semănătorismul şi poporanismul vin pe aceeaşi direcţie).

Kogălniceanu fixează 4 coordonate ale articolului-program, şi anume:

- întemeierea spiritului critic în literatura română pe principiul esthetic.
- afirmarea idealului de realizare a unităţii limbii şi a literaturii române: *„În sfârşit, ţălul nostru este realizarea dorinţii ca românii să aibă o limbă şi o literatură comună pentru toţi"*.
- combaterea imitaţiilor şi a traducerilor mediocre, dorindu-se o literatură original.
- promovarea unei literaturi originale, prin indicarea unor surse de inspiraţie în conformitate cu specificul naţional şi cu estetica romantică. Tematica literaturii paşoptiste va fi: natura, istoria, obiceiurile şi tradiţiile poporului român.

Alexandru Lăpuşneanul, de Costache Negruzzi

C.Negruzzi, scriitor reprezentativ al tendinţelor paşoptiste, s-a conformat cerinţelor estetice ale epocii respective şi a oferit cel dintâi model al prozeiromâne prin nuvela *Alexandru Lăpuşneanul*.

Publicată în primul număr al „Daciei literare"(1840) nuvela vine în întâmpinarea programului artistic al lui M. Kogălniceanu.

Nuvela istorică şi raportul realitate-ficţiune

Nuvela istorică este specifică romantismului, având ca sursă de inspiraţie istoria naţională. Cea mai mare parte a informaţiilor documentare este preluată din „cronicile bătrâne". Această preluare nu înseamnă copiere servilă, căci pentru Negruzzi literatura nu trebuie să fie conformă cu realitatea, ci cu propria viziune (aici, una romantică).

Scriitorul recurge la câteva licenţe istorice, modificând unele date reale în scopuri artistice. El nu rămâne subordonat concepţiei autorilor prelucraţi, ci îşi imaginează scene şi personaje noi: boierii Spancioc şi Stroici, scena dintre Doamna Ruxanda şi jupâneasa văduvă, existenţa lui Moţoc în timpul celei de-a doua domnii a lui Lăpuşneanul.

Tema

Tema nuvelei este de factură istorică, romantică, prezentând politica de îngrădire a marii boierimi de către voievodul tiran, spre a stăvili luptele pentru domnie care duceau la ruinarea ţării şi, implicit, a poporului. Se dezvoltă un conflict puternic între cele două clase sociale, care are drept soluţie crima. Lăpuşneanul este otrăvit în final în urma unui complot pus la cale de mitropolit, de boierii Spancioc şi Stroici, dus la îndeplinire de Doamna Ruxanda.

Structura. Echilibrul compozitional

Cuvântul care ar caracteriza cel mai potrivit meritele nuvelei este „echilibru". Construcţia este riguroasă, sobră, de factură clasică. Este împărţită în 4 capitole simetrice, fiecare având un motto care sintetizează substanţa epică:

1. „Daca voi nu mă vreţi,eu vă vreu.."
2. „Ai să dai samă,Doamnă!"
3. „Capul lui Moţoc vrem!"
4. „De mă voi scula, pre mulţi am să popesc şi eu.."

De acelaşi echilibru beneficiază şiarta povestirii-naratorul este extrem de sobru, detaşat, obiectiv. Mai mult,pentru prima dată întâlnim scene de masă, personaj colectiv magistral realizat care îl anticipează pe Rebreanu. Tema, personajele excepţionale, culoarea de epocă aparţin exclusiv romantismului.

Nuvela este diversificată prin procedeul descrierii şi al dialogului, cu rol esenţial în derularea faptelor. Nu lipseşte nici suspansul, creat prin replicile celebre ale voievodului.

Subiectul nuvelei

Acţiunea se desfăşoară într-o gradare bine controlată şi respectăsuccesiunea momentelor subiectului. Întâmplările se petrec în Moldova medievală, după ce Lăpuşneanul se întoarce în ţară cu ajutor turcesc. El se răzbună pe boieri, îi omoară şi le aşază capetele sub forma unei piramide.

Deznodământul prezintă moartea domnitorului, otrăvit de soţia sa, Ruxanda, sub influenţa boierilor fugari, Spancioc şi Stroici.

Caracterizarea lui Lăpuşneanul

Alexandru Lăpuşneanul, eroul principal al nuvelei cu acelaşi nume, este un personaj complex şi deplin individualizat. Este un personaj romantic, excepţional, aflat în situaţii excepţionale, ilustrând un destin de excepţie. Trăsătura sa fundamentală este voinţa de a domni ca un autocrat, impunându-şi cu fermitate autoritatea. Scena întâlnirii cu cei 4 boieri la hotarele Moldovei şi izbucnirea în urma aflării veştii că a fost călugărit pun în lumină impulsivitatea celui hotărât să acţioneze numai după bunul plac.

Dovedind o abilitate politică remarcabilă, îl cruţă la început pe Moţoc pe care mai apoi îl jertfeşte pentru a scăpa el însuşi de mânia maselor. Bun cunoscător al psihologieiumane, el manifestă o atitudine provocatoare în faţa duşmanilor săi.

Caracterul crud şi sângeros dezvăluie, în manieră romantică, un om diabolic. Este semnificativă scena „leacului de frică", unde clădeşte cu sadism o piramidă din capetele boierilor ucişi. Cuvintele mitropolitului („crud şi cumplit este omul acesta") arată un domnitor tiran şi fără credinţă în Dumnezeu.

Capacitatea de simulare, viclenia, cinismul, toate acestea izvorăsc dintr-o inteligenţă pusă în slujba răzbunării. Jurământul machiavelic din biserică dezvăluie foarte bine aceste trăsături.

ACTIVITĂŢI DE ÎNVĂŢARE:

1. Enumeră patru trăsături ale speciei literare **nuvelă**.
2. Identifică cele cinci momente ale subiectului din nuvela istorică „Alexandru Lăpuşneanul".
3. Precizează modalităţile de caracterizare folosite în cazul personajului principal al nuvelei.
4. Prezintă tipul de narator şi perspectiva narativă din text.
5. Ilustrează cel puţin patru trăsături ale realismului prezente în text.

EVALUARE

1. Scrie un eseu de 2 - 3 pagini despre *particularităţile de construcţie a unui personaj* dintr-o *nuvelă realistă istorică* studiată.

IV. UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: ROMANTISMUL

SINTEZĂ A CONȚINUTURILOR DE ÎNVĂȚARE

Coordonate:

- Junimea și Titu Maiorescu;
- Mihai Eminescu - Luceafărul.

În toamna anului 1863, sub guvernarea democratică a lui Alexandru Ioan Cuza, un grup de tineri dornici de a da un alt curs culturii și literaturii românești înființează la Iași o asociație culturală cu numele „Junimea". Inițiatorii sunt: Petre P. Carp, Vasile Pogor, Theodor Rosetti, Iacob Negruzzi, Titu Maiorescu.

Activitatea Junimii se desfășoară pe mai multe etape:

1. o etapă în care se elaborează principiile estetice ale societății - 1863-1874: este vremea în care Junimea provoacă cele mai multe reacții adverse, dar și aceea în care, prin succesul polemicilor ei, prin adeziunea lui Vasile Alecsandri, prin descoperirea lui Eminescu, prestigiul începe să-i fie asigurat;
2. o etapă în care ședințele din Iași încep să fie dublate de cele de la București (1874-1885). În 1885, Iacob Negruzzi se mută la București, luând cu sine și revista a cărei direcție o păstrează singur până în 1893.
3. după 1885, este perioada în care principiile estetice ale junimismului se dezvoltă în mod deosebit. Această etapă a grupării și chiar a revistei are un caracter universal. Activitatea Junimii va înceta în 1916, la București.

Deviza Societății Junimea: ***„Intră cine vrea, rămâne cine poate!"***

În plan cultural, ***obiectivele*** Junimiii au fost foarte limpezi:

a) răspândirea spiritului critic
b) încurajarea progresului literaturii naționale
c) susținerea independenței intelectuale a poporului român (educarea publicului prin prelecțiuni populare)
d) susținerea originalității culturii și a literaturii române prin punerea problemei unificării limbii române literare și prin respectul acordat literaturii
e) crearea și impunerea valorilor.

T. Maiorescu a avut un rol definitoriu în cadrul societății Junimea, impunându-se ca adevăratul ei conducător, iar în cadrul epocii, drept îndrumătorul cultural și literar. Domeniile de manifestare ale spiritului critic maiorescian sunt numeroase: limba română, literatură, cultură, estetică, filosofie.

În 1867, Maiorescu publică studiul ***O cercetare critică asupra poeziei române de la 1867***. Din rațiuni metodologice, criticul își împarte articolul în două părți: *Condițiunea materială a poeziei* și *Condițiunea ideală a poeziei*. În concepția lui, spre deosebire de știință care este chemată să exprime adevărul, «poezia este arta de a pune fantezia în mișcare prin cuvinte», frumosul fiind «ideea manifestată în materie sensibilă». De aceea, poezia trebuie să aibă două *condițiuni*: una material, realizată prin cuvinte ca «organ de comunicare» - figuri de stil, licențe poetice, expresivitate, poetul trebuind să aleagă mereu «cuvântul cel mai puțin abstract», iar cealaltă, ideală, are în vedere sentimente și pasiuni exprimate, căci: «ideea sau obiectul exprimat prin poezie este totdeauna un simțământ sau o pasiune și niciodată o cugetare exclusiv intelectuală».

MIHAI EMINESCU, *LUCEAFĂRUL*

Geneza poemului

Apărut în *Almanahul Societății „România Jună"* din Viena, în 1883, poemul *Luceafărul* a cunoscut un îndelungat proces de elaborare. Putem identifica următoarele izvoare:

1. Izvorul folcloric: se referă la basmul *Fata în grădina de aur* cules de germanul Richard Kunisch de pe teritoriul Țărilor Române și publicat de acesta în 1861. Din acest basm românesc Eminescu păstrează unele elemente: motivul frumuseții unice a fetei și ideea relației imposibile dintre o pământeancă și un nepământean.
2. Izvorul filosofic: elemente preluate de la filosofii germani Kant, Hegel și Schopenhauer.
3. Izvorul experienței de viață și de creație a lui Mihai Eminescu

Tema poemului

În identificarea temei poemului putem porni de la o mărturisire a poetului: „În descrierea unui voiaj în Țările Române, germanul Kunisch povestește legenda Luceafărului. Aceasta este povestea. Iar înțelesul alegoric ce i l-am dat este că, dacă geniul nu cunoaște nici moarte și numele lui scapă de simpla uitare, pe de altă parte însă, pe pământ, nu e capabil a ferici pe cineva, nici capabil a fi fericit. El n-are moarte, dar n-are nici noroc."

Prin urmare, tema poemului o reprezintă condiția nefericită a omului de geniu căruia îi este imposibil să găsească fericirea în dragoste alături de o ființă inferioară.

Compoziția

Întreaga sinteză de teme și motive a poemului se distribuie în două planuri de referință: unul universal cosmic (macrouniversul) și altul uman terestru (microcosmosul) care converg unul către celălalt și interferează uneori în cele patru tablouri.

Interferența genurilor literare

Forma poemului este narativ-dramtică. Argumente: formula de introducere („A fost odată"), numărul mare de verbe, dialogul. Cu toate acestea, poemul *Luceafărul* aparține genului liric, pentru că schema epică este doar cadrul, iar „personajele" sunt, de fapt, simboluri lirice și metafore în care se sintetizează idei filosofice, atitudini morale, stări de sensiblitate, o viziune poetică. Interferența genurilor literare conferă poemului o mare profunzime și posibilități multiple de interpretare.

Tabloul I

Începutul se află sub semnul basmului, iar portretul preafrumoasei fete de împărat este realizat prin superlative de factură populară. Ea este „una la părinți / Și mândră-n toate cele". Este unică în primul rând prin aspirații: se desprinde din umbra „negrului castel" căutând mereu de la fereastră orizontul, deschiderea către înalt.

Se surprinde începutul apropierii dintre cele două făpturi care aparțin unor lumi diferite. Luceafărul așteaptă de mult această iubire („privind de săptămâni") deoarece fata i-a devenit dragă. La rândul ei, tânăra trăiește pentru întâia oară un dor neînțeles și o dorință de apropiere. Devine visătoare, iar Luceafărul o urmărește adânc în vis. Gesturile Luceafărului sunt încărcate de delicatețe și teamă de a nu o speria: îi închide „geana dulce". Doar în vis întâlnirea celor doi devine posibilă pentru că visul reprezintă un moment în care granițele dintre posibil și imposibil se estompează.

Luceafărul răspunde chemării și se înfățișează fetei născut din ape ca „tânăr voievod / Cu păr de aur moale". El are o frumusețe angelică și o noblețe voievodală. Doar chipul îi trădează apartenența la altă lume. Umbra fetei străvezii este albă ca de ceară. Luceafărul îi oferă Cătălinei împărăția de neasemuit din adâncul apelor. Ea însă respinge însoțirea pentru că între ei există un spațiu de nedepășit: ea este vie și muritoare, iar el aparține veșniciei.

La a doua chemare Luceafărul răspunde mai greu, sacrificiul e mai dureros. El se întrupează acum din soare şi din noapte, iar chipul său are o frumuseţe demonică. Ochii săi „mari şi minunaţi" lucesc himeric. Dialogul celor doi este dramatic, comunicarea aproape nu mai este posibilă: „deşi vorbeşti pe înţeles / Eu nu te pot pricepe".

Luceafărul acceptă cererea fetei de a renunţa la nemurire. El se va naşte „din păcat / Primind o altă lege". Pentru acest lucru are nevoie de încuviinţarea Demiurgului, de aceea porneşte către el pentru a o obţine.

Tabloul al II-lea,cuprinzând idila dintre Cătălina şi pajul Cătălin, simbolizează repeziciunea cu care se stabileşte legătura sentimentală dintre făpturile inferioare. Este o altă ipostază a iubirii, opusă celei ideale. Diferit de Luceafăr, Cătălin devine întruchiparea mediocrităţii. Idila se desfăşoară sub forma unui joc amăgitor. Cei doi formează un cuplu supus legilor pământene, deosebite de legea după care trăieşte Luceafărul. Deşi îl acceptă pe Cătălin, fata de împărat aspiră încă la iubirea ideală pentru Luceafăr.

Tabloul al III-lea proiectează călătoria Luceafărului în Cosmos şi apoi convorbirea cu Demiurgul. Acest tablou debutează cu propoziţia abruptă „Porni Luceafărul", sugerându-se efortul desprinderii de Pământ. Zborul lui Hyperion este unul către origini, acolo unde se află Demiurgul. Mai întâi Hyperion străbate ca un fulger cerul şi universul: „Cer de stele dedesubt / Deasupra cer de stele". Următorul spaţiu străbătut este cel al haosului. Din văile haosului izvorăsc şuvoaie de lumină care îl înconjoară ca nişte mări. El ajunge în spaţiul increatului care este conturat printr-un şir de negaţii şi opoziţii: „unde-ajunge nu-i hotar/ Nici ochi spre a cunoaşte". Vremea încearcă zadarnic „din goluri a se naşte". Abia dincolo de acest spaţiu se află Demiurgul, cel care asigură echilibrul universal.

Demiurgul refuză cererea lui Hyperion de a deveni muritor, pentru că acest lucru ar periclita ordinea Universului. El conturează o imagine generală a oamenilor văzuţi ca făpturi inferioare care se bazează pe noroc, au idealuri deşarte şi sunt supuşi morţii. Îi oferă o serie de compensaţii, pentru a-i abate gândul de la dragostea pentru Cătălina: să devină mare comandant militar sau să primească o voce minunată ca a lui Orfeu. Argumentul forte este ca Luceafărul să se îndrepte spre pământ şi să vadă ce face Cătălina în lipsa lui.

Tabloul al IV-lea

Apare din nou perechea Cătălina-Cătălin într-un cadru natural specifica romantismului. Tânara nostalgică vede Luceafărul şi-i adresează o nouă chemare. Eliberat de iubire, Luceafprul rămâne în înaltul cerului, nemairăspunzând la chemare. Această atitudine este specifică geniului: rece, raţională, distantă. Dialogul nu mai este posibil deoarece cei doi aparţin unor lumi incompatibile, având idei diferite despre iubire şi viaţă.

„Trăind în cercul vostru strâmt / Norocul vă petrece / Ci eu în lumea mea mă simt / Nemuritor şi rece."

ACTIVITĂŢI DE ÎNVĂŢARE:

1. Precizează trăsăturile definitorii ale Luceafărului în cele două ipostaze ale întrupării sale.
2. Comentează antiteza ce se creează în text între „setea de repaos" şi „dorul nemărginit".
3. Explică semnificaţia sintagmei „chip de lut" pe care o foloseşte astrul când i se adresează fetei.
4. Identifică sensurile cuvântului „noroc" folosit atât de Luceafăr, cât şi de Cătălina.
5. Comentează metafora „o oră de iubire".
6. Transcrie versurile în care este prezentă antiteza nemuritor-pământean, din tabloul al III-lea.
7. Identifică sursele de inspiraţie folclorică şi filozofică ce au dus la crearea poemului *Luceafărul*.

EVALUARE

1. Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, despre tema şi viziunea despre lume într-un text liric romantic studiat, aparţinând lui Mihai Eminescu.
2. Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinţi particularităţi ale unui text poetic studiat, aparţinând lui Mihai Eminescu.

Capitolul 2. LIMBA ENGLEZĂ

Unit 1 Shopping

Speaking

1. Do you like shopping? For what kinds of things?
2. Have you ever spent too much? What did you buy? How did you feel afterwards?
3. How long do you usually shop for? Do you try to get your shopping done as fast as possible?
4. Do you shop online? What kinds of things do you buy online? What would you rather buy in person?
5. Think about the most expensive thing you have ever bought. Was it worth what you paid for it?

Vocabulary

Match the words in column A with the explanation in column B

Column A	Column B
Shopping center	When you look at products in shop windows without buying anything
Size	A special room in a shop where you try on clothes
On offer / on sale	A very large shop divided into many parts, each selling different things
Window shopping	A product offered at a specially low price
Changing room	Standard measures for shoes and clothing items

Reading Comprehension

Read the following texts and answer the questions:

Shopping is a necessary part of life which very few people can avoid. It is a daily routine for some people. Some people shop for pleasure while other people go shopping just to buy the necessary items in order to survive. The weekend is usually a good time to go shopping because people have free time from work. At this time the shops are usually very busy because people try to get the best items for the lowest price before the item runs out of stock.

Some people go shopping more regularly than other people to browse products in shops even when they do not have much money. This is known as window shopping and allows people to plan ahead and save for the things they want to buy in the future or wait for the items to drop in price. Some people spend a lot of time looking for bargains while others do not think of the price and are happy to spend a lot. Some people believe that the more expensive the item, the better the quality, but this is not always true. It is sensible to buy items which are affordable, but some people use a credit card or borrow money from the bank so that they can buy the items they really want rather than wait for it.

Sometimes shopping can be stressful when choosing a gift to buy other people for a special occasion. It is common to buy a gift voucher so that a friend or loved one can go shopping themselves at their own convenience. Shopping online is often popular with people who have a busy lifestyle. People are able to order their necessary and luxury items from the comfort of their own home, or even on the move. Delivery is usually free and items are often cheaper than in shops on the high street. The only real problem is that the item description and quality may be different than what they hoped for. This could mean the customer may become disappointed with the item they receive and will need to return it at their own cost. People who go to shops to do their shopping often use self-service payment machines. This usually saves time as the shopper does not need to join a long queue. However, it can be frustrating when the machine has a problem and the sales assistant is not always available to help.

---

1. Why is the weekend a good time to go shopping?
   a. It is very busy on the weekend.
   b. People are free from work
   c. Things are usually cheaper.
   d. The shops are closed.
2. What are people doing when they go shopping just to have a look and not to buy?
   a. Bargain hunting
   b. Window shopping
   c. They do not have much money
   d. Looking for the best quality
3. What do some people usually think about items of better quality?
   a. They are cheaper
   b. They are harder to find
   c. They are more expensive
   d. They are on sale
4. When can shopping be stressful?
   a. When shops are about to close
   b. When it is very busy
   c. When buying a gift for someone
   d. On the weekend
5. Is there sometimes a problem with online shopping?
   a. No the shops are open 24 hours a day
   b. Yes with the quality and description of the item
   c. Yes there are too many queues
   d. No there are no problems

Use of English

Most young ..... have difficulty concentrating in class.	**LEARN**
It's time to do some ..... before the test.	**REVISE**
Martin has been cheating on Rebecca for a long time. What a .....!	**DISCOVER**
It was the most ..... day in my life.	**STRESS**
He career is really ..... . I think one day she will be someone important.	

Task: What would you do if you were the mayor of the city you live in? Write a letter to a friend telling him or her about.. Write 80-100 words.

Unit 2 Travelling

Speaking

1. Have you ever been abroad?
2. Where have you been?
3. Are you planning on going anywhere for your next vacation? If so, where? Who with? How long will you stay?

4. Are you afraid of going abroad alone?
5. Could you live in another country for the rest of your life?

Vocabulary

Fill in the blanks with one of the following adjectives used to describe flights:

smooth, turbulent, relaxing, nerve-wracking

a. The plane had a ... landing because there was no turbulence.
b. My first travelling experience was ... because I felt very nervous.
c. Watching a Mr Bean movie on the plane made the flight very ....
d. The ... weather conditions prevented us from leaving the ground.

Reading Comprehension

Read the text and answer the questions:

Airbus, which announced a raft of orders on the first day of the show, is competing with Boeing, its American rival, for the title of the largest planemaker in the world.

Boeing and Airbus are also competing for orders from aircraft leasing firms. Orders from these companies - who rank highly among the biggest global buyers of aircraft - are often regarded as an indication of how successful a model will be in the long term.

A few months ago, Airbus unveiled a major cost-cutting programme aiming to reduce the workforce in Europe by 10,000, as well as announcing a group restructuring. "I can tell you with full confidence that Airbus is back and fully back, as you have started noting yesterday as demonstrated by our first day announcements," said Mr Gallois on the second day of the air show.

A Wall Street Journal website report, quoting the Delta operating chief yesterday said that Delta Air Lines were on the verge of ordering as many as 125 Boeing 787 jetliners by the end of this year. However, a spokesman for Delta later said that it had been having conversations "with several aircraft makers" and that "no final decision" had been made on future fleet purchases.

1. Airbus announced:
a. A large number of orders
b. Some orders
c. A few orders
2. What si an indication of how successful a model could be?
a. Orders from wealthy people
b. Orders from leasing firms
c. Orders from fast-food firms
3. How many Boeing 787 jeyliners will Delat Air Line purchase by the end of the year?
a. 125
b. 225
c. They haven't decided

Writing

A formal letter is addressed in amore polite language than usual. It has many forms: apologizing, complaining, enquiry, application, business etc. It stars with „dear Sir/ Madam" or „drea Mr. X" and it ends with „yours faithfully" or respectively „yours sincerely". It uses long and complex sentences, abstract language. It avoids short forms and chatty language.

Task: Write a letter to a travel agency asking for suggestions for a holiday. Include time, prices, accommodation, facilities etc. Write 80-100 words.

Unit 3. Environment

Speaking

1. Are there litter laws where you live? If so, what is the penalty for littering?
2. Do you think cars should be banned from city centers?
3. Do you think people should recycle newspapers? Why or why not?
4. Do you think there are lessons to learn from nature?
5. How has the world changed since you were a child? (technology, values, environment, health)

Vocabulary

Choose the ending for each sentence from the list below:

rubbish, recycling, shortage, pollution, global warming

a. The earth's climate is changing because of ...
b. Things which we throw away are called ...
c. To avoid wasting things we can use...
d. Air, sea and land can suffer from...
e. Not having enough of something is called ...

Reading comprehension

Read the text and answer the questions

Leading investors have joined the growing chorus of concern about governments and companies rushing into producing biofuels as a solution for global warming, saying that many involved in the sector could be jeopardising future profits if they do not consider the long-term impact of what they are doing carefully.

It is essential to build sustainability criteria into the supply chain of any green fuel project in order to ensure that there is no adverse effect on the surrounding environment and social structures. The report produced by the investors expresses concern that many companies may not be fully aware of the potential pitfalls in the biofuel sector.

Production of corn and soya beans has increased dramatically in the last years as an eco-friendly alternative to fossil fuels but environmental and human rights campaigners are worried that this will lead to destruction of rain forests. Food prices could also go up as there is increased competition for crops as both foodstuffs and sources of fuel. Last week, the UN warned that biofuels could have dangerous side effects and said that steps need to be taken to make sure that land converted to grow biofuels does not damage the environment or cause civil unrest. There is already great concern about palm oil, which is used in many foods in addition to being an important biofuel, as rain forests are being cleared in some countries and people driven from their homes to create palm oil plantations.

An analyst and author of the investors' report says that biofuels are not a cure for climate change but they can play their part as long as governments and companies manage the social and environmental impacts thoroughly. There should also be greater measure taken to increase efficiency and to reduce demand.

1. Are worried about the boom in biofuels
a. Few people
b. Many people
c. Only leading investors

2. Environmentalist believe that increased production of corn and soya:
   a. Has destroyed rain forests
   b. May lead to destruction of rain forests
   c. Will lead to the destruction of rain forests
3. Biofuels might
   a. Drive food prices up
   b. Drive food prices down
   c. Have little or no impact on food prices

Use of English

A United Nations **committee** on climate change has said we can control global warming. The **panel**, made up of **representatives** from over _____ countries, believes we can _____ the harm *greenhouse gases* do to the **atmosphere**. The panel said that we can keep our Earth safe by changing the way we use _____ around the world. Most important is to _____ more fuel-**efficient** vehicles and household **goods**. For this to happen, individuals need to change their _____ and spending patterns.

The committee _____ that it would cost less than _____ of world economic **output** by 2030. The "big problem" is the damage rising temperatures are doing to the Earth. Increased floods, **droughts**, rising sea levels, more violent and destructive storms and **extinctions** of _____ are just a few things threatening the life of our planet. The report _____ the **urgent** need for introducing a wide variety of _____ technologies. Harlan Watson, head of the U.S. team, warned: "If we continue to do what we are doing, then we are in _____."

1) Vocabulary

1. Committee	a. the mixture of gases that surrounds the Earth
2. Panel	b. someone who has been chosen to speak, vote, or make decisions
3. Representative	c. the money, goods or work made
4. Greenhouse gas	d. a group of people chosen to do a job, make decisions etc
5. Atmosphere	e. things that are made to be sold, products
6. Efficient	f. very important and needing to be dealt with immediately
7. Goods	g. a gas, such as carbon dioxide, that traps heat above the Earth
8. Output	h. a group of experts who answer questions about a topic
9. Drought	i. when a particular type of animal or plant stops existing
10. Extinction	j. to work well without wasting time, money, or energy
11. Urgent	k. dry weather, not enough water for plants and animals to live

Writing

Write an article for the school newspaper about the most interesting place, town or country that you have been to. Use relevant arguments to sustain your ideas. (10-15 lines)

Unit 4 Hobbies and Free time

Speaking

1. What is your hobby?
2. How long have you had a hobby?
3. Why do people have hobbies?
4. Why did you start your hobby?
5. Can you make money from doing your hobby?

Vocabulary

Decide which answer (A, B, C or D) fits best

What kind of music do you ...1? Some people like going to ... 2concerts, and listening to ... 3 . The ... 4 wear very formal clothes, and the ... 5 is silent until the end of the ... 6 . Perhaps you're a rock music ... 7. Rock concerts are ususally held at football ... 8 or in parks. ... 9 of the audience dance to the music or sing the songs. ... 10 music is ... 11 at weddings and parties in many countries, and some people ... 12 their own music at home. Nowadays we ... 13 music in shops and lifts, and many people ... 14 their own music with them, or even ... 15 to music when they study. Music is everywhere!

1. A listen	B enjoy	C have	D preferring
2. A classic	B classics	C classical	D classified
3. A a group	B an orchestra	C a band	D a record
4. A musicians	B actors	C musicals	D instruments
5. A spectators	B people	C guests	D audience
6. A happening	B action	C music	D performance
7. A fan	B enthusiasm	C reader	D friend
8. A matches	B stadiums	C pitches	D pools
9. A members	B selections	C persons	D those
10. A historical	B nation	C traditional	D ancient
11. A acted	B formed	C done	D played
12. A do	B get	C make	D take
13. A listen	B hear	C peform	D understand
14. A carry	B wear	C lift	D play
15. A hear	B have	C follow	D listen

Reading Comprehension

Read the text and answer the following

It's lunch break. Lillian and Matt are in the playground talking about their weekend.

Lillian: Last Saturday I invited some friends to visit me and we just stayed at home. You know, we usually meet at the shopping centre or we go jogging in the park but this time I was so tired that I preferred not to go out. We watched a good film and ate popcorn. It was fun.

Matt: But why were you so tired?

Lillian: Well, during the week I am always very busy after school. I have guitar lessons and basketball practice three times a week. After that I get home and I usually study. Last week I had a Math and a Science test, so I had to study a lot.

Matt: I've got to admit that I am very lazy, so the best thing for me is to spend my free time at home sitting in front of the TV. I also like to have my laptop with me and I am always surfing the net or checking my Facebook page.

Lillian: But this way you don't hang out with your friends and you don't exercise.

Matt: You're right about exercising but I often meet my friends. For example, last Sunday I was on Facebook keeping in touch with my friends. I am always with them online. Come on, don't look at me like that. I know it's not the same thing as being face-to-face with them but that's how I like it.

Lillian: Well, I have to say that's too dull for me. You would feel healthier and have more fun if you went out with your friends. You can always experience something new. Why don't you go cycling with them next week?

Matt: You're so right. I will ask them.

Lillian: That's the spirit.

1. Where does Lillian usually hang out with her friends?
2. Why did she stay at home last weekend?
3. How often does Lillian do sports?
4. How does Matt usually spend his free time?

Use of English

Fill in the gaps with the words below. There are three extra words you do not need to use.

The Pitcairn Islands are 1)_____ in the South Pacific Ocean, about halfway 2) _____Peru and New Zealand. The larger island of Pitcairn was 3) _____in 1767 by the British and settled in 1790 by the mutineers from the English ship 'Bounty' and their Tahitian companions. Pitcairn was the 4) _____Pacific island to become a British colony (in 1838) and today 5) _____the last vestige of the British empire in the South Pacific. The population of about 50 are the 6) _____ of the Bounty mutineers and their Tahitian wives. English is the official language, but many islanders communicate in Pitcairnese (a pidgin language comprising of elements of 18th century English and a Tahitian dialect).

The 7) _____of this tiny island exist on fishing, subsistence farming, handicrafts, and postage stamps. The fertile soil of the valleys produces a wide 8) _____of fruits and vegetables, including citrus, sugarcane, watermelons, bananas, yams, and beans. Bartering is an 9) _____part of the economy. The major sources of revenue are the sale of postage stamps to collectors and the sale of handicrafts to passing 10) _____. It has no port or 11) _____ harbour; and supplies must be transported by rowed longboat from larger ships stationed 12) _____.

discovered	coast	fish	between	descendants
trade	located	remains	natural	important
variety	ships	offshore	inhabitants	first

Writing

WRITING: This is part of an email you have received from a friend. Write a reply in about 80 words.

Hi there ! The summer holidays are almost here and I don't know what to do. Are you starting a new hobby? I love sports; we could do something together. What do you think

Unit 5 Tools and technology

Speaking

1. What are some of the greatest technological achievements?
2. What are the advantages of technology?
3. What are the disadvantages of technology?
4. In your opinion,what is the greatest technological invention? Why?
5. Do you think robots will cause unemployment (loss of jobs) in the future or make more work? Why?

Vocabulary

1. Invent	A. members of a royal family
2. Protection	B. a period of 100 years
3. Shade J	C. someone or something that represents a particular quality or idea
4. Probably	D. when someone or something is safe from harm, damage, or illness
5. Century	E. used after a date to show that it was before the birth of Christ
6. B.C.(E.)	F. to make, design, or think of a new type of thing
7. Symbol	G. the power you have because of your official position
8. Authority	H. things of the same type that are different from each other in some way
9. Royalty	I. to say that something is likely to happen, likely to be true
10. Variety	J. darkness or shelter from the light of the sun made by something blocking it

Reading Comprehension

Read the text and answer the following questions:

Ada Lovelace was the daughter of the poet Lord Byron. She was taught by Mary Somerville, a well-known researcher and scientific author, who introduced her to Charles Babbage in June 1833. Babbage was an English mathematician, who first had the idea for a programmable computer.

In 1842 and 1843, Ada translated the work of an Italian mathematician, Luigi Menabrea, on Babbage's Analytical Engine. Though mechanical, this machine was an important step in the history of computers; it was the design of a mechanical general-purpose computer. Babbage worked on it for many years until his death in 1871. However, because of financial, political, and legal issues, the engine was never built. The design of the machine was very modern; it anticipated the first completed general-purpose computers by about 100 years.

When Ada translated the article, she added a set of notes which specified in complete detail a method for calculating certain numbers with the Analytical Engine, which have since been recognized by historians as the world's first computer program. She also saw possibilities in it that Babbage hadn't: she realised that the machine could compose pieces of music. The computer programming language 'Ada', used in some aviation and military programs, is named after her.

1. Ada Lovelace's teacher introduced her to Charles Babbage.
   a. True
   b. False
   c. Doesn't say
2. Ada translated the article in 1842.
   a. True
   b. False
   c. Doesn't say
3. Bababge saw that his machine could write music
   a. True
   b. False
   c. Doesn't say

Use of English

Read the text below and use the words given in capitals to form words that fit in the gaps. The words in capitals are given in the order you need to use them:

The main role of the police in (1)……investigations is to uncover ……(2)which will lead to a prosecution. Sometimes, this is in the form of a ……(3) of a culprit by an eye-witness. The police use this ……(4)to track down a likely suspect, and then approach people who have a similar ……(5). They ask them to take part in a line-up.	CRIME EVIDENT DESCRIBE INFORM APPEAR
The suspect and the other people line up in a room. The witness enters with a policeman, and usually the suspect's ……(6). The witness must look ……(7) at each person and say who they saw committing the crime. Their ……(8)is extremely important. If they don't pick out the suspect, he may well be given his ……(9) and the police will have to start the investigation again. The best……(10) for potential witnesses is to always tell the ……(11), and only choose someone if you are absolutely certain it was them you saw.	LAW CARE CHOOSE FREE ADVISE TRUE

Unit 6 Everyday issues

Speaking

1. What bad things can happen to a person?
2. What can you do to prevent bad things from happening?
3. What do you do when there is a power cut?
4. How do you react when you fiind a dent on your car?
5. Why are fax-machines considered old fashion?

Vocabulary

Complete each sentence with a word from the box:

ambulance, bandage, blood, hospital, operation, patient, surgeon, ward

1. A long white ... was wound around my arm.
2. This ... was built only two years ago.
3. The ... in the bed next to mine was released yesterday.
4. The doctor told Jim that he would have to have an ....
5. David's bed is in a small ... with two others.
6. Jane was operated on by the best ... in the city.
7. Some people feel faint when they see .....
8. Steve was hurt in an accident and a passer-by called an ....

Reading Comprehension

Read the text and answer the questions:

However, despite the beliefs of these 17-21 million people, there is no evidence that accidents are more likely to happen on Friday the 13th. On the contrary, some studies have shown there are actually fewer accidents on Friday the 13th. A recent report completed by a Dutch insurance company showed that there were fewer incidents of fires and theft on Fridays that fell on the 13th than on any other Fridays in the same year. It is highly probable that this reduction in accidents owes itself to the fear of Friday the 13th itself. If people are more cautious on Friday the 13th, then there are likely to be fewer accidents. If, then, there is no significant evidence that Friday the 13th is any more dangerous than any other day of the year, why do friggatriskaidekaphobics remain convinced of its unluckiness? While the historical or folk traditions discussed earlier may have something to do with this belief, people may also use associational links to justify their superstitions. If a friggatriskaidekaphobic loses his wallet on Tuesday the 21st, for example, he would probably not assign any meaning to the date on which this event occurred. If the same individual lost his wallet on Friday the 13th, however, he might be likely to conclude that the inauspicious nature of Friday the 13th was at fault.

1. There are fewer accidents on Friday the 13th.

a. True
b. False
c. Doesn't say

2. Friday the 13th is the most dangerous day of the year

a. True
b. False
c. Doesn't say

3. Friday the 13th is associated to witches.

a. True
b. False
c. Doesn't say

Use of English

Rephrase the following sentences so that the meaning stays the same. Use no more than five words including the words given in capitals. Write your answers on the Answer Sheet.

1. She had such a large house that she couldn't manage it. BIG
   Her house……to manage.
2. I advise you to read it twice before you sign. SHOULD
   You……you sign.
3. She cannot help us because she is tired. TOO
   She is ……us.
4. It started snowing on Sunday and has not stopped yet. SINCE
   It has……Sunday.
5. I think you are wrong not to trust him. WOULD
   If I……him.

Writing

Task: Write an article for the school magazine about medical issues with students. Write 100-150 words.

Test one

1. Complete the sentences using a compound formed of two words from the box. Use each word only once (20p)
   assistant, bag, book, carrier, card, credit, money, pocket, shop, store
   a. Most parents give their children some ... to spend.
   b. I bought the new novel by George Orwell in my local ...
   c. The ... who served me helped me buy what I wanted.
   d. When I go abroad I always take a .... with me
   e. I brought my shopping home in a strong ...

2. Find the mistakes in the following letter and correct them!(20p)

   Dear Mr. Jackson

   I write to you to say how angry I am with the state of the road outside my house. It's a really mess. A few days ago my neighbor has got the back wheel of her car stuck in one of the huge holes outside my gate. She was really upset and we will had to get two people from the garage to pull her out. Why have we got these holes in the road? Well, because of the terrible weather we have late with all those ice and snow. But that was for two months.

   So why haven't you done anything about it? You should send a road repair team around here as soon as possible. It will also be a good idea if you were better prepared in the future so you could get things done more quick.

   I hope hearing from you very soon about this problem.

3. Derive the word in the brackets to form a word suitable for the sentence (20p)
   a. They told me to ask at the (inform) ... desk.
   b. The plane gathered speed as it roared along the (run) ...
   c. The (depart) ... of our plane has been delayed.
   d. The plane made a bumpy (land) ...
   e. The clerk asked me if I had made a (reserve) ...

4. A friend has asked you about a suggestions for a holiday resort. Write him a letter to a friend recommending a place to spend his holiday. Talk about location, activities, prices and means of transport. Write about 100 words. (30p)

Bonus 10p
Time: 30 minutes

Test two

1. Choose the correct word in each sentence (20p)
   a. Before we set off, we listened to the *climate/ weather* forecast.
   b. Paula saw a flash of *lightning/thunder* and then heard a deep boom.
   c. The traffic had to slow down because of the thick *fog/ vapour*.
   d. Spring is my favourite *season/ term* of the year.
   e. Last summer was very hot, and there was a real *heatwave/ temperature*.

2. Find the mistakes in the following letter and correct them! (20p)

Nevertheless £10 seemed a lot for a guided walking tour, I paid like most of the others staying at the hotel. The tour was supposed starting at 9 o'clock, so we were getting a little angry and were just about to go and have a cup of coffee together if the guide finally turned up at reception 30 minutes late. She said she has left home in time but had to go back while she'd forgotten the tour maps - it was her first day on the job! First of all, she wanted to know who of us already had maps and who didn't. We eventually started more then an hour behind schedule and started walking through the old town. However there were only about ten of us, I found it hard hearing her commentary because she was only talking to the three or four people closest to her. As we walked along I asked her if we can go and see a beautiful old church, but she replied that we had to stick to the timetable. After that, I decided I'd better rely to my own map and walk through the city myself.

3. Match the words in the box with the definitions (20p)
   cast, fans, group, spectators, viewers
   a. People who watch a sporting performance
   b. People who support a sport or a famous person
   c. People who play rock music together
   d. People who watch TV
   e. People who act together in a play

4. **Men are born and will remain free and endowed with equal rights.** (Declaration of the Rights of Man, Paris, 27 August 1789).
   Write an opinion essay expanding on the quote. (12 -15 lines). 20 points

Bonus 10p
Time: 30 minutes

Test three

1. Complete the sentences with a word from the box (20p)
   button, cursor, print out, memory, modem
   a. When a program is running, it is using the computer's ...
   b. You can click the left or the right mouse ...
   c. You connect the computer to the internet via a ...
   d. When you've finished writing text you often want to ...
   e. A flashing symbol that shows where text will appear is the ....

2. Choose the right answers to complete each sentence (20p)

1. Our main ..... is to reduce debt by cutting costs. (objective, decision, resolution, desire)
2. The discovery of penicillin was a significant medical .....(revolution, innovation, novelty, breakthrough)
3. Employers are not allowed to discriminate against an applicant because of their social or financial ..... (past, background, history, precedent)
4. It is important to project a ..... image during the interview. (upbeat, positive, optimistic, cheerful)
5. Aspirin was used as a medicine as far ..... as 5th century BC. (back, beyond, behind, before)
6. Competitive .....is an essential requirement for success in the entertainment industry. (mind, thought, spirit, soul)
7. The brochure stated the hotel was situated ..... beside the sea. (direct, precise, right, exact)
8. There is a wide .....of options to choose from with something to suit all tastes. (degree, variance, scale, range)
9. They say he inherited his money from a .....relative he had never met. (faraway, remote, distant, slight)
10. Carrie doesn't do her own washing, she ..... her little sister to do it for her.(makes, gets, lets, puts)

3. Rewrite the following sentences choosing from the words given (20p)
collapsed, crashed, exploded, injured, sank
a. A bomb blew off at the railway station.
b. The falling roof tiles knocked off several passers-by, though not seriously
c. The old wooden building fell down in a high wind.
d. Several small fishing boats went down due to the heavy storm on the sea.
e. The computer broke down just as I was writing my homework.

4. Your local newspaper is organizing a contest for young writers. Send an article to the newspaper entitled „The misuses of technology". Write between 180 and 200 words. (30p)

Bonus 10p
Time: 30 minutes

Test four

1. Replace the words in italics with one of the phrases from the box (20p)

pay you back, save up, in debt, second-hand, can't afford it

a. Kate's car was *owned by someone else before her*.
b. We're not going on holiday this year because we *are short of money*.
c. Don't worry, next week I'll *give you the money you lent me*.
d. We decided to *put money aside* so we could buy a small boat.
e. I don't want to end up *owing a lot of money* to the bank.

2. Choose the right answers to complete each sentence:

1. When the workload got too much for him, he gave in and decided to .....(allot, entrust, assign, delegate)
2. You must complete the Business ..... course satisfactorily before you can progress. (Morals, Values, Rights, Ethics)
3. For the ..... of rewiring your home, hiring an electrician is a wise move.(aim, purpose, object, intention)
4. He agreed to give me his car for the weekend on .....that I helped him write his essay. (condition, term, rule, decree).
5. The Beatles remain hugely popular among the ..... and the old alike. (youth, young, adolescents, teenagers)
6. The manager really wanted Anna to join the company as she would be a valuable ..... to the team. (addition, accumulation, supplement, appendage)
7. Expect seminars and tutorials to ..... 15% of your time at university. (cover, receive, occupy, complete)
8. Some say that success in today's competitive workplace calls for toughness and .....(ruthlessness, cruelty, rudeness, callousness)
9. When he learned that the assistant manager was retiring, he felt that this was an opportunity to ..... (grab, follow, pull, **seize**)
10. For such an old house, it is in excellent ..... (state, condition, form, shape)

3. Rephrase the following so the meaning stays the same. Do not use more than 3 words. (20p)
a. You've made me angry.
I ..... you.
b. I'd like my lunch now.
I'm ..... for lunch.
c. Geography is Richard's best subject.
Richard is very ..... geography.
d. The bad news made me feel upset.
I ..... the bad news.
e. My dog was in my dreams last night.
I ..... my dog last night.

4. There was a special charity concert in your town. Write an article for the local paper in which you talk about this concert. Mention date, location, type, who was there, atmosphere. Write between 200 and 250 words. (30p)

Bonus 10 p
Time: 30 minutes

Test five

1. Fill in the gaps with a suitable form of the word given (30p).
   a. The bloodstain on her dress was very ..... . NOTICE
   b. Nobody wanted to live in the ..... part of the town. INDUSTRY
   c. The police asked him to give a ..... of the suitcase he had lost. DESCRIBE
   d. He had no ..... That he was being watched. SUSPECT
   e. This is Alexandra, my personal ..... . ASSIST
   f. Although some of my work-mates quickly found new jobs after the factory closed down, my brother and I were ..... for several months. EMPLOY
   g. Although I was positive that the girl had stolen my ring, I could not find any ..... . PROVE
   h. The doctor dealt with the hysterical patient with ..... . UNDERSTAND
   i. There's a ..... at the British Embassy tonight. RECEIVE
   j. The next-door neighbours are so ..... that we have stopped talking to them. FRIEND

2. Complete with one of these phrasal verbs: be through, go on, fill in, take off, stay out, speak up (15p).
   1. Could you ..... this application form, please?
   2. I'll never talk to you again. We .....!
   3. If you don't ....., we can't hear you.
   4. I'm tired because I ..... too late last night.
   5. The plane ..... late because of the bad weather.

3. Complete with one of these phrasal verbs: go off, put off, see off, take off, turn off. (15p)
   1. Let's go to the airport to ..... them .....
   2. The plane doesn't ..... till 5 o'clock.
   3. He was sleeping soundly when the alarm clock .....
   4. The meeting has been ..... till next month.
   5. Don't forget to ..... all the lights when you leave.

4. Write an article in about 250 words about how people use the internet. (30p)

   Bonus 10p
   Time: 30 minutes

Test six

1. Underline the correct word to obtain phrasal verbs and idioms (20p)

   a. It was a rough..... **travel/ voyage/ trip/ crossing** and a lot of people on the ferry were seasick.
   b. Losing weight is a great way to .....**boost /push /shape/ foster** your confidence.
   c. The number .....**complications/permutations/transformation/ incarnations** you can get out of these figures is in the millions.
   d. Having to travel so far to work is beginning to wear me .....**off/through/down/ in**
   e. Even though it started to rain, Pete carried .....**through /in /over /on** watering the plants.

2. Complete the sentences with the appropriate derived form of the word in the brackets. (20p)
a. Laura finds her job very ..... (stress)
b. He received a yellow card for .... Behaviour. (sport)
c. His grades improved..... (significant)
d. I don't believe in the ..... of UFOs (exist)
e. Water ..... Is important to stay healthy (purify)

3. Use the word in **brackets** at the end of the line to form a new sentence that has the same meaning. You must use TWO to FIVE words and are not allowed to change the key word in any way. (20p)
1. We don't know anything about the problem. (INFORMATION)
We don't _____ about the problem.
2. There is only a little coffee left in the jar. (MUCH)
There _____ coffee left in the jar.
3. I don't want a lot of cream on my strawberries. (CREAM)
I only want _____ on my strawberries.
4. Could you lend me some money until the weekend? (FROM)
Could I _____ you until the weekend?
5. I can't decide which shoes I like most, the blue ones or the green ones (CHOOSE)
I can't _____ the blue shoes and the green shoes.

4. Write a letter to the principal of your school to complain about the conditions in the school's canteen. (50-80 words) (30p)

Bonus 1p
Time 30 minutes

Test seven

1. You are going to read a text about shopaholics. Some words are missing. Use the words in brackets to form a word that fits into each gap. (30p)

When shopping gets too expensive

Shopping is one of the most popular spare time _____ (ACTIVE) . Magazines are full of pictures of celebrities _____ (LEAVE) exclusive boutiques, with armfuls of bags bearing distinctive designer logos. Millions of us head off at the weekend to shopping malls near city centres. For the _____ (MAJOR) of shoppers, the biggest problems are finding somewhere to park or getting information from _____ (HELP) shop assistants.
But for some, the love of shopping can lead to more serious problems. An estimated one in every five people is _____ (ABLE) to keep their spending habits under control. Teenagers are twice as likely as adults to become compulsive shoppers. Experts who specialize in peoples' shopping habits view it as an _____ (ADDICT).

2. Replace the words underlined with the correct form of the following phrasal verbs (30p):

take off, pay back, bring up, pull down, work out, put off

a. She owes me $100. I hope she gives it back to me soon.
b. People who grow up in cold countries are more used to the cold than people who are raised in a warm climate.
c. This is a very difficult dilemma but I'm trying to find the right answer.
d. This old building should be destroyed as it's very dangerous and could fall.
e. The meeting will have to be postponed until next week as an emergency has come up.
f. Her acting career is suddenly going very well; she's appearing in two new movies next year.

3. Give 5 advantages and 5 drawbacks for being famous (30p)

Bonus: 10p
Time: 40 minutes

Test eight

1. Describe the perfect engineer. (30p)

2. Complete the sentences with the correct preposition to obtain phrasal verbs

1. His boss expects his instructions to be carried ..... to the letter.
2. As the day wore ..... he began to feel more and more uncomfortable in their company.
3. My parents have always disapproved ..... my friends.
4. He felt ashamed ..... himself for losing his temper.
5. Ann is not very keen ..... camping, she prefers staying in hotels.

3. Match the words with their definition/ synonyms (30p)

a. Dependability	1. Competence
b. Common sense	2. Trustworthiness
c. Trebuchet	3. Catapult
d. Torque	4. Politeness
e. Skills	5. Force

Bonus 10p
Time: 30minutes

Bibliografie

Anton Laura, *Limba engleza, Exercitii de conversatie*, Editura Booklet, Bucuresti, 2010
Cadaru Manuela, *Focus on writing*, Editura Booklet, Bucuresti, 2013
Cadaru Manuela, *Reading Comprehension*, Editura Booklet, Bucuresti 2013
Vince Michael, *Intermediate Language practice*, Editura Macmillan Publishers LTD 2003
http://www.esl-lounge.com/student/reading/3r1-learn-english-reading.php, 24.10.20016, ora 16.00
https://www.usingenglish.com/comprehension/intermediate.html, 24.10.2016, ora 16.00
https://printdiscuss.com , 31.07.2019, ora 15.16
http://iteslj.org/questions/travel.html , 31.07.2019, ora 15.18
http://iteslj.org/questions/environment.html , 31.07.2019, ora 15.20
http://iteslj.org/questions/hobby.html , 31.07.2019, ora 15.22
http://iteslj.org/questions/science.html , 31.07.2019, ora 15.24
WF010 - When Shopping Gets Too Expensive - Word Formation (english-grammar.at), 01.09.2023, ora 18.29
KWT003 - Key Word Transormation (english-grammar.at), 01.09.2023 ora 18.29

Capitolul 3. LIMBA FRANCEZĂ

I. En ville ou à la campagne?

A. Lisez le texte suivant:

Ma vie à la campagne

Ça y est, c'est fait - me voilà villageois. Vincent Maréchal, habitant de Brévigny, et non plus du 115e arrondissement de Paris. Depuis le temps que je rêvais d'échapper aux embouteillages, aux klaxons, aux bruits de la rue, aux odeurs de poubelle le matin en allant prendre le métro - enfin, c'est fait. Pourtant, ça n'a pas été facile. Il a fallu trouver un village pas trop loin de Paris, desservi par le train ou le bus, loin d'un aéroport et un logement pas trop cher. Il fallait aussi éviter le voisinage d'un élevage de porcs ou d'une *décharge* publique (✶lieu où l'on décharge les déchets) ...

Après plusieurs mois de recherches sur Internet et dans les agences, après des centaines de coups de téléphone et des dizaines de logements visités, j'ai enfin trouvé la perle rare: une vieille villa située au bord d'une petite rivière, à une petite heure de train de mon bureau parisien. Après les angoisses du déménagement - mais où donc ai-je mis mes CD de Pink Floyd? - me voici installé. C'est merveilleux: de la fenêtre de ma chambre, je vois couler la rivière. Dans le jardin, les oiseaux chantent d'un arbre à l'autre: les voisins sont bien loin et leurs chats ne viennent pas souvent jusqu'ici. D'ailleurs, ce sont des voisins tranquilles. Moyenne d'âge: 65 ans, les enfants sont partis depuis longtemps. Evidemment, le calme a son prix: le village compte à peine huit cents habitants et les commerçants ambulants passent seulement une fois par semaine. Si j'oublie une baguette de pain ou une boîte de sardines, je dois faire dix kilomètres en voiture. Même chose pour les journaux; et Internet, on peut oublier, ici c'est le bout du monde. Mais ce sont là de petits détails. Je profite pleinement de la tranquillité. Assis à ma fenêtre, je regarde la route.

De temps en temps, une personne âgée passe. Aucune voiture. Pas un bruit, sauf le vent.

J'ai fini mon troisième livre.

J'écoute de la musique.

Je me sers un whisky.

Je serai seul ce soir, comme tous les autres soirs.

Que font mes copains? Deux semaines que je ne les ai pas vus.

Il faut que je me trouve une pizzeria pour ce soir. Si j'invitais Jacques?

Marc-Antoine Pâtissier - *Les tribulations d'un citadin* - Editions Nuimit 1999

B. Pour bien comprendre

I. Répondez en choisissant et justifiant votre choix avec des extraits du texte:

1. Avant, Vincent habitait: □à Brévigny; □à Paris
Justification: ... .
2. Vincent est parti pour: □être près de son travail; □être au calme; □ne plus voir ses amis
Justification: ... .
3. Son village est situé près d'un aéroport. □vrai; □faux
Justification: ... .
4. Vincent travaille à Paris. □vrai; □faux
Justification: ... .
5. Les habitants du village sont plutôt □jeunes; □âgés
Justification: ... .
6. Pour acheter à manger, Vincent doit toujours prendre la voiture. □vrai; □faux
Justification: ... .
7. Vincent n'a pas Internet □parce que cela n'existe pas ici; □parce que c'est trop cher; □parce qu'il n'aime pas ça
Justification: ... .
8. A la fin de ce texte, Vincent s'ennuie. □vrai; □faux
Justification: ... .

II. Dressez la liste des avantages et des inconvénients de la vie à la campagne et en ville tels qu'ils ressortent du texte.

LA VILLE		LA CAMPAGNE	
AVANTAGES	INCONVENIENTS	AVANTAGES	INCONVENIENTS

C. Vocabulaire – La ville, la campagne

III. Trouvez la définition pour chaque mot de la colonne de gauche:

a.	Desservir	1. Encombrement qui arrête la circulation
b.	Villageois	2. Assurer les communications avec un lieu
c.	Arrondissement	3. Habitant d'un village
d.	Embouteillage	4. Division territoriale dans une ville, un département
e.	Paysan	5. Prendre ou chercher à prendre du poisson
f.	Vivre au jour le jour	6. Poursuivre un animal en vue de le tuer ou de le capturer vivant
g.	Pêcher	7. Vivre sans angoisse pour le futur
h.	Chasser	8. Habitant d'un village

IV. Une ville peut être... Trouvez les contraires: ***ennuyeuse, inhospitalière, pauvre, sale, déserte, dangereuse, calme, minuscule, moderne, ensoleillée, laide, chère, grise, changeante***.

propre ǂ
bruyante ǂ
intéressante ǂ
ancienne ǂ
peuplée ǂ
sûre ǂ
bon marché ǂ
obscure ǂ

riche ǂ
belle ǂ
verte ǂ

monotone ǂ
accueillante ǂ
immense ǂ

V. Complétez les phrases avec les mots suivants: *agglomération, capitale, centre, chef-lieu, Cité, port, ville* (2 fois).

1. Paris, surnommé la ..... lumière, est le ..... de la région d'Île-de-France.
2. L'Île de la ..... est considérée comme le berceau de Paris.
3. En terme d'....., Lyon représente la seconde ..... de France, après Paris.
4. Indiquez le pays dont la ..... est Séoul.
5. Marseille est un grand ..... urbain et le premier ..... de France.

VI. Chassez l'intrus de chaque série:

- banlieue, périphérie, allée, faubourg;
- bourg, bourgade, ville, village;
- boulevard, avenue, route, hameau;
- immeuble, bâtiment, ruelle, maison;
- citadin, campagnard, paysan, rural;

VII. Complétez le tableau ci-dessous:

une rue.....	Vrai	Faux	Correction
a) piétonne/piétonnière = interdite aux piétons			
b) commerçante = avec de nombreux magasins			
c) à sens unique = tout à fait particulière			
d) passante = animée, fréquentée			
e) barrée = grand-rue d'une ville			
f) sans issue = une impasse			

VIII. Associez chacune des expressions ci-dessous à leur équivalent:

avoir quartier libre
demander quartier
ne pas faire de quartier
courir les rues/la ville
avoir pignon sur rue
être à la rue/sur le pavé

avoir un magasin/un domicile connu
être sans domicile
demander grâce
traiter sans ménagement
avoir un moment de liberté
être banal

IX. Indiquez le synonyme du mot « voie » et des expressions où il figure, selon le contexte. Choisissez entre: *chemin, chemin de fer, en train de, galaxie, moyen, par la bouche, piste*. Faites attention aux modifications:

1. L'abandon de tout déchet sur ***la voie publique*** /.....est interdit.
2. ***La voie ferrée*** /..... a été rouverte à la circulation.
3. Pendant les nuits claires on peut voir ***la Voie lactée*** /..... .
4. Pourriez-vous me donner un indice pour me mettre sur ***la voie*** /.....?
5. C'est un médicament à administrer par ***voie orale*** /..... .
6. On doit régler un conflit par ***voie*** /..... de négociation.
7. Le panda est une espèce ***en voie de*** /..... disparition.

D. Grammaire - Les prépositions de lieu/Localiser dans l'espace

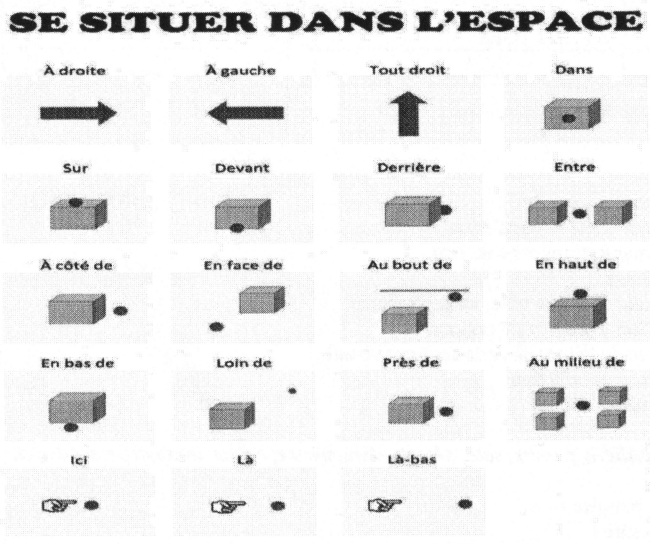

I. **Regardez *La Chambre de Van Gogh à Arles* et complétez les phrases avec les prépositions qui conviennent, en choisissant parmi: *au fond de, entre, sur (2 fois), devant, derrière, à gauche de, sous*.**

1. Les tableaux sont ..... le mur.
2. Il y a un miroir ..... la fenêtre.
3. Le porte-manteaux est ..... le lit.
4. Il y a une chaise ..... le lit et la table.
5. La table est ..... la fenêtre.
6. Il y a une fenêtre ..... de la pièce.
7. Le drap est ..... la couverture.
8. Le torchon est accroché ..... le mur.

II. Plan de bâtiment. Complétez les phrases suivantes avec les expressions appropriées. Vous pouvez choisir parmi: *à côté, au bout, du restaurant, en face, de l'entrée*.

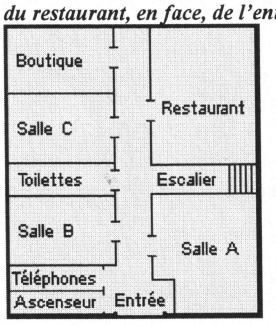

1. Le restaurant est _____ du couloir, à droite.
2. Les toilettes sont _____ de l'escalier.
3. L'ascenseur est juste là, à gauche_____ .
4. La boutique est en face_____ .
5. Les téléphones sont _____ de l'ascenseur.

III. Regardez cette image et complétez le texte avec les prépositions de lieu correctes, en choisissant parmi: *à côté, à gauche de, au-dessus, dans, devant (2 fois), dessus, derrière, en face (2 fois), entre, partout, par terre, sur (2 fois), sous.*

Monsieur Jean est ..... la salle de bains; il s'habille. Il est .....le miroir, il met sa cravate. Sa chambre est en désordre: il y a des vêtements ..... !!! .....l'oreiller, il y a une chaussette. ..... le lit, il y a un pantalon orange, un caleçon rouge et aussi une chemise blanche. ....., il a aussi une chemise et des bottes. La chambre est petite mais jolie. .....la salle de bains et le salon, il y a une grande armoire. ..... de l'armoire, il y a une petite commode. ..... la salle de bains, il y a le lit, ... du lit il y a une

petite table de nuit et ..... il y a un réveil et une lampe de chevet. Presqu'.....du lit, il y a une fenêtre et .....la fenêtre, il y a un fauteuil. ..... le fauteuil, il y a un tapis et..... il y a une grande lampe. ..... du lit, il y a un tableau moderne accroché au mur.

IV. Reliez pour faire des phrases:

a. Pardon, la	1. c'est ça?
b. Excusez-moi, pour aller	2. au musée?
c. Monsieur, s'il vous plait, je	3. la mairie?
d. Je prends la deuxième rue à gauche,	4. ne peux pas te tromper.
e. Tu prends tout droit après le feu, tu	5. puis vous traversez.
f. La première où	6. pharmacie, s'il vous plaît!
g. D'abord vous tournez à gauche,	7. la deuxième rue sur ma droite?
h. Vous allez à	8. cherche le musée.

Evaluation écrite

I. Lisez attentivement le texte ci-dessous:

La ville, cet endroit insupportable

Du fait de la forte concentration des habitants, la ville est devenue un espace de moins en moins agréable à vivre. Tout d'abord, la pollution et le bruit y sont particulièrement intenses. Cette situation vient en grande partie de la circulation automobile, de plus en plus dense et des automobiles qui dégagent dans l'atmosphère du gaz carbonique, très nocif. L'environnement sonore, très élevé, provoque le stress et l'agressivité des habitants. Par ailleurs, les citadins, par leur mode de vie, sont égoïstes. Les gens se croisent dans la rue mais ne se parlent pas. Il n'y a aucune entraide mais une indifférence totale pour les autres. En plus, les dépenses des citoyens sont très importantes. Soulignons la cherté de la vie, des logements, le problème de la voiture: parkings payants et la location d'un garage coûte cher, il vaut mieux être piéton. Enfin, il y a l'insécurité; cet autre grand problème. Les vols, les agressions et le trafic de drogue sont très fréquents. Rien n'est prévu pour les enfants. Ceux-ci sont obligés de jouer dans la rue à leurs risques et périls. Ils peuvent se faire mordre par un chien, se faire renverser par une voiture ou être kidnappés. En conclusion, on peut dire que la ville est un endroit invivable pour une personne fragile et sensible.

Compréhension de l'écrit:

1. Quel est le thème de ce texte? **1 p.**

2. Trouvez dans le texte une expression qui justifie que l'auteur n'aime pas vivre en ville. **0.50 p.**

3. Relevez deux mots (ou deux expressions) appartenant aux champs lexicaux de: « la ville », « le danger ». **0.50 p.**

4. Répondez par vrai ou faux. Justifiez votre choix avec une phrase du texte: **1.80 p. (0,60x3)**
a) L'auteur pense que la ville est un lieu de bruit et de pollution.
b) Le bruit n'a aucune influence sur la santé.
c) L'auteur dit que les gens de la ville sont généreux.

5. Cherchez dans le texte un mot de la famille de « pieds » **0.50 p.**

II. Lisez le dialogue et complétez avec les mots suivants: ***place, rue, merci, deux, mairie, à gauche.*** **1,80 p. (0,30x6)**

- Pardon, monsieur, je suis perdue.
- Où allez-vous?
- Je voudrais aller à la _____ de Lyon.
- Oh ! C'est facile. Vous allez tout droit...
- Oui.
- Vous arrivez à une _____. Il y a _____ rues. Vous prenez la première rue _____.
- A gauche. Oui.
- Après, vous tournez à droite, euh non, à gauche, non, non, non, à droite. La deuxième _____ à droite.
- Euh, alors, je vais tout droit jusqu'à la place, je tourne à la première rue à gauche, je prends la deuxième rue à droite... euh.... C'est loin?
- Non, c'est tout près.
- _____ beaucoup, monsieur.

III. Identifiez, dans les phrases ci-dessous, les expressions qui servent à localiser dans l'espace. **1,60 p. (0,20x8)**

1. Le supermarché? C'est à dix minutes.
2. Le cinéma est à cent mètres, juste devant vous.
3. La poste est à deux pas, à côté de la mairie.
4. La fontaine est au milieu du parc.
5. La pharmacie n'est pas loin. C'est au coin de la rue.

IV. Production écrite: Où aimeriez-vous vivre: en ville ou à la campagne? Dites pourquoi? (10 lignes) **1,30 p.**

1 p. of.

II. Itinéraires

A. Lisez le texte suivant:

Admin: Bonjour à tous!

Les vacances d'été approchent et on pense déjà aux voyages. Faites-nous part de vos préférences en matière de transport et d'hébergement.

André (âge: 18): Salut tout le monde!

Moi, je préfère le train parce que c'est vraiment reposant. J'oublie les soucis, je peux admirer à l'aise le paysage qui défile sous mes yeux, je peux donner de mon temps à une lecture, ou bien écouter de la musique sans faire attention au trafic. En voiture, c'est plus fatiguant même si on a l'avantage de pouvoir s'arrêter n'importe où. Quant à l'hébergement, si je visite une ville ou si je vais à la mer, l'option est toujours un hôtel qui offre tout le confort nécessaire. À la montagne, c'est tout à fait différent. Un chalet entouré d'arbres, je le trouve parfait, mieux adapté à l'espace qui invite surtout à la détente. J'ai l'impression aussi que c'est plus convivial, que les soirées entre amis ont un charme particulier dans un petit chalet.

Sophie (âge: 19): Bonjour!

Moi, j'aime mieux voyager en voiture avec ma famille. On prépare soigneusement l'itinéraire et ainsi c'est très facile de découvrir plusieurs facettes d'une région à notre gré. Je suis tout de même fascinée par l'avion, par l'idée de vol... et il reste le meilleur choix pour les longs trajets. L'avion me donne une sensation de liberté, de m'envoler vraiment vers des pays lointains... Rapide et confortable, à bas prix, si on fait la réservation à l'avance, il a aussi de possibles désavantages: les heures d'attente, les liaisons ville-aéroport, mais cela ne me dérange pas. L'hébergement, ça dépend toujours du lieu, mais en général je suis pour l'hôtel, petit déjeuner y compris.

B. Pour bien comprendre

I. Complétez les tableaux:

Moyens de transports	Avantages	Désavantages
Train		

Hébergement	Avantages	Désavantages
Hôtel		

C. Vocabulaire – Transports modernes, lieux et services publics

II. Classez les mots dans la bonne colonne: ***l'aéroport, le quai, l'heure d'arrivée, TGV, l'aérodrome, le wagon, une correspondance, un vol direct, le contrôleur, l'hôtesse de l'air, la gare, le terminal, la voie, l'heure de départ, la carte d'embarquement, le compartiment, un employé SNCF, un bagage à main, le panneau d'affichage, l'express, une locomotive, une navette, un billet aller-retour, le tour de contrôle, la piste, le carrousel à bagages.***

Avion	Train	Les deux

III. Dans chaque série, chassez l'intrus.

Dans le camping: tente, sac de couchage, sac à dos, visite guidée;
À l'hôtel: réservation, escale, réceptionniste, demi-pension;
À la réception: régler la note, monter la tente, remplir le formulaire, réserver une chambre;
Transport: bateau, escapade, bus, camping-car;
À l'agence de voyages: séjour, dépliant, promenade, circuit;
Hébergement: gîte rural, auberge de jeunesse, omnibus, chalet;
Voiture: attacher la ceinture, passer au péage, avoir le mal d'air, faire le plein d'essence.

IV. Écrivez les noms qui correspondent à chacun des verbes ci-dessous:

atterrir → atterrissage
réserver →
accueillir →
héberger →
camper →
décoller →
enregistrer →
s'embarquer →
partir →
se détendre →

V. Associez les phrases de sens proche:

Il est en congé.	Il visite les monuments.
Il boucle sa valise.	Il change de train ou d'avion.
Il fait du camping.	Il loue une chambre chez des particuliers.
Il défait sa valise.	Il a une réduction.
Il fait du tourisme.	Il loue une maison.
Il prend une correspondance.	Il ne travaille pas.
Il dort chez l'habitant.	Le départ approche.
Il prend une location.	Il est dans les bouchons.
Il a un billet à demi-tarif.	Il dort sous une tente.
Il est arrêté dans un embouteillage.	Il revient d'un voyage.

VI. Retrouvez l'ordre correct des répliques pour reconstituer le dialogue:

- Vous avez réservé?
- Elle est à quel étage?
- Bonjour! Avez-vous des chambres disponibles, s'il vous plaît?
- Toutes nos chambres ont accès à Internet par WIFI. Voilà... C'est la chambre 509.
- Non, je n'ai pas de réservation. L'hôtel est complet?
- Au cinquième. Voici votre carte d'accès à la chambre.
- Bonjour, est-ce que je peux vous aider?
- Est-ce qu'il y a un ascenseur?
- Une chambre simple avec connexion Internet, s'il vous plaît.
- Non, il reste encore quelques chambres. Vous en voulez une simple ou double?
- Oui, à gauche, au fond du couloir.

D. Grammaire – Situer un événement dans le temps

Pour situer un événement ou une information dans le temps, nous pouvons utiliser plusieurs types d'outils linguistiques:

- *Ça **fait** deux jours **qu**'il **est parti**.*
- *Il **est arrivé il y a** 5 minutes.*
- *C'**était** facile.*
- *Elle **est née le 14 juin 1984**.*
- *Je lui **écrirai plus tard**.*
- *J'**arrive**!*
- *Il **est parti**.*
- *Je **prends** l'avion **dimanche**.*
- ***Avant-hier**, il **était** encore malade.*
- *Je lui **parlerai** de toi.*
- *Qu'est-ce que tu fais **demain**?*

1. Les temps verbaux

Ils permettent de situer, d'une façon générale, quelque chose dans le temps:

- **Présent**: *Juliette **fait** ses devoirs.*
- **Passé**: *Il **est parti** sans nous prévenir.*
- **Futur**: *Je te **téléphonerai.***

2. Les indicateurs temporels

Ils servent à donner une information temporelle plus précise. Ils nous permettent de:

a) Situer avec précision un événement dans le temps:

- *Il est parti **il y a trois jours**.*
- *Il arrivera **à midi**.*
- *Le train est parti **à 17 h 30**.*
- *Descartes est né **au XVIe siècle, en 1596**.*
- *Je suis allé au cinéma **hier**.*
- *Je commence à travailler **dans 15 jours**.*

b) Exprimer la durée de cet événement:

- *J'habite à Madrid **depuis trois ans**.*
- ***Ça fait trois heures qu**'il travaille.*
- ***Il y a une semaine qu**'elle est en vacances.*
- *Il va partir **pour un mois**.*

c) Situer le point de départ de cet événement:

- ***Dès son retour**, il n'a rien mangé.*
- *Ils n'ont pas téléphoné **depuis leur départ**.*
- *Le magasin sera ouvert **à partir de lundi**.*

d) Exprimer l'antériorité, la postériorité ou la simultanéité:

- ***Avant son arrivée**, on n'avait jamais entendu parler de lui.*
- *Tout le monde est parti **après la conférence**.*
- *Il est arrivé **au moment de l'accident**.*

L'OPPOSITION DEPUIS / IL Y A

Depuis introduit généralement un complément qui marque qu'une action ou un état dure depuis un certain temps et continue au moment où le locuteur s'exprime (présent).

- Exemple: *Il dort depuis une heure.*

En ce sens, **depuis, ça fait... que, il y a... que** sont équivalents; on peut utiliser l'un ou l'autre sans différence de signification:

- *Il dort depuis une heure = Ça fait une heure qu'il dort = Il y a une heure qu'il dort.*

Il y a introduit un complément qui marque qu'une action a eu lieu un certain temps (passé) avant le moment où le locuteur s'exprime (présent):

- Exemple : *Il a téléphoné il y a une heure.*

Pour exprimer la durée

1. Je voyage **depuis** trois semaines.
2. Le professeur parle **depuis** une heure.
3. Elle est dans le coma **depuis** trois jours.

Depuis exprime la durée d'une action qui a commencé dans le passé et qui continue toujours dans le présent. Quand l'action commence dans le passé et n'est pas encore finie, le présent est nécessaire. Je voyage.../ le professeur parle.../ Elle est... Quand le verbe principal de la phrase est à la forme négative, il faut utiliser le passé composé avec **depuis**.

Exemples:

1. Je n'ai pas voyagé **depuis** un an.
2. Il n'est pas allé au cinéma **depuis** le mois de février.
3. Les étudiants n'ont pas rendu de devoirs **depuis** deux semaines.

I. Lisez le texte suivant et soulignez les prépositions qui situent un événement dans le temps:

Sylvie set née au Canada, mais lorsqu'elle avait 4 ans ses parents ont déménagé en Europe. Elle a donc grandi en Belgique, à Bruxelles. À 18 ans elle a choisi de continuer ses études aux États-Unis. Ensuite elle s'est mariée avec un collègue qui venait de France et, après les études, ils se sont établis à Rouen. Leur fille a grandi en France, mais elle vit maintenant au Québec, à Montréal. Ils vont chez elle une fois par an. Ils sont rentrés tous depuis quelques jours et ils se préparent pour une excursion dans la Vallée de la Loire.

II. Choisissez la variante correcte:

1. Corinne a été malade *à partir de / pendant* cinq jour.
2. Il a voyagé en Irlande *il y a / dès* un mois.
3. Il habite à Paris *depuis / pendant* un an.
4. Les élèves sont restés à l'école *vers / jusqu'à* midi.
5. Claude ne sera pas disponible *jusqu'à / depuis* la fin du mois.

III. Choisissez les indicateurs de temps correctes et complétez les phrases suivantes: *l'année dernière, l'été dernier, la semaine dernière, hier soir, le mois dernier.*

1. Aujourd'hui, je suis fatigué parce qu'..... je suis rentré très tard!
2. Je suis parti à la mer au mois d'août ..... .
3. Nous sommes allés faire du ski au mois de février ..... .
4. Qu'est-ce que vous avez fait .....? Vous n'êtes pas venu au sport! 7 jours sans sport! C'est long!
5. C'était ..... Quatre semaines, ça passe vite!

IV. Complétez avec *hier, demain, ce jour-là, le lendemain* ou *la veille*.

1. Mes vacances ont commencé le 29 juillet et ..... le 30, je suis parti en Europe.
2. Aujourd'hui, nous sommes le 31 août: ....., c'est le début de l'automne.
3. Aujourd'hui, je peux faire la fête: je ne travaille pas..... .
4. Ce matin, il doit se lever tôt, mais ....., il a fait la grasse matinée.
5. J'étudie toujours beaucoup ..... d'un examen.
6. Il aura dix ans jeudi prochain: ....., nous lui ferons une fête surprise.
7. Hier, il était malade parce que ..... il avait mangé un repas trop lourd.
8. Le 31 décembre, ... du Nouvel an, nous réunissons toute la famille.
9. J'ai obtenu mon diplôme le 28 avril et j'ai commencé à travailler ..... .
10. Hier, nous nous sommes couchés très tôt parce que ..... nous nous étions couchés vraiment très tard.

V. *Depuis, pendant, en, il y a, pour* ou **dans? Choisissez les indicateurs de temps correctes et complétez les phrases suivantes:**

1. Je suis en cours ..... le mois de janvier.
2. Elle a terminé ses études ..... quelques mois.
3. Nous partons faire des courses, mais nous serons de retour .....deux heures.
4. Je pars en vacances ..... trois semaines, à partir du 10 août.
5. Il doit rendre les résultats de ces recherches .....deux semaines.
6. Elle a un chaton ..... quelques jours.
7. Vous devez suivre des traitements ..... trois mois, jusqu'au mois de juin.
8. Ils seront à Paris ..... deux semaines, à partir du 12 janvier.
9. Élise pratique le yoga ..... quelques mois.
10. Je suis occupée présentement, mais je pourrai te parler ..... quelques minutes.
11. Tu travailleras à ce projet ..... quatre mois, à partir de l'été.
12. Andrew est malade présentement. Il reviendra au travail ..... deux semaines.
13. Vous habiterez à l'hôtel ..... deux semaines.
14. Il a pris des cours de tennis ..... cinq ans.
15. Tu n'as travaillé que deux mois ..... un an.
16. Je te téléphonerai à mon retour de voyage ..... un mois.
17. Elles ont enseigné à cette école ..... quatre ans, de 2001 à 2005.

18. Je te remettrai le livre que je t'ai emprunté .....deux ou trois jours.
19. Je peux faire cet exercice ..... seulement dix minutes.
20. Chaque soir, il regarde la télévision ..... deux heures.
21. François a fait cette course ..... deux minutes vingt-six secondes!
22. Ils participeront à ce congrès ..... trois jours, du 28 au 31.

VI. Répondez aux questions suivantes:

1. Depuis quand apprenez-vous le français?
2. À quel moment de la journée partez-vous au travail?
3. Quand préparez-vous le dîner?
4. Pendant combien de temps?
5. À partir de quand aurez-vous vos vacances?
6. Combien de temps durent vos vacances d'été?

Epreuve écrite I

Lisez avec attention le texte ci-dessous:

Ces parisiens qui ont choisi de vivre à une heure de la capitale

Il faut 50 minutes pour traverser Paris en métro: c'est huit minutes de plus que pour aller à Chartres en train. Avec la multiplication des lignes de TGV, les villes de province comme Lille, Le Mans, Tours, Rouen, Orléans, Chartres ou encore Amiens ne sont plus qu'à une heure de la capitale. Alors, les provinciaux sont de plus en plus nombreux à venir travailler à Paris. Ils ont un avantage important: en effet, un grand deux-pièces à Paris coûte aussi cher qu'un appartement de 100 mètres carrés en plein centre de Tours.

De plus en plus de Parisiens sont aussi séduits par l'idée d'aller s'installer à 100, 150 et même 200 kilomètres de la capitale. La pollution, le prix du loyer, la circulation automobile, le sentiment d'insécurité sont les raisons pour lesquelles ils veulent partir en province. L'atmosphère des petites villes est chaleureuse et les gens apprécient aussi la proximité de la nature et la variété d'activités sportives. Mais vivre entre Paris et la province a un prix. L'abonnement mensuel pour le train coûte de 155 à 230 euros et il y a un autre inconvénient: il y a moins de TGV que de métros et les trajets sont très longs. Alors, on sort moins et on voit moins des amis...

(D'après *20 minutes*, 23/05/05)

1. Choisissez la bonne réponse: **1 p. (0,50px2)**

A. Le texte provient:
   a) d'un journal
   b) d'un livre
   c) d'une brochure touristique
B. On parle des personnes qui:
   a) habitent et travaillent à Paris
   b) habitent en province et travaillent à Paris
   c) habitent à Paris et travaillent en province

2. Répondez par **vrai** ou **faux.** Justifiez ensuite votre réponse en citant une phrase ou une expression du texte: **2p. (0,50px4)**

A. Un petit appartement à Paris coûte le même prix qu'un grand appartement en province.
   Justification: .....
B. Les gens veulent quitter Paris parce qu'il y a beaucoup trop de voitures. Justification:.....
C. Le prix des trajets en train n'est pas très cher. Justification: .....
D. Il y a plus de métros que de TGV. Justification: .....

3. Répondez aux questions suivantes: **2 p. (0,50px4)**

a. Comment appelle-t-on l'ensemble du personnel d'un avion ou d'un bateau?
b. Où sont les voyageurs quand ils montent dans le train, le bateau, le métro?
c. Comment appelle-t-on les personnes qui voyagent en avion ou en bateau?
d. Comment dit-on monter dans un avion, sur un bateau?

4. Entourez l'expression qui convient: **2 p. (0,40px5)**

A. Elle va à l'école:
a) par bus; b) en bus.
B. Pour conduire il faut avoir:
a) le permis de conduire; b) la licence de conduite;
C. On prend de l'essence:
a) à la station-service; b) à la station République.
D. Dans le métro, j'achète:
a) un carnet de tickets; b) un carnet de billets;
E. Vous avez droit à un billet tarif:
a) réduit; b) plein;

5. Complétez le dialogue avec les mots suivants: *contrôle, trouve, composter, terre, instant, billets, souviens, enfin, composté, rangés.*
2 p. (0,20px10)

..... de billets, messieurs, dames.
- Bonjour mesdames, je peux voir vos ....., s'il vous plaît?
- Oui, bien sûr, un ....., je les cherche.
- Tu les as ..... dans ton sac, non?
- Oui. Je crois. C'est bizarre, je ne les .....pas. Tu ne te .....pas où?
- Regarde! Ils sont tombés par ..... .
- Voilà monsieur. Nous les avons ..... trouvés.
- Mais, vous n'avez pas ..... vos billets?
- Ah, la, la! On a complètement oublié de les .....

1 p. of.

Epreuve écrite II

Lisez avec attention le dialogue ci-dessous:

Moyens de transport

Philippe Tiens bonjour, tu ne prends pas souvent le bus?
Sylvie C'est vrai généralement, je viens en voiture, pour moi c'est plus pratique. De banlieue à banlieue, en transports en commun, ce n'est pas toujours facile, surtout quand il y a des grèves. Ces jours-là, je dirais même que c'est galère.
Philippe Tu habites loin?
Sylvie À une quarantaine de kilomètres.
Philippe Et tu mets combien de temps?
Sylvie En voiture, ça dépend de la circulation, mais je mets environ 1 heure; en bus et RER, il faut plus d'une heure et demie, quand tout va bien et j'ai rarement une place assise. Je préfère encore être en voiture, tranquille avec la radio.
Philippe Si je comprends bien, ça te fait au moins 3 heures de transport par jour, tu supportes?
Sylvie Je n'ai pas vraiment le choix, mais c'est vrai que parfois j'en ai assez, c'est sûr.
Philippe Et tu n'as jamais pensé à changer de boulot, à te rapprocher?
Sylvie Oui, mais ce n'est pas facile en ce moment. Et toi, tu prends toujours le bus?
Philippe Moi, tu sais, j'habite à quelques kilomètres, j'en ai pour 10 minutes en bus. Parfois, je viens même à pied, surtout quand il fait beau, c'est très, très agréable.
Sylvie Tu as vraiment de la chance! Tiens, voilà le bus.
Philippe Et aujourd'hui, il est à l'heure!

1. Résumez brièvement la situation. **1 p.**

.....
.....
.....
.....

2. Relevez les 4 modes de déplacement cités et, éventuellement, les avantages et les inconvénients précisés. **2 p. (0,50px4)**

Modes de déplacement	Avantages	Inconvénients

3. Retrouvez les verbes correspondant à ces définitions: *stationner, décharger, doubler, atterrir, garer.* **2 p. (0,40px5)**

a. Débarrasser un véhicule de son chargement.
b. Se poser au sol.
c. S'arrêter un certain temps au bord d'un trottoir (pour un véhicule).
d. Ranger un véhicule le long d'un trottoir, ou dans un garage, ou dans un parking.
e. Dépasser un véhicule.

4. Lisez les énoncés et notez si les affirmations sont vraies ou fausses. Corrigez les énoncés qui sont faux. **2 p. (0,40px5)**

a. Avant d'entrer en gare, on composte son billet.
b. Au guichet, j'achète un sandwich.
c. Aux heures de pointe, il n'y a personne dans la rue.
d. J'attends le métro sur le quai.
e. Je suis en retard, j'ai le temps de prendre un café.

5. À la gare. Mettez dans le bon ordre le dialogue entre un guichetier et un client qui veut partir de Paris à Angers par train:
2 p. (0,20px10)

a) – Non fumeurs.
b) – Première ou seconde classe?
c) – Non, demi-tarif. Je suis étudiant. Ça fait combien?
d) – Fumeurs ou non fumeurs?
e) – Bonjour, monsieur. Aller simple?
f) – Non, aller-retour.
g) – 43 euro avec la réservation.
h) – Plein tarif?
i) – Bonjour, madame. Je voudrais un billet pour Angers, s'il vous plaît.
j) – Première classe.

1 p. of.

Capitolul 4. MATEMATICĂ

ELEMENTE DE STATISTICĂ MATEMATICĂ

Statistica matematică se ocupă de **gruparea, analiza** şi **interpretarea datelor** referiotare la un anumit fenomen precum şi cu unele **previziuni privind producerea lui viitoare.**

Populaţia statistică este orice mulţime construită cu obiecte de aceeaşi natură. Elementele unei populaţii se numesc **unităţi statistice** sau **indivizi**.

Numărul de elemente care constituie populaţia se numeşte **volumul populaţiei.**

Caracteristica (sau **variabila statistică)** a populaţiei este trăsătura comună tuturor unităţilor (indivizilor) populaţiei. Caracteristica poate fi **cantitativă** (dacă se poate măsura) sau **calitativă** (în caz contrar).

Caracteristicile cantitative pot fi **discrete** (sau **discontinue**) dacă variabila statistică ia valori finite sau **continue** dacă variabila poate lua orice valoare dintr-un interval finit sau infinit.

Numărul tuturor indivizilor unei populaţii se numeşte **efectivul total** al acelei populaţii.

Se numeşte **frecvenţa absolută** a unei valori x a caracteristicii, numărul de unităţi ale populaţiei corespunzătoare acestei valori.

Se numeşte **frecvenţa relativă** a unei valori x_i a caracteristicii raportul dintre frecvenţa absolută n_i a valorii x_i şi efectivul total al populaţiei.

ELEMENTE CARACTERISTICE ALE UNEI SERII STATISTICE

1. Media

Se numeşte **media** caracteristicii x numărul: $\bar{x} = \frac{\sum_{i=1}^{k} n_i x_i}{n}$, unde $n = \sum_{i=1}^{k} n_i$ este efectivul total.

2. Mediana

Mediana $\tilde{x}$ este o valoare astfel încât jumătatea valorilor x_i ale eşantionului sunt mai mici sau egale cu $\tilde{x}$ şi cealaltă jumătate a valorilor x_i sunt mai mari sau egale cu $\tilde{x}$.

3. Modulul

Prin **modulul** (sau **dominanta**) unei serii statistice se înţelege valoarea caracteristicii corespunzătoare celei mai mari frecvenţe dacă valorile caracteristicii sunt discrete şi valoarea centrală a clasei corespunzătoare celei mai mari frecvenţe dacă variabila este continuă.

4. Dispersia

$$v = \frac{n_1(x_1 - \bar{x})^2 + n_2(x_2 - \bar{x})^2 + \ldots + n_k(x_k - \bar{x})^2}{n_1 + n_2 + \ldots + n_k}$$

Numărul v se numeste **dispersia** valorilor (sau **variaţia**) eşantionului.

5.

Numărul $\sqrt{v} = \sigma$ se numeşte **abaterea medie** pătratică. (Utilizând acest indicator putem compara două clase de elevi din punct de vedere al omogenităţii lor prin prisma mediilor finale. Cea care are dispersia mai mică este mai omogenă.)

La fel un antrenor are posibilitatea de a forma două echipe de fotbal, cunoscând golurile marcate de fiecare echipă. Se va opri la acea formulă de echipa care este mai omogenă, adica aceea care are dispersia mai mică.

$$v = \sum_{i=1}^{k} f(x_i)(x_i - \bar{x})^2$$

$$v = \sum_{i=1}^{k} f(x_i)x_i^2 - (\bar{x})^2 = \frac{1}{n}\sum_{i=1}^{k} n_i x_i^2 - (\bar{x})^2$$

PROBLEME REZOLVATE - STATISTICĂ

Problema rezolvată 1

În cadrul laboratorului de matematică aplicată se consideră aruncarea simultană a două zaruri de câte doi elevi şi se înregistrează suma punctelor obţinute pe cele două zaruri. Se aruncă zarurile de 30 de ori. Completaţi un tabel care conţine următoarele coloane: Suma obţinută, Frecvenţa absolută, Frecvenţa relativă, Frecvenţa cumulată crescătoare. Alcătuiţi diagrama în batoane. Calculaţi media, dispersia si abaterea medie pătratică.

Soluţie:

Suma	Frecventa absoluta	Frecventa relativa	Frecventa Cumulata
2	3	0,1	0,1
3	2	0,066666667	0,166666667
4	1	0,033333333	0,2
5	2	0,066666667	0,266666667
6	4	0,133333333	0,4
7	5	0,166666667	0,566666667
8	3	0,1	0,666666667
9	4	0,133333333	0,8
10	1	0,033333333	0,833333333
11	4	0,133333333	0,966666667
12	1	0,033333333	1

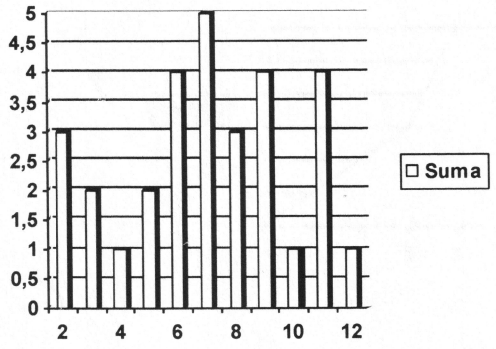

Media = 7,033333333

Dispersia = 8,165567

Abaterea medie pătratică = 2,857545

Problema rezolvată 2

La examenul de bacalaureat, cei 500 de elevi ai unui liceu au obţinut la proba de matematică rezultatele din tabelul alăturat. Să se alcătuiască histograma şi poligonul frecvenţelor. Calculaţi media, dispersia şi abaterea mediei pătratică.

Soluţie:

Nota	Nota aprox	Numar de elevi	Media	Dispersia	Abaterea
5-6	5,5	61	7,728	302,803024	1,117146
6-7	6,5	34	7,728	51,271456	
7-8	7,5	186	7,728	9,669024	
8-9	8,5	168	7,728	100,125312	
9-10	9,5	51	7,728	160,139184	

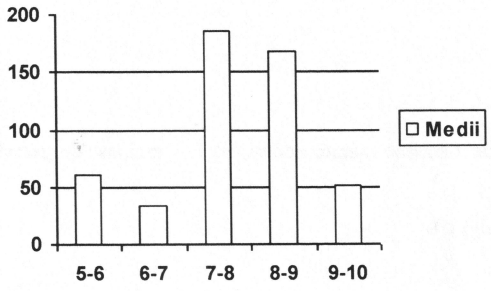

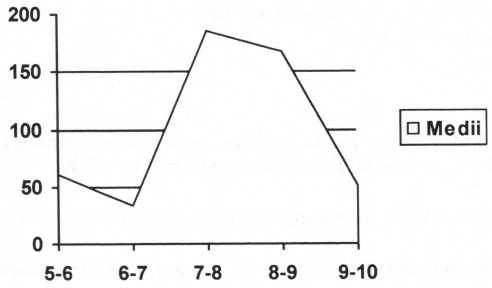

Problema rezolvată 3

Un profesor extrage din catalogul unei clase mediile la matematică pe semestrul trecut în vederea unor prelucrări statistice. Acestea sunt: 6, 7, 7, 5, 9, 8, 4, 10, 7, 5, 6, 6, 7, 8, 4, 4, 6, 5, 8, 6, 7, 5, 6, 9, 7. (25 elevi)

1) Să se completeze un tabel care conţine rubricile: Nota, Frecvenţa absolută, Frecvenţa relativă, Frecvenţa Cumulată. Realizaţi reprezentarea în batoane şi poligonul frecvenţelor.
2) Folosind datele din tabel precizaţi:
   a. Câţi elevi au note mai mici decat 5? Indicaţi procentul lor.
   b. Câţi elevi au note intre 5 si 7? Indicaţi procentul lor.
   c. Câţi elevi au note intre 7 si 10? Indicaţi procentul lor.
   d. Reprezentati aceste date printr-o diagramă în forma unui disc, cu a), b), c) indicate prin sectoare ale cercului.
3) Determinaţi media aritmetică, mediana, dispersia şi abaterea medie pătratică.

Soluţie: 1)

Nota	Frecvenţa absolută	Frecvenţa relativă	Frecvenţa Cumulată
1	0	0	0
2	0	0	0
3	0	0	0
4	3	0,12	0,12
5	4	0,16	0,28
6	6	0,24	0,52
7	6	0,24	0,76
8	3	0,12	0,88
9	2	0,08	0,96
10	1	0,04	1

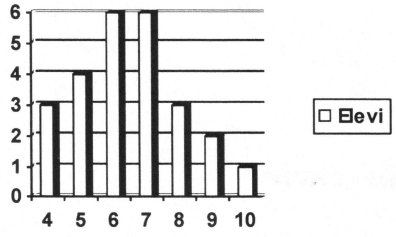

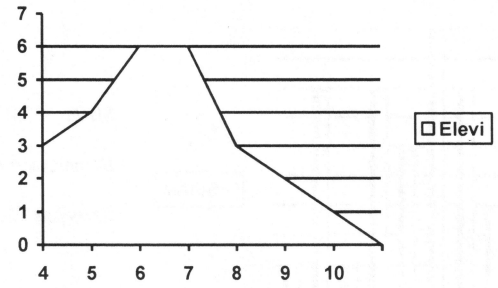

2) *a. 3 elevi au note sub 5. Aceştia reprezintă 12%.*
b. 10 elevi au note intre 5 si 7. Aceştia reprezintă 40%.
c. 12 elevi au note intre 7 si 10. Aceştia reprezintă 48%.

d.

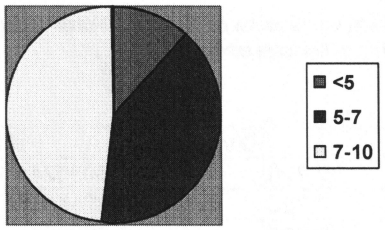

3) Media aritmetică $= \frac{4\cdot 3+5\cdot 4+6\cdot 6+7\cdot 6+8\cdot 3+9\cdot 2+10}{25} = 6.48$

Mediana = 7
Dispersia = 2.48 (calculate tabelar)
Abaterea = 1.57

GRAFURI

Graf neorientat = o pereche de mulţimi, unde **V** este o mulţime finită nevidă de elemente numite noduri, iar **E** o mulţime de perechi neordonate din **V,** numite muchii. Notăm graful cu **G = (V, E)**.

Într-un graf **G=(V, E) neorientat** relaţia binară este simetrică: **(v,w)∈E** atunci **(w,v) ∈E**.

Nod = element al mulţimii **V**, unde **G=(V, E)** este un graf neorientat.

Muchie = element al mulţimii **E** ce descrie o relaţie existentă între două noduri din **V**, unde **G=(V, E)** este un graf neorientat;

În figura alăturată:
V={1,2,3,4,5,6} sunt noduri
E={[1,2], [1,4], [2,3],[3,4],[3,5]} sunt muchii
G=(V, E)=({1,2,3,4,5,6}, {[1,2], [1,4], [2,3],[3,4],[3,5]})

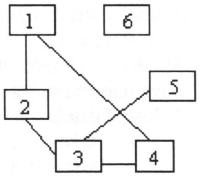

Adiacenţă: Într-un graf neorientat existenţa muchiei **(v,w)** presupune că **w** este adiacent cu **v** şi **v** adiacent cu **w**. În exemplul din figura de mai sus vârful **1** este adiacent cu **4,** dar **1** şi **3** nu reprezintă o pereche de vârfuri adiacente.

Incidenţă = o muchie este incidentă cu un nod dacă îl are pe acesta ca extremitate. Muchia **(v,w)** este incidentă în nodul **v** respectiv **w**.

Grad = Gradul unui nod **v**, dintr-un graf neorientat, este un număr natural ce reprezintă numărul de noduri adiacente cu acesta (sau numarul de muchii incidente cu nodul respectiv)

Nod izolat = Un nod cu gradul **0.**

Nod terminal= un nod cu gradul **1.**

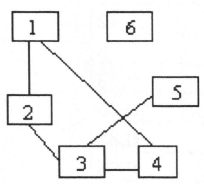	Nodul **5** este terminal (gradul **1**). Nodul **6** este izolat (gradul **0**) Nodurile **1, 2, 4** au gradele egale cu **2**.

ÎNTREBĂRI ŞI EXERCIŢII

1. Desenaţi un graf G neorientat cu 6 noduri si 10 muchii.
2. Exprimati graful ca o relaţie binară detaliind mulţimea nodurilor şi mulţimea muchiilor.
3. Precizaţi gradul fiecărui nod.

Exersaţi elementele teoretice, utilizând siteul: http://campion.edu.ro/arhiva/www/arhiva_2009/seds/17/index.htm

Observaţii: Dacă un graf neorientat are *m* muchii atunci suma gradelor tuturor nodurilor este *2m*.

În orice graf G există un număr par de noduri de grad impar.

Lanţ = este o secvenţă de noduri ale unui graf neorientat **G=(V,E)**, cu proprietatea că oricare două noduri consecutive din secventa lanţ sunt adiacente:
$L=[w_1, w_2, w_3, \ldots, w_n]$ cu proprietatea că **$(w_i, w_{i+1}) \in E$** pentru **$1 \leq i < n$.**

Lungimea unui lanţ = numărul de muchii din care este format.

Lanţ simplu = lanţul care conţine numai **muchii distincte.**

Lanţ compus= lanţul care **nu este** format numai din muchii distincte.

Lanţ elementar = lanţul care conţine numai **noduri distincte.**

Ciclu = Un lanţ în care primul nod coincide cu ultimul.

Ciclul este elementar dacă este format doar din noduri distincte, excepţie făcând primul şi ultimul. Lungimea unui ciclu nu poate fi 2.

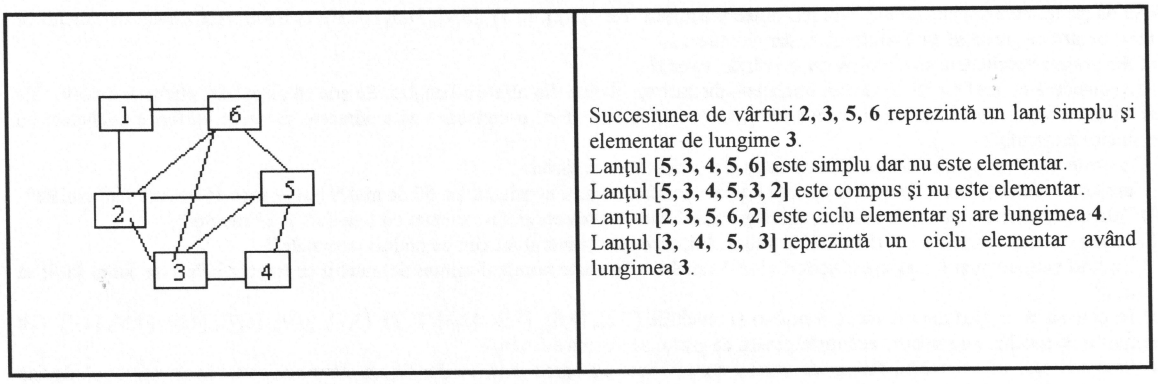

Succesiunea de vârfuri **2, 3, 5, 6** reprezintă un lanţ simplu şi elementar de lungime **3**.
Lanţul **[5, 3, 4, 5, 6]** este simplu dar nu este elementar.
Lanţul **[5, 3, 4, 5, 3, 2]** este compus şi nu este elementar.
Lanţul **[2, 3, 5, 6, 2]** este ciclu elementar şi are lungimea **4**.
Lanţul **[3, 4, 5, 3]** reprezintă un ciclu elementar având lungimea **3**.

Lanţ eulerian = un lanţ simplu care conţine **toate muchiile** unui graf.

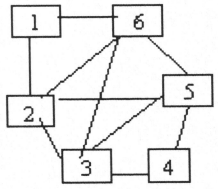

Exemplu: Lanţul: L = [1, 2, 3, 4, 5, 3, 6, 2, 5, 6] este lanţ eulerian.

Ciclu eulerian = un ciclu simplu care conţine toate muchiile grafului.
Ciclul: C = [1, 2, 3, 4, 5, 3, 6, 2, 5, 6, 1] este ciclu eulerian.

Graf eulerian = un graf care conţine un ciclu eulerian.

Lant hamiltonian = un lant elementar care contine **toate vârfurile** grafului.

Ciclu hamiltonian = un ciclu elementar care contine toate vârfurile grafului.

Graf hamiltonian = un graf care contine un ciclu hamiltonian.

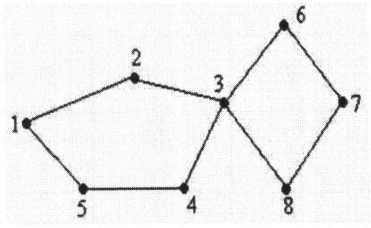

PROBLEME REZOLVATE - GRAFURI

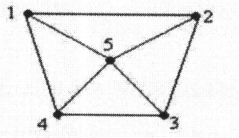

1. Arătaţi că graful este hamiltonian.

Soluţie: Graful este hamiltonian, deoarece ciclul C = [1, 2, 3, 5, 4, 1] este elementar (pleacă din vârful 1, iar muchiile [1, 2], [2, 3], [3, 5], [5, 4] şi [4, 1] sunt distincte două câte două) şi, în plus, conţine toate vârfurile.

2. Există oare grafuri neorientate cu cel puţin două vârfuri în care gradele tuturor vârfurilor sunt distincte?

Soluţie: Considerăm graful neorientat G=(X,U). Deoarece graful este simplu au loc inegalităţile: $0 \leq g(x_i)$. Dacă vârfurile grafului au grade distincte atunci acestea formează şirul 0, 1, 2, ..., n-1. Prin urmare în G există un vârf care este adiacent cu toate celelalte vârfuri din X. Aceasta contrazice existent în graful G a unui vârf izolat (de grad 0). Deci dacă n>1, atunci nu există grafuri în care gradele vârfurilor sunt distincte.

PROBLEME PROPUSE

1) Câte grafuri neorientate, distincte, cu 4 vârfuri se pot construi? Două grafuri se consideră distincte dacă matricele lor de adiacenţă sunt diferite.

2) Într-un graf neorientat cu 10 muchii, fiecare nod are gradul un număr nenul. Doar trei dintre noduri au gradul un număr par, restul nodurilor având gradele numere impare.Care este numărul maxim de noduri pe care poate să le aibă graful?

3) Care este numărul maxim de vârfuri de grad 0 pe care le poate avea un graf neorientat cu 10 noduri şi 7 muchii?

4) Câte grafuri neorientate cu n vârfuri există?

5) Se dă graful cu 5 vârfuri definit prin mulţimea muchiilor M={[1,2], [2,3], [3,4], [4,5]}. Care este numărul minim de muchii ce trebuie adăugate pentru ca graful să fie hamiltonian, dar nu eulerian?

6) Câte grafuri neorientate şi complete cu n vârfuri există?

7) Se consideră un graf cu 26 de vârfuri etichetate distinct cu literele din alfabetul englez. Se ştie că orice vârf etichetat cu o vocală este adiacent cu toate vârfurile etichetate cu consoană şi orice vârf etichetat cu o consoană este adiacent cu toate vârfurile etichetate cu vocală. Câte muchii are graful?

8) Care este numărul maxim de muchii într-un graf neorientat cu n vârfuri ?

9) Care este numărul minim de noduri pe care îl poate conţine un graf neorientat cu 50 de muchii, şi în care 15 noduri sunt izolate?

10) Care este numărul maxim de vârfuri izolate pe care le poate avea un graf neorientat cu 8 noduri şi 12 muchii?

11) Pentru un graf neorientat cu 15 noduri şi 14 muchii, care este numărul maxim de noduri terminale ?

12) Un graf neorientat şi conex are n noduri şi n-1 muchii. Care este numărul minim de muchii ce trebuie adăugate astfel încât să se obţină un ciclu?

13) Se consideră un graf neorientat cu 9 noduri şi muchiile [1,2], [4,8], [5,9], [2,3], [7,8], [3,7], [6,9], [6,7], [4,6], [4,5], [1,7]. Cât este numărul minim de muchii care trebuie adăugate pentru ca graful să devină eulerian?

14) Precizaţi care este numărul minim de muchii care trebuie adăugate grafului din figura alăturată, astfel încât acesta să devină eulerian.

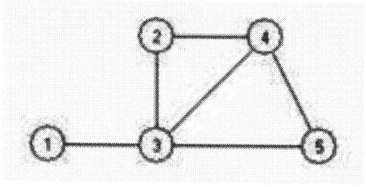

TEST 1

1.

Note	3	4	5	6	7	8	9	10
Numărul elevilor cu notele corespunzătoare	2	5	8	6	4	3	1	1

A. Să se afle media ponderată a notelor obţinute la o lucrare a celor 30 de elevi ai unei clase, aşa cum este specificat în tabel.

B. Ce procent de promovabilitate la lucrare au elevii clasei (note peste 5)?

C. Să se afle ce procent din total o reprezintă elevii cu note peste 7 (inclusiv).

2. Să se afle media, dispersia şi abaterea medie patratică a distribuţiei a 80 de muncitori grupaţi pe clase după producţia obţinută, aşa cum este specificat în tabel şi să se completeze tabelul.

Grupul de muncitori după producţia obţinută (piese)	70-75	75-80	80-85	85-90	90-95	95-100	100-105
Numărul muncitorilor	3	1	42	23	9	1	1
Frecventa n_i							
Frecventa relativa - n_i/N							

TEST 2
TEME DE PROIECT

Utilizând rezultatele obţinute de elevii claselor a 12-a la simulările pentru bacalaureat:

1. Să se completeze un tabel care conţine rubricile: Nota, Frecvenţa absolută, Frecvenţa relativă, Frecvenţa cumulată. Realizaţi reprezentarea în batoane şi poligonul frecvenţelor.
2. Folosind datele din tabel precizaţi:
   a. Câţi elevi au note mai mici decat 5? Indicaţi procentul lor.
   b. Câţi elevi au note intre 5 si 7? Indicaţi procentul lor.
   c. Câţi elevi au note intre 7 si 10? Indicaţi procentul lor.
   d. Reprezentati aceste date printr-o diagramă în forma unui disc, cu a), b), c) indicate prin sectoare ale cercului.
3. Determinaţi media aritmetică, mediana, dispersia şi abaterea mediei pătratice.

TEST 3

1. Stabiliţi dacă următoarele propoziţii sunt adevărate sau false:
   1. Un graf neorientat este o pereche de mulţimi, cea a nodurilor şi cea a muchiilor. (A / F)
   2. Numărul de muchii dintr-un graf complet este întotdeauna mai mare decât numărul nodurilor. (A / F)
   3. Un lanţ elementar poate conţine de două ori aceeaşi muchie. (A / F)

2. Pentru graful alăturat:
   a) precizaţi numărul de noduri şi numărul de muchii;
   b) determinaţi ordinul fiecărui nod;
   c) identificaţi două trasee care unesc A cu E;
   d) precizaţi un circuit al grafului;
   e) eliminaţi cât mai puţine muchii pentru ca graful rămas să fie un arbore.

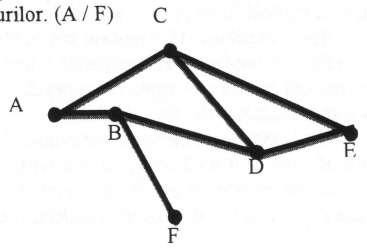

3. Reprezentaţi printr-un graf relaţia de divizibilitate între numerele naturale de la 1 la 10, unind printr-o muchie acele numere diferite care au proprietatea că unul dintre ele îl divide pe celălat. Există pe acest graf drumuri de lungime 5?

TEST 4

1. Alegeţi varianta corectă:
   A. Un graf complet cu 10 noduri are: (a) 20 muchii; (b) 40 muchii; (c) 55 muchii; (d) 45 muchii.
   B. Un graf conex cu n noduri:

(a) este întotdeauna complet; (b) are $\frac{n(n-1)}{2}$ muchii; (c) conţine cel puţin un lanţ; (d) are cel puţin n muchii.

   C. Dacă într-un graf oricare două noduri sunt adiacente, graful:
   (a) nu conţine noduri izolate; (b) nu conţine niciun ciclu; (c) nu este conex; (d) nu este complet.

2. Folosiţi graful situaţiilor posibile pentru a calcula numărul variantelor de răspuns la un test grilă format din 5 întrebări la care se răspunde DA sau NU.

3. Doi prieteni joacă tenis de câmp după sistemul "cel mai bun din 5 seturi". Reprezentaţi printr-un graf toate situaţiile ce pot să apară.

TEST 5

1. Se consideră graful neorientat din figura alăturată. Care este numărul cel mai mic de muchii care trebuie adăugate pentru ca graful să devină eulerian?

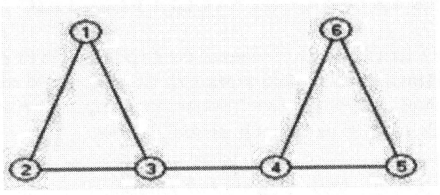

2. Câte vârfuri are un graf neorientat complet cu 15 muchii?
3. Reprezentaţi un graf $G=(V,E)$ cu $card\ V=5$ şi $card\ E=5$, care să conţină un nod izolat.
   Pentru graful găsit, descrieţi mulţimile V şi E.

4. Reprezentaţi un graf regulat cu 4 muchii, precizând ordinul nodurilor.

BIBLIOGRAFIE

1. Anghelache, C. - *Tratat de statistică*, Editura Economică, Bucureşti, 2002
2. Berge, C. - *Teoria grafurilor şi aplicaţiile ei*, Editura tehnică, Bucureşti, 1969
3. Ionescu, T. - *Grafuri-aplicaţii, vol I*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1973
4. Neagu, M., Singer, M., Voica, C. - *Statistică şi probabilităţi. Curs introductiv pentru elevi, studenţi şi profesori*, Editura Sigma, 2003
5. Rădescu, N. - Rădescu, E. *Probleme de teoria grafurilor*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1982
6. Singer, M., Voica, C. - *Matematică Manual pentru clasa a XI-a M5*, Editura Sigma, 2006

Capitolul 5. FIZICĂ

ELECTRONII DE CONDUCŢIE. CURENTUL ELECTRIC

Conductoarele metalice conţin la temperaturi obişnuite, electroni liberi.

Încă de la temperaturi cu mult sub 0° C, electronii de valenţă se desprind de atomii cărora au aparţinut, devenind **electroni de conducţie, electroni care se deplasează liber în metalul respectiv,** în nodurile reţelei cristaline a corpului se află ioni pozitivi, formaţi prin desprinderea electronilor de valenţă. Electronii liberi îşi pierd identitatea, pierd legătura cu atomii de care s-au desfăcut şi formează un sistem asemănător unui gaz - *gazul electronic.* **În conductorul izolat, care nu este supus acţiunilor exterioare, mişcarea electronilor de conducţie este total dezordonată. Nu există o direcţie privilegiată de deplasare a electronilor liberi.**

GENERATORUL ELECTRIC

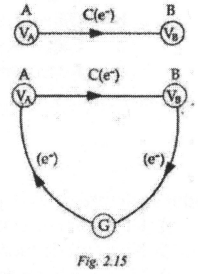

Fig. 2.15

Deplasarea purtătorilor de sarcină prin efectuare de lucru mecanic între două puncte ale unui mediu conductor, se poate realiza atât timp cât între cele două puncte există o diferenţă de potenţial. Dacă diferenţa de potenţial nu ar fi menţinută din exterior, atunci prin deplasarea electronilor de conducţie între extremităţile conductorului, diferenţa de potenţial s-ar anula.

Pentru a menţine în timp diferenţa de potenţial dintre extremităţile conductorului C, este necesar un dispozitiv (G) (fig. 2.15), numit **sursă** sau **generator electric,** care consumă energie să readucă electronii de conducţie de la capătul B la capătul A, împotriva acţiunii câmpului electric.

Sursa electrică (G) menţine constante în timp potenţialele electrice la extremităţile A şi B, deci curentul electric stabilit în conductor este staţionar. Curentul electric, în acest caz, este numit **curent electric staţionar** sau **continuu.** Energia consumată de un generator pentru a menţine diferenţa de potenţial, poate fi de origine: mecanică, chimică etc. Simbolurile utilizate frecvent pentru sursa electrică sunt reprezentate în figura 2.16.

Deşi seamănă ca notaţie, tensiunea electromotoare nu trebuie confundată cu modulul intensităţii câmpului electric. Sursa electrică, fiind un dispozitiv electric conductor se caracterizează printr-o rezistenţă electrică numită **rezistenţă electrică interioară,** notată cu simbolul *r.* Tensiunea electromotoare şi rezistenţa interioară reprezintă mărimi fizice caracteristice ale sursei electrice.

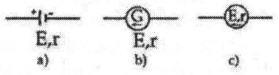

Fig. 2.16. Reprezentarea schematică a generatoarelor electrice

CIRCUITUL ELECTRIC. TENSIUNEA ELECTRICĂ

Energia curentului electric este utilizată în practică într-o mare varietate de situaţii, de la aparatele electrocasnice până la cele industriale. Dispozitivele care utilizează curentul electric sunt numite receptoare sau consumatoare de energie electrică.

Pentru ca un receptor *(R)* să poată utiliza energia electrică a unei surse electrice *(G),* sunt necesari conductori de legătură. Aceştia asigură „calea" de-a lungul căreia se efectuează transportul de sarcină electrică. Conductorul concentrează de-a lungul său liniile câmpului electric.

Circuitul electric simplu (fig. 2.18) se compune din: generator electric, B_1GB_2 - porţiune care formează **circuitul interior** (al generatorului) - receptorul *R* şi conductorii electrici de legătură B_1RB_2 care formează **circuitul exterior** (în raport cu generatorul). Conductorii de legătură sunt consideraţi, în numeroase cazuri ideali sau sunt incluşi în receptorul *R,* astfel că în multe situaţii starea electrică la bornele generatorului electric B,B_2 se confundă cu starea electrică de la bornele receptorului *R.* De exemplu, tensiunea la bornele generatorului notată cu simbolurile U_o sau U_b este întotdeauna tensiunea dintre bornele generatorului B_1şi B_2; în unele cazuri se confundă cu tensiunea de la bornele receptorului *R.*

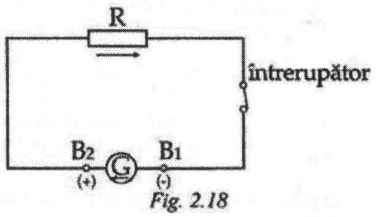

Fig. 2.18

După cum s-a arătat anterior, rolul generatorului este de a menţine la potenţiale diferite punctele B_1 şi B_2 pentru a putea furniza energie „motoare" purtătorilor de sarcină (electronilor liberi). Borna B_1 (+) este menţinută la un potenţial mai ridicat decât B_2 (-). Astfel, mărimea caracteristică fiecărui generator este **tensiunea electromotoare.** Unitatea de măsură a tensiunii este **volt** - după numele fizicianului italian Alessandro VOLTA (1745-1827), iar instrumentul cu care se măsoară este **voltmetrul. Acesta se conectează întotdeauna în paralel la bornele elementului de circuit a cărui tensiune trebuie măsurată.**

INTENSITATEA CURENTULUI ELECTRIC

Mărimea fizică ce caracterizează curentul electric este intensitatea. Prin definiţie, ea reprezintă sarcina electrică (medie) transportată de purtătorii de sarcină în unitate de timp, printr-o secţiune transversală a conductorului.

De numărul electronilor care traversează o secţiune transversală a conductorului în unitate de timp depinde **intensitatea curentului,** precum şi efectele produse de curent în mediul exterior.

$$I = \frac{\Delta q}{\Delta t} \quad \text{unde} \quad [I]_{SI} = \frac{C}{s} = A \text{ (amper)}$$

REZISTENŢA ELECTRICĂ. REZISTIVITATEA ELECTRICĂ

Rezistorul electric este un corp sau un sistem fizic în care se poate stabili curent electric (numit anterior receptor sau consumator). Rezistenţa electrică a unui conductor măsoară proprietatea conductorului de a se opune trecerii curentului electric.

Rezistivitatea materialului din care este confecţionat conductorul se exprimă ca: $\rho = R\frac{S}{l}$

Ea este numeric egală curezistenţa unui conductor cilindric cu lungimea de un metru şi secţiunea de un metru pătrat.

Observaţie

Aşa cum s-a arătat mai sus, *rezistorul este un sistem fizic, corp sau ansambluri de corpuri. Rezistenţa este o mărime fizică* care caracterizează rezistorul din punct de vedere electric. Se confundă frecvent cei doi termeni prin exprimări de felul: „Se foloseşte rezistenţa electrică de 5 Ω" în loc de exprimarea corectă „Se foloseşte un rezistor cu rezistenţa electrică de 5Ω".

Rezistenţa se măsoară cu ajutorul ohmmetrului (in figura alăturată).

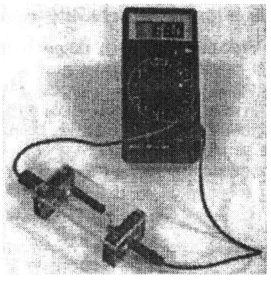

LEGEA LUI OHM

Legea lui Ohm stabileşte dependenţa intensităţii curentului electric pe o porţiune de circuit, de tensiunea electrică aplicată acelei porţiuni şi de rezistenţa sa electrică.
Georg Simon Ohm (1787 - 1854) a stabilit experimental că intensitatea curentului într-un conductor metalic este proporţională cu diferenţa de potenţial aplicată la capetele sale şi invers proporţională cu rezistenţa sa electrică.
Se poate deduce pe cale experimentală legea lui Ohm **pentru o porţiune de circuit:** $I = \frac{U}{R}$

Reţine...

Intensitatea curentului electric care se stabileşte pe o porţiune de circuit este direct proporţională cu tensiunea electrică aplicată acelei porţiuni şi invers proporţională cu rezistenţa electrică a porţiunii respective.
Pentru întregul circuit, alimentat de o sursă cu tensiune electromotoare E şi având rezistenţa internă r, legea lui Ohm se poate scrie separat pe porţiunea *circuitului exterior* şi separat pe *circuitul interior*, respectiv: $I = \frac{U}{R_e}$ $I = \frac{u}{r}$

astfel încât pe întreg circuitul: $I = \frac{E}{R_e + r}$

REŢELE ELECTRICE. LEGILE LUI KIRCHHOFF

Dacă observăm partea electrică din interiorul unui radiocasetofon portabil şi urmărim apoi schema electrică a montajului realizat de constructor constatăm că, deşi este foarte complex, sistemul coate fi descris relativ simnlu.
Se înţelege, în general, prin rezolvarea reţelei electrice determinarea intensităţii curenţilor electrici din ramurile reţelei respective.
Metoda cea mai generală pentru rezolvarea unei reţele electrice este fundamentată pe **legile lui Kirchhoff.**
În circuitul considerat (fig. 2.41) , **noduri de reţea** sunt punctele: A, B, C, D şi F.
Partea de circuit dintre două noduri vecine este **latura reţelei electrice.** Exemple de laturi de reţea sunt: AB, BC, CD, DF, FA şi AD.

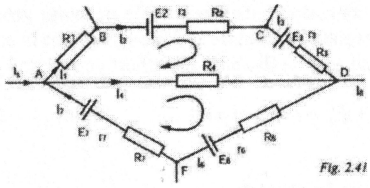
Fig. 2.41

Fiecare latură a reţelei electrice este caracterizată de un curent electric unic. în circuitul exemplificat curenţii electrici sunt indicaţi prin intensităţile lor respectiv: $I_,$, I_2,I_3, I_e, I_7 şi I_4. Sensurile curenţilor electrici au fost alese în mod arbitrar.
La reţeaua electrică reprezentată în figură, **ochiuri** de **reţea** sunt: ABCDA, ADFA şi ABCDFA.
G. R. Kirchhoff a stabilit experimental în anul 1847 două teoreme care se aplică, prima, nodurilor de reţea şi a doua, ochiurilor de reţea electrică. Pe baza celor două teoreme ale lui Kirchhoff se scrie un sistem de ecuaţii a cărui soluţie matematică furnizează valorile mărimilor necunoscute.
Prima lege a lui Kirchhoff se referă la nodurile de reţea şi se bazează pe legea de conservare a sarcinii electrice. $\sum_{k=1}^{n} I_k = 0$

Reţine...

Legea I a lui Kirchhoff

Suma algebrică a intensităţilor curenţilor electrici într-un nod de reţea este nulă.

Legea a II-a lui Kirchhoff

După cum s-a arătat anterior, pentru un circuit simplu, alcătuit din generator, caracterizat de parametri E, r şi un consumator de rezistenţă R, în cazul în care considerăm firele de legătură ideale, adică le neglijăm rezistenţa proprie, relaţia dintre tensiunile corespuzătoare fiecărei porţiuni de circuit este $E = U + u$, (*U* - căderea de tensiune pe consumator, u - cădere de tensiune internă). În cazul în care circuitul cuprinde mai multe elemente (surse şi consumatori) şi este închis, relaţia dintre tensiuni poate fi generalizată astfel:

$$\sum_{i=1}^{n} E_i = \sum_{j=1}^{m} U_j \qquad \sum_{k=1}^{n} E_k = \sum_{j=1}^{m} I_j R_j$$

$\sum_{k=1}^{n} E_k$ este suma algebrică a tensiunilor electromotoare debitate de generatoarele montate pe laturile circuitului;
$\sum_{j=1}^{m} U_j$ este suma algebrică a căderilor de tensiune pe consumatorii acelui circuit (inclusiv tensiunile interne ale generatoarelor).

GRUPAREA REZISTOARELOR

Pentru realizarea practică a unor montaje electrice este necesar să se cunoască rezistenţa electrică echivalentă pentru o anumită grupare de consumatori cu rezistenţele electrice cunoscute. Există diferite modalităţi de grupare a consumatorilor electrici având însă, la origine celule simple, rezultate prin grupare în serie sau în paralel.

Gruparea în serie

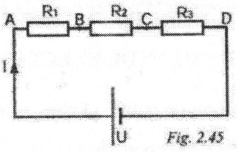
Fig. 2.45

Cele trei ampermetre din figura 2.44 sunt legate în serie. Ele indică aceeaşi valoare a intensităţii curentului ce le parcurge.
Fie rezistoarele cu rezistenţele electrice R_1 ,R_2 şi R_3 . Gruparea rezistoarelor în serie se realizează conform schemei alaturate (fig. 2.45).
Rezistenţa echivalentă a grupării serie este rezistenţa electrică a unui rezistor în care se stabileşte un curent de aceeaşi intensitate electrică ca şi în cazul grupării date, dacă se aplică aceeaşi tensiune.
Deci: $R_e = R_1 + R_2 + R_3$
Generalizând, pentru n rezistoare conectate în serie se obţine: $R_e = \sum_{k=1}^{n} R_k$

Reţine...
Rezistenţa electrică echivalentă a unui sistem de rezistoare conectate în serie este egală cu suma rezistenţelor electrice ale acelor rezistoare.

Gruparea în paralel

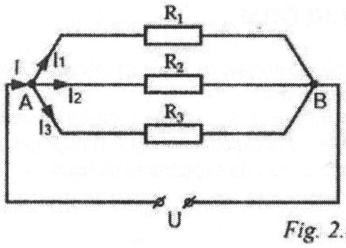

Fig. 2.49

Rezistoarele electrice cu rezistentele R_1, R_2 şi R_3 sunt grupate în paralel (fig. 2.49).
Rezistenţa electrică echivalentă a grupării paralel este rezistenţa electrică a unui rezistor în care se stabileşte un curent de aceeaşi intensitate ca şi curentul principal prin grupare dacă i se aplică aceeaşi tensiune cu cea aplicată grupării respective, în nodul A, $I = I_1 + I_2 + I_3$ şi aplicând legea lui Ohm pe fiecare ramură, se obţine :

$$\frac{1}{R_e}=\frac{1}{R_1}+\frac{1}{R_2}+\frac{1}{R_3}$$

$$I=\frac{U}{R_1}+\frac{U}{R_2}+\frac{U}{R_3}$$

Generalizând, pentru n rezistoare grupate în paralel (derivaţie), se obţine:

$$\frac{1}{R_e}=\sum_{i=1}^{n}\frac{1}{R_i}$$

GRUPAREA GENERATOARELOR ELECTRICE

La gruparea generatoarelor electrice se pune problema exprimării tensiunii electromotoare echivalente şi a rezistenţei interioare echivalente în funcţie de mărimile caracteristice ale fiecărei surse.

Gruparea în serie

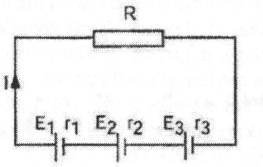

Fig. 2.52

Fie trei generatoare electrice, fiecare cu tensiunea electromotoare E şi rezistenţa interioară r. Gruparea serie se obţine conectând borna negativă a primului generator la borna pozitivă a celui de al doilea generator, apoi borna negativă a celui de al doilea generator la borna negativă a celui de-al treilea generator (fig. 2.52).
Aplicând legea a II-a a lui Kirchhoff pe singurul ochi de reţea se obţine:

$E_1+E_2+E_3=(r_1+r_2+r_3+R)I$ sau $I=\frac{E_1+E_2+E_3}{r_1+r_2+r_3+R}$

Gruparea în paralel

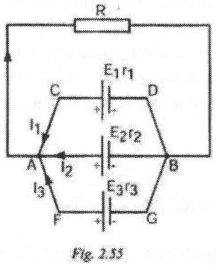

Fig. 2.55

Gruparea în paralel se obţine conectând într-un punct A toate bornele pozitive ale generatoarelor electrice şi într-un alt punct B toate bornele negative ale generatoarelor electrice (fig. 2.55).
Să presupunem că la bornele grupării paralel se conectează un rezistor cu rezistenţă electrică R.
Din rezolvarea algebrică se obţine expresia oricărei intensităţi dorite, de exemplu:

$$I=\frac{\frac{E_1}{r_1}+\frac{E_2}{r_2}+\frac{E_3}{r_3}}{\left(\frac{1}{r_1}+\frac{1}{r_2}+\frac{1}{r_3}+\frac{1}{R}\right)R}$$

ENERGIA ELECTRICĂ

A. Energia electrică transferată unui consumator Circuitul electric din figura 2.67 este alcătuit din consumatorul (conectat între A şi B) alimentat de un generator (G). La bornele consumatorului X se stabileşte tensiunea U, $(U=V_A-V_B)$. într-un timp Δt determinat, prin consumator trece sarcină electrică $\Delta q = I\cdot\Delta t$. Lucrul mecanic efectuat de forţele electrice pentru transportul sarcinii q în curent continuu este

$$L = U\cdot\Delta q = UI\cdot\Delta t.$$

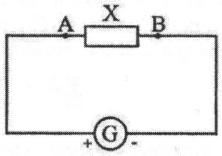

Fig. 2.67

Reţine...

Energia electrică transformată de receptor în alte forme de energie este numeric egală cu lucrul mecanic efectuat de forţele electrice pentru transportul sarcinii Δq în timpul Δt.

$$W=UI\cdot\Delta t=\frac{U^2}{R}\Delta t=I^2R\cdot\Delta t$$

Legea lui Joule

În cazul în care consumatorul X este un rezistor cu rezistenţă electrică R, energia electrică se transformă ireversibil în energie termică prin transfer de căldură. în cazul în care consumatorul este un rezistor, căldura disipată în regim staţionar $(I = ct.)$ este:

$$Q=I^2R\cdot\Delta t$$

Infoplus: 1 kWh este energia consumată de un aparat cu puterea de 1 kW timp de o oră (1 kWh = 3,6• 10^6 J).

RANDAMENTUL ELECTRIC

Transferul de putere al unui sistem fizic este caracterizat prin randament, definit ca:

$$\eta=\frac{L_{util}}{L_{consumat}}=\frac{P_{utila}}{P_{consumata}}$$

Pentru un circuit electric simplu format dintr-o sursă de tensiune electromotoare E şi rezistenţa interioară r, un rezistor cu rezistenţa electrică R (fig. 2.68), se defineşte randamentul electric η astfel:

$$\eta=\frac{\text{puterea primită de receptor}}{\text{puterea dezvoltată de sursă}}$$

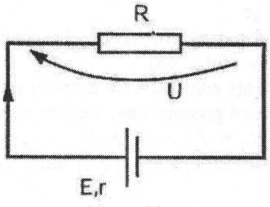

Fig. 2.68

$$\eta=\frac{UI}{EI}=\frac{U}{E} \quad \text{sau} \quad \eta=\frac{RI^2}{(r+R)I^2}=\frac{R}{r+R}$$

EFECTUL MAGNETIC AL CURENTULUI ELECTRIC

CÂMPUL MAGNETIC

Liniile de-a lungul cărora se aşază pilitura de fier sunt denumite linii de câmp magnetic.
Figura formată de liniile de câmp, vizualizate prin pilitura de fier, reprezintă spectrul magnetic.

În antichitate a fost descoperită proprietatea unui minereu numit *magnetită* de a atrage corpuri din fier care, ulterior, capătă şi ele aceeaşi proprietate - devin magneţi permanenţi. Un ac din fier, după ce a fost magnetizat, lăsat liber, se orientează totdeauna după direcţia meridianului, demonstrând că şi Pământul este un magnet permanent. Pe de altă parte, un conductor parcurs de curent electric este capabil să producă devierea unui ac magnetic aflat în vecinătatea sa. Interacţiuni asemănătoare celor dintre corpurile magnetizate se produc între linii conductoare străbătute de curenţi şi situate una faţă de alta la o anumită distanţă, în acest mod se manifestă câmpul magnetic. Analog cazului câmpului electric, se poate descrie şi câmpul magnetic prin linii de câmp. Câmpul magnetic poate fi materializat folosind pilitură de fier.

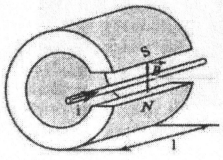

Fig. 2.84

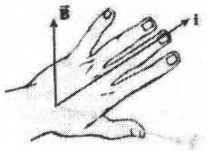

Fig. 2.85

FORŢA ELECTROMAGNETICĂ. INDUCŢIA CÂMPULUI ELECTROMAGNETIC

Fie un punct P într-o zonă din spaţiu în care există câmp magnetic. Prin acest punct trece o linie de câmp, notată NPQ. Sensul acesteia este indicat de acul magnetic (fig. 2.83). Orientarea acului magnetic în direcţia tangentă la linia de câmp sugerează prezenţa unor acţiuni mecanice exercitate asupra sa de către câmpul magnetic. Astfel de acţiuni mecanice pot fi evidenţiate şi în cazul unui conductor liniar parcurs de curent şi plasat în câmpul magnetic, aşa cum rezultă din figura alăturată.

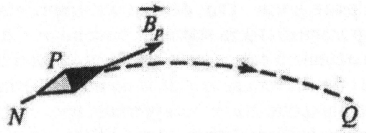

Fig. 2.83

Prin studiul experimental al spectrului liniilor de câmp magnetic, se constată că pentru un magnet permanent, de forma celui reprezentat în figura 2.84, dacă suprafeţele polilor sunt plane şi paralele, liniile de câmp magnetic sunt drepte paralele şi echidistante. Câmpul magnetic este uniform.

Lungimea activă a conductorului, notată cu simboluleste lungimea porţiunii din conductor, aflată în câmpul magnetic.

Se constată în acest caz că forţa acţionează perpendicular pe direcţia conductorului şi pe aceea a liniilor de câmp. Orientarea (sensul) forţei este obţinută cu ajutorul regulii mâinii stângi (fig. 2.85).

Sensul forţei electromagnetice se schimbă atât la inversarea sensului curentului electric, cât şi la inversarea locurilor polilor magnetici. Regula mâinii stângi conduce în fiecare situaţie la rezultatul corect. Regula mâinii stângi seaplică conform figurii 2.85

Reţine...

Caracterizarea câmpului magnetic presupune definirea unei mărimi vectoriale orientată tangent la linia de câmp şi având sensul acesteia, numită *inducţie magnetică*. Valoarea modulului acestei mărimi este numeric egală cu forţa care acţionează asupra unui conductor liniar, parcurs de curent, aflat în câmp magnetic şi orientat perpendicular pe direcţia liniilor de câmp:
Această mărime, specifică unui câmp magnetic, poate fi considerată ca măsură a câmpului magnetic.

$$B = \frac{F}{I \cdot l} \qquad [B]_{SI} = \frac{N}{A \cdot m} = T$$

Unitatea de măsură a inducţiei magnetice în S.I. se numeşte **tesla** şi se notează cu simbolul *„T"*
Un câmp magnetic uniform are inducţia de 1T dacă exercită o forţă de 1N pe fiecare metru din lungimea conductorului liniar, perpendicular pe liniile câmpului magnetic, respectiv când în acel conductor se stabileşte un curent electric cu intesitatea de 1A.

Relaţia $F = BIl$ este obţinută în cazul particular în care conductorul liniar este perpendicular pe liniile câmpului magnetic. Modificând poziţia conductorului astfel încât unghiul determinat de conductor şi inducţia câmpului magnetic să fie din ce în ce mai mic, constatăm că şi forţa electromagnetică este de asemenea din ce în ce mai mică. Faptul că pentru,$\alpha = 0$ (deci în cazul în care conductorul străbătut de curent electric este paralel cu vectorul inducţie magnetică), forţa electromagnetică se anulează, poate fi demonstrat experimental.

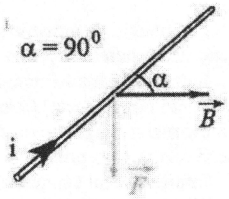

Reţine...

Modulul forţei cu care interacţionează doi conductori liniari, paraleli, în care se stabilesc curenţi cu intensităţile I_1 si respectiv I_2, aflaţi la distanţa d, unul de celălalt, pentru o porţiune cu lungimea l

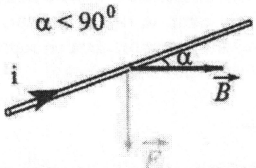

$$F = \frac{\mu \cdot I_1 \cdot I_2 \cdot l}{2\pi \cdot d}.$$

Etalonul pentru unitatea de intensitate a curentului electric

Intensitatea curentului electric este mărime fizică fundamentală deoarece unitatea de măsură corespunzătoare, amperul (cu simbolul A), nu poate fi definită în funcţie de alte unităţi, neelectrice, în speţă folosind unităţi de măsură de natură mecanică.

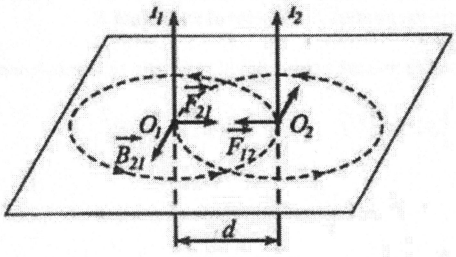

Fig. 2.93

Reţine...

Amperul este intensitatea curentului electric continuu care, circulând prin două conductoare rectilinii paralele, foarte lungi, aflate în vid la distanţa de un metru unul de altul, produce între aceste conductoare o forţa de $2 \cdot 10^{-7}$ N pe fiecare metru de lungime.

Inducţia electromagnetică. Generarea curentului alternativ sinusoidal

EXPERIMENTE CARE EVIDENŢIAZĂ FENOMENUL DE INDUCŢIE ELECTROMAGNETICĂ

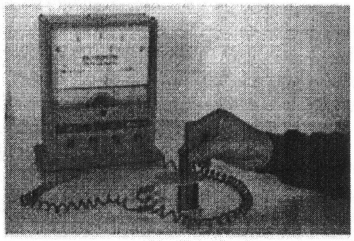

Fig. 3.1.

Fenomenul de inducţie electromagnetică a fost studiat experimental în clasele anterioare. Prezentăm în continuare câteva experimente prin care este pus în evidenţă fenomenul de inducţie electromagnetică.

De o bobină *L* legată la un miliampermetru apropiem şi depărtăm un magnet permanent (fig. 3.1);

La deplasarea magnetului în raport cu bobina miliampermetrul indică prezenţa unui curent în circuit. Sensul curentului depinde de sensul de deplasare a magnetului. Mărimea curentului depinde de viteza de deplasare a magnetului.

La apropierea sau depărtarea magnetului câmpul magnetic (numărul liniilor de câmp) prin bobina *L* se modifică, ceeea ce determină apariţia unui curent electric

1.Un cadru conductor de formă dreptunghiulară având o latură mobilă, este introdus într-un câmp magnetic uniform. Capetele cadrului sunt legate la un miliampermetru (fig. 3.2).

La deplasarea laturii mobile miliampermetrul indică prezenţa unui curent al cărui sens depinde de sensul de deplasare. Intensitatea curentului creşte atunci când viteza de deplasare creşte. Prin deplasarea laturei mobile aria suprafeţei circuitului se modifică, deci implicit câmpul magnetic(numărul liniilor de câmp magnetic) prin suprafaţa circuitului. Ca urmare în circuit apare un curent electric.

2.O bobină plată dreptunghiulară ce se poate roti în jurul unui ax de simetrie este introdusă într-un spaţiu în care se stabileşte un câmp magnetic uniform. Capetele bobinei sunt conectate la un miliampermetru prin intermediul a două inele colectoare (fig. 3.3).

La rotirea bobinei se constată că miliampermetrul indică prezenţa unui curent al cărui sens se schimbă periodic. Intensitatea curentului depinde de viteza de rotaţie a bobinei. Rotirea bobinei determină modificarea periodică a numărului liniilor de câmp ce străbat suprafaţa acesteia. în bobină apare un curent electric ca urmare a modificării câmpului magnetic prin suprafaţa acesteia.

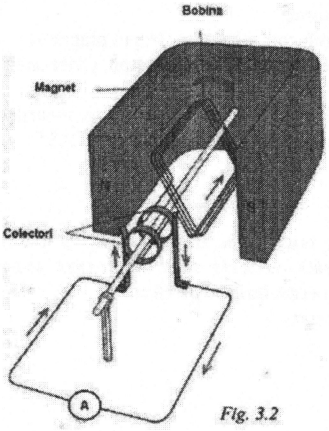

Fig. 3.2

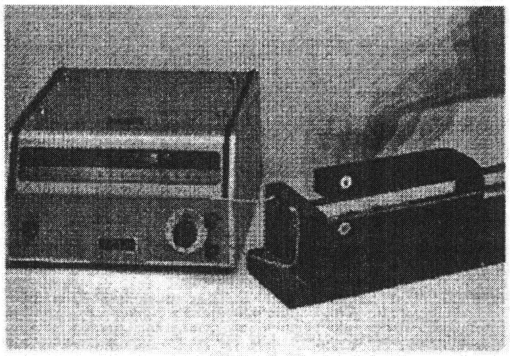

Fig. 3.3

FLUXUL CÂMPULUI MAGNETIC

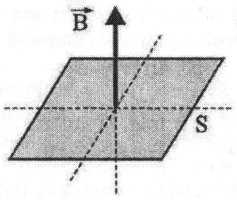

Fenomenul de inducţie electromagnetică are drept cauză variaţia câmpului magnetic prin suprafaţa unui circuit. Cum putem exprima însă cantitativ câmpul magnetic printr-o suprafaţă?

Inducţia câmpului magnetic B, este o măsură importantă a câmpului, dar ea exprimă valoarea acestuia într-un punct (local).Consideraţiile anterioare fac necesară introducerea unei noi mărimi fizice, ca măsură a câmpului magnetic ce străbate o anumită suprafaţă. Vom numi această mărime fluxul câmpului magnetic şi o vom nota prin φ.

Intuitiv fluxul câmpului magnetic printr-o suprafaţă reprezintă numărul liniilor de câmp ce străbat suprafaţa. Ca urmare φ trebuie să depindă de inducţia câmpului magnetic, de aria suprafeţei dar şi de direcţia liniilor de câmp în raport cu suprafaţa (numărul liniilor de câmp ce străbat o suprafaţă este maxim când acestea sunt perpendiculare pe suprafaţă, scade la modificarea direcţiei, devenind zero când direcţia acestora devine paralelă cu suprafaţa).

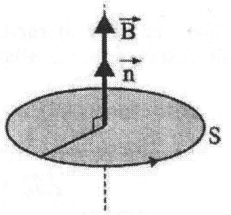

Fig. 3.4

Reţine...

Prin definiţie, fluxul câmpului magnetic φ este produsul scalar dintre vectorul inducţie magnetică *B* şi vectorul suprafaţă *S*.

$$\phi = \vec{B} \cdot \vec{S}$$

Unitatea de măsură pentru fluxul magnetic se numeşte ***weber (Wb).***

$$[\phi]si = Wb\ ;\ 1Wb = 1T \cdot 1m^2$$

SENSUL CURENTULUI INDUS.

REGULA LUI LENZ

Bazându-ne pe noul concept introdus, cel de flux al câmplui magnetic, suntem în măsură să definim mai riguros fenomenul de inducţie electromagnetică. Fenomenul de inducţie electromagnetică constă în apariţia unei tensiuni electromotoare într-un circuit a cărui suprafaţă este străbătută de un flux magnetic variabil în timp. Fluxul care cauzează apariţia tensiunii electromotoare induse este numit flux magnetic inductor, în timp ce fluxul generat de curentul indus este numit flux magnetic indus (fig. 3.6). în toate experimentele care evidenţiază fenomenul de inducţie electromagnetică se constată că sensul curentului indus depinde de modul în care variază fluxul magnetic inductor. Generalizând aceste observaţii Lenz a stabilit o regulă simplă pentru determinarea sensului curentului indus.

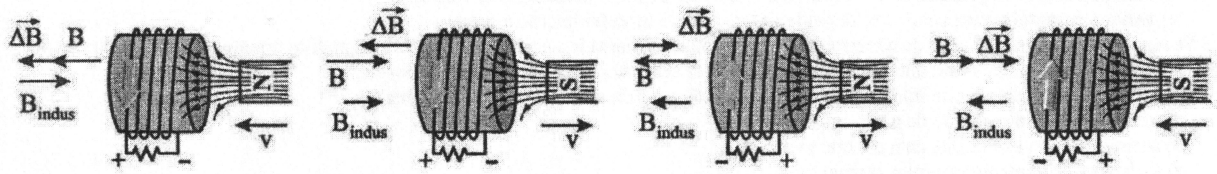

Fig. 3.6

Regula lui Lenz: Tensiunea electromotoare indusa si curentul indus, au un astfel de sens incat fluxul magnetic indus sa se opuna variatiei fluxului magnetic inductor.

LEGEA LUI FARADAY

Pentru descrierea cantitativă a fenomenului de inducţie electromagnetică trebuie stabilită o relaţie între tensiunea electromotoare indusă şi variaţia fluxului magnetic inductor.

Să presupunem în continuare un conductor mobil de lungime *l*, ce alunecă fără frecări cu viteza v pe două conductoare fixe (fig. 3.7).

Circuitul format având rezistenţa electrică *R*, se găseşte într-un câmp magnetic uniform de inducţie *B*, normal la suprafaţa circuitului.

La deplasarea conductorului, fluxul magnetic prin suprafaţa circuitului variază (variază aria suprafeţei). în conductor apare un curent indus al cărui sens se stabileşte cu regula lui Lentz. Asupra conductorului parcurs de curentul *I*, aflat în câmp magnetic acţionează o forţă electromagnetică F_m , perpendiculară pe conductor şi pe inducţia câmpului, având sensul dat de regula mâinii stângi. Sensul forţei electromagnetice este opus vitezei, deci pentru a menţine o viteză constantă a conductorului este necesară acţiunea unei forţe externe *F*, egală ca modul şi opusă ca sens forţei electromagnetice.

în acest proces forţa externă efectuează lucrul mecanic.

$L = F \cdot \Delta x = Bil \cdot \Delta x$

Se observă imediat că variaţia suprafeţei circuitului $\Delta S = l \cdot \Delta x$ - Deoarece câmpul magnetic a fost presupus constant, variaţia fluxului este $\Delta\varphi = B \bullet \Delta S$

Expresia lucrului mecanic devine $L = l \cdot \Delta\varphi$

Pe baza acestui lucru mecanic apare energia necesară deplasării sarcinii electrice prin circuit. Câmpul magnetic mijloceşte transformarea energiei mecanice în energie electrică. Tensiunea electromotoare pe care o vom nota *e*, este numeric egală cu lucrul mecanic necesar pentru a transporta unitatea de sarcină prin circuit.

$$|e| = \left|\frac{L}{Q}\right|$$

Din definiţia intensităţii curentului electric, putem exprima sarcina electrică prin relaţia $Q = I \cdot \Delta t$. Substituind în expresia tensiunii electromotoare induse, lucrul mecanic şi sarcina electrică obţinem:

$$|e| = \left|\frac{\Delta\phi}{\Delta t}\right|$$

FISA DE LUCRU 1

1. Se realizează o grupare în serie de n rezistenţe identice având valoarea R a rezistenţei. Care din afirmaţiile următoare sunt adevărate?
   a) rezistenţa echivalentă este întotdeauna mai mare decât cea a fiecăreia din rezistenţele legate;
   b) rezistenţa echivalentă este întotdeauna mai mică decât cea a fiecăreia din rezistenţele legate;
   c) rezistenţa echivalentă este de n^2 ori mai mare;
   d) rezistenţa echivalentă este de n ori mai mare;
   e) rezistenţa echivalentă este de n ori mai mică.
2. La legarea în serie a unui număr de baterii, tensiunea electromotoare totală va fi:
   a) tensiunea electromotoare a bateriei cu valoarea tensiunii electromotoare cea mai mare;
   b) tensiunea electromotoare a bateriei cu valoarea tensiunii electromotoan cea mai mică;
   c) suma aritmetică a tensiunilor electromotoare ale bateriilor ee se înseriază;
   d) suma algebrică a tensiunilor electromotoare ale bateriilor ce se înseriază;
   e) inversul sumei inverselor tensiunilor electromotoare ale bateriilor ce sn înseriază.
3. Rezistivitatea unui metal variază cu temperatura astfel:
   a) creşte exponenţial cu temperatura;
   b) scade exponenţial cu temperatura;
   c) nu variază cu temperatura;
   d) creşte liniar cu temperatura;
   e) scade liniar cu temperatura.
4. Care din afirmaţiile de mai jos privind rezistivitatea şi coeficientul ei de te: peratură sunt adevărate?
   a) sunt caracteristici de material;
   b) pot lua valori pozitive, negative sau nule;
   c) există aliaje cu rezistivitate negativă;
   d) în cazul metalelor, rezistivitatea scade cu temperatura datorită intensifică agitaţiei termice; în cazul semiconductorilor, rezistivitatea scade cu temperatura.

FISA DE LUCRU 2

1.În cazul în care avem un circuit format dintr-o sursă de tensiune electromotoare şi n conductor, dacă dublăm lungimea conductorului, care din afirmaţii este adevărată?

a) curentul prin conductor creşte;
b) curentul prin conductor scade;
c) curentul prin conductor rămâne neschimbat;
d) variaţia curentului prin conductor depinde de valoarea tensiunii electromotoare a sursei;
e) variaţia curentului prin conductor depinde de valoarea rezistenţei interne a sursei.

2.Se realizează o grupare în serie de n rezistenţe identice având valoarea R a ezistenţei. Care din afirmaţiile următoare sunt adevărate?

a) rezistenţa echivalentă este întotdeauna mai mare decât cea a fiecăreia din rezistenţele legate;
b) rezistenţa echivalentă este întotdeauna mai mică decât cea a fiecăreia din rezistenţele legate;
c) rezistenţa echivalentă este de n^2 ori mai mare;
d) rezistenţa echivalentă este de n ori mai mare;
e) rezistenţa echivalentă este de n ori mai mică.

3.Rezistivitatea unui metal variază cu temperatura astfel:

a) creşte exponenţial cu temperatura;
b) scade exponenţial cu temperatura;
c) nu variază cu temperatura;
d) creşte liniar cu temperatura;
e) scade liniar cu temperatura.

4.Conductivitatea unui metal variază cu temperatura astfel:

a) creşte exponenţial cu temperatura;
b) scade exponenţial cu temperatura;
c) nu variază cu temperatura;
d) creşte cu temperatura;
e) scade cu temperatura.

Test 1

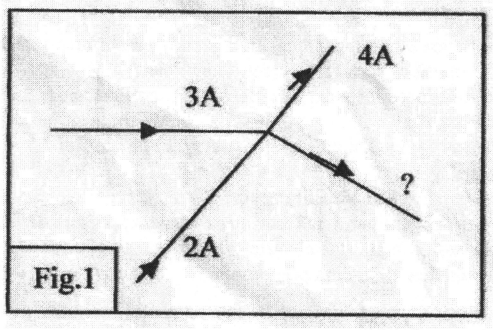

Fig.1

1.Pentru nodul din figura 1, intensitatea curentului necunoscut este:

a) 1 A
b) 7 A
c) 9 A

2. Daca sensul de parcurgere a ochiului este acelasi cu sensul curentului prin latura, caderea de tensiune (Produsele Ir sau IR) este:

a) Pozitivă
b) Negativă
c) Nulă

3. Daca sensul de parcurgere a ochiului strabate sursa de la borna + la borna -, tensiunea electromotoare a sursei (E) este:

a) Pozitivă
b) Negativă
c) Nulă

4. Care din ecuatiile de mai jos reprezinta legea a II-a pentru ochiul din figura 2:

a) $E_1 + E_2 = I_1(R + r_1) + I_2 r_2$
b) $E_1 + E_2 = I_1(R + r_1) - I_2 r_2$
c) $E_1 - E_2 = I_1(R + r_1) + I_2 r_2$

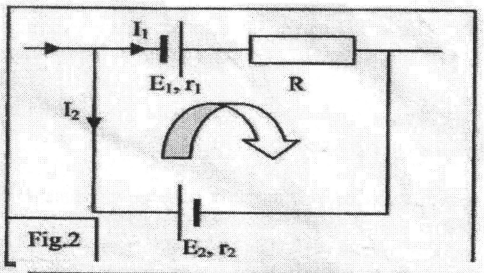

Fig.2

5. Pentru figura 2, daca I_1 are valoarea 2A si R= 25Ω, tensiunea la bornele rezistorului are valoarea:

a) 12,5 V
b) 100 V
c) 50 V

6.Pentru figura 2, daca I_1 are valoarea 2A si R= 25Ω, puterea disipata pe rezistor are valoarea:

a) 12,5 W
b) 100 W
c) 50 W

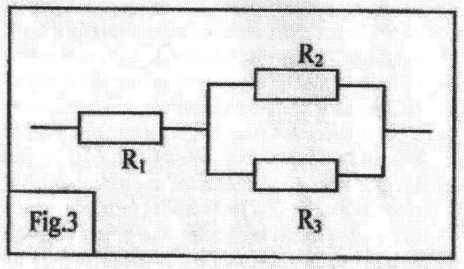

Fig.3

7. Energia consumata de rezistorul precedent intr-o ora va fi:

a) 45 kJ
b) 36 kJ
c) 360 kJ

8. Pentru gruparea de rezistoare din figura 3 (R_1 =25Ω, R_2 =20Ω,R_3= 30Ω) , rezistenta echivalenta este:

a) 37Ω
b) 75Ω
c) 25,08Ω

9. Cunoscand valoarea intensitatii in circuitul principal, I_1=3A, calculati caldura degajata de grupare in timp de 1/2h

a) 0,406 MJ; b) 1,215 MJ; c) 0,599 MJ

Test 2

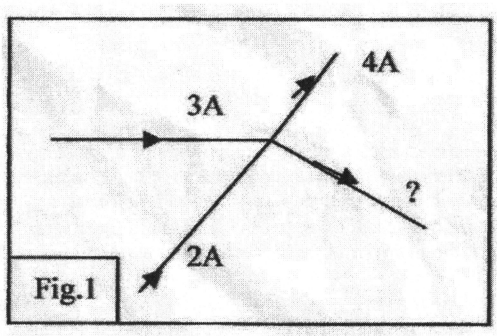

1.Pentru nodul din figura 1, intensitatea curentului necunoscut este:

a) 10 A
b) 6 A
c) 7 A

2. Daca sensul de parcurgere a ochiului este acelasi cu sensul curentului prin latura, caderea de tensiune (Produsele Ir sau IR) este:

a) Pozitivă
b) Negativă
c) Nulă

3. Daca sensul de parcurgere a ochiului strabate sursa de la borna + la borna -, tensiunea electromotoare a sursei (E) este:

a) Pozitivă
b) Negativă
c) Nulă

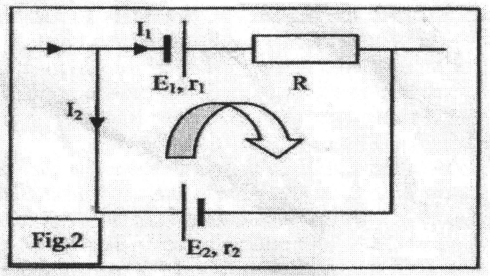

4. Care din ecuatiile de mai jos reprezinta legea a II-a pentru ochiul din figura 2:

a) $E_1 + E_2 = I_1(R + r_1) + I_2 r_2$
b) $E_1 + E_2 = I_1(R + r_1) - I_2 r_2$
c) $E_1 - E_2 = I_1(R + r_1) + I_2 r_2$

5. Pentru figura 2, daca I_1 are valoarea 2A si R= 25Ω, tensiunea la bornele rezistorului are valoarea:

a) 2,5 V
b) 50 V
c) 10 V

6.Pentru figura 2, daca I_1 are valoarea 4A si R= 10Ω, puterea disipata pe rezistor are valoarea:

a) 160 W
b) 40 W
c) 2,5 W

7. Energia consumata de rezistorul precedent intr-o ora va fi:

a) 9 kJ
b) 144 kJ
c) 576 kJ

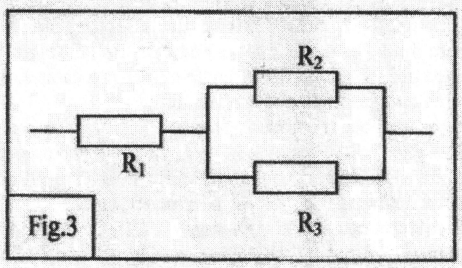

8. Pentru gruparea de rezistoare din figura 3 (R_1=5Ω, R_2 =10Ω,R_3= 15Ω) , rezistenta echivalenta este:

a) 11Ω
b) 30Ω
c) 20Ω

9. Cunoscand valoarea intensitatii in circuitul principal, I_1=3A, calculati caldura degajata de grupare in timp de 1/2h
a) 0,9 MJ; b) 1,35 MJ; c) 0,599 MJ

Test 3

1. In ce condiţii tensiunea la bornele bateriei poate fi mai mare decât tensiunea electromotoare?
   a) dacă rezistenţa internă a sursei este foarte mică;
   b) dacă rezistenţa internă a sursei este foarte zero;
   c) dacă rezistenţa circuitului este mai mică decât rezistenţa internă a sursei;
   d) dacă curentul prin sursă este în sens contrar celui pe care l-ar debita sursa dacă ar fi singura sursă din circuit;
   e) în nici un caz.

2. In cazul unui circuit format dintr-o sursă de tensiune electromotoare reală şi un rezistor, care din afirmaţiile de mai jos sunt adevărate?
   a) tensiunea la borne este egală cu tensiunea electromotoare;
   b) tensiunea la borne este mai mică decât tensiunea electromotoare;
   c) tensiunea la borne este mai mare decât tensiunea electromotoare;
   d) relaţia dintre tensiunea la borne şi tensiunea electromotoare depinde de valorile componentelor circuitului;
   e) tensiunea la borne este mai mare decât tensiunea electromotoare numai dacă rezistenţa internă a sursei este mai mare decât rezistenţa circuitului.

3 . Care din afirmaţiile de mai jos privind rezistivitatea şi coeficientul ei de temperatură sunt adevărate?
   a) sunt caracteristici de material;
   b) pot lua valori pozitive, negative sau nule;
   c) există aliaje cu rezistivitate negativă;
   d) în cazul metalelor, rezistivitatea scade cu temperatura datorită intensificării agitaţiei termice;
   e) în cazul semiconductorilor, rezistivitatea scade cu temperatura.

4. La legarea în serie a unui număr de baterii, tensiunea electromotoare totală va fi:
   a) tensiunea electromotoare a bateriei cu valoarea tensiunii electromotoare cea mai mare;
   b) tensiunea electromotoare a bateriei cu valoarea tensiunii electromotoare cea mai mică;
   c) suma aritmetică a tensiunilor electromotoare ale bateriilor ce se înseriază;
   d) suma algebrică a tensiunilor electromotoare ale bateriilor ce se înseriază;
   e) inversul sumei inverselor tensiunilor electromotoare ale bateriilor ce se înseriază.

Capitolul 6. ISTORIE

EUROPA CONTEMPORANA
(unitate şi diversitate)

Evoluţia istorică a ultimelor două milenii a transformat continentul european într-un mozaic de popoare şi limbi, diversitate care, adeseori a determinat în istorie conflicte violente, care au culminat cu cele două conflagraţii mondiale din secolul XX. Pe continentul european trăiesc popoare numeroase – francezi, polonezi, germani sau ucrainieni, sau grupuri etnice cu un numar foarte mic de membri, ca de pildă laponii din nordul Europei sau sorabii din Germania. În ciuda diversităţii lingvistice, politice sau religioase, locuitorii Europei unite de azi au în comun valori ca pacea, democraţia, respectul faţă de lege şi faţă de drepturile omului.

Unitatea europeană

După cel de-Al Doilea Razboi Mondial derularea Planului Marshall, înfiinţarea Organizaţiei Europene pentru Cooperare Economică (OECE) şi constituirea NATO au asigurat cadrul reconstrucţiei Europei Occidentale şi al înfaptuirii unităţii sale.

La **5 mai 1949**, zece state vest-europene (Belgia, Danemarca, Franta, Irlanda, Italia, Luxemburg, Marea Britanie, Olanda, Norvegia, Suedia) au pus bazele *Consiliului Europei*, cu sediul la Londra. Activitatea Consiliului Europei a fost coordonată de două organisme:
-Consiliul de Miniştri, alcătuit din reprezentanţi ai guvernelor ţărilor membre şi Adunarea Parlamentară, cu sediul la Strasbourg, organ consultativ cu atribuţii care vizau apărarea drepturilor omului, dezvoltareademocratiei, cresterea calitatii vieţii, apărarea păcii prin cooperare . Oamenii politici ai vremii au socotit ca faurirea unitatii europene este posibila mai întâi prin integrare economica. Iniţiatorii acestei integrări au fost francezii Jean Monnet şi Robert Schuman.
La 9 mai 1950, a fost lansata *Declaratia Schuman*, pe baza căreia a fost semnat **Tratatul de la Paris (18 aprilie 1951),** prin care s-a constituit *Comunitatea Economică a Carbunelui şi Oţelului* **(CECO).**
Declaraţia Schuman a reprezentat piatra fundamentală a noii construcţii europene şi a avut la bază 4 principii fundamentale:
- asigurarea păcii politice şi a reconstrucţiei economice;
- acţiuni comune ale Franţei şi Germaniei, care să conducă spre o reconciliere istorică;
- asigurarea cooperării între naţiunile europene;
- convergenţa intereselor popoarelor europene.

CECO a fost condusa de o Înaltă Autoritate, al carei preşedinte a devenit Jean Monnet.
La **25 martie 1957, prin Tratatul de la Roma**, s-au pus bazele *Comunitatii Economice Europene* (**CEE**) sau *Piaţa Comună*, statele fondatoare fiind: Franţa, Germania Federală, Italia, Belgia, Olanda, Luxemburg. Ea îşi propunea:
- realizarea liberei circulaţii a forţei de muncă şi a capitalurilor;
- adoptarea unui tarif vamal extern comun;
- înfiinţarea unei banci europene pentru investiţii;
- stabilirea unor poitici comune în domenii strategice precum agricultura, comerţul, transporturile, concurenta.

Procesul de consolidare a cooperarii europene s-a amplificat prin înfiintarea *Comunitatii Europene pentru Energie Atomică* ***(EURATOM)***, în baza unui tratat semnat în aceeasi zi şi tot la Roma.
În **1967**, cele trei comunitati europene (CECO, CEE şi EURATOM) au fuzionat într-o singura agenţie: ***Comunitatea Europeană.***

Următorul pas a fost semnarea Actului Europei Unice, din 1986, care a deschis calea spre libera circulaţie a bunurilor, serviciilor, capitalului ăi persoanelor în cadrul Comunităţii. Începând cu 1 ianuarie 1993, orice cetatean al unei tari membre a CE avea dreptul de a se stabili, munci, cumpăra sau vinde mărfuri în orice altă ţara membră, fără un permis special sau alte restricţii. Parteneriatul franco-german s-a pronuntat tot mai transant pentru federalizarea continentului
în formula SUE. O influenţă deosebită în acest sens a fost exercitată de Jacques Delors, în calitate de preşedinte al Comisiei Europene, care propunea o uniune social-politica şi mai strânsă. Drumul spre realizarea acestui proiect nu a fost lipsit de dificultăti. Marea Britanie, prin primul-ministru, Margaret Thatcher, a manifestat serioase rezerve, această atitudine constituind unul dintre motivele pentru care a trebuit sa cedeze locul lui John Major.

Consolidarea pietei comune prin semnarea Actului Unic European a fost continuată prin semnarea **Tratatului de la Maastricht, la 7 februarie 1992**, prin care se facea trecerea de la*Comunitatea Europeană* la *Uniunea Europeană* (tratatul a intrat în vigoare la **1 noiembrie 1993).** El direcţioneaza, pe lângă uniunea monetară, noile politici comune: cetăţenia europeană, politică externă şi de securitate comună.

- **Unitatea europeană** are la bază:
  - o unitate culturală-la baza civilizaţiei europene stă cultura greacă, politica romană, creştinismul
  - un patrimoniu comun-sistemele ştiintei (cartezian, Newtonian, aristotelic)
    -perioade culturale şi mişcari filosofice (iluminism, Renastere)
    -curente culturale şi artistice (romantism, simbolism, cubism)
  - democraţia-îşi are originea pe continental european, în Grecia antică.
- **Diversitatea europeana**

Lingvistică-în Europa avem:
-limbi indo-europene : - romanice (româna, franceza, italiana, spaniola, portugheza)
- germanice (engleza, germana, suedeza, olandeza, austriaca)
- greaca
- limbi baltice

-limbi neindo-europene: - basca
- fino-ugrică (unguri, finlandezi)

Religioasă-în Europa sunt următoarele confesiuni:
-Creştinismul:- Greco-ortodocşi
- romano-catolici
- greco-catolici
- protestanţi (calvini, luterani, anglicani)
- neoprotestanţi (adventişti, baptişti, penticostali)

-Islamism-în Occidentul Europei
-Budism
-Iudaism

Mişcarea ecumenică încearcă să-i reunească pe toţi creştinii, dar cu păstrarea autorităţii Bisericilor.
Politică – în Europa au existat în sec XX regimuri diverse:
-la începutul sec XX erau regimuri autoritare şi liberale
-în perioada interbelică-regimuri democratice şi dictatoriale

-în perioada postbelică erau regimuri democrat-liberale şi totalitare
-după 1989 cade comunismul.

- **Instituţiile UE**

Parlamentul European (PE)
-este singura instituţie a Uniunii Europene a cărei componentă este stabilită prin alegeri libere.
-este ales o dată la 5 ani.
-numărul de locuri care revine fiecărui stat este stabilit în funcţie de populaţie
-sediul Parlamentului este la Strasbourg
-Consiliul Uniunii Europene se mai numeşte şi Consiliul de Minştri
-este compus din reprezentanţi ai guvernelor statelor membre şi reprezintă interesele acestora.
- preşedinţia Consiliului este deţinută, prin rotaţie, de fiecare stat membru, timp de 6 luni.
-este constituit din şefii de stat sau de guvern ai statelor membre.
-Comisia Europeana reprezinta interesele UE, este organul executiv al acesteia
-sediul Comisiei este la Bruxelles.
-Curtea Europeană de Justiţie
- sediul: Luxemburg.
-Curtea Europeană de Conturi.
-Comitetul Economic şi Social.
-Comitetul Regiunilor
-Banca Europeană de Investiţii – finanţează proiecte care duc la realizarea obiectivelor Uniunii.
-Banca Centrala Europeană este responsabilă de politica monetară a UE.

- **Extinderea Europei unite**

-s-a realizat în mai multe valuri:
-astfel, la 1 ianuarie 1973, celor şase ţări (Belgia, Franţa, Germania Federală, Italia, Luxemburg şi Olanda) se alatură Marea Britanie, Irlanda şi Danemarca
-la 1 ianuarie 1981, Grecia devine cel de-al zecelea membru al Comunităţii Europene,
-la 1 ianuarie 1986 - Spania şi Portugalia
-iar în ultimul deceniu al secolului XX, Austria, Finlanda şi Suedia
- penultimul val de aderare (1 mai 2004) a fost şi cel mai spectaculos, pe de o parte datorită numarului mare de state acceptate (zece), iar pe de alta parte, datorită prezenţei în acest grup – alături de Malta şi Cipru – a primelor state foste membre ale „blocului comunist" – Polonia, Cehia, Slovacia, Slovenia, Ungaria, Estonia, Letonia şi Lituania
-prin ultimul val de aderare (1 ianuarie 2007) s-a asigurat integrarea în Europa unită a României şi Bulgariei, doua state foste comuniste.

ROMÂNIA ÎN EUROPA SECOLULUI XX

România între cele două războaie mondiale

Pentru Europa, secolul XX a reprezentat perioada unor mutaţii economice, sociale şi politice fără precedent. Cuprins, istoric, între Revoluţia bolşevică şi prăbuşirea regimului comunist, secolul XX a primit diverse aprecieri. Socotit „secolul scurt", „cel mai violent secol", „secolul extremelor", această perioadă este marcată în primul rând de apariţia şi existenţa unor regimuri totalitare, desfăşurarea unor razboaie fără precedent şi triumful democraţiei în finalul său.

-România a trecut în sec XX prin cele două războaie mondiale.
-la sfârşitul Primului Război s-a realizat Marea Unire.
-perioada interbelică se caracterizează prin prosperitate şi democraţie.
-spre sfârsâşitul perioadei interbelice România şi celelalte ţări din Europa Centrală şi din SE intră sub dominaţia regimurilor totalitare:Germania nazistă, apoi Rusia comunistă.
-traseul parcurs de România dupa 1918 : România trece, pe rând, prin ipostaza de ţară componentă a Europei naţionalităţilor, de stat-satelit al Germaniei naţional-socialiste, de componentă a zonei sovietice de influenţă, separată de Europa prin „Cortina de Fier" şi de stat suveran care, dupa prăbuşirea comunismului şi a URSS, năzuieşte să devină parte a UE.

1.România Mare

- Dupa 1918, România Mare devine o realitate istorică în *Europa naţionalităţilor*, având frontierele recunoscute prin tratatele încheiate la Conferinţa de Pace din 1919-1920, la Versailles.
- acţiunile diplomatice în SUA, Franţa, Italia, care militau pentru desprinderea de Austro-Ungaria au fost eficiente, la finalul lor realizându-se Unirea.
- realizarea României Mari s-a facut alături de celelalte state naţionale din Europa Centrala şi de SE ca urmare a schimbării contextului geopolitic (Victoria Antantei)

2.România şi revizionismul

-după încheierea războiului relaţiile interstatale devin tensionate, confruntându-se cu apărătorii *statu-quo-ului* şi *promotorii revizionismului*
-puterile revizioniste (Germania, Italia) motivează acţiunile lor prin corectarea erorilor făcute de învingatori
-astfel România pierde în 1940 Basarabia şi Bucovina în favoarea URSS, o parte a Transilvaniei către Ungaria, Cadrilaterul către Bulgaria.

3.Politica externă a României în Europa naţionalităţilor

-pâna la pierderea unitatii statale, România fusese o prezenta semnificativa în politica europeană.
- autorităţile româneşti erau interesate în lichidarea urmărilor războiului, în consolidarea unităţii naţionale şi în reluarea dezvoltării normale .
-România s-a numarat printre ţările fondatoare ale Societăţii Naţiunilor (Nicolae Titulescu)
-Antanta a introdus "noua ordine" prin care se urmărea înlocuirea forţei cu legea în relaţiile internaţionale (tările mici şi mijlocii aderă la idee, marile puteri manifestă reticenţe în legatură cu Liga Naţiunilor)+securitatea colectiva
- perioada 1919-1936 este apreciată drept *„epoca de aur"* a ţărilor europene mici şi mijlocii (André Tibal). Acestea reuşesc să-şi afirme interesele şi în bună măsura să le apere.
-România, prin vocea lui Nicolae Titulescu, a fost într-adevăr o prezenţă europeană activă; Titulescu a ilustrat strălucit ideea de securitate colectivă, ideea de *spiritualizare a frontierelor* şi aceea a mutării accentului de pe *confruntare* pe *cooperare* în relaţiile internaţionale, prin intensificarea cooperării economice.
-i s-a făcut onoarea încredinţării preşedinţiei Ligii două mandate la rând (1930, 1931) – o excepţie
-în 1921 România, Cehoslovacia incheie o alianta Mica Întelegere.
-în 1934 România, Iugoslavia, Turcia, Grecia încheie Întelegerea Balcanică.

- eforturile au înregistrat şi reuşite până în 1940, când, izolată, România este sfatuită să renunţe la unitatea ei teritorială „în interesul păcii" – în 1940 suferă grave atingeri teritoriale.

România de la democraţie la regimurile autoritare şi totalitare

1.Experimentul românesc

De-a lungul secolului XX, România a trecut prin mai multe faze ale dezvoltării politice: o perioada de năzuinţă spre alinierea lânga puterile democratice învingatoare în Primul Razboi Mondial, aşa-numitul *experiment democratic*, până în 1930-in timpul regilor Ferdinand şi Mihai I, după 1930 democraţia intră-n declin, între 1938-1940 regele Carol II instaurează regimul autoritar
6 sept 1940-ian. 1941 – regim de dictatura militar-regională sub conducerea lui Ion Antonescu
Ian. 1941-23 aug 1944-regim de dictatură militară
23 aug 1944-decembrie 1989-regim de dictatură comunistă
Aşadar, timp de 70 de ani (1919-1989), viaţa românilor a însemnat un experiment continuu şi a însemnat totodată eşecul încercărilor de modernizare a României, de reducere a decalajelor acumulate în timp faţă de Occident (productivitatea muncii scazută, lipsă de prosperitate, calitate scazută a vieţii)

Dupa 1990, experimentăm în continuare: -întoarcerea la *capitalism* după jumătate de secol de economie socialistă, rigid planificată;
-întoarcerea la *democraţie* după dictaturi prelungite şi umilitoare;
-întoarcerea la *normalitate* – a relaţiilor dintre oameni şi a relatiilor noastre cu lumea.

2.Caracteristicile democraţiei româneşti

Viaţa politică interbelică în România a fost marcată de confruntarea democraţiei cu autoritarismul.
-dupa 1918 a fost introdus votul universal şi reforma agrară au urmărit trezirea statului românesc, omul de rând să nu mai fie inactiv politic
-democraţia românească din perioada interbelică s-a confruntat adeseori cu "experimental sovietic"
-au fost adoptate Constituţii
- prin Constituţia din 1923, România devenea o democraţie parlamentară
- puterile regelui rămân destul de largi, iar Carol II le va mări.
- se prevedea separarea puterilor în stat.

-în 1930 vine la putere Carol II, care va acţtona în sensul instaurării regimului său de politică autoritară
-el reuşeşte să diminueze capacitatea partidelor politice
-îl îndepartează pe N. Titulescu de la conducerea Ministerului de Externe-în 10/11 februarie 1938, el instituie regimul de autoritate personala, iar Miron Cristea devine prim-ministru
-la 20 februarie 1938 este adoptată o nouă Constituţie (autoritară), cea veche fiind abrogată
-principii de baza:-principiul corporatist
-concentra puterea în mâna regelui
-Carol elimina partidele din viaţa politică, înfiinţează un singur partid-Frontul Renaşterii Naţionale, avea ca scop menţinerea României în rândul democraţiilor occidentale.
-Pactul Ribentropp-Molotov, prăbusirea Franţei (iun 1940), pierderile teritoriale din 1940, *Pactul Tripartit* (Italia, Germania, Japonia) au facut imposibilă revenirea României la democraţie.

Idei şi regimuri politice în perioada contemporană

IDEI ŞI REGIMURI TOTALITARE

Ideologiile totalitare sunt produsul direct sau indirect al Primului Razboi Mondial. Întâlnim două forme de ideologii şi regimuri totalitare: de stânga (comunismul) şi de dreapta (fascismul, nazismul).

Extrema dreapta şi extrema stânga întrunesc trăsături comune (asemănări):

-conducerea societăţii de către partidul unic (excluderea categorica a pluralismului politic) – în Italia – Partidul fascist, în Germania – NSDAP, în URSS – PCUS, în România – PCR, în Albania – Partidul Muncii, în China – Partidul Comunist Chinez;

-fuziunea partidului unic cu statul;

-monopolul puterii asupra ideologiei, mass-mediei, poliţiei;

-cultul personalitatii liderului – liderul suprem primea diverse titluri/aprecieri: în Italia, Mussolini era numit „Il Duce", Hitler era „Führer" în Germania, în Spania, Francisco Franco era „el caudillo", în China, Mao Zedong era considerat „marele cârmaci al poporului chinez", iar Fidel Castro este înca „el lider maximo" în Cuba;

-utilizarea *propagandei* pentru manipularea populaţiei;

-sacrificarea a nenumărate vieţi omeneşti în numele unor *ideologii utopice*;

-subordonarea indivizilor faţă de interesele statului.

Cauzele care au generat aparitia ideologiilor şi regimurilor totalitare sunt diverse: crizele politice şi sociale de dupa Primul Razboi Mondial, crizele economice caracterizate prin şomajul ridicat şi mai ales prin „marea criză" din 1929-1933, nostalgia societatii comunitare străvechi (fascismul italian), revolta împotriva liberalismului – „vinovatul" pentru situatia grea a cetăţenilor (bolşevismul/comunismul), nemulţumirea faţă de regimul parlamentar considerat răspunzator pentru „umilinţa naţională" (nazismul).

Acţiunile prin care ideile s-au impus în planul politic şi s-au transformat în regimuri sunt de asemenea diverse: revoluţii (Rusia, 1917), marşuri asupra capitalei (Italia, 1922), alegeri parlamentare democratice (Germania, 1932), război civil (Spania, 1936-1939), impunerea din exterior a regimului comunist de catre URSS în SE Europei (dupa 1945).

1.Fascismul

Ideologia

Termenul de fascist a desemnat iniţial pe purtatorul fasciei (*Fascie = manunchi de nuiele de mesteacăn, legat cu o curea, având la mijloc, în partea superioară, o secure şi purtat de lictorii care îi însoteau pe unii magistrati romani [în Roma antica)*.

Ca ideologie, fascismul se încadrează în extrema dreaptă a spectrului politic. Fascismul este incompatibil cu democraţia şi diversitatea de opinii. Statul fascist este o dictatură care promovează cel mai adesea idei naţionaliste duse până la extrem; pe lângă idealizarea propriei naţiuni şi preamărirea trecutului glorios, se manifestă intoleranţă faţă de alte naţiuni/rase/ideologii. Naţionalismul exagerat este completat de încălcarea gravă a drepturilor omului, eliminarea oponenţilor prin mijloace teroriste, o obsesie bolnavicioasă faţă de problemele legate de siguranţa naţională şi dorinţa de expansiune teritorială, care determină puternica militarizare a statului, blocarea sau chiar eliminarea altor lideri de opinii, interzicerea religiei, corupţia generalizată, descurajarea manifestarilor artistice, obţinerea şi menţinerea puterii prin mijloace brutale, prin şantaj, ameninţare şi crimă.

Fascismul se manifesta prin distrugerea oricăror structuri democratice, controlul mass-mediei, subordonarea totală a individului vis-a-vis de stat şi crearea unei situaţii de continua terorizare a populatiei civile. Relativa priză a ideologiilor fasciste la unele populaţii în anumite momente istorice s-a datorat unor lideri carismatici (Adolf Hitler, Benito Mussolini), discursului naţionalist şi conjuncturii politice

şi economice. S-a constatat că ideologiile de extremă dreapta reuşesc să se impună în perioadele de recesiune economică şi pe fondul nemulţumirii populaţiei faţă de ineficienţa guvernării.

Ideologia şi regimul au fost fondate de Benito Mussolini în Italia, 1919, iar trăsaturile au fost conturate în lucrarea „Doctrina fascismului" a lui Mussolini.

Fascismul susţinea statul de tip totalitar, încuraja corporatismul (=reunirea patronilor şi sindicatelor într-un organism instituţionalizat politic cu scopul de a elimina tensiunile sociale), critica liberalismul.

În plan politic, fasciştii doreau înlocuirea Parlamentului cu o adunare a delegaţilor corporaţiilor. Ei erau de părere că statul-naţiune avea propria sa viaţă, care era diferită faţă de cea a indivizilor care-l compuneau.

Erau disprețuitori faţă de raţiune şi glorificau instinctul, voinţa şi intuiţia.

Contribuţii la ideologia fascistă au adus şi Charles Maurras (Franţa), Francisco Franco (Spania), Antonio de Oliveira Salazar (Portugalia).

Fascismul s-a manifestat în planul politic în următoarele ţări:

_ Italia – Benito Mussolini (1922-1943)
_ Republica Salo – Benito Mussolini (1943-1945);
_ Spania – Miguel Primo de Rivera (1923-1925), Francisco Franco (1939-1975);
_ Portugalia – Antonio de Oliveira Salazar (1932-1968);
_ Grecia – „dictatura coloneilor" – Pangalos şi Metaxas (1967-1974);
_ Ungaria – Horthy (1920-1944);
_ Austria – Dolfuss şi Schuschnigg;
_ Slovacia – Hlinka şi Tiso;

Regimul politic fascist din Italia

Instalarea regimului. După Primul Război Mondial tensiunile sociale din Italia au creat un climat de extremă violenţă. Ţăranii doreau împărţirea pământurilor, iar muncitorii au adoptat în 1920 o formă originală de luptă: ocuparea uzinelor şi gestionarea lor directă.

În 1919 se înfiinţează Partidul fascist, de catre Benito Mussolini. În 1920 este înlocuit cu un altul, rezultat în urma alianţei cu marii proprietari industriali sau agricoli. Din dorinţa de a prelua puterea, fasciştii organizează pe 26 octombrie 1922 „marşul asupra Romei".

Regele Victor Emmanuel II (1900-1946) acceptă demisia guvernului şi îl numeste pe Mussolini preşedinte al Consiliului de Miniştri (28 octombrie 1922).

Trăsăturile regimului mussolinian. Între 1922 şi 1929 se instaurează o adevarată dictatură şi se pun bazele primului stat fascist din istorie. Libertatea presei a fost suprimată, radioul şi cinematograful au fost cenzurate, administraţia a fost epurată de funcţionarii suspecţi de antifascism, Parlamentului i-au fost retrase adevăratele puteri, iar activitatea partidelor politice a fost înăbuşită. În 1925 se înfiinţează un Tribunal special care avea drept scop acordarea de ani grei de închisoare, deportări şi diferite pedepse pentru adversarii noului regim.

În 1928 votul universal a fost suprimat.

Se înfiinţează miliţia fascistă - „Ovra" (Organizatia voluntara pentru represiunea antifascismului) care urmărea adversarii politici şi pe cei care nu împărtăşeau aceleaşi idei şi viziuni politice cu cele ale autorităţilor centrale. Cu scopul creşterii popularităţii, Mussolini a iniţiat proiecte de lucrări publice (autostrăzi, hidrocentrale), a luat măsuri împotriva Mafiei, a încercat să stăvilească corupţia şi abuzurile, a încercat să controleze marele capital şi a iniţiat măsuri de drenare a mlaştinilor pontine. Printr-o propagandă abilă (condusă de Gabrielle d'Annuzio) s-a urmărit redeşteptarea în sufletul italienilor a mândriei de a fi demni urmaşi ai Romei Antice.

Obiectivele politicilor regimului fascist italian:

În plan economic, s-a urmărit dezvoltarea producţiei agricole şi industriale; după 1930 s-a practicat autarhia.

În plan socio-profesional, statul a fost organizat dupa principiile corporatismului, în 1927 au fost instituite corporaţiile.

În plan religios, statul italian a încheiat Acordul de la Lateran (1929), prin care papa devenea suveranul statului Vatican, iar catolicismul religia oficială a Italiei.

Politica externa a fost una de tip agresiv şi expansionistă. În 1935, Italia atacă şi cucereşte (1936) Abisinia, iar în 1939 cucereşte Albania. Mussolini intenţiona să transforme Mediterana într-un lac italian. În 1940 declara război Marii Britanii şi Frantei, bucurându-se şi de sprijinul partenerului său fidel, Adolf Hitler.

În 1943, în contextul invaziei aliatilor în Sicilia, Mussolini este obligat să demisioneze, este arestat şi închis. În septembrie 1943 este eliberat de paraşutistii germani şi conduce un regim fascist renăscut în nordul Italiei (Republica Salo).

În 1945 este prins şi împuşcat de partizanii antifascişti.

Pietro Badoglio este prim-ministrul Italiei în perioada 1943-1944, este numit în locul lui Mussolini. A dizolvat Partidul fascist şi a direcţionat mişcarea italiană în război spre partea aliaţilor. Până la înfiinţarea formală a Republicii Italia i-au succedat trei premieri interimari.

Ideologia

Corporatismul este o doctrină socio-politică aparută la sfârşitul secolului XIX, concretizată în practică în perioada interbelică, care încearca instituţionalizarea politică a grupurilor profesionale.

Ideile de bază ale corporatismului sunt: participarea lucrătorilor la gestionarea întreprinderilor, asigurarea protecţiei membrilor fiecărei profesii, reglementarea activităţii profesionale şi respectul tradiţiei.

Corporatismul respingea categoric atât liberalismul, despre care considera că individualismul promovat de această doctrină distruge solidaritatea socială şi promovează războiul tuturor împotriva tuturor, cât şi socialismul care provoacă lupta de clasă şi exalta rolul mesianic al clasei muncitoare.

Corporatismul militează pentru solidaritatea patronilor şi a muncitorilor într-o singură asociaţie profesională.

Corporatismul de stat s-a afirmat în politica europeană după 1920 şi a fost aplicat de regimurile autoritare şi fasciste din Italia, Germania, Spania, Portugalia, Franţa (regimul de la Vichy), România – promotor: Mihail Manoilescu (1891-1950).

2.Nazismul

Ideologia

Termenul de *„nazism"* este o prescurtare de la *„național-socialism"*, ideologie şi mişcare politică apărute şi fondate de Adolf Hitler în Germania interbelică. Ideologia se fundamenteaza pe ideile expuse de Adolf Hitler în „Mein Kampf" („Lupta mea"), publicată în 1925. Ideologia şi regimul politic sunt specifice numai Germaniei hitleriste (1933-1945). Național-socialismul este o formă de fascism, o subdiviziune a sa, căci toti naziştii sunt fasciști, dar nu toţi fasciştii sunt naziști. Mişcarea politică a fost promovată de Partidul Național-Socialist al Muncitorilor Germani (NSDAP).

Trăsături şi caracteristici ideologice:

1. naţionalism etnic, inclusiv definiţia germanilor drept „rasă stăpânitoare" (*Herrenvolk*)
2. rasism, antisemitism
3. anticomunism
4. anticlericism
5. eugenía (=omorârea raselor „sclave" şi a celor „parazite" pentru a purifica rasa „stăpâna")

6. „principiul conducătorului" (*Führerprinzip*), conform căruia conducatorul simbolizeaza întruparea mişcării politice şi a naţiunii.
7. simbolul nazist – zvastica, în sensul acelor de ceasornic.
8. asigurarea „spaţiului vital" (*Lebensraum*) pentru „rasa stăpânitoare"
9. naţiunea este cea mai importantă creaţie a unei rase => marile naţiuni sunt creatiile unor mari rase.
10. politica economică viza 3 obiective importante:
_ eliminarea şomajului;
_ eliminarea inflaţiei devastatoare;
_ extinderea producţiei de bunuri de larg consum pentru a îmbunătăţi standardul de viaţă al claselor de mijloc şi de jos.
11. elitismul
12. genocidul (=distrugerea totală şi metodică a unui grup etnic sau popor)
13. fanatism, violenţă.
Hitler considera vinovat pentru problemele economice şi sociale ale Germaniei sistemul democraţiei parlamentare. Eşecul internaţional al Germaniei îl punea pe seama politicienilor corupţi şi trădători ai Republicii de la Weimar care au acceptat umilitorul Tratat de la Versailles. Soluţia era, în viziunea sa, dictatura unui singur partid, condus de un lider providenţial care să supună naţiunea în numele binelui general. Hitler dorea crearea unui Reich de 1000 de ani care să cuprindă toţi germanii şi celelalte naţiuni de origine germanică. Hitler îşi justifica expansiunea prin nevoia de a obţine „spaţiul vital" pentru rasa ariană.

Regimul politic nazist din Germania

În 1921 Adolf Hitler devine şeful NSDAP, iar în 1923 este condamnat pentru „puciul de la berărie" (München). A stat la închisoare 9 luni, timp în care scrie „Mein Kampf", lucrare pe care o publică în 1925. Programul nazist promitea alegătorilor pâine, locuri de muncă şi ordine socială. A sedus muncitorii, dar şi clasele de mijloc – funcţionari, comercianţi, liber-profesionişti. Alegerile din noiembrie 1932 se caracterizează printr-o situaţie complexă: stânga era dezbinată iar Hitler era sprijinit financiar de Krupp. În aceste condiţii NSDAP câştigă alegerile, devenind cel mai mare grup parlamentar din Reichstag.
La 30 ianuarie 1933 presedintele Hindenburg îl numeşte pe Hitler cancelar al Germaniei. In 1934, el devine Fuhrer.

3.Comunismul

Ideologia

Comunismul se înscrie în extrema stângă a eşichierului politic şi este incompatibil cu orice structuri democratice. Manifesta control asupra justiţiei şi mass-mediei, monopol asupra puterii şi planului politic prin existenţa partidului unic – partidul comunist, înlatură liderii de opinii şi pluralismul politic.
Din punct de vedere religios, comunismul se declara ateu.
În planul social, acesta viza crearea unei societăti egalitare, în care toata lumea câştiga la fel şi avea acelaşi statut social.
În plan economic, avem de a face cu o economie opusă celei capitaliste din statele democratice, o economie dirijată, planificată, centralizată.
În ceea ce priveşte proprietatea, statul era unicul proprietar, nu exista proprietate privată şi de asemenea toată lumea muncea la stat şi pentru stat.

Regimul politic comunist din URSS

Perioada leninistă (1917-1924).

În 1917, în Rusia, au avut loc două revoluţii: prima, în februarie/martie, o revoluţie liberală, tipică secolului XIX, care a avut drept rezultat proclamarea republicii şi caracterizată prin împărţirea puterii între guvernul provizoriu liberal şi adunările democratice ale muncitorilor, ţăranilor şi soldaţilor (soviete) şi cea de-a doua revoluţie în oct./nov., cunoscută sub numele de „Revoluţia bolşevică", caracterizată prin preluarea şi exercitarea brutală a puterii de către guvernul bolşevic condus de Lenin. Instalarea la putere a comunismului în Rusia s-a realizat pe fondul nemulţumirilor faţă de administraţia imperială, pe fondul crizelor interne (sociale şi naţionale), prin revoluţie şi datorită sprijinului maselor (în special al clasei muncitoare).

Măsurile guvernului bolşevic:

- *decretul asupra păcii* – încheierea unei păci separate cu Germania, la Brest-Litovsk, 1918;
- *decretul asupra pământului* – naţionalizarea întregului fond funciar al ţării;
- *decretul asupra naţionalităţilor* – dreptul acestora de a-şi hotărî singure soarta.

Lenin a instaurat dictatura proletariatului, bazată pe Armata Roşie şi poliţia politică CEKA.
Parlamentarismul a fost respins; Duma a fost desfiinţată.
În perioada 1918-1920 se desfaşoară un război civil sângeros, caracterizat prin confruntarea dintre „roşii" şi „albi" (adepţii vechiului regim), care erau susţinuti militar de Antantă. Curând, dictatura proletariatului se transformă în dictatura partidului comunist.
Armata Roşie, organizată de Leon Trotki, i-a înfrânt pe „albi" graţie şi comunismului de război (amestec de teroare şi elan revoluţionar). În această perioadă s-a trecut la suprimarea partidelor politice, lichidarea opozanţilor, naţionalizarea întreprinderilor şi rechiziţionarea produselor agricole.
După război, producţia agricolă a Rusiei era inferioară faţă de 1913. Din acest motiv, Lenin a introdus NEP (*New Economic Policy*), un compromis provizoriu între comunism şi capitalism – micile întreprinderi erau liberalizate iar micul comerţ era restabilit.
La 30 decembrie 1922, Rusia sovietică adopta forma republicii federale, luându-şi denumirea de Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste (URSS). *Precizare: regimul bolşevic/comunist nu a fost recunoscut pe plan internaţional până în 1922, motiv pentru care Rusia sovietică nu a participat în cadrul Conferintei de Pace de la Paris din 1919-1920; Germania recunoaşte Rusia sovietică prin semnarea Tratatului de la Rapallo (16 aprilie 1922), Franţa şi Marea Britanie recunosc URSS în 1922, la proclamarea sa, SUA recunosc URSS în anii '30.*

Perioada stalinistă (1924-1953).

La moartea lui Lenin în 1924, conducerea statului a fost preluată de Stalin care a condus URSS cu o „mână de fier". Stalin a abandonat NEP în 1928, politica sa fiind bazată pe industrializare, planificare şi colectivizarea pământurilor. În 1936 este elaborată şi adoptată o nouă constituţie, care preciza că puterea supremă era încredinţată organului legislativ bicameral – Sovietul Suprem (Sovietul Uniunii şi Sovietul Nationalitatilor), care, teoretic, vota legile şi bugetul şi alegea Consiliul de Miniştri.
În realitate, Stalin deţinea toate frâiele puterii, instrumentele prin care acesta exercita puterea erau Partidul Comunist al Uniunii Sovietice (PCUS) şi NKVD (poliţia politică – condusa din 1938 de Beria). Stalin controla procesele politice, epurările, activitatea poliţiei politice, internările forţate.
A înlăturat orice critică şi a terorizat populaţia.
Centralizarea s-a materializat prin primul plan cincinal (1928-1933).
Au fost întemeiate lagăre de muncă forţată (gulag).
Între 1939-1952 Congresul General al PCUS nu a fost consultat niciodată.
La 5 martie 1953 moare Stalin.

Destalinizarea.

În 1956, cu ocazia Congresului al XX-lea al PCUS, sunt dezvăluite toate atrocităţile şi crimele comise de regimul lui Stalin. A fost introdus principiul conducerii colective şi s-a încercat un început de descentralizare.

Nikita Hrușciov (1955-1964) a dus o politică bazată pe descentralizare treptată și slăbirea partidului. Viziunea sa nu a fost împărtășită de alți membri importanți ai PCUS, motiv pentru care a fost înlăturat de la putere în 1964.
Spre deosebire de Hrusciov, Leonid Brejnev (1964-1982) a luat măsuri pentru restaurarea puterii și a practicilor nomenclaturii iar în plan intern a dus o luptă puternică împotriva dizidenței și a minorităților. De altfel, în 1977 a fost adoptată o nouă constituție care prevedea explicit caracterul unitar al URSS.
În plan extern a dus o intensă activitate diplomatică pentru extinderea influenței sovietice în lume. Perioada conducerii lui Brejnev a fost una de stagnare economică.
În 1985 la putere vine Mihail Gorbaciov (1985-1991), care introduce un program de reforme de tip *perestroika* (restructurare) și *glasnost* (transparență). Perestroika a fost aplicată și pentru democratizarea economiei, prin transformarea radicală a metodelor economice și prin acordarea unei largi autonomii întreprinderilor.
În 1988 au fost organizate alegeri pentru Congresul Deputaților Poporului (organul suprem care desemna șeful statului). În ciuda reformelor introduse, economia a înregistrat rezultate slabe, iar in 1991, regimul comunist s-a prăbușit.

Regimul politic comunist din România

1.Premise/etape ale instaurării comunismului
La 6 martie 1945 se instalează la putere primul guvern comunist, condus de dr. Petru Groza, din istoria României, datorită intervenției lui Andrei Visinski (trimisul lui Stalin), care l-a forțat pe regele Mihai să numească un guvern procomunist.
La 19 noiembrie 1946 are loc falsificarea alegerilor parlamentare, comuniștii atribuindu-și o majoritate covârșitoare în Parlament.
La 30 decembrie 1947, regele Mihai este forțat să semneze actul de abdicare și să părăsească țara. În consecință, se proclamă Republica Populara Româna.
2.Regimul lui Gh. Gheorgiu Dej (1948-1965).
Dej a fost ales în fruntea PCR în 1945 și a respectat ordinele lui Stalin, impunând modelul sovietic în toate domeniile. În 1948, prin fuziunea prin absorbție a PSD în PC a rezultat singurul partid politic de pe scena politica românească – PMR. Opozanții politici – Iuliu Maniu, Ion Mihalache, Gh. Bratianu au fost condamnați la închisoare (Sighet, Gherla, Rm. Vâlcea) și/sau la muncă forțată în lagăre (Canalul Dunăre-M.Neagră). Organele de represiune au fost Miliția și Securitatea, care s-au bucurat și de sprijinul „informatorilor" civili.
Învățământul și cultura au fost obligate prin cenzură, propagandă și distorsionarea realității să susțină regimul comunist.
În anii '60, România a respins *Planul Valev* privind integrarea economică a statelor socialiste membre CAER. Are loc treptat o distanțare față de Moscova și o apropiere față de China, Iugoslavia și spațiul comunitar.
3.Regimul lui Nicolae Ceaușescu (1965-1989).
După moartea lui Dej conducerea partidului și țării îi revine lui Nicolae Ceaușescu. Din dorința expresă a lui Ceaușescu, partidul revine la numele inițial – Partidul Comunist Român, iar numele oficial al țării devine Republica Socialistă România (prin Constituția din 1965).
Perioada 1965-1971 este una de destindere internă și de încercări de reforme, este perioada în care s-au întărit relațiile cu Occidentul. România obține astfel credite cu care își retehnologizează industria.
În perioada 1971-1989 Nicolae Ceaușescu a acumulat principalele funcții de partid și de stat și pune bazele cultului personalității sale, fiind inspirat de modelul din Coreea de Nord și China.
În 1974, special pentru el, a fost creată funcția de președinte al României.
În 1975 România a luat parte la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa, care a avut loc la Helsinki.
Acțiuni de revoltă au avut loc în anii 1977 (greva minerilor din Valea Jiului) și 1987 (muncitorii din Brașov se revoltă împotriva dictaturii lui Ceaușescu). Ca urmare a cultului personalității lui Ceaușescu și a cenzurii apare fenomenul disidenței – Doina Cornea, Vlad Georgescu, Gh. Ursu, Mircea Dinescu, persoane care au fost persecutate pentru ideile lor anticomuniste.
Regimul trece printr-o puternică criză de natură economică, datoria externă ajungând la valoarea de 11 mld. $. Datoria a fost rambursată în perioada 1983-1989. În consecință, populația a fost supusă lipsurilor.
În martie 1989, Ceausescu primeste „Scrisoarea celor sase", prin care i se cerea lui Ceaușescu să renunțe la politica dictatorială.
Prabusirea regimului comunist în România s-a realizat prin revoluție (evenimentele din 16-22 decembrie 1989) și pe fondul crizei economice, a lipsurilor la care a fost supusă populația țării și datorită puternicului cult al personalității președintelui.
Concluzii: În ceea ce privește evoluția ideologică a României în comunism distingem două etape – stalinismul (1945-1958/1964) și național-comunismul (1958/1964-1989). În ceea ce privește conducerea țării distingem de asemenea două etape – „perioada Dej" (1948-1965) și „perioada Ceaușescu" (1965-1989).
În ceea ce priveste legăturile externe ale României în perioada comunistă exista trei etape: prima (în timpul lui Dej), când România se izoleaza în raport cu Occidentul și beneficiaza de relatii privilegiate cu statele socialiste, a doua (1965-1980), când România își dezvoltă relațiile cu Occidentul și beneficiază de credite de pe urma lor și a treia etapă (1980-1989), când relatiile cu Occidentul se „răcesc".
Partidul Comunist Român s-a format prin scindarea Partidului Socialist din România în mai 1921, moment în care s-a și afiliat la Internationala a III-a. El reprezenta extrema stângă, și nu a fost decât o secție a Internaționalei Comuniste, membrii ei fiind în majoritate agenți NKVD.
A fost un partid redus numeric, numărând 2000 de membri în 1922, 1500 - în 1931, și sub 1000 în anii celui de al doilea razboi mondial. În anul 1924, PCR-ul a fost interzis de guvernul liberal care era la putere și a rămas în ilegalitate până în 1944.
A fost partidul politic unic al dictaturii proletariatului din România. În 1965, și-a schimbat numele din Partidul Muncitoresc Român în P.C.R., revenind astfel la vechea denumire, și a deținut puterea pâna în 21 decembrie 1989, când și-a încheiat *de facto* activitatea de conducere a României.
Între cele două partide, Partidul Comunist Român (PCR) și Partidul Muncitoresc Român (PMR) nu există practic nicio diferență, primul continuând firesc activitatea celui de-al doilea, fără nicio întrerupere.
În realitate, redenumirea PMR-ului în PCR a fost făcută la dorința extremă a lui Nicolae Ceaușescu, care devenit prim secretar al PMR în iunie 1965, a vrut sa demonstreze ostentativ ruperea cu trecutul și orientarea politicii României spre alte orizonturi.
Stema. Stema Partidului Comunist Român având ca elemente "secera și ciocanul", simbolizând "înfrățirea" și "uniunea de nezdruncinat" dintre "țărănimea muncitoare și proletariat", de asemenea, cununa de spice ușor eliptică și ascendentă, precum și acronimul PCR. Culorile sunt roșu, fondul, și respectiv alb, designul siglei.

Modele activităţi de învăţare

1.Împărţim clasa în două mari grupe.
Fiecare grupă va avea o temă distinctă:
-grupa 1-SUA-regim politic, forma de guvernare, sistem electoral.
-grupa 2-Marea Britanie- regim politic, forma de guvernare, sistem electoral.
Realizaţi o comparaţie între cele două state!
2.Organizaţi-vă în grupuri de dezbatere. Prezentaţi câteva comparaţii între Europa anului 1900 şi Europa anului 1999. Fiecare grup va alege un domeniu: educaţie, drepturi, relaţiile între state, comunicatii, tradiţii.

3.Caută în presă un articol despre Uniunea Europeană. Alcătuieşte un rezumat şi exprimă-ţi opinia despre conţinutul articolului.
4.Alcătuieşte o listă de zece posibile simboluri ale Europei. Argumentează-ţi opţiunile.
5.Documentaţi-vă cu privire la una din temele proiectului ideologia comunistă.
Discutaţi tema în clasă. Argumentaţi.

Modele evaluări

Test 1

I.Citiţi cu atenţie sursele de mai jos:

A. „Noile instituţii (ale Comunităţii Europene a Cărbunelui şi Oţelului) vor provoca o breşă în zidul suveranităţii naţionale, care blochează calea spre unitatea europeană. De o mie de ani suveranitatea naţională s-a manifestat în Europa prin afirmarea naţionalismului şi prin tentative zadarnice şi sângeroase ale unor state de a-şi impune hegemonia asupra altora. Stabilirea instituţiilor şi a regulilor comune, care vor asigura fuziunea suveranităţilor naţionale, îi va uni pe europeni sub o autoritate comună şi va elimina cauzele fundamentale ale conflictelor (...). Suntem decişi să unificăm Europa şi să acţionăm rapid." (J. Monnet, 1952)

B. "Art. 1. Prin prezentul tratat înaltele părţi contractante instituie între ele o Comunitate Economică Europeană.
Art. 2. Comunitatea are ca misiune, prin stabilirea unei pieţe comune şi prin apropierea progresivă a politicilor economice a statelor membre, să promoveze o dezvoltare armonioasă a activităţilor economice în ansamblul Comunităţii, o expansiune continuă şi echilibrată, o stabilitate crescută, o dezvoltare accelerată a nivelului de viaţă şi a relaţiilor mai strânse între statele membre." (*Tratatul de la Roma*, 1957)

Pornind de la aceste texte, răspundeţi următoarelor cerinţe:
1. Precizaţi secolul la care se referă cele două surse istorice. **7 p**
2. Numiţi organizaţia europeană la care se referă sursa **B**. **8 p**
3. Scrieţi, pe foaia de examen, două informaţii aflate în relaţie cauză – efect, selectate din sursa **A**. **10 p**
4. Menţionaţi un punct de vedere al autorului sursei **A**, referitor la rolul Comunităţii Europene a Cărbunelui şi Oţelului în unificarea Europei, susţinându-l cu o explicaţie din text. **10 p**
5. Argumentaţi, printr-un fapt istoric relevant, afirmaţia conform căreia ideea unei Europe unite a fost afirmată încă din perioada interbelică. **10 p**

II.Prezentaţi, în aproximativ o pagină, **România şi Europa în secolul XX,** având în vedere:
-trei evenimente importante în istoria românilor din prima parte a secolului XX;
-trei caracteristici ale regimului comunist;
-formularea unui punct de vedere referitor la perioada comunistă a României şi susţinerea acestui punct de vedere cu un argument istoric; **35p**

III.Răspundeţi la următoarele întrebări:
Ce ţară are cei mai mulţi europarlamentari?
Care sunt simbolurile UE?
Ce reprezintă cercul de stele de pe steagul UE?
Ce zi este Ziua UE?
Câte valuri de extindere au avut loc până acum? **10 p**
Se acordă 10 p din oficiu.

Test 2

I. Treceţi următoarele caracteristici în coloana în care se potrivesc:
1. dictatura proletariatului; 2. fascie; 3. suveranitatea poporului; 4.internaţionalismul proletar; 5. stat corporatist; 6. pluralismul valorilor; 7.ateism; 8.„rase parazit"; 9. naţionalism exacerbat; 10. voinţa liber exprimată a cetăţenilor;.11. economie centralizată şi planificată; 12. alianţă cu Biserica catolică; 13. separarea puterilor în stat; 14. proprietate de stat; 15. spaţiu vital; 16. rasism; 17. pluripartidism; 18. antisemitism. **25p**

Ideologia marxist-leninistă(comunism)	Ideologia fascistă (Italia)	Nazismul (Germania)	Ideologia liberală (democraţie)

II. Citiţi textul de mai jos referitor la Europa după al –II-lea R.M. şi răspundeţi la întrebările formulate:
„ vreme de 40 de ani s-ar fi părut că existau două Europe care nu evoluau în acelaşi univers, apoi brusc, în timp ce sistemul uneia a triumfat, al celeilalte s-a prăbuşit." Jean Carpetier, François Lebrun, *Istoria Europei*
1.Care sunt cele două Europe la care se referă textul?
2.Care„sistem" a triumfat şi care s-a prăbuşit?
3.Cum explicaţi că la sfârşitul sec. al XX-lea cele„două Europe" au avut o situaţie diferită? **25p**
III.Realizaţi un text de aproximativ o pagină, în care să prezentaţi România în secolul al XX-lea. **30p**
Se acordă 10 p din oficiu.

Test 3

I.Citiţi, cu atenţie, sursa de mai jos:

„În România, instaurarea regimului comunist a însemnat şi în cultură preluarea modelului sovietic. După 1947, a început a a-zisa „revoluţie culturală" (după modelul sovietic); tot ce era românesc era blamat, pentru că venea în contradicţie cu modelul totalitar. În anii 1948-1953, s-a dezvoltat proletcultismul, curent care respingea valorile trecutului şi susţinea crearea unei culturi proletare. O parte a operelor interbelice sau antebelice au fost interzise, iar o serie de mari personalităţi culturale şi artistice au fost excluse din Academia Română.

După 1971 s-a lansat ideea unei noi revoluţii culturale, în centrul căreia se afla cultul personalităţii lui Nicolae Ceauşescu, perioadă care a determinat naşterea dizidenţei româneşti". (Despre cultura românească în perioada comunistă)

Pornind de la această sursă, răspundeţi următoarelor cerinţe:

1. Precizaţi, pe baza sursei date, o consecinţă culturală a instaurării regimului comunist. 5 puncte
2. Menţionaţi spaţiul istoric la care se referă sursa dată. 5 puncte
3. Menţionaţi, din sursa dată, o informaţie referitoare la „revoluţia culturală". 5 puncte
4. Formulaţi, pe baza sursei date, un punct de vedere referitor la urmările proletcultismului, susţinându-l cu două informaţii selectate din sursă. 10 puncte
5. Menţionaţi cele două elemente care conferă unitate Europei. 10 puncte

II. Identificaţi trei caracteristici definitorii pentru fiecare din ideologiile din tabelul de mai jos care au caracter exclusiv (adică nu se regăsesc la nici o alta): 25 puncte

Ideologia marxist-leninistă (comunism)	Ideologia fascistă	Nazismul	Ideologia liberală (democraţie)

III. Analizaţi textul de mai jos şi răspundeţi la întrebările formulate:

„Lumea aparţine doar celor puterici, care practică soluţii totale" Adolf Hitler, *Mein Kampf*

1.Ce înţelegea Hitler prin „ soluţii totale"? Exemplificaţi. 10 puncte
2.Ce exemple de „puternici" ai secolului XX cunoaşteţi?(Cel puţin 5) 10 puncte
3. Explicaţi care a fost sfârşitul regimurilor conduse de „cei puternici". 10 puncte

Se acordă 10 puncte din oficiu.

Capitolul 7. GEOGRAFIE

1. Geografie: Probleme fundamentale ale lumii contemporane

Lumea contemporană se confruntă cu o serie de provocări, dintre care, pe unele le vom analiza în capitolele următoare, respectiv: mediul înconjurător, regionalizarea şi globalizarea, populaţia cu resursele şi dezvoltarea, sistemul economic şi geopolitic.

I. Mediul înconjurător

Este spaţiul geografic, în care societatea omenească reprezintă componenta dominantă între cele 6 geosfere: litosferă, hidrosferă, atmosferă, pedosferă, biosferă şi antroposferă. Înfluenţa societăţii omeneşti s-a amplificat cu revoluţiile agricolă şi industrială, fapt care a impus diferenţiarea mediilor maturale, tot mai izolate de cele antropizate (parţial transformate(satele) şi total transformate sau antropice (oraşele). Din această dinamică rezultă necesitatea abordării aceste probleme a lumii contemporane şi de către geografie, dat fiind obiectul său de studiu. Cunoaşterea cauzelor, a efectelor, dar mai ales identificarea soluţiilor la degradarea mediului reprezintă o dimensiune importantă a geografiei mediului, care-şi propune analiza fectorilor geoecologici, a relaţiilor dintre componente, a tipurilor de medii şi peisaje.

FACTORII GEOECOLOGICI

Factorii geoecologici = elemente şi componente care influenţează şi determină caracteristicile mediului înconjurator.
Componentele mediului sunt grupate în trei categorii:

- abiotice: apa, aerul, relieful, solul;
- biotice: vieţuitoarele;
- antropice: elementele rezultate din activitatea omului.

1. FACTORII COSMICI

- Soarele, prin procese termonucleare, câmpuri electromagnetice şi radiaţii influenţează toate procesele şi componentele mediului;
- radiaţia emisă de Soare;
- albedou = proces de reflectare a radiaţiilor in spaţiu de catre suprafata terestra (raportul dintre radiaţia reflectată şi radiaţia incidentă); pentru zapadă, gheată – 40-90%; suprafeţe împădurite – 3-30 %;
- mişcările Pamantului şi consecinţele lor.

2. FACTORII CLIMATICI

Aerul are un rol vital pentru om prin:

- **potenţialul energetic**: conduce la deosebiri de climat, vegetaţie, soluri etc;
- **regimul termic**: indicator al condiţiilor de viaţă si locuire;
- **regimul precipitaţiilor**:influenţează gradul de umezeală al solurilor, scurgerea râurilor, alimentarea pânzelor subterane, condiţiile de viaţă si folosire a terenurilor;
- **regimul fenomenelor meteorologice** - pot avea rol stimulativ (roua, ceaţa, brizele) sau restrictiv (tornadele, grindina, viscolul, poleiul, chiciura);

Compoziţia atmosferei – importantă pentru viată; N=78,09%; O=20,95%; Ar=0,93%; CO2=0,03%; suferă modificări datorită activităţii umane;
Temperatura – procesele vitale ale plantelor şi animalelor se desfaşoară între limitele unor temp.
Animale: **stenoterme** – nu suportă variaţii de temperatură: foca, maimuţa, morsa; **euriterme** – suportă variaţii mari de temp.: ursul, caprioara, vulpea.
Precipitaţiile – asigură rezervele de apa din hidrosferă, biosfera, sol.
Vânturile – au rol mecanic (modelează scoarţa); ajută la reglarea transpiraţiei, polenizare, etc.

3. RELIEFUL

- reprezintă suportul natural al mediului;
- are importanţă prin:
  - **altitudini:** cele joase permit dezvoltarea aşezărilor şi exploatării agricole, cele înalte nu au rol favorizant;
  - **pante**: cele mici sunt favorizante;
  - **expunerea** la incidenţa radiaţiei solare;

4. APA

- rol vital pentru om şi vieţuitoare;
- este important de cunoscut:
  - **regimul scurgerii răurilor** - intervalele în care se produc revarsări / secarea albiilor;
  - **lacurile** - imp. pentru aşezări, navigaţie, alimentarea cu apă a localităţilor, instalaţiilor industriale, etc.;
  - **pânzele de apă subterane** - utilizate diferenţiat: consum, tratament, industrie, etc.;
  - **mările şi oceanele** - asigură medii diferenţiate de viaţă pentru multe organisme, multe dintre ele - cu valoare economică (peşti, alge, mamifere); resurse minerale şi de combustibili;

5. COMPONENTA BIOTICĂ

- se desfaşoară de la 200 m adâncime până la baza atmosferei;
- reprezintă principalul **rezervor de hrană** pentru om;

6. COMPONENTA EDAFICA (solul)

- caracter discontinuu;
- prezintă o însuşire esenţială - **fertilitatea,** de care depinde producţia de **biomasă agricolă si silvică**;

7. COMPONENTA ANTROPICĂ

- Aşezări: rurale – (presiunea exercitată de om este redusă, urbane mici – puţini locuitori, activităţi economice reduse, unele schimbări în mediu) marile centre urbane – mediul natural complet schimbat, agricultura, industria, omul.

TIPURI DE MEDII GEOGRAFICE PE TERRA

Mediul geografic reprezintă un macrosistem alcătuit din mai multe componente (relief, apă, aer, sol, vieţuitoare, inclusiv omul cu activităţile sale) între care s-au statornicit relaţii multiple de natura spaţială, temporală, cauzală, evolutivă şi care se oferă observaţiei prin peisaje.

I. MEDIILE DIN ZONA TEMPERATĂ se întind la latitudine între 40^0 şi 60^0, în zona temperată, având o mare dezvoltare în continentele din emisfera nordică. În cadrul lor se includ câmpii, dealuri, podişuri, dar şi importante lanţuri de munţi, ce determină o varietate mare de medii. Clima este caracterizată prin existenţa celor patru anotimpuri, cu o variabilitate accentuată a vremii. Se caracterizează prin anotimpuri distincte, cu ierni friguroase şi veri calde. Există trei tipuri de medii: temperat-oceanic, temperat-continental şi mediteranean.

Mediul temperat-oceanic se află in spaţiile continentale vecine oceanelor, la latitudini de $40–55^0$ C, având o dezvoltare mai mare în regiunile de câmpie şi de dealuri (în Europa de Vest) şi mai restrânsă în dreptul lanţurilor de munţi (Cordilieri, Anzi) care constituie bariere în calea maselor de aer aduse de circulaţia vestică. În Europa şi în America, clima blandă cu veri răcoroase şi ierni plăcute (circa 800 – 1.000 mm/an precipitaţii) asigură, pe de o parte, o vegetaţie bogată, cu păduri de foioase, iar pe de altă parte, soluri fertile. În estul Asiei, climatul este dependent de circulaţia maselor de aer dinspre ocean, care vara dau precipitaţii bogate, şi iarna uscate dinspre interiorul continentului.

Mediul temperat – continental se desfaşoară în părţile centrale ale continentelor, la distanţe mai mari în raport cu oceanele, fiind de cele mai multe ori încadrate de sisteme de munţi inalţi (Carpaţi, Caucaz, Himalaya, cele din Extremul Orient, etc.), care împiedică pătrunderea maselor de aer oceanic. Astfel de medii se gasesc în Bulgaria, Iugoslavia, N. Croaţiei, N. Italiei, Elveţia, Cehia, Austria, S. Germaniei, apoi în America de Nord (podişurile din centrul S.U.A. şi al Canadei) şi America de Sud (Argentina). Climatul se caracterizează prin frecvenţa maselor de aer continental, polare şi arctice, precipitaţii puţine (sub 500 mm/an) şi o accentuare a secetei către sectoarele centrale ale continentelor sau în cele care sunt încadrate de munţi inalţi.

Mediul temperat-excesiv se află în interiorul continentelor cuprinzând China de Vest, deşerturile din Asia Centrală (Kara Kum, Kazal-Kum), Mongolia şi Marele Bazin din S.U.A.

Doar în lungul râurilor mai importante şi în depresiunile unde pânza freatică se află la adâncimi reduse vegetaţia este mai bogată, aici dezvoltându-se aşezări şi diverse culturi agricole.

Mediul mediteranean este legat de bazinul Mării Mediterane, dar acesta se mai afla şi în California, în Africa de Sud, sud-vestul Australiei, Grecia, Cipru, Liban, Sudul Italiei, al Franţei, Bulgariei, Nordul Egiptului, Iordania, Israel, Vestul Croaţiei s.a., între 30 si 45^0 latitudine, şi este caracterizat prin ierni blânde, ploioase şi veri călduroase, uscate, având regiuni intens populate şi cu multiple modificări în peisaje.

II. MEDIILE INTERTROPICALE se află de o parte şi de alta a Ecuatorului, până la limita cu mediile temperate. În funcţe de condiţiile climatice se deosebesc următoarele tipuri de medii: mediul pădurilor umede dense, mediul pădurilor umede deschise, mediul de savană, mediul deşertic şi mediul semideşertic.

Mediul pădurilor umede dense se află de o parte şi de alta a Ecuatorului, în medie până la 5^0 latitudine, cu o extensie deosebită în America de Sud (bazinul Amazonului, Podişul Guyanelor, nordul Podişului Brazilian), Africa (bazinul fluviului Congo, litoralul Golfului Guineii, estul Madagascarului), Indonezia, Filipine, Malaysia etc., la altitudini până la 1.000 m.

Mediul pădurilor umede deschise face tranziţia între pădurile umede dense şi savane, ocupând areale în ambele emisfere, între 5^0 şi 20^0 latitudine (America Centrală, estul Braziliei, India, Insulele din Indochina, China de Sud-Est, nordul Australiei şi o mare parte din Africa Centrală, estul şi vestul Insulei Madagascar), dar regional poate ajunge şi la 30^0-35^0 (de-a lungul ţărmului Golfului Mexic, Argentina, sudul Africii). De asemenea, cuprinde regiuni de câmpie, podişuri, lanţuri de munţi nu prea înalţi, în care peisajul se impune prin păduri şi prin formaţiuni ierboase. Clima se caracterizează prin două sezoane calde, unul umed şi altul secetos. Sezonul cald şi ploios are temperaturi de $20–25^0$ C, precipitaţiile anuale de 1.000-1.500 mm.. care provoacă umezeală bogată, de 75 %, iar sezonul cald şi secetos are temperaturi de $10–20^0$ C., cu precipitaţii rare, dar sub forma de averse.

Mediul de savană se găseşte în vestul Angolei şi al Namibiei, S-E Republicii Africii de Sud, S-V Arabiei Saudite, S-V Indiei, N-E Australiei, în Insula Tasmania şi centrul Insulei Madagascar, nordul Venezuelei, în Brazilia şi Chile.În Africa există savane cu baobabi, savane cu acacii, savane cu palmieri, iar în America de Sud există savane cu ierburi înalte şi arbori rari, ce poarta nume diferite în statele în care aceste formaţiuni sunt dominante (*campos* în Brazilia, *llanos* în Venezuela). Savana este alcatuită din specii xerofite, care au rădacini adânci şi ramificate prin care absorb necesarul de apa din sol, iar suprafaţa frunzelor s-a redus până la spini, pentru micşorarea evapotranspiraţiei.

Mediul deşsertic se extinde între 15^0 si 35^0 latitudine. În funcţie de condiţiile de ariditate, deşerturile se diferenţiază în *deşerturi hiperaride* (cu precipitaţii sub 50 mm/an), *deşerturi aride* (50-150 mm/an) şi *semideşerturi* (150-250 mm/an). Cele mai întinse deşerturi sunt în Africa (Sahara, Kalahari, Namib), Asia (Peninsula Arabia, Iran, Pakistan, Thar în India), în centrul şi vestul Australiei, America de Nord (Podişul Mexican, Mojave-Sonora) şi în America de Sud (Atacama în Chile). Deşerturi există şi în afara regiunilor tropicale, în emisfera nordică, ajungând până la aproape 50^0 latitudine: Gobi, Kara-Kum, Kizil-Kum, Takli-Makan (Asia), Marele Bazin (America de Nord) ş.a.

Mediul Semideşertic se desfaşoară la trecerea dinspre deşert către regiunile vecine (savana sau regiunea subtropicala). Sunt caracteristice în Podişul Iranului, în regiunile periferice ale Saharei şi în sudul Africii (ţărmurile Namibiei şi Rep. Africii de Sud), în America de Nord la est de Cordilieri, în America de Sud pe porţiuni din litoralul vestic (Mexic) şi în interiorul Australiei. Aici cantitatea de precipitaţii este mai mare (300-350 mm/an), iar ploile cad anual şi mai regulat, ceea ce conduce la o vegetaţie de sezon cu ierburi, arbuşti şi plante suculente (brusa cu accacii din nordul Saharei, brusa cu cactacee din Mexic, catinga braziliană, etc.).

III. Medii polare şi subpolare

Mediile polare şi subpolare sunt situate în jurul Polului Nord (Oceanul Arctic şi teritoriile din jur – nordul Canadei, Alaska, Insula Groenlanda, extremitatea nordică a Eurasiei) şi a Polului Sud (domeniul Antarctic continental şi oceanul din jur).Se disting două tipuri de mediu: mediul subpolar (de tundră) şi mediul polar glaciar.

Mediul subpolar prezent în extremităţile continentelor nordice, se caracterizează printr-un climat cu sezon de iarnă foarte rece (temperaturi sub – 30^0 C, zapada, vânturi intense) şi unul de vară, când temperaturile se pot ridica la 10^0 C, producându-se topirea parţială a zăpezii; precipitaţii reduse (sub 400 mm) cad frecvent la schimbarea anotimpurilor.

Mediile montane caracterizează munţii înalţi, indiferent de zona climatică, cum ar fi: lanţul munţilor Apenini (Italia), Pirinei (graniţa Spaniei cu Franţa), Alpi (Franţa, Elveţia, Austria, N. Italiei) Scandinaviei (Norvegia, Suedia), Anzi (America de Sud – Argentina, Bolivia), Kenya (Kenya), Kilimanjaro (Tanzania), Carpaţi.

APLICAȚIE

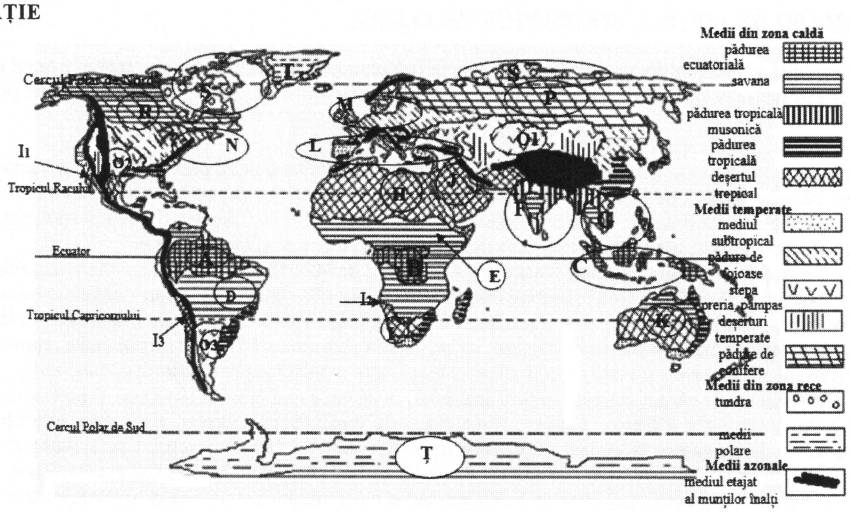

Analizați harta tipurilor de medii alăturată și precizați
1.Trei regiuni geografice cu mediul pădurilor ecuatoriale
2.Trei regiuni geografice cu mediul savanelor
3.Trei regiuni geografice cu mediul deșerturilor tropicale
4.Două regiuni geografice cu mediul pădurilor de foioase
5.Trei regiuni geografice cu mediul pădurilor de conifere
6. Comparați Africa cu Australia sub aspectul mediului și indicați o deosebire și două asemănări

Hazardurile naturale și antropice:cauze efecte și măsuri de soluționare:

Fenomenul/Cauza	Efecte	Masuri de solutionare
1.Cutremurele de pământ-generate de descărcarea energiei plăcilor tectonice la adîncimi de zeci de km.	• distrugerea (prăbușirea) totală sau parțială a unor clădiri vulnerabile; • incendii și explozii în clădiri sau în cartiere/localități • inundații, ca urmare a avarierii sau distrugerii unor lucrări hidrotehnice, • blocării sau devierii cursurilor unor ape curgătoare; • explozii și incendii, ca urmare a unor accidente tehnologice; • accidente în transportul rutier și pe calea ferată, ca urmare directă a mișcării seismice sau prin avarierea ori distrugerea căilor rutiere sau a căilor ferate.	• Educația antiseismică a populației • Construcțiile cu rezistență seismică sporită.
2.Vulcanii-apar pe crăpăturile plăcilor tectonice ca urmare a presiunii exercitate de magmă.	• Activitatea vulcanilor pot produce catastrofe naturale • Influențează clima pământului prin cantitățile mari de gaze și cenușă vulcanică produsă de vulcanii activi. • În același timp activitatea vulcanică are și efecte pozitive prin crearea unor soluri fertile, prin rocile nou formate din care rezultă materiale de construcție; de asemenea energia geotermică este tot mai folosită la încălzire.	• Evitarea concentrării așezărilor umane în apropierea vulcanilor; • Realizarea hărților de risc volcanic; • Întocmirea planurilor de evacuare a populației în caz de pericol.
3.Alunecările de teren	• Distrugerea parțială sau totală a construcțiilor de orice fel (tip), • Blocarea parțială sau totală a albiei unui râu și formarea unor acumulări de apă cu pericolul de inundații • Distrugerea parțială sau totală a rețelelor de edilitare (apă, gaze, canalizare, etc.). • Blocarea unor căi de comunicații (feroviare, rutiere, etc)	• împădurirea și înierbarea versanților (se pot folosi și plase geotextile sau geosintetice).
4.Torentele de noroi	• Acoperă în calea lor căile de comunicații și așezările umane; • Pot provoca inundații.	• Ridicarea barierelor pentru a stăvili torentele de noroi în fața așezărilor; • Construirea de diguri sau canale de-a lungul albiilor rîurilor pentru a abate direcția de scurgere a torenților de noroi;
5.Avalanșele	• Inundații masive de zăpadă • Perturbează activitatea turistică(în special, în zonele montane)	• Constituirea hărților de risc • Informarea populației.
6.Ciclonii tropicali	• Provoacă distrugeri masive,inclusive victime umane	• Constituirea hărților de risc • Informarea populației.
7.Uraganele	• Pierderi umane(de exemplu în urma uraganului Katrina, 2005 au murit peste 1800 de oameni,Andrew-circa 65 morți) • Pagube materiale • Distrugerea construcțiilor și a căilor de comunicații • Salinizarea excesivă a terenurilor • Creează inundații	• Evitarea concentrării așezărilor umane în zona ecuatorială a Oceanului Atlantic; • Realizarea hărților de risc; • Întocmirea planurilor de evacuare a populației în caz de pericol.
8.Tornadele	• Distrugeri considerabile in zonele intens populate:sunt distruse cladiri, arborii sunt smulsi din radacini, iar diferite obiecte pot fi ridicate in aer si transportate la distanta de sute sau chiar mii de metri. • Numai in 1974 in aceasta tara au fost 150 de tornade care au produs atat pagube materiale cat si pierderi insemnate omenesti.	• Evitarea concentrării așezărilor umane în zona de risc; • Realizarea hărților de risc • Informarea populației • Monitorizarea permanentă a condițiilor meteorologice.
9.Furtunile de praf	• Poluare excesivă • Distrugerea anmitor specii de vegetație	• Întrebuințarea rațională a terenurilor agricole

		• Stoparea păşunatului excesiv • Monitorizarea maselor eoliene
10.Grindina şi poleiul	• Provoacă enorme pagube materiale în agricultură, construcţii, reţele electrice şi de comunicaţie.	• Monitorizarea condiţiilor climaterice(starea vremii); • Utilizarea rachetelor anti-grindină
11.Secetele	• Provoacă foamete şi boli pe teritorii întinse	• Asocierea şi utilizarea irigaţiilor(în agricultură) • Utilizarea raţională a apei • Reforme aprobate de stat în caz de secetă
12.Inundaţiile	• Pagube economice,materiale, umane • Consecinţe de ordin ecologic • Epidemii pe teritorii întinse	• Evacuarea urgentă a populaţiei în caz de inundaţii • Acordarea asistenţei medicale pentru evitarea apariţiilor maladiilor
13.Valurile tsunami	• Un tsunami produce multe victime: în 1755, în Portugalia, un seism urmat de un tsunami a provocat 20000 de morţi. În Alaska, în 1964, un seism a spart rezervoarele de petrol, care au luat foc. Un val imens, plin de petrol arzând, s-a năpustit asupra unui sat, înghiţind clădiri de trei etaje. • Consecinţe de ordin ecologic • Epidemii pe teritorii întinse • Poluarea	• Evitarea concentrării aşezărilor umane în zona de risc; • Realizarea hărţilor de risc • Informarea populaţiei • Monitorizarea permanentă a condiţiilor meteorologice • Construcţii rezistente.
14.Epidemiile	• Pierderi umane massive, pînă la dispariţia de aşezări întregi	• Respectarea igienei, alimentatiei • Stil de viaţă sănătos
15.Invaziile de insecte	• Distrug mii de hectare de culture • Surse de transmisie a unor maladii la om	• Găsirea soluţiilor alternative pentru a scăpa de dăunători.
16.Incendiile	• Cauzează pagube enorme şi pierderi de vieţi omeneşti • Distrug suprafeţe întregi de păduri, stepe şi chiar arii protejate • Perturbă ecosistemul	• Utilizarea atentă a obiectelor inflamabile • Informarea populaţiei • Evitarea aprinderii focului în zone de risc
17.Războaiele	• Produc cele mai mari dezastre cu jertfe omeneşti şi daune materiale foarte mari • Pot afecta ţări, regiuni, dar şi întreaga comunitate internaţională(de ex.Al Doilea Război Mondial)	• Soluţionarea conflictelor pe cale paşnică • Stabilirea relaţiilor de parteneriat între ţări
18.Accidente industriale	• Pagube materiale/umane • Incedii	• Respectarea normelor de siguranţă • Monitorizarea şi prevenirea în situţii de risc
19.Accidentele nucleare	• Emanarea în atmosferă a substanţelor radioactive • Provoacă pagube materiale/umane • Dăunează apelor/solului • Apariţia de produse modificate genetic(mutante)	• Respectarea normelor de siguranţă • Monitorizarea şi prevenirea în situţii de risc
20.Accidentele legate de mijloacele de transport	• Unele dintre ele pot provoca adevărate dezastre ecologice, cu efecte de lungă durată • Prăbuşiri de avioane, ciocniri de trenuri, accidente rutiere etc • Surparea vieţii • Pagube materiale	• Evitarea accidentelor • Respectarea vitezei • Conducerea mijlocului de transport în siguranţă • Sancţiuni mai dure pentru cei care încalcă regulile şi pun in pericol viaţa altor oameni, sau daunează mediului

2. Regionalizarea şi globalizarea lumii contemporane

Regionalizarea

– se referă la crearea unor structuri funcţionale în domeniul economic, financiar, social şi de gestiune a teritoriului;

– pot cuprinde în ele state sau părţi din state la nivel continental sau global;

– la nivel european, rezultatul direct al procesului este apariţia euroregiunilor.

– acestea sunt forme şi structuri teritoriale de cooperare transfrontaliera; valorifică în comun resurse materiale şi umane, în vederea optimizării activităţilor curente;

– cea mai veche euroregiune "TriRhena"(Reggio Basiliensis) la graniţa comună dintre Franţa, Germania şi Elvetia.

Factorii şi condiţiile apariţiei euroregiunilor

- Poziţia geografică favorabilă;
- Existenţa unor tradiţii de colaborare regională;
- Existenţa unor instituţii care susţin colaborarea;
- Delimitarea unui areal optim din punct de vedere al gestionarii teritoriale (max. 10000 km2.);
- Potenţial demografic optim, nr. locuitorilor să nu depaşească 1milion de persoane;
- Existenţa unei infrastructuri în domeniul transporturilor, comunicaţiilor;
- Dorinţa politică a guvernelor statelor implicate.

APLICAȚIE Grupări regionale de state

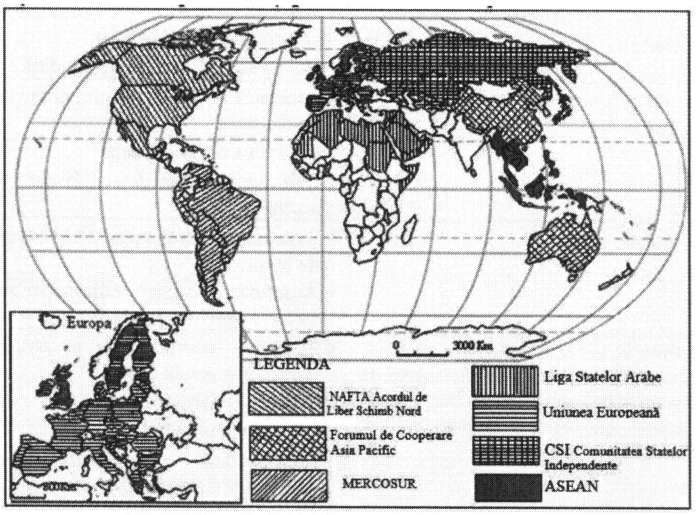

Analizați harta gupărilor regionale de state alăturată și precizați:
1. În Asia de SV o grupare de state și două exemple de state din aceasta.
2. O grupare de state din Africa și două exemple de state din aceasta.
3. O grupare de state din America de Sud și două exemple de state din aceasta.
4. Pentru Uniunea Europeană indicați 3 state care nu aparțin acestei grupări.
5. Indicați două state care să aparțină forumului de Cooperare Asia-Pacific

Populația și resursele naturale

Populația

- Este elementul component al geosistemului cu impact major asupra spațiului geografic;
- O problemă fundamentală o constituie creșterea rapidă a populației – explozia democrafică;
- Explozia demografică a provocat o expansiune fără precedent asupra spațiului geografic;
- Nordul (statele dezvoltate) – înregistrează un accentuat proces de îmbătrânire demografică (o populație pe cale de dispariție);
- Sudul (statele în dezvoltare) – se află în plină explozie demografică (o populație tânără).

Resursele naturale

- Constituie interfața de interacțiune dintre om și mediu;
- Umanizarea și antropizarea Terrei s-a manifestat într-o permanentă concordanță cu capacitatea omului de a conștientiza și utiliza resursele;
- Accesul la resurse a stat la baza declanșării multor conflicte;
- Modelul economic de capitalism liberal, caracterizat prin producție și consumerism duce la epuizarea resurselor;

Dezvoltarea economică

Se află sub semnul paradoxului: pe de o parte provoacă epuizarea resurselor într-un ritm accelerat, dincolo de limita capacității ecosistemelor de a se regenera; pe de altă parte poate dezvolta tehnologii moderne de protecție a mediului. S-a observat o legătură între tipul de creștere demografică și nivelul general de dezvoltare a țărilor.

Tranziția demografică

1. Echilibru relativ (creștere lentă) – corespunde stadiului de societate agricolă;
2. Explozie demografică (creștere agresivă) – primul șoc în sistemul geografic mondial îl constituie *revoluția industriala* care declanșează explozia demografică (baby boom);
3. Tranziția demografică (creștere moderată) – corespunde apariției societății post-industriale, în care sunt predominante serviciile;
4. Echilibru relativ (creștere lentă sau stagnare) – se estimează a fi atinsă în 2050, pe fondul scăderii natalității;
5. Declin demografic – se prefigurează în câteva state dezvoltate: Germania, Italia, Suedia, Japonia.

A. EVOLUȚIA ECONOMIEI MONDIALE

Originile – în primele momente în care societatea omenească a transformat elemente naturale în produse prelucrate antropic. Cronologia formării sistemului economic mondial:

- Revoluția agricolă neolitică;
- Revoluția industrială (Anglia), care s-a propagat în Europa ;
- Formarea imperiilor coloniale – transferul de tehnologii în țările dependente;
- Începutul sec. XX – are loc procesul de formare a unui sistem economic mondial
- Dezvoltarea rapidă a sistemului economic mondial s-a produs după al II-lea Război Mondial și s-a accelerat continuu;

B. SISTEMUL ECONOMIC MONDIAL

Intercondiționarea proceselor economice la nivel mondial a condus la constituirea unui sistem general, care cuprinde aproape intreaga suprafață terestră, formând împreună cu societatea omenească un sistem socio – economic.

Componenta economică nu se poate individualiza de componenta umană și socială, formând un macrosistem socio-economic cu un sistem social și un sistem economic, suprapuse teritorial

1. COMPONENTELE SISTEMULUI ECONOMIC MONDIAL:

A. Elementele materiale, vizibile: resurse naturale, resurse umane (forța de muncă), concentrările industriale, tipurile de agricultură, sistemul de transporturi, comerțul și serviciile.

B. Elementele dinamice, mai puțin vizibile: resursele financiare, interesul personal sau colectiv, sistemul tranzacțional și de negociere, informațiile.

Sistemul economic mondial cuprinde regiuni cu o concentrare mare a activităţilor economice şi spaţii cu activităţi dispersate sau chiar lipsite de activităţi economice.

2. SISTEMUL GEOPOLITIC MONDIAL ACTUAL

Într-un trecut apropiat, lumea a avut un caracter **bipolar,** iar în prezent are aspectul unei lumi **unipolare**.
Această lume se află în transformare spre o lume **multipolară**, de ţări şi ansambluri de ţări. Există state suficient de puternice care joacă sau pot juca un rol important pe scena internaţională. Experienţa a arătat că ţări mici – Luxemburg, Hong Kong, Singapore – dacă sunt bine poziţionate în sistemul mondial actual şi au un rol bine definit în producţia de bunuri, îşi păstrează identitatea şi caracteristicile.

3. ANSAMBLURILE ECONOMICE ŞI GEOPOLITICE MONDIALE ACTUALE

A. Gruparea economică

Criteriul principal îl reprezintă asocierea economică şi comercială, apar şi alte componente de natură politică sau militară. Aceste organizaţii economice internaţionale au grade diferite de colaborare, cooperare şi activitate concretă. Coeziunea dintre statele fiecărei organizaţii este foarte diferită şi evoluează în timp. Cea mai mare coeziune internă o are Uniunea Europeană. S-au construit diverse organizaţii regionale – în jurul M. Negre, a M. Baltice, din Asia de Sud.
Alte criterii de organizare sunt de natură culturală şi religioasă: Organizaţia Statelor Islamice, Organizaţia Statelor Arabe.

B. Gruparea geopolitică

Este gruparea în raport cu **sistemul geostrategic** major al planetei.
Spaţiile lumii contemporane:
Spaţiul central (sub raportul deciziei, nu al poziţiei)
– denumit "megapolul mondial";
– cuprinde SUA, Europa occidentală (în principal UE) şi Japonia;
Periferia integrată centrului
– cuprinde areale cu o anumită similitudine economică şi a nivelului de dezvoltare;
– include Rusia europeană şi ţările dezvoltate din SE Asiei.
Periferia exploatată
– cuprinde America de Sud, ţările cu resurse bogate de petrol.
Periferia subdezvoltată şi spaţiile semiizolate

Sistemul Geopolitic Actual

ORGANIZAŢIA NAŢIUNILOR UNITE

ONU este cea mai importantă organizaţie internaţionala din care fac parte 192 de state independente (fără Vatican).

Scurt istoric

A fost infiinţată la 26 iunie1945 prin semnarea Cartei de la San Francisco de către 51 de state. Este precursorul Ligii Naţiunilor, infiinţată in 1919 în urma Tratatului de la Versailles, ce avea ca principal obiectiv garantarea păcii şi securităţii internaţionale. Sediul principal este la New York şi alte câteva oficii la Viena, Geneva si Nairobi.

OBIECTIVE FUNDAMENATLE
- menţinerea păcii şi securităţii internaţionale
- realizarea cooperării internaţionale în domeniile economic, social, cultural si umanitar

STRUCTURA ONU
- organe principale: Adunarea Generală (organism reprezentativ alcatuit din toţi membrii ONU, Consiliul de Securitate (format din 5 membrii permanenţi: SUA, Rusia, China, Marea Britanie si Franţa).

BLOCURILE MILITARE

NATO

Organizaţia tratatului Atlanticului de Nord

- A apărut în urma "războiului rece" dintre SUA şi Uniunea Sovietică în 1949 şi are sediul la Bruxelles.
- Include în prezent 26 de state: SUA, Canada, statele Europei de Vest, Centrale şi Turcia.
- Are ca obiectiv principal menţinerea şi dezvoltarea capacităţii individuale şi colective de rezistenţă împotriva unui atac armat.
- Trupele NATO au intervenit cu succes pentru restabilirea ordinii în mai multe zone de conflict pe glob: Orientul Mijlociu, fosta Iugoslavie şi alte regiuni de conflict.

BLOCURILE ECONOMICE

- UE (Uniunea Europeana)
- ASEAN (Asociaţia Natiunilor din Asia de SE)
- NAFTA (Acordul de Liber Schimb Nord-American)
- MERCOSUR (Piaţa Comună din America de Sud)
- APEC (Forumul de Cooperare Economică Asia- Pacific

Bibliografie

Silviu Neguţ, Mihai Ielenicz, Geografie, Ed. Humanitas Educaţional 2006, Bucureşti.

Test- Noţiuni generale despre mediu

I. Indicaţi litera corespunzătoare răspunsului corect pentru afirmaţiile de mai jos:

1. Geografia mediului înconjurător este centrată pe geosfera: a. hidrosferă b. antroposferă c. atmosferă d. litosferă
2. Radiaţia solară scade pe glob: a. de la poli la Ecuator b. de la Ecuator la poli c. de la Cercuri polare la tropice
3. Circuitul apei în natură este o consecinţă a proprietăţilor apei şi radiaţiei: a. ultravioletă b.infraroşie c. ionizate
4. Activităţile omeneşti au contribuit la creşetrea ponderii gazului atmosferic: a N b. O2 c. CO2 d. Ar
5. Plantele adaptate la climatul secetos sunt: a hidrofile b. higrofile c. xerofite d. mezofile
6. Componenta edafică a mediului se referă la: a altitudinea reliefului b. atmosferă c. sol d. apă
7. Categoria plantelor adaptate la cele mai mici temperaturi este cea: a. megaterme b hechistoterme c. mezoterme
8. Gradul de favorabilitate al reliefului pentru locuire este maxim în regiunile: a. montane înalte b. câmpie
9. Activităţile omeneşti sunt condiţionate de regimul râurilor, adică de: a lungime b. variaţia debitului c. curs
10. Componenta mediului generatoare de biomasă este: a atmosfera b. litosfera c. pedosfera 10x3= 30p

II. 1. Mediile total transformate de om, în cadrul oraşelor se numesc medii.....

2. Mediile parţial transformate de către om, respective satele se numesc medii.....
3. Gradul de însorire al terenurilor este condiţionat de însuşierea reliefului.....
4. Fragmentarea reliefului este evidenţiată de prezenţa formelor de relief.....
5. Plantele care de dezvoltă în regiuni cu exces de apă aparţin categoriei.....
6. Formele de relief care oferă cele mai bune condiţii pentru locuire şi extinderea aşezărilor sunt .....
7. Principalul "rezervor" de hrană pentru societatea omenească este componenta.....
8. Tipul de agricultură care s-a caracterizat prin desţelenirea stepelor pentru extinderea terenurilor a fost.....
9. Tipul de agricultură caracterizat prin creşetra randamentului este .....
10. Regiunile cu climat secetos au impus un model de creştere a animalelor bazat pe .....10x3= 30p

III. Explicaţi:

1. Rolul reliefului în diferenţierea tipurilor de medii pe glob, indicând trei indicatori morfometrici şi influenţa lor. 12p
2. Rolul componentei antropice în modificarea mediului, indicând şi explicând trei activităţi şi efectele lor. 12p
3. Restrângerea mediilor naturale către zonele polare. 6p

Test – Tipuri de medii

I. Analizaţi harta principalelor tipuri de medii ale planetei şi precizaţi:

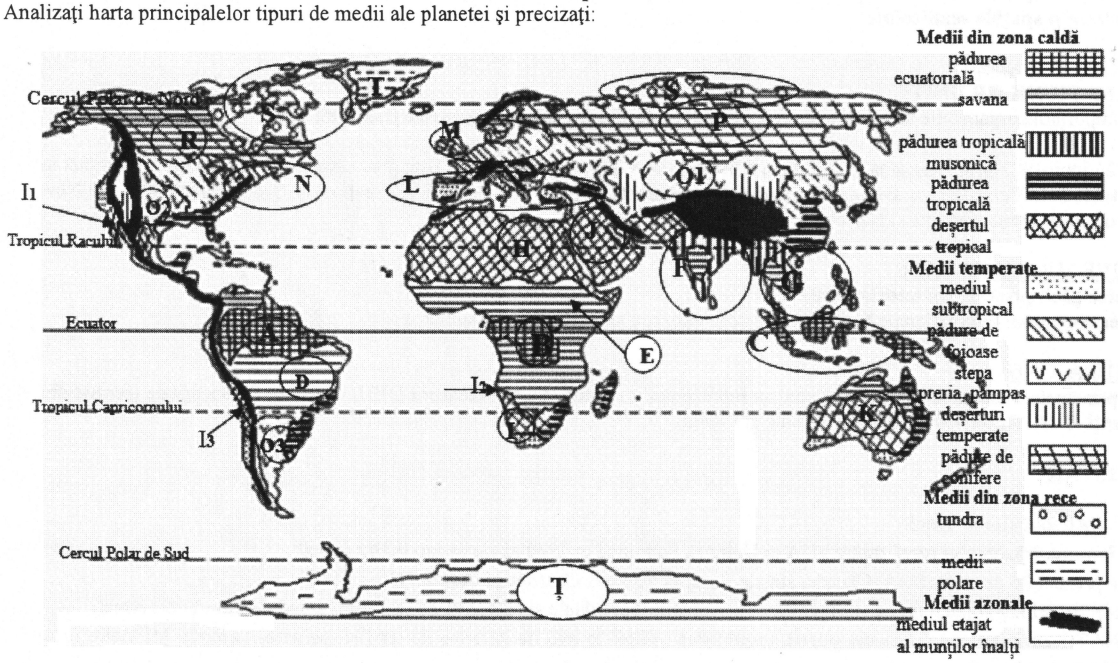

1. Mediul pădurii ecuatoriale este specific regiunilor geografice: a A,B,C b. H,I, J c. R,P,T d. F, G, H
2. Câmpia Amazonului este marcată cu litera: a B b. A c. C d. H
3. Arhipelagul Indonezia este marcat pe hartă cu litera: a D b. B c. K d. C
4. Depresiunea Congo este marcată pe hartă cu litera: a A b. B c. C d. M
5. Mediul de savană este specific regiunilor geografice: a. O1, O2, O3 b. H, I, J c. M, N, R d. D,E
6. Podişul Braziliei este marcat pe hartă cu litera: a. E b. K c. D d. G
7. Mediul pădurii tropical-musonice este specific regiunilor : a H, J b. G, F c. M, N d. D, A
8. Peninsul India este marcată pe hartă cu litera: a. C b. F c. M d. L
9. Mediul deşerturilor tropicale este specific regiunilor: a T, Ş, S b. A, B, C c. D,E,F d. H, I, J, K
10. Deşertul Sahara este marcat pe hartă cu litera: a J b. K c. C d. H
11. Deşertul Arab este marcat pe hartă cu litera: a I b. K c. C d. J
12. Deşertul Kalahari este marcat pe hartă cu litera: a I b. K c. J d. H
13. Deşertul Australian este marcat pe hartă cu litera: a F b. K c. I d. H
14. Bazinul Mării Mediterane este marcat pe hartă cu litera: a M b. N c. L d. G
15. Mediul pădurilor de foioase este specific regiunilor: a P, R b. M,N c. F,G d. T,Ţ
16. Pădurea de foioase din vestul Europei este marcată cu litera: a N b. B c. M d. F
17. Stepa este specifică regiunii central asiatice notată cu: a F b. O2 c. O1 d. O3
18. Preria este specifică regiunii nord americane notată cu: a D b. O1 c. O3 d. O2
19. Pădurea de conifere din nordul Asiei numită taiga este marcată cu: a A b. B c. P d. R

20. Tundra este specifică insulei din estul Canadei notată cu litera: a. C b. T c. Ţ d. M 20x2=40p

II. Explicaţi diferenţierea tipurilor de medii de pe harta de mai sus şi explicaţi doi factori geoecologici care au impus-o. 30p

III. Analizaţi climograma de mai jos pentru oraşul Moscova (55°lat. N) şi precizaţi:

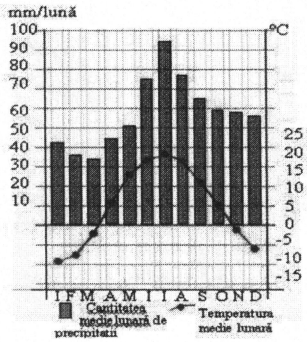

1.luna cu temperatura medie cea mai mare.....
şi valoarea.....
2 luna cu temperatura medie cea mai mică.....
şi valoarea.....
3.luna cu cantitatea cea mai mare de precipitaţii.....
şi valoarea...
4. luna cu cantitatea cea mai mică de precipitaţii .....
şi valoarea..
5. valoarea amplitudinii medii anuale.....
6. tipul de climă..... 20p

Test-Hazarduri

1. Hazardurile sunt: a. fenomene naturale b. manifestări extreme ale fenomenelor naturale c. cauze
2. Nivelul probabil al pierderilor provocate de un hazard poartă numele de: a. vulnerabilitate b. risc
3. Probabilitatea de producere a unui hazard natural poartă numele de: a. efect b. vulnerabilitate c. risc
4. Răspândirea cutremurelor pe glob este legată de: a. dinamica plăcilor b. latitudine şi longitudine
5. Hazardurile primare legate de cutremure sunt: a. undele seismice b. valurile seismice(tsunami)
6. Cele mai puternice cutremure sunt legate de: a. zonele de subducţie b. zonele de rift c erupţii vulcanice
7. Magnitudinea unui cutremur se apreciază pe scara: a. Celsius b. Mercalli c. Richter d. Fahrenheit
8. Originea vulcanismului din ***Cercul de foc*** al Pacificului se datorează: a. riftului b.subducţiei c. adâncimii
9. Fluxul de gaze fierbinţi ce coboară conurile vulcanice se numeşte: a. lavă b. val piroclastic c. lahar
10. Alunecările de teren sunt favorizate de versanţii mediu înclianţi şi substart de:a. argilă b.granit c.sare
11. Hazardurile gravitaţionale afectează mai ales regiunile: a. de câmpie b. plajă c. montane, deluroase
12. Viteze marei ale vântului şi inundaţii sunt specifice: a. tornadelor b. ciclonilor tropicali d. secetelor
13. Secetele caracterizează regiunile situate: a. lângă oceane b. în mijlocul continentelor c. la ecuator
14. Frecvenţa secetelor este legată de regimul: a. ciclonal b. anticiclonal c. radiativ ridicat
15. Inundaţiile frecvente din Asia de SE se datorează: a. anticiclonilor b. musonilor şi ciclonilor
16. O soluţie pentru combaterea inundaţiilor este: a. amenajarea bazinelor hidrografice b. irigaţiile
17. Pandemiile sunt facilitate de: a. comerţul global şi transporturile rapide b. izolarea economică
18. Încendiile naturale de vegetaţie afectează a regiunile: a. cu sezon rece b. cu sezon secetos
19. În Europa incendiile naturale de vegetaţie sunt specifice în : a. nord b. vest c. sud
20. Accidentele nucleare sunt o problemă perpetuă datorită: a. duratei de înjumătăţire b. tehnologiei vechi

20x3=60p

II. Analiza harta de mai jos care prezintă repartiţia unor tipuri de hazarduri pe planetă şi precizaţi

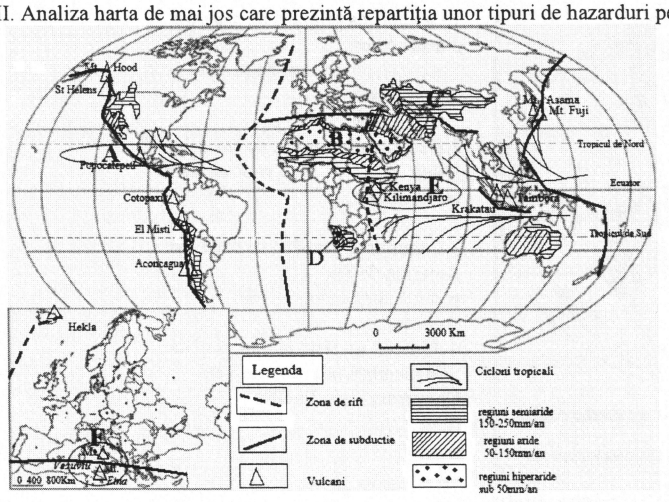

1. Pentru regiunea A
-denumirea regiunii geografice.....
-un hazard climatic..... şi o maifestare extremă.....
-un hazard tectonic..... ,
cauza, din legendă .....
o manifestare extremă..... şi
denumirea unui vulcan.....
2. Pentru regiunea C
-denumirea regiunii geografice .....
vulcan.....
-un hazard tectonic..... ,
cauza, din legendă .....
o manifestare extremă..... şi
denumirea unui vulcan.....
3. Pentru regiunea D denumirea regiunii geografice .....
-un hazard climatic..... şi tipul de regiune după precipitaţii.....15x2=30p

Test- Populaţia, resursele şi dezvoltarea lumii contemporane

I. 1. Principala cauză a restrângerii mediului natural a fost: a explozia demografică b. schimbările climatice
2. Stadiul exploziei demografice a fost favorizat de societatea: a agricolă b. industrială c. informaţională
3. Stadiul creşterii moderate a caracterizat societatea: a informaţională b. agricolă c. serviciilor d. industrială
4. Primul stadiu al tranziţiilor demografice s-a caracterizat prin: a explozie b. declin c. echilibru
5. Stadiul declinului demografic este specific societăţii: a industriale b. agricole c. informaţionale d serviciilor
6. Statele Europei se află, în prezent în stadiul: a exploziei b. declinului c. creşterii moderate
7. Statele în dezvoltare din Africa, Asia se află, în prezent în stadiul: a creşterii moderate b. declinului c. exploziei
8. În funcţie de stadiul tranziţiei demografice lumea contemporană este: a uniformă b. asimerică c. omogenă

9. Lumea sudică se caracterizează prin: a deficit de forţă de muncă b. disponibil de forţă de muncă
10. În lumea nordică sunt mai ieftine produsele destinate populaţiei: a tinere numeroase b. vârstnice numeroase 30p

II. Citiţi afirmaţiile de mai jos şi indicaţi dacă sunt adevărate sau false:
1. În societatea primitivă omul era un factor activ de mediu prin intansitatea transformărilor aduse geosferelor. A / F
2. Epidemiile şi războaiele au determinat evoluţii positive ale bilanţului natural al populaţiei. A / F
3. Scăderea pronunţată mortalităţii s-a produs în societatea industrială odată cu progresul medicinei. A / F
4. Scăderea accentuată a natalităţii a debutat cu societatea serviciilor şi creşterea rolului social al femeii. A / F
5. Îmbărtânirea accentuată a populaţiei este specifică stadiului exploziei demografice. A /F 30p

III Explicaţi cele trei modele de dezvoltare economică. 30p

Test – Sistemul economic şi cel geopolitic

1. Printre primele puteri ale antichităţii cu ambiţii de putere globală a forst: a Imperiul Otoman b. Imperiul Roman
2. Piaţa mondială a început să se contureze după: a revoluţia agricolă b. apariţia imperiilor coloniale
3. Produsele de plantaţie au dominat comerţul mondial: a. perioada imperiilor colonialeb. în sec XXI
4. Agricultura în sistemul economic a cunoscut o tanziţie de la: a. intensivă la extensivă b. extensivă la intensivă
5. Industria cunoaşte în prezent o localizare: a în bazinele de minereuri b. marile oraşe
6. Exportul de poluare este promovat de statele: a dezvoltate b. în dezvoltare
7. Statele dezvoltate au o balanţă comercială: a deficitară b. excedentară
8. Balanţa comercială deficitară este specifică statelor în care valoarea importurilor este:
a. sub cea a exporturilor b. peste cea a exporturilor c. egală cu cea a exporturilor
9. Intensificarea comerţului mondial a fost favorizată de progresul: a transporturilor b. medicinei
10.Organizaţia cu vocaţie globală este: a UE b.ASEAN c. NAFTA d. ONU
11. ONU a preluat prerogativele organiyaţiei anterioare: a. UE b. Liga Naţiunilor c. ASEAN d. APEC
12. Forul ONU care impune obligativitatea aplicării hotărârilor este: a.Adunarea Generală b. Consiliul de Securitate
13. Din consiliul de Securitate al ONU fac parte: a. SUA, Rusia, Franţa Marea Britanie, China b. Japonia,Germania
14. Este un principiu al ONU: a menţinerea păcii b. neamestecul în treburile interne c. cooperarea internaţională
15. Principalul sediu al ONU este la: a Paris b. Londra c. New York d. Beijing
16. Principalul bloc militar al lumii este: a UE b. NATO c. ASEAN c. MERCOSUR
17. Sediul NATO se află la: a New York b. Berlin c. Bruxelles c. Tokyo
18.Gruparea economică a statelor din Asia de SE este: a NAFTA b. MERCOSUR c. ASEAN d. UE
19. Gruparea economică a statelor din America de Sud este: a MERCOSUR b. NAFTA b. c. ASEAN d. UE
20. Gruparea economică a statelor din America de Nord este: a UE b. ASEAN b. c. NAFTA d. MERCOSUR 40p

II. Explicaţi importanţa blocului economic UE în sistemul geopolitic actial. 10p

III. Explicaţi rolul SUA în sistemul geopolitic actual, indicând caracteristicile geodemografice de superputere: patru elemente de favorabilitate a cadrului natural (relief, climă, hidrografie), un aspect demografic, două legate de resurse şi industrie, două puncte tari şi o vulnerabilitate (de la cadrul natural la economie) 30p

IV. Analizaţi harta grupărilor regionale de state de mai jos şi precizaţi:

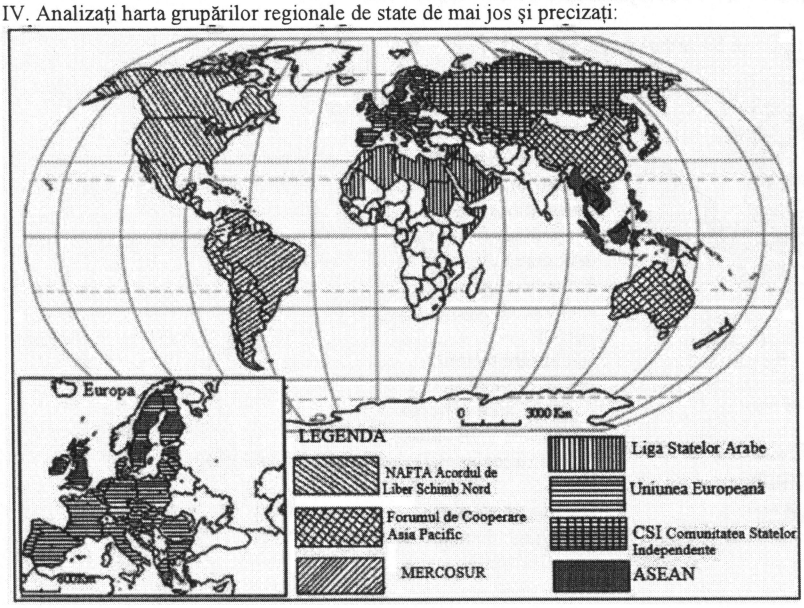

1.Denumirea grupării de state din nordul Aricii ..... şi două state componente.....
.....
2.Denumirea grupării de state din SE Asiei..... şi două state componente.....
.....
3.Denumirea grupării de state din America de Sud.....
şi două state componente.....
.....
4. Indicaţi un stata al Americii de Sud membru al Forumului de Cooperare Asia-Pacific
..... 10p

Capitolul 8. ECONOMIE

Economia este o ştiinţă!
Economia este una dintre ştiinţele pentru care se acordă premiul NOBEL!
Economia este o disciplină la care poţi să susţii bacalaureatul!

Paul Samuelson, economist American laureat al Premiului Nobel pentru Economie (1970), consideră că ştiinţa economică studiază "modul în care sunt utilizate resursele rare pentru a fi realizate mărfuri folositoare şi pentru a le distribui diferiţilor oameni".
Economia studiază comportamentul oamenilor în activităţile de producţie, de schimb şi de consum de bunuri şi servicii.

I.Consumatorul şi comportamentul său raţional.

1.1. Nevoi şi resurse

Nevoile - semnale recepţionate de fiinţa umană
Resursele – elemente utilizate pentru producerea bunurilor necesare satisfacerii trebuinţelor (nevoilor)
Clasificarea nevoilor umane:

1. După natura lor, nevoile sunt:
   a. fiziologice (ţin de existenţa biologică)
   b. sociale (date de cerinţele convieţuirii în societate)
2. După gradul de complexitate, nevoile sunt:
   a. elementare (de bază)
   b. complexe (superioare)

Clasificarea resurselor:

1. În funcţie de provenienţă, resursele sunt:
   a. Primare – munca şi natura
   b. Derivate – rezultat al acţiunii umane
2. În funcţie de natura lor, resursele sunt:
   a. Umane – populaţia aptă de muncă
   b. Materiale – materii prime, materiale, tehnologii, etc
   c. Financiare – bani, acţiuni, obligaţiuni.
   d. Infomaţionale – cunoştiinţe ştiinţifice şi tehnice

Costul de oportunitate reprezintă beneficiul (câştigul) asociat celei mai bune variante la care s-a renunţat în favoarea alternativei alese.

1.2. Consumatorul şi raţionalitatea în consum

Consumator – orice agent economic care acţionează pe piaţă pentru a-şi procura bunurile şi serviciile necesare satisfacerii trebuinţelor.
Clasificarea bunurilor:

1. După forma de existenţă:
   a. Bunuri propriu-zise
   b. Servicii – lecţii predate, tratamente medicale, etc
   c. Informaţii – licenţe, brevete, etc
2. După modul de relaţionare:
   a. Bunuri complementare – consumarea unui bun atrage, în mod necesar consumarea altui bun
   b. Bunuri substituibile – un bun poate înlocui un alt bun în consum
3. După modul în care circulă:
   a. Marfare – ajung la consumator prin vânzare-cumpărare
   b. Nemarfare – sunt oferite în afara pieţei de către instituţii publice sau private – învăţământ, sănătate, televiziune, etc.

Utilitatea economică - satisfacţia resimţită de un individ ca urmare a consumării unei cantităţi dintr-un bun.
Utilitatea marginală – satisfacţia resimţită prin consumarea unei cantităţi suplimentare dintr-un bun. Utilitatea marginală descreşte pe măsură ce creşte consumul. Aceasta atinge valoarea zero atunci când utilitatea totală este maximă, după care utilitatea marginală este negativă. Evoluţia utilităţii marginale, în funcţie de cantitatea consumată, este definită de legea descreşterii utilităţii marginale. Conform acestei legi, utilitatea marginală se diminuează pe măsură ce creşte cantitatea în care este consumat un bun.

1.3. Cererea

Cererea de defineşte prin cantitatea totală dintr-o marfă care este dorită şi care poate fi cumpărată, într-o anumită perioadă, la un anumit preţ. Cererea este infuenţată de următorii factori: preţul bunului, venitul consumatorului, tradiţii de consum, modă, sezon, etc. Legea cererii redă relaţia inversă dintre sensul modificării mărimii preţului unui bun şi cantitatea cerută din bunul respectiv (dacă preţul creşte cantitatea cerută va scădea, dacă preţul scade cantitatea cerută va creşte).

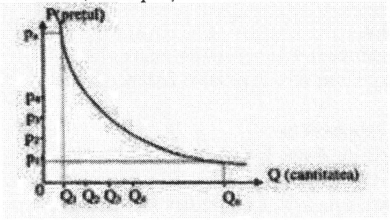

Fig.1 Curba cererii

Elasticitatea cererii relevă modificarea mărimii cererii datorită unor variaţii a factorilor cauzali. Indicatorul care ne arată mărimea elasticităţii în funcţie de preţ este coeficientul de elasticitate al cererii în funcţie de preţ: Kec/p.

Kec/p = - (ΔC/C0)/ (ΔP/P0) =[(C1-C0)/C0]/ [(P1-P0)/P0]

Tipuri de elasticitate a cererii în funcţie de preţ :

a. **Elastică -** modificarea preţului cu un anumit procent determină modificarea cererii cu o mărime mai mare, în sens invers

Kec/p > 1

b. **Inelastică** - modificarea preţului cu un anumit procent determină o modificare mai mică a cantităţii cerute, în sens invers.

Kec/p < 1

c. **unitară** , modificarea preţului cu un anumit procent detremină modificarea cu aceeaşi mărime a cantităţii cerute.

Kec/p = 1

d. **perfect elastică** modificarea oricât de mică a preţului determină o variaţie foarte mare a cantităţii cerute. **Kec/p = ∞**

e. **perfect inelastică** atunci când modificarea preţului nu determină nicio modificare a cantităţii cerute. **Kec/p = 0**

Comportamentul consumatorului se subordonează unor cerinţe de *raţionalitate şi eficienţă.* Comportamentul raţional al consumatorului este acela care asigură maximum de satisfacţie în consum cu un minimum de cheltuieli, acesta se ghidează după *criteriul eficienţei economice (maximum de satisfacaţie a trebuinţelor cu un minimum de efort).*

Regula de maximizare a utilităţii:

Utilitatea maximă se obţine atunci când utilitatea marginală obţinută cu ultima unitate monetară cheltuită pentru achiziţionarea unui bun este aceeaşi cu utilitatea marginală pe ultima unitate monetară cheltuită pentru orice alt bun.

$$\frac{U_{mgA}}{P_A} = \frac{U_{mgB}}{P_B}$$

Δ=spor sau creştere sau modificare UT=utilitatea totală Ui=utilitate individuală
Umg=utilitate marginală Umg=ΔUT/ΔQ
***Dacă**: Umgx/Px=Umgy/Py şi Vd=Px*Qx+Py*Qy,atunci UT=maximă!*
Eficienţa consumului= satisfacţie resimţită(U) / cheltui eli efectuate(P) U=utilitate economică; P=preţ

Elasticitatea cererii în funcţie de venit - Cererea este, de regulă, într-un raport de determinare directă, pozitivă faţă de modificarea mărimii venitului consumatorilor.

Indicatorul care ne arată mărimea elasticităţii este coeficientul de elasticitate al cererii în funcţie de venitul consumatorului : $K_{ec/v}$

$Kec/v = (\Delta C/C_0)/(\Delta V/V_0) = [(C_1-C_0)/C_0]/[(V_1-V_0)/V_0]$

II. Producătorul şi comportamentul său raţional

2.1. Producătorul. Proprietatea.

Producătorul – persoana care iniţiază o afacere, investind bani, timp, energie, putere de muncă, creativitate, cu scopul de a obţine un profit cât mai mare. Producătorul (întreprinzătorul, antreprenorul) este purtătorul ofertei pe piaţă. Producţia este activitatea umană care se manifestă prin crearea de bunuri şi servicii capabile să satisfacă nevoi/dorinţe.

Proprietatea – relaţia dintre oameni, cu privire la însuşirea bunurilor existente pe piaţă.

Forme de proprietate:

1. Proprietatea particulară care poate fi:
   a. Individuală
   b. Asociativă
2. Proprietatea publică
3. Proprietatea mixtă

Libera iniţiativă este manifestarea libertăţii economice a proprietarului de a-şi menţine, dezvolta sau restrânge activitatea, de a decide în conformitate cu propriile interese ţinând cont şi de normele legale şi de utilizarea raţională a resurselor. Orice economie de piaţă este o economie deschisă, bazată pe schimb şi pe proprietatea privata asupra resurselor de producţie.

Factorii de producţie

Factorii de producţie - totalitatea elementelor care participă la producerea de bunuri şi servicii. În timp, au cunoscut multiple evoluţii atât cantitativ cât şi calitativ, dar în mod tradiţional factorii de producţie se grupează în: factori de producţie primari : MUNCA şi NATURA, factori de producţie derivaţi : CAPITALUL.

Munca - ansamblul resurselor umane antrenate în activitatea economică, activitate conştientă, specific umană, orientată către un scop, reprezintă efort fizic şi intelectual, are rolul activ şi determinant în activitatea economică, este un factor de producţie primar, originar, datorită progresului tehnic şi economic a sporit rodnicia muncii şi s-a redus durata muncii.

Natura (pamântul) - cuprinde pământul, resursele subsolului, resursele cosmice şi apa. Pământul este: suport al oricărei activităţi economice, are existenţă materială şi un caracter limitat, un factor de producţie primar, originar, limitat ca suprafaţă şi tinde să fie restrictiv pentru activitatea economic, se degradează prin folosirea necorespunzătoare, folosirea raţională şi combinarea cu alţi factori de producţie determină refacerea (regenerarea) pământului, trebuie folosit eficient şi ecologic.

Capitalul - Reprezintă bunuri economice care servesc producerii altor bunuri şi servicii destinate vânzării.

Caracteristici: este un factor de producţie derivat (rezultat al interacţiunii muncii cu natura), este un intermediar în satisfacerea nevoilor (de unde şi denumirea de mijloace de producţie dată elementelor sale), bunurile şi serviciile realizate cu ajutorul său sunt destinate vânzării, format din bunuri de producţie care se mai numesc **capital tehnic.**

După modul în care participă, se consumă şi se înlocuiesc în producţie, elementele capitalului tehnic se grupează în:

- Capital fix, care participă la mai multe cicluri de producţie, se consumă treptat şi se înlocuieşte după mai mulţi ani de utilizare. (de exemplu: maşini, utilaje, mijloace de transport, clădiri, etc.)
- Capital circulant, care participă la un singur ciclu de producţie, se consumă integral şi se înlocuieşte la fiecare reluare a producţiei. (de exemplu: materii prime, combustibil, energie, apă tehnologică)

Uzura capitalului fix este :

- **fizică,** constând în deprecierea caracteristicilor tehnico-funcţionale ale acestuia, datorită folosirii în producţie şi acţiunii agenţilor naturali
- **morală,** datorată progresului tehnic care determină apariţia unor maşini şi utilaje mai ieftine şi/sau mai performante.

Combinarea factorilor de producţie – reprezintă modul specific de unire a factorilor de producţie în vederea producerii diferitelor bunuri şi servicii. În funcţie de tipul de bun sau serviciu, producătorul selectează factorii specifici domeniului de activitate, factori impuşi de tehnologia de fabricaţie

Testul 1 (1p din oficiu)

1. Definiți următorii termeni: resurse, cererea, producătorul, factori de producție, utilitate marginală. (1p)
2. Precizați dacă următoarele afirmații sunt adevărate (A) sau false (F). (1p)
   a. După gradul de complexitate, nevoile sunt elementare și complexe.
   b. Legea cererii redă relația directă dintre sensul modificării mărimii prețului unui bun și cantitatea cerută din acel bun.
   c. Proprietatea publică poate fi individuală și asociativă.
   d. Capitalul fix participă la mai multe cicluri de producție, se consumă treptat și se înlocuiește după mai mulți ani.
3. Realizați corespondența dintre coloana A și coloana B (1p)

A	B
1 Cerere rigidă	a Kec/p <1
2 Cerere inelastică	b Kec/p = 0
3 Cerere perfect elastică	c Kec/p = ∞
4 Cerere elastică	d Kec/p =1
5 Cerere unitară	e Kec/p >1

4. Prezentați munca și natura din punct de vedere al factorilor de producție. (1,5p)
5. Când prețul unui bun este de 800 lei, cantitatea cerută este de 1300 bucăți. În luna viitoare prețul scade la 750 lei, iar cantitatea cerută crește la 1400 lei. Calculați coeficientul de elasticitate și determinați tipul de cerere existent pe piață. (1,5p)
6. Grupați următoarele elemente ale capitalului tehnic în A: capital fix și B: capital circulant, materii prime, energie, clădiri, utilaje, materiale, mijloace de transport, apă tehnologică, aparatura de birou. (1p)
7. Completați spațiile libere: (1p)
   a. Uzura capitalului fix este _____ și _____.
   b. În funcție de natura lor, resursele sunt _____ , _____ , _____ și _____.
   c. Factorii de producție primari sunt _____ și _____.
8. Prețul unui bun crește de la 2000 la 3000 u.m. acest fapt determină scăderea cantității cerute cu 10 %. Ce fel de cerere există pe piață? (1p)

2.2. Productivitate, costuri, profit, eficiență economică

Agenții economici evaluează rezultatele activității lor cu ajutorul **indicatorilor** economici, denumiți și indicatori **de eficiență**. Indicatorii economici sunt expresii numerice ce măsoară activitatea economică.

Indicatorii de eficiență sunt:
a.) Productivitatea b.) Costul c.) Profitul

2.3.1 Productivitatea

Productivitatea reprezintă eficiența, randamentul sau rodnicia cu care sunt combinați și utilizați factorii de producție în activitatea de obținere a bunurilor și serviciilor. Randamentul factorilor de producție se apreciază cu ajutorul **nivelului productivității.**
Productivitatea medie – producția obținută pe unitatea de factor de producție folosită.
Se calculează după formula:

W = Q / X, unde W – productivitatea, Q – producția realizată, X – cantitatea utilizată din factorul de producție X.
Productivitatea marginală – sporul de producție generat de creșterea cu o unitate a consumului dintr-un factor de producție.
Wmg = Δ Q / Δ X, Wmg – productivitate marginală, Δ Q – variația absolută a producției, Δ X – variația absolută a factorului de producție X.
Având în vedere cei trei factori de producție, avem:

1. Productivitatea medie a muncii (Wm L) și productivitatea marginală a muncii (Wmg L)
2. Productivitatea medie a pământului (Wm P) și productivitatea marginală a pământului (Wmg P)
3. Productivitatea medie a capitalului (Wm K) și productivitatea marginală a capitalului (Wmg K).

2.3.2. Costul de producție

Costul de producție reprezintă totalitatea cheltuielilor efectuate de un agent economic cu producerea și desfacerea unui bun economic sau serviciu. Costul este expresia valorică a consumului de factori de producție efectuat de întreprinzător în fiecare ciclu de producție. Activitatea economică este eficientă atunci când costurile de producție sunt mai mici decât veniturile obținute din vânzarea producției.
Costurile globale reprezintă toate cheltuielile necesare obținerii unui volum dat al producției unui bun sau serviciu. Costul global (CT) cuprinde costul global fix (CF) și costul global variabil (CV). CT = CF + CV
Costul global fix (CF) cuprinde costurile care, pe termen scurt, nu se modifică în funcție de volumul producției: amortizarea capitalului fix, dobânzile, taxele, impozitele, salariile indirecte, chiria, întreținerea, iluminatul și încălzitul spațiilor de producție, asigurările, telefonul. *Aceste costuri sunt suportate de firmă, chiar dacă producția este zero*. **Costul global variabil** (CV) cuprinde costurile care se modifică în funcție de volumul producției: cheltuieli cu materii prime, materiale auxiliare, energia și combustibilul pentru producție, apa tehnologică, salarii directe. Costurile variabile evoluează în același sens cu producția, dar nu strict proporțional.
Costurile medii (unitare) reprezintă cheltuielile pe unitate de produs sau serviciu. Costurile medii (unitare) sunt: *fixe*, *variabile* și *totale*.
Costul fix mediu (CFM) reprezintă costul fix suportat de fiecare unitate de produs și se determină ca un raport între costul fix global (CF) și volumul producției (Q): CFM = CF / Q
Costul variabil mediu (CVM) reprezintă costul variabil suportat pentru fiecare unitate de produs și se determină raportând costul variabil global (CV) la volumul producției (Q). Mărimea și dinamica sa depinde atât de evoluția costului variabil, cât și a producției. CVM = CV / Q
Costul total mediu (CTM) reprezintă costul total suportat de fiecare unitate de producție și se determină ca un raport între costul total global (CT) și producția obținută. CTM = CT / Q Pe termen scurt, evoluția sa depinde de dinamica CV și Q.
Costul marginal (Cmg) reprezintă sporul de cheltuieli totale determinat de creșterea producției cu o unitate și se determină ca un raport între variația costurilor totale (ΔCT) și variația producției (ΔQ). Cmg = ΔCT / ΔQ. Pe termen scurt, mărimea sa depinde doar de costul variabil global și mediu: Cmg = ΔCV / ΔQ, întrucât ΔCF = 0. Cunoașterea nivelului și a evoluției costului marginal are o importanță deosebită în fundamentarea deciziilor producătorului privind stabilirea nivelului optim al producției, deci în vederea maximizării profitului.

2.3.3. Profitul

Profitul, în sens larg, poate fi identificat cu orice **câștig, beneficiu, avantaj bănesc.** În sens restrâns, profitul este un venit net obținut de întreprinzător (antreprenor), ca posesor al factorului de producție capital, utilizat într-o activitate economică

Profitul reprezintă o sumă globală, ale cărui componente pot fi diferenţiate după mai multe **criterii**:

1. **după calea pe care a fost obţinut**:
   a. profit legitim, contabil - obţinut în condiţiile respectării prevederilor legale privind calculul şi impozitarea
   b. profit nelegitim, nelegal - obţinut fără muncă, prin încălcarea legii
2. **după conţinutul profitului**:
   a. profit brut (Prb) - obţinut prin diferenţa dintre încasări (CA-cifra de afaceri) şi costurile totale (CT)
   Prb = CA – CT
   b. profitul net (Pr n) - suma ce rămâne întreprinzătorului după plata impozitului pe profit (Ipr)
   Prn = Prb – Ipr
3. **după mărimea acestuia**:
   a. profit normal, ordinar sau obişnuit - reprezintă suma minimă pe care un întreprinzător trebuie să o obţină pentru a fi stimulat să-şi continue activitatea
   b. supraprofitul (profit de monopol sau profit economic) - reprezintă un câştig suplimentar, peste cel normal, pe care îl obţin numai anumite firme ce dispun de unele avantaje faţă de concurenţi (avantaje de cost, de preţ, calitate).

Mărimea profitului se exprimă cu ajutorul a doi indicatori principali:

a. masa profitului (Pr) **Pr = CA – CT**
b. rata profitului (Rpr') :b.1 în raport cu cifra de afaceri (CA) Rpr/CA = (Pr/CA)*100
b.2 în raport cu costul total (CT) Rpr/CT = (Pr/ CT)*100
b.3 în raport cu capitalul total (Kt) Rpr/Kt = (Pr/ Kt)*100

2.4 Oferta

Oferta reprezintă cantitatea de bunuri şi servicii pe care agenţii economici o aduc pe piaţă într-o anumită perioadă şi la un anumit preţ. La baza formării ofertei pe piaţă stau resursele şi factorii de producţie. Pentru ca acesta să poată satisface nevoile şi dorinţele consumatorilor este nevoie de activitate economică prin care să fie transformate în bunuri şi servicii. Producătorii au un comportament diferenţiat, care este influenţat de:modificarea preţurilor la factorii de producţie şi de modificarea preţurilor de vânzare ale bunurilor. Cantitatea oferită nu se confundă cu cantitatea vândută. Cantitatea oferită reprezintă tot ceea ce producătorul intenţionează să vândă, iar cantitatea vândută reprezintă acea cantitate pentru care producătorul reuşeşte să găsească cumpărători. Cantitatea vândută efectiv este în strictă dependenţă de nivelul cantităţii cerute pe piaţă. Formarea ofertei este rezultat al activităţii producătorului, dar şi al intermediarilor.
Legea ofertei redă raportul de determinare directă între modificarea mărimii preţului unui bun şi modificarea cantităţii oferite din bunul respectiv
(dacă preţul creşte cantitatea oferită creşte, dacă preţul scade cantitatea oferită scade).

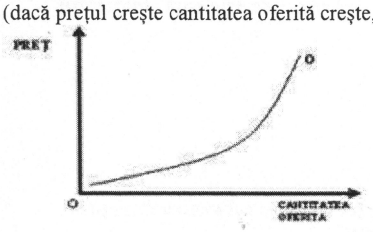

Fig.2 Curba ofertei.

Indicatorul care ne arată mărimea elasticităţii în funcţie de preţ este coeficientul de elasticitate al ofertei în funcţie de preţ Keo/p.
Keo/p = Keo/p = $(\Delta O/O_0)/(\Delta P/P_0) = [(O_1-O_0)/O_0]/[(P_1-P_0)/P_0]$
Tipuri de elasticitate a ofertei în funcţie de preţ:

a. **elastică** - modificarea preţului cu un anumit procent determină modificarea ofertei cu o mărime mai mare, în acelaşi sens.

Keo/p > 1

b. **inelastică - modificarea** preţului cu un anumit procent determină o modificare mai mică a cantităţii oferite, în acelaşi sens.

Keo/p < 1

c. **unitară** , modificarea preţului cu un anumit procent detremină modificarea cu aceeaşi mărime a cantităţii oferite.

Keo/p = 1

d. **perfect elastică** modificarea oricât de mică a preţului determină o variaţie foarte mare a cantităţii oferite. **Keo/p = ∞**

e. **perfect inelastică** atunci când modificarea preţului nu determină nicio modificare a cantităţii oferite. **Keo/p = 0**

Testul 2 (1p din oficiu)

1. Definiţi următorii termeni: cost de producţie, oferta, cost marginal, productivitate medie, legea ofertei. (1p)
2. Precizaţi dacă următoarele afirmaţii sunt adevărate (A) sau false (F). (1p)
   a. Costul global cuprinde costul fix şi costul variabil
   b. Evoluţia costului fix mediu faţă de evoluţia producţiei are loc invers proportional
   c. După conţinutul profitului, acesta este profit brut şi profit net
   d. Supraprofitul reprezintă suma minima pe care un întreprinzător trebuie să o obţină.
3. Realizaţi corespondenţa dintre coloana A şi coloana B (1p)

A	B
1 Ofertă rigidă	a Keo/p <1
2 Ofertă inelastică	b Keo/p = 0
3 Ofertă perfect elastică	c Keo/p = ∞
4 Ofertă elastică	d Keo/p =1
5 Ofertă unitară	e Keo/p >1

4.Prezentați productivitatea medie și productivitatea marginală.(1p)

5.În momentul initial productivitatea muncii este de 100 bucăți pe salariat, iar numărul de salariați este de 50. În momentul final, producția se menține la același nivel, iar numărul de salariați crește cu 100%. Ce s-a întâmplat cu productivitatea muncii? (1p)

6.Se dau următoarele date:

Cantitate	Cost total
0	6000
5	12000
10	15000
15	20000

Care este valoarea costului fix mediu, a costului variabil mediu și a costului total mediu, atunci când producția este de 15 bucăți? (1,5p)

7. Precizați dacă următoarele afirmații sunt adevărate sau false. Justificați răspunsul! (1p)

a. Costurile fixe medii nu se modifică în funcție de producție.
b. Atunci când producția este zero, costul producției este zero.
c. Costul total nu poate fi niciodată egal cu costul variabil.

8.Pornind de la formula de calcul a ratei profitului, prezentați un exemplu cifric calculând această rată a profitului. (1p)

9. Scrieți formulele de calcul pentru profit brut și profit net. (0.5p)

III. Piața

Piața este locul unde se întâlnesc cumpărătorii și vânzătorii diferitelor bunuri și servicii (locul unde se realizează schimburile).
Clasificarea formelor de piață:

- după obiectul tranzacțiilor (piața bunurilor și serviciilor, piața monetară, piața financiară, piața valutară, piața muncii)
- după spațiul geografic acoperit: (locală, regională, națională, internațională)
- după tipul de concurență (perfectă si imperfectă)

Prețul se formează pe piață prin întâlnirea cererii cu oferta. Prețul de echilibru este prețul la care cantitatea cerută este egală cu cantitatea oferită

3.1 Mecanismul concurențial

Concurența – tipul specific de relații între agenții economici care acționează pe piață pentru realizarea propriilor interese.
Tipuri de concurență:

- după criteriul respectării legilor – loială sau corectă, neloială sau incorectă (favorizarea artificială a agenților economici care obțin avantaje nemeritate)
- după ipotezele de definire – piață cu concurență perfectă (caracter ideal) și piață cu concurență imperfectă (realitatea economică)

Piața cu concurență perfectă are următoarele caracteristici:

1. atomicitatea = participanții la piață sunt foarte numeroși
2. omogenitatea = produsele oferite de firme sunt relativ identice
3. libertatea de acțiune pe piață – nu există restricții pentru intrarea pe piață
4. transparență perfectă – constă în perfecta informare a agenților economici cu privire la cantitate, calitate, preț, structura cererii și ofertei.
5. mobilitatea perfectă a factorilor de productie – pot fi procurați oricând și în orice cantitate.

Piața cu concurență imperfectă are următoarele caracteristici: produsele sunt diferențiate, există restricții în calea celor ce doresc să pătrundă pe piață, informare deficitară privind situația pieței, mobilitate redusă a factorilor de producție.
Forme de concurență imperfectă:

a. Monopolul – o singură fimă oferă un bun și se confruntă cu toată cererea. (exp. SNCFR)
b. Monopsonul – o singură firmă cumpără de la mai mulți producători (exp. Armata)
c. Oligopolul – câteva firme oferă un bun, cumpărătorii sunt numeroși (exp. Piața de telefonie mobilă)
d. Oligopsonul – un număr restrâns de firme mari cumpără de la foarte mulți producători. (exp. Electroputere Craiova)
e. Concurența monopolistică – un număr mare de ofertanți, bunurile oferite sunt puternic diferențiate (exp. Piața construcțiilor)

3.2 Piața muncii

Piața muncii reprezintă ansamblul relațiilor dintre purtătorii cererii și ofertei de muncă prin care se stabilesc condițiile de angajare a salariaților și mărimea salariilor ce se consemnează într-un act oficial numit contract de muncă.
Cererea de muncă – nevoia de muncă salariată care se formează la un moment dat și se exprimă prin numărul de locuri de muncă existente sau oferta de locuri de muncă. Cererea de muncă este influențată de: mărimea cererii de pe piața bunurilor și serviciilor și nivelul salariului. Influența salariului asupra cererii de muncă este în sens invers (dacă salariul crește cererea de muncă scade, dacă salariul scade cererea de muncă crește)
Oferta de muncă – cantitatea totală de muncă pe care indivizii dintr-o economie sunt dispuși să o realizeze în condiții salariale, este reprezentată de persoanele care se adresează firmei pentru a se angaja. Oferta de muncă este influențată de următorii factori: numărul și dinamica populației, sistemul de învățământ, nivelul salariilor, legile privitoare la muncă. Influența salariului asupra ofertei de muncă este în sens direct (salariul crește, oferta de muncă crește, salariul scade oferta de muncă scade).
Pentru munca prestată angajatul primește un salariu. Salariul este prețul de pe piața muncii. Salariul minim este cel garantat de stat, iar firmele nu au voie să acorde un salariu mai mic, acest salariu conferă familiei minimum de subzistență.
Salariul nominal este suma de bani plătită/primită de firmă/angajat în schimbul muncii prestate. Suma de bani primită de angajat după ce sunt reținute toate datoriile către stat se numește salariul net.
Salariul real - cantitatea de bunuri și servicii care poate fi achiziționată cu salariul nominal.
Sr = Sn/p, Sr – salariul real, Sn – salariul nominal, p – nivelul prețurilor.

3.3. Piața monetară

3.3.1. Banii

Banii – un mijloc de schimb general acceptat.
Funcțiile banilor:

- mijloc de schimb – intermediază actele de vânzare-cumpărare
- etalon general de măsurare și comparare
- mijloc de plată – achitarea obligațiilor (taxe, impozite, amenzi, etc)
- economisire – banii depozitați în bănci

Masa monetară – suma de bani aflată în circulație, aparținând diferiților agenți economici (se referă doar la banii naționali).
Masa monetară cuprinde:

- numerarul – bancnote și moneda metalică
- banii scripturali – înscrisuri în conturile bancare

M*V = P*T, M – masa monetară, V – viteza de circulaţie a banilor, P – nivelul preţurilor, T – volumul de bunuri supus tranzacţionării.
Viteza de circulaţie a banilor – numărul de tranzacţii de vânzare-cumpărare mijlocite de o unitate monetară.

3.3.2 Piaţa monetară

Piaţa monetară este locul unde se confruntă cererea şi oferta de monedă, în funcţie de preţul ei (rata dobânzii-d').
Cererea de monedă provine de la agenţii economici care cheltuie mai mult decât resursele de care dispun şi recurg la împrumuturi. Oferta de monedă provine de la agenţii economici care au la un moment dat resurse monetare disponibile
Rolul pieţei monetare este de: a compensa deficitul cu excedentul de monedă existent la diferiţi agenţi economici şi a regla cantitatea de monedă într-o economie.
Piaţa monetară se află in echilibru atunci când oferta de bani este egală cu cererea de bani : MxV=PxT

3.3.3 Banca. Creditul. Dobânda

Sistemul bancar (financiar) este format din ansamblul de instituţii care gestionează instrumentele monetare şi influenţează economia prin intermediul monedei (băncile, casele de economii, societăţile de asigurare
Creditul este o relaţie bănească între:creditor, care acordă un împrumut sau vinde un bun sau prestează un serviciu pe datorie şi un debitor, beneficiarul împrumutului, bunului sau serviciului, care se angajează să plătească la o dată ulterioară (scadenţă) suma corespunzătoare plus o dobândă. În sens restrâns, dobânda este suma de bani care revine creditorului pentru folosirea împrumutului de către debitor o anumită perioadă de timp.
Mărimea dobânzii poate fi pusă în evidenţă:

- absolut - prin masa dobânzii (D)- suma de bani plătită în plus faţă de credit (pentru debitor este un cost, pentru creditor un venit);
- relativ- prin rata dobânzii - preţul plătit de debitor creditorului pentru dreptul de a dispune timp de un an de 100 de unităţi monetare.

Masa dobânzii poate fi calculată în două moduri:

1. ca dobândă simplă- pentru credite acordate pe o perioadă de un an, mai mică decât un an sau mai mare de un an dar rambursate în tranşe egale. Se calculează după formula: D= Cr x d x n, unde D= masa dobânzii, d=rata dobânzii; n= durata creditului.
2. ca dobândă compusă- pentru credite acordate pe o perioadă mai mare de un an, rambursate la sfârşitul perioadei. Se calculează după formula: D=Sn-Cr, unde Sn= suma ce revine creditorului la sfârşitul perioadei. $Sn=Cr(1+d)^n$

Câştigul băncii (venitul brut) (Vbăncii) rezultă din diferenţa dintre dobânda încasată (Dî) la creditele acordate şi dobânda plătită deponenţilor (Dpl): **V băncii = Dî – Dpl = Cr *da – Db*dp,** Cr – credite acordate, da – dobânda activă (la care se acordă creditele), Db – depozite bancare (plasamente ale clienţilor), dp – dobânda pasivă (plătită clienţilor pentru plasamente, depozite).

Profitul bancar brut = Venitul băncii – cheltuieli de funcţionare
Profitul bancar net = Profitul bancar brut - impozitele plătite

3.4. Piaţa capitalurilor (financiară)

Investiţia reprezintă procesul de plasare a banilor pentru achiziţionarea de bunuri capital. Investiţia poate fi: **directă** (posesorul banilor cumpără bunurile capital şi demarează o afacere) şi **indirectă** (investiţie de portofoliu – când altă persoană utilizează acei bani într-o afacere). Plasamentul banilor pentru achiziţionarea bunurilor capital se numeşte **finanţarea unei afaceri.**
Piaţa pe care se întâlnesc agenţii economici care au nevoie de bani pentru a-şi finanţa afacerile şi agenţii economici care doresc să susţină cu bani acele afaceri se numeşte piaţă financiară. Investiţia este procesul de plasare a banilor pentru achiziţionarea de bunuri capital.
Obiectul tranzacţiilor pe piaţa financiară este reprezentat de titlurile financiare, care sunt: acţiunile şi obligaţiunile.
Obligaţiunile – debitorul emite nişte titluri financiare (obligaţiuni) prin care se obligă să returneze suma împrumutată la scadenţă şi să plătească periodic o anumită **dobândă (cupon).** Acest cupon are valoare fixă » obligaţiunile sunt titluri financiare cu venit fix. Preţul obligaţiunii se numeşte **curs.** Emitenţii de obligaţiuni sunt unităţi ale administraţiei centrale sau locale.
Po=C / d, Po – preţul obligaţiunii, C – cuponul , d – rata dobânzii.
Acţiunile sunt titluri financiare obţinute din divizarea capitalului total al unei firme în mai multe părţi (numite acţiuni). Venitul obţinut din acţiuni se numeşte **dividend. Ca = dividend / d,** Ca – cursul acţiunii, d – rata dobânzii.

Bursa

Bursa reprezintă instituţia centrală a pieţei capitalurilor. Funcţiile bursei sunt: atragerea investitorilor, facilitarea mobilităţii capitalului, oferă un preţ de piaţă foarte bine evaluat.
Tranzacţiile financiare sunt de două tipuri:

1. tranzacţii la vedere – schimbul se realizează pe loc
2. tranzacţii la termen – termenii sunt negociaţi pe loc, iar schimbul efectiv are loc într-un moment viitor. Astfel, tranzacţiile la termen sunt speculative (o formă de pariu) prin care unii mizează pe creşterea cursului, iar alţii pe scăderea cursului.

3.5. Piaţa valutară

Valuta este termenul economic care desemnează moneda naţională în schimburile internaţionale.
Piaţa valutară – piaţa specializată în cumpărări şi vânzări de valute, locul de întâlnire al cererii cu oferta de valută, locul unde se stabileşte cursul de schimb. Cursul de schimb este preţul unei monede exprimat în altă monedă.
Cererea de valută – cantitatea dintr-o valută solicitată de agenţii economici. Oferta de valută – stocul de valută adus pe piaţă de agenţii economici.
Modificările cursului de schimb determină:

- aprecierea monedei naţionale – atunci când are loc o scădere a cursului de schimb
- deprecierea monedei naţionale – atunci când are loc o creştere a cursului de schimb.

Factorii care influenţează stabilirea şi evoluţia cursului valutar

- Raportul dintre cererea (+) şi oferta de valută(-); Nivelul şi evoluţia inflaţiei(+);
- Situaţia balanţei comerciale şi de plăţi(-); Factori politici, psihologici etc.

Tranzacţiile pe piaţa valutară sunt:

a. la vedere – efectuarea schimbului în momentul prezent
b. la termen – momentul schimbului este diferit faţă de momentul încheierii contractului. Tranzacţiile la termen pot fi speculative.

Testul 3

1. Definiţi următorii termeni: concurenţa, piaţa muncii, credit, valută, obligaţiune. (0,75p)
2. Precizaţi dacă următoarele afirmaţii sunt adevărate A, sau false F: (0,75p)
   a. În cadrul pieţei de monopol se realizează cea mai bună satisfacere a cererii.
   b. Salariul real este cantitatea de bunuri care poate fi procurată cu salariul nominal.
   c. Dobânda compusă se calculează pentru credite acordate pe o perioadă mai mică de un an sau egală cu un an.
   d. Deţinătorii de obligaţiuni au calitatea de creditori faţă de emitenţi.

e. Moneda națională nu se apreciază atunci când cursul de schimb al valutei scade.

3. Realizați corespondența dintre coloana A și coloana B (0,75p)

A	B
1 atomicitatea	a pot fi procurați oricând și în orice cantitate
2 omogenitatea	b nu există restricții pentru intrarea pe piață
3 libertate de acțiune pe piață	c participanții la piață sunt foarte numeroși
4 transparență perfectă	d perfecta informare a agenților economici
5 mobilitatea perfectă a factorilor de producție	e produsele oferite de firme sunt relativ identice

4. Dacă salariul nominal nu s-a modificat, iar prețurile au crescut cu 300%, atunci ce s-a întâmplat cu salariul real? (1p)
5. Demonstrați printr-un exemplu numeric că depunând banii cu dobândă compusă este mai avantajos decât cu dobândă simplă. (1,5p)
6. Comparați acțiunile cu obligațiunile; precizați asemănări și deosebiri. (1p)
7. Completați spațiile libere: (0,75p)
   a. Aprecierea monedei naționale are loc atunci când are loc o _____ a cursului de schimb.
   b. Cererea de valută reprezintă cantitatea dintr-o valută _____ de agenții economici.
   c. Deprecierea monedei naționale are loc atunci când are loc o _____ a cursului de schimb.
   d. Tranzacțiile pe piața valutară la termen semnifică faptul ca momentul schimbului este _____ față de momentul încheierii tranzacției.
8. În perioada t0-t1, prețurile bunurilor de consum cresc cu 20%, cantitatea mărfurilor tranzacționate crește cu 10%, iar viteza de rotație a banilor crește cu 5%. Cu cât s-a modificat masa monetară? (1p)
9. În t0, numerarul este de 4.000 u.m, situație în care banii scripturali reprezintă 75% din masa monetară totală. Să se calculeze masa monetară și banii scripturali. (1,5p)

IV. Macroeconomia

4.1. Inflația

Inflația reprezintă un dezechilibru structural al mecanismului economic, monetar și financiar ce reflectă existența în circulație a unei mase monetare ce depășește nevoile economiei.

Inflația se exprimă prin:

1. Excedentul masei monetare față de cantitatea de bunuri și servicii aflată în circulație;
2. Creșterea generalizată a prețurilor
3. Scăderea puterii de cumpărare a banilor.

Cauzele inflației:

1. Cauze care privesc creșterea în exces a masei monetare: creșterea salariilor în dezacord cu creșterea productivității, creșterea excesivă a creditului, creșterea costurilor, emisiune monetară fără acoperire în producție
2. Cauze care privesc scăderea nivelului producției sau ofertei: productivitate redusă, nivel scăzut al tehnologiei, ineficiență economică

Măsurarea inflației

Măsurarea inflației pornește de la tendințele majore de manifestare a acesteia: creșterea generalizată a prețurilor și scăderea puterii de cumpărare a banilor. Creșterea generalizată a prețurilor este măsurată cu ajutorul indicelui prețurilor (Ip) sau indicele general al prețurilor (IGP) care exprimă dinamica prețurilor(P). Ip = (P1/Po) • 100

Indicele general al prețurilor exprimă dinamica prețurilor de vânzare pentru un grup de produse. Rata inflației (Ri) se calculează după formula: Ri = IGP-100

Puterea de cumpărare a banilor (Pcb) reprezintă cantitatea de bunuri și servicii ce poate fi cumpărată cu cantitatea de bani existentă în economie(M), la un nivel dat al prețurilor(P) și se calculează: Pcb = M/P.

Efectele inflației sunt preponderent negative, iar cei afectați negativ sunt următoarele categorii de populație:

a. Cumpărătorii – cu venituri mici și fixe.
b. Cei care economisesc – economiile își pierd valoarea prin scăderea puterii de cumpărare
c. Creditorii – suma rambursată valorează mai puțin decât cea împrumutată
d. Întreprinzătorii – crește riscul investițiilor, cresc costurile.

De inflație sunt avantajați: debitorii (restituie sumele la o putere de cumpărare mai mică) și cei care economisesc în monede mai stabile.

4.2. Șomajul

Șomajul - un dezechilibru macroeconomic manifestat prin excedentul ofertei de locuri de muncă în raport cu cererea de muncă.

Șomajul se caracterizează prin:

1. nivelul la care a ajuns, exprimat: **absolut**: număr al șomerilor și **relativ**: rata șomajului (Rș)

Rș= (numărul șomerilor/ populația activă disponibilă) * 100

2. intensitatea cu care se manifestă: **șomaj total** (încetarea totală a activității) și **șomaj parțial** (scăderea duratei săptămânii de lucru și diminuarea corespunzătoare a salariului)
3. durata- perioada de la pierderea locului de muncă sau diminuarea activității depuse până la reluare normală a activității.
4. structura - se analizează pe categorii de vârstă, nivel de calificare, sex, rasă etc.

Forme de șomaj:

a. șomajul ciclic sau conjunctural - determinat de crize și conjuncturi nefavorabile, trecătoare, dar care se repetă la intervale mai mari sau mai mici de timp.
b. șomajul structural - determinat de modificarea structurii economiei sub presiunea evoluției nevoilor, crizei energetice, revoluției tehnico-științifice sau altor factori.
c. șomajul tehnologic – apare datorită înlocuirii vechilor tehnici și tehnologii cu altele noi și restrângerii locurilor de muncă prin reorganizarea întreprinderilor.

Un șomer este o persoană care nu are loc de muncă și care caută un loc de muncă salariat. Modalitatea cea mai utilizată de garantare a unui venit minim pentru cei afectați de șomaj este ajutorul sau indemnizația de șomaj. Persoanele sunt afectate ca urmare a diminuării veniturilor, ceea ce conduce la scăderea nivelului de trai, la imposibilitatea menținerii unui anumit standard de viață. Consecințele sunt și de ordin psihic, atunci când durata se prelungește, timp în care scade încrederea în sine, concomitent cu scăderea speranței de a găsi un loc de muncă.

V. Economia deschisă

5.1. Piaţa mondială

Schimburile de bunuri economice, servicii şi capitaluri dintre agenţii economici din toate ţările formează piaţa mondială. Existenţa şi dezvoltarea rapidă a pieţei mondiale decurg din avantajele şi posibilităţile pe care le oferă fiecărei ţări participante:

1. pentru o aprovizionare mai ieftină;
2. pentru a avea acces la bunurile pe care nu le produce;
3. pentru a extinde pieţele de desfacere;
4. pentru a obţine valuta necesară importului;

Schimbul sau comerţul cu bunuri economice şi servicii dintre toate ţările formează comerţul internaţional. Comerţul internaţional include exportul şi importul. Comerţul internaţional poate fi: vizibil, în sensul că obiectul tranzacţiilor îl formează bunurile tangibile şi invizibil, ceea ce înseamnă că obiectul tranzacţiilor îl reprezintă serviciile (turismul, transportul internaţional, asistenţa economică şi tehnico-ştiinţifică, serviciile bancare, de asigurări etc.). Balanţa comerţului exterior este tabloul ce redă, pe de o parte, exportul, iar de cealaltă importul în valori totale şi pe grupe de mărfuri.

Aceasta poate fi:

- echilibrată, când exportul este egal cu importul
- deficitară, când exportul este mai mic decât importul
- excedentară, când exportul depăşeşte importul

Balanţa de plăţi reprezintă ansamblul sumelor pe care le primeşte o ţară şi a plăţilor sale în relaţiile cu exteriorul,în cursul unui an, ca urmare a operaţiilor comerciale, financiare şi monetare dintre agenţii rezidenţi şi restul lumii.

5.2. Uniunea Europeană (UE)

Este cea mai avansată formă de structură integraţionistă mondială, întrucât ea presupune existenţa unor pieţe comune, a unei monede comune (euro), a unor instituţii economice şi sociale comunitare, respectiv coordonarea politicilor economice şi sociale.

Instituţiile UE:

a. Parlamentul European
b. Consiliul Uniunii Europene
c. Comisia Europeană
d. Curtea de justiţie a Comunităţilor Europene
e. Curtea Europeană a Auditorilor (Curtea de Conturi)

România şi UE

- Anul 1991 – semnarea unui Acord de Comerţ şi Cooperare
- 1995 – înaintarea cererii de a deveni membru UE
- 1999 – începerea negocierilor cu ţara noastră
- 2000 – proces de negociere a modului de implemenatre a normelor
- 2005 – semnarea Tratatului de Aderare la Uniunea Europeană
- 2007 – stat membru UE

Testul 4

1.Definiţi următorii termeni: inflaţie, şomaj, Uniunea Europeană, comerţ internaţional, balanţa de plăţi. (1p)

2.Precizaţi dacă următoarele afirmaţii sunt adevărate A sau false F: (1,5p)

a. Mecanismele inflaţiei sunt exclusiv interne.
b. După durată, şomajul poate fi total sau parţial.
c. Curtea Europeană a Auditorilor este o instituţie a Uniunii Europene
d. România a devenit stat membru UE în 2007.
e. Pentru persoanele afectate, consecinţele şomajului sunt negative sub aspect material, psihic, social.
f. Cei care economisesc în menede stabile nu sunt afectaţi de inflaţie.
g. Şomajul este exprimat absolut prin rata şomajului.
h. Creditorii sunt avantajaţi de inflaţie.
i. În anul 2000 România a înaintat cererea de a deveni stat membru UE.

3.Realizaţi corespondenţa dintre coloana A şi coloana B: (1p)

A	B
1. şomaj ciclic	A. apare datorită înlocuirii vechilor tehnologii
2 şomaj tehnologic	B. determină clasificarea în şomaj total şi parţial
3 şomaj structural	C. determinat de conjuncturi nefavorabile
1. intensitatea şomajului	D. pe categorii de vârstă, sex, nivel de calificare
2. structura şomajului	E. determinat de modificarea structurii economice

4. Care este populaţia activă a unei ţări dacă rata şomajului este de 10%, iar numărul şomerilor este de 2.000.000 de persoane? (1p)

5.La începutul anului, preţul unui bun este de 200.000 u.m. Care este preţul acestui bun la sfârşitul anului, în condiţiile unei rate a inflaţiei de 50%, presupunând o actualizare a acestuia în raport cu inflaţia. (1p)

6. Cum se realizează măsurarea inflaţiei? (0,5p)

7. Completaţi spaţiile libere: (1p)

a. Dacă exportul este egal cu importul balanţa comerţului este _____
b. Balanţa comerţului este excedentară atunci când exportul este mai _____ decât importul.
c. Balanţa comerţului este _____ atunci când exportul este mai mic decât importul.

8. Prezentaţi categoriile de populaţie afectate negativ de inflaţie. (1p)

9. Realizaţi un eseu despre evoluţia Uniunii Europene. (1p)

Bibliografie

1. Economie – Manual pentru clasa a XI-a, Maria Liana Lăcătuş, George –Paul Lăcătuş, Corint Educaţional, Bucureşti 2014.
2. Economie – Manual pentru clasa a XI-a , Dorel Ailenei, Elena Bălan, Humatinas Educational, Bucureşti 2012.
3. Economie – Ghid de pregătire intensivă pentru examenul de bacalaureat, Floriana Pană, Gabriel Hacman, Ida Mihaela Sibana, Editura Nominatrix, 2015.

Capitolul 9. SOCIOLOGIE

1. CE ESTE SOCIOLOGIA?

Sociologia poate fi definită ca studiul sistematic al societăţilor umane. Revoluţia industrială şi schimbările produse de aceasta a favorizat apariţia şi dezvoltarea sociologiei ca ştiinţă. **Auguste Comte** (1789-1857) este considerat inventatorul termenului de „sociologie". Conceptul, este apreciat din punct de vedere etimologic o „struţocămilă", un cuvânt compus din doi termeni de origini diferite (atipic pentru denumirile de ştiinţe): cuvântul latinesc „socius" ce înseamnă „amic", „asociat" şi cuvântul grecesc „logos", ce se traduce prin „cuvânt despre". Auguste Comte a folosit termenul de sociologie pentru a se diferenţia de predecesorii săi, care preferau conceptul de „fizică socială" pentru a desemna ştiinţa care se ocupă cu studiul societăţilor. Glumind, Dimitrie Gusti spunea că, judecând după gen sociologia nu poate fi decât o femeie. Inventatorul sociologiei, Auguste Comte a intrat în rândul clasicilor sociologiei datorită primei teorii sociologice – teoria pozitivistă. Conform acestei teorii societăţile trec prin trei „stadii" în evoluţia lor: **stadiul teologic, stadiul metafizic** şi cel **pozitiv**, ultimul constând într-o scădere a rolului religiei în societate şi înlocuirea acesteia cu ştiinţa. Conform pozitivismului, relevante pentru cercetarea sociologică sunt doar dovezile empirice (cele ce pot fi produse cu ajutorul simţurilor).

Sociologia este o ştiinţă pentru că:

1. Are obiect de studiu unic, propriu.
2. Deţine aparat conceptual specific.
3. Are teorii şi legi proprii.
4. Faptele sunt dovedite cu ajutorul metodelor de cercetare.

Clasici ai sociologiei:

1. **Auguste Comte** (1789-1857) – fondator al sociologiei; iniţiator al teoriei pozitivismului.
2. **Emile Durkheim** (1858 – 1917) – dezvoltatorul principiilor primei metodologii de cercetare sociologică (în lucrarea „Regulile metodei sociologice"); iniţiator al empirismului în sociologie şi precursor al funcţionalismului;
3. **Karl Marx** (1818 – 1883) – întemeietor al teoriei „socialismului ştiinţific", a termenului de „clase sociale" şi al „materialismului dialectic".
4. **Max Weber** (1864 – 1920) – fondatorul teoriei raţionalismului şi individualismului sociologic.

De la cunoaşterea comună la cunoaşterea ştiinţifică a societăţii:

Există două tipuri de cunoaştere:

1. cunoaşterea comună: subiectivă, nesistematizată, intuitivă, specifică oamenilor de rând.

2. cunoasterea ştiinţifică: obiectivă, bazată pe fapte probate prin metode specifice de investigare. Este proprie ştiintelor, inclusiv sociologiei.

Sociologia în România

1.Mihai Eminescu (1850 -1889) – conform lui Ilie Bădescu este considerat primul sociolog român.

2.Dimitrie Gusti (1880 – 1955) – cel mai mare sociolog român, dezvoltator al **metodei monografice** în sociologie, iniţiator al Şcolii de Sociologie de la Bucureşti.

2. METODOLOGIA CERCETĂRII SOCIOLOGICE

Orice cercetare începe cu o problemă sau fenomen social care îl intrigă pe omul de ştiinţă. Cercetarea sociologică este un demers etapizat, ce poate fi sintetizat astfel:

a. Enunţarea problemei ce urmează a fi cercetată.
b. Elaborarea ipotezelor ce vor a fi testate.
c. Stabilirea grupului de studiu (eşantion, lot experimental).
d. Alegerea metodei de cercetare, stabilirea tehnicilor de investigare şi elaborarea instrumentelor de culegere a datelor.
e. Culegerea datelor cu ajutorul instrumentelor de cercetare.
f. Analizarea, interpretarea şi diseminarea datelor.

Ipoteza reprezintă un enunţ despre o faptă sau problemă socială, susceptibil de a avea valoare de adevăr. În elaborarea ipotezelor de lucru cercetătorul trebuie sa ţină cont de următoarele exigenţe de natură ştiinţifică:

1. Ipotezele trebuie să arate o relaţie cauzală dintre două fenomene.
2. Ipotezele trebuie să fie testabile.
3. Ipotezele trebuie să fie negabile. În practica sociologică se folosesc negativele ipotezelor denumite „ipoteze de nul".

Măsurare sociologică – procesul prin care se atribuie valori unui fenomen (în cazul de faţă un fenomen social) sau fapt social.
Variabilă – caracteristică ce ia valori diferite de la o persoană la alta (Ex. înălţimea, culoarea ochilor). După tipul de date sub forma cărora sunt exprimate există două variabile: discrete şi continue.
Scala - dispunere grafică şi ierarhică a valorilor unei variabile.
Indicator – orice semn observabil despre un fenomen sau fapt social (Ex. fumul este un indicator pentru foc, la fel cum protestele sociale sunt un indicator pentru nemulţumirea populaţiei)
Niveluri de măsurare – arată complexitatea şi tipul datelor măsurate; Astfel, distingem între:

1. Nivelul nominal - datele sunt non-numerice, schimbarea ordini acestora neavând nicio semnficaţie din punct de vedere ştiinţific. (Ex. genul poate lua două valori 1. Masculin, 2. Feminin. Schimbarea codurilor – înlocuirea lui 1 cu 2 – nu are nicio relevanţă în culegerea datelor).
2. Nivelul ordinal - datele se ordonează pe o scală în funcţie de un criteriu (Ex. 1. deloc – 2. puţin – 3. nici mult, nici puţin – 4. mult – 5. foarte mult). Schimbarea ordinii prin codificarea ultimului răspuns

3. **Nivelul de interval** – Datele culese dunt numerice. Acest tip de măsuratoare permite comparatia dintre date. Diferenta dintre două rezultate 4 si 2 este egală cu diferenţa dintre 6 şi 4. În cazul unui test de inteligenţă diferenţa între 100 IQ şi 50 IQ este egală cu diferenţa dintre 100 IQ şi 150 IQ. Deficienta majora a acestei scale este că valorile respective nu pot fi multiplicate sau divizate.
4. **Nivelul de raport** - Acestea posedă toate calitatile unei scale de interval şi are în plus două noi. Permite multiplicarea sau divizarea datelor (2 kg sunt jumătate din 4kg şi dublul unui kg). Acest tip de măsurare indică, de asemenea, valoarea zero absolut, ce arată lipsa totală a cantităţii măsurate. Cele mai multe caracteristici fizice (greutate; înălţime; timp de reacţie; nivelul adrenalinei) pot fi măsurate astfel.

Orice cercetare trebuie să îndeplinească două criterii:

1.**Criteriul validităţii** – măsurarea surprinde ceea ce cercetătorul şi-a propus să investigheze prin intermediul ipotezelor.
2.**Criteriul fidelităţii** – orice cercetare trebuie să genereze aceleaşi rezultate în condiţiile replicării (repetării) în aceleaşi condiţii.

Stabilirea grupului de studiu:
Grupul de investigat reprezintă populaţia ce urmează să fie studiată. După caz, acesta este denumit **eşantion** (în cadrul anchetei sau a sondajului de opinie), **lot experimental** (în cazul experimentului), **lot de observat** (în cazul observaţiei). **Eşantionarea** este procedeul de selectare a unui grup de persoane dintr-o populaţie, cu scopul de a fi investigat. Atunci când eşantionul reproduce întocmai structura populaţiei din care a fost extras, vorbim despre **eşantion reprezentativ.**

Nr. crt.	Metodă		Tehnică	Instrumente
1.	**Ancheta sociologică**	**Definiţie:** Metodă complexă de cercetare, de lungă durată, realizată pe un eşantion mare de persoane, care are ca scop investigarea unei probleme sociale importante.	**Intervievarea Chestionarea** *include tehnici de eşantionare.	**1. Ghid de interviu. 2. Chestionar.**
		Tipologie: în funcţie de tehnica utilizată: bazată pe interviu sau pe chestionar.		
2.	**Sondajul de opinie**	**Definiţie:** Anchetă sociologică care măsoară şi investighează doar opiniile şi atitudinile oamenilor se numeşte sondaj de opinie.	**Chestionarea.** *include tehnici de eşantionare.	**Chestionar**
		Tipologie: Ex.sondajul la ieşirea de la urne (exit poll), barometrul de opinie publică, sondajul de marketing		
3.	**Observaţia**	**Definiţie:** Este o metodă de investigare provenită din ştiinţele naturii ce presupune cercetarea unui grup de oameni prin observarea comportamentelor acestora în contexte naturale.	**Observarea.**	**Ghid/Grilă de observaţie**
		Tipologie: 1. după gradul de structurare, poate fi: -structurată -nestructurată. 2. după gradul de implicare al cercetătorului în activitatea grupului studiat, poate fi: - observaţie participativă - observaţie neparticipativă.		
4.	**Experimentul**	**Definiţie:** metodă de investigare sociologică care testează o ipoteză în condiţii bine controlate de cercetător.	**Experimentarea**	**Ghid experimental.**
		Tipologie: experiment natural, experiment de laborator.		
5.	**Analiza documentelor sociale**	**Definiţie:** Metodă de investigare ce presupune analiza unor documente, texte, grafice, imagini sau alte obiecte care pot furniza informaţii despre anumite fenomene sociale.	**Analizarea documentelor sociale.**	**Ghid de analiză/ Foaie de înregistrare**
		Tipologie: analiza documentelor oficiale (acte, legi, articole de ziar etc.), analiza documentelor neoficială (colecţii personale) etc.		

Alte metode: analiza de conţinut; monografia sociologică.

3. CULTURA

Edward Tylor (1832-1909) a definit **cultura** ca fiind "acel complex intreg care include cunoaşterea, credinţele, arta, morala, legile, obiceiurile, şi orice fel de capacităţi şi deprinderi achiziţionate de om ca membru al societăţii".

Componentele culturii

1. Componenta ideatică: totalitatea ideilor (valori, credinţe, mituri) care sunt vehiculate într-o societate la un moment dat. **Valoarea socială** reprezintă toate acele aşteptări comportamentale de la oameni. **Credinţele** sunt idei despre lume şi viaţă, despre ceea ce este adevarat sau fals, despre ce este considerat sacru sau profan,.
2. Componenta obiectuală: conţine toate tipurile de produse culturale cu existenţă concretă (Ex. bunurile de patrimoniu).
3. Componenta normativă: reprezintă ansamblul regulilor pe care oamenii le respecta într-o societate.

Tipologia normelor sociale

1. După modul de transmitere:
-norme scrise.
-norme nescrise.
2. După gradul de aplicare a lor în viaţa cotidiană:
-norme ideale (arată comportamente dezirabile)
-norme reale (construite pe baza modului uzual de comportament).
3. După domeniul pe care il reglementează:
-norme juridice (legi, ordonanţe, note interne).

-norme tehnice (Ex. STAS-ul, normele de calitate).
-norme de organizare (organigrama, regulament intern).
-norme educaţionale (Ex. ROFUIP).

Ordinea socială realizată cu ajutorul coerciţiei normelor poartă numele de ordine normativă Nerespectarea normelor atrage sancţionarea individului.

Cultura, subcultura si contracultura

Orice grup de mărime medie care are credinţe, valori, idei, norme sau stiluri de viaţă diferite de cele ale culturii dominante în societate poartă numele de **subcultură** (Ex. subcultura hippie). **Contracultura** reprezintă un tip specific de subcultură, în care ideile, normele, stilurile de viaţă, valorile unui grup se opun celor din cultura dominantă (Ex. grupurile de anarhişti)

Contactul intre culturi

Aculturaţia este procesul prin care o cultură inferioară preia elemente de cultură materială sau spirituală, idei, valori, credinţe, de la o cultură superioară, ca urmare a contactului direct dintre cele două.
Acomodarea este procesul prin care două culturi coexistă într-o societate, fără a se influenţa în mod reciproc. (ex. cultura maghiară în societatea românească)
Asimilaţia este procesul prin care o cultura inferioară îşi însuşeşte normele şi valorile altei culturi, devenind parte a acesteia.

4. SOCIALIZAREA

Socializarea reprezintă procesul prin care un individ îşi însuşeşte normele şi valorile devenind membru recunoscut al societăţii. Persoanele care nu sunt capabile să îşi însuşească normele şi valorile sociale se numesc **sociopaţi.** Grupurile, persoanele şi instituţiile care exercită influenţe în vederea socializării poartă numele de **agenţi ai socializării.**

Factorii socializării:
1. Factorii biologici (ereditatea).
2. Mediul (Ex. persoanele ce locuiesc la munte sunt mai introvertite/mai puţin comunicative decât cele care locuiesc la câmpie).
3. Cultura.
4. Experienţa de grup.

Tipuri de socializare:

A. In funcţie de momentul vieţii în care se realizează socializarea, distingem între:

-socializare primară: („cei 7 ani de-acasă" – se realizează în familie şi constă în deprinderea limbajului, a unor abilităţi uzuale şi a normelor şi valorilor sociale).

-socializarea secundară (se realizează în instituţii de învăţământ începând cu vârsta de 7 ani; se finalizează după specilizarea profesională a individului şi integrarea pe piaţa muncii).

-socializarea continuă: (pe tot parcursul vieţii; poate include **resocializarea**).

B. În funcţie de scopul explicit al socializării:

-socializare anticipativă: procesul prin care un individ îşi însuşeşte normele şi valorile unor roluri pe care nu le exercită (Ex. jocurile copiilor atunci când imită părinţii).

-socializarea negativă: însuşirea de către individ a unor norme ce contravin celor promovate de către societate (Ex. pregătirea unor persoane pentru desfăurarea de atentate de tip kamikaze)

-resocializarea: este procesul prin care un individ „uită" normele însuşite prin socializarea primară şi îşi însuşeşte norme noi (Ex. resocializarea deţinuţilor).

Agenti ai socializării:
1. Familia (are rol fundamental în socializarea primară a individului).
2. Şcoala (instituţie ce are un rol fundamental în socializarea secundară a individului, oferindu-i atât „reperele" integrării sociale, cât şi o specializare profesională).
3. Grupurile de egali, denumite şi „grupuri de similari" sau „grupuri pereche" (*peer groups*), grupuri formate din persoane ce au aceleaşi caracteristici (ex. grupuri de persoane de aceeaşi vârstă).
4. Mass-media (oferă alternative comportamentale, precum şi de norme sau valori; stabileşte trend-uri în societate).

Educaţie şi socializare

Educaţia reprezintă ansamblul influenţelor sociale intenţionate prin care societatea transmite noilor generaţii cunoştinţele, valorile, atitudinile şi comportamentele necesare integrării sociale.

Tipuri de educaţie

1. **Educatia informală**: defineşte procesul de învăţare desfăşurat în contexte informale, spontane, lipsite de intenţionalitate şi de organizare sistematică.
2. **Educatia formală:** presupune deprinderea normelor şi valorilor în instituţii de învăţământ, în cadrul unui curriculum.
3. **Educatia non-formală**: surprinde educaţia realizată în afara unui curriculum stabilit la nivel naţional, în cadrul unor instituţii sau grupuri care au ca scop educarea indivizilor (Ex. activităţi extra-şcolare).

Status si rol

Statusul sau **statutul** reprezintă poziţia unui individ în cadrul unui sistem social ierarhic. (Ex. status marital – căsătorit, necăsătorit)
Rolul se referă la aşteptările celorlalţi de la un individ ca urmare a poziţiei pe care acesta o ocupă un individ într-un sistem social (Ex. rol de părinte). Ralph Linton, cel care a definit rolul social, apreciază rolul social ca fiind comportamentele exprimate de către o persoană care deţine o anumită poziţie într-un sistem social.

Conflictul de inter-status este cauzat de lipsa convergenţei între diferite statusuri ale unui individ, la fel cum **conflictul inter-rol** este produs de o lipsă de congruenţă între cerinţele de rol.

Tipologia statusurilor:

1. Statusuri atribuite (sunt stabilite prin naştere). Ex. apartenenţa la o clasă nobiliară
2. Statusuri dobândite (sunt însuşite de individ prin cazna proprie). Ex. statutul profesional

Indicatorii de status sunt semne observabile cu privire la statusul unei persoane. (Ex. maşina pe care o conduce, hainele pe care le îmbracă.)

Tipologia rolurilor sociale

Rolurile sociale pot fi clasificate fi clasificate în funcţie de mai multe criterii.

Rolurile prescrise sunt roluri reglementate la nivel normativ, iar **rolurile aşteptate** surprind expectanţele celorlalte. **Rolurile performate** sunt ansamblul comportamentelor exprimate ale unei persoane, ca urmare a poziţiei pe care o ocupă într-o societate.

5. INSTITUŢIILE SOCIALE

Prin instituţie socială se înţelege orice organizaţie care îndeplineşte o funcţie socială. (Ex. familia este o instituţie pentru că îndeplineşte funcţia de socializare.)

Tipuri de instituţii:

1. Instituţii politice (partidele).
2. Instituţiile juridice (tribunalele, Înalta Curte de Justiţie şi Casaţie, Institutul de Magistratură, baroul etc.).
3. Instituţiile economice (societăţi comerciale, fonduri de investiţii).
4. Instituţiile culturale (teatrele, case de cultură, căminul cultural etc.).
5. Instituţiile religioase (biserica).
6. Instituţii ale vieţii private (familia, căsătoria, adulterul).

Instituţiile totalitare (sau totale) sunt instituţii care îşi propun să controleze în cel mai strict mod cu putinţă, comportamentul şi viaţa indivizilor (ex. azilurile, ospiciile).

6. FAMILIA CA INSTITUŢIE SOCIALĂ

Familia reprezintă o instituţie socială, în care membrii ce o alcătuiesc sunt consideraţi „rude", ca urmare a unor relaţii de sânge, mariaj sau adopţie. Rudenia poate fi biologica (legături de sânge) sau socială (căsătorie). Mai putem identifica o rudenie atipică - rudenia de tip spiritual (naşii, fraţii de crucede cruce).

Funcţiile familiei:

1. Funcţia de socializare (de socializare a descendenţilor în acord cu normele şi valorile societăţii)
2. Functia afectivă (de suport afectiv pentru membrii ce o alcătuiesc).
3. Functia economică (de a asigura cele necesare traiului).
4. Functia de reproducere (de furnizare a unei descendenţe)
5. Funcţia socială (de oferire a unui statut social).
6. Funcţia de justificare a relaţiilor sociale (de a face ca relaţiile sexuale între membrii familie să fie acceptate la nivelul societăţii).

Tipologia familiei:

Familia nucleară – alcătuită din generaţia părinţilor şi generaţia copiilor.
Familia monoparentală – alcătuită dintr-un părinte şi unul sau mai mulţi copii.
Familia extinsă – familie care înglobează şi alte persoane decât cele din familia nucleară (ex. familie alcătuită din părinţi, copii şi nepoţi ce împart acelaşi spaţiu de locuit).

Divorţ si căsătorie:

Căsătoria şi divorţul sunt instituţii sociale. **Divorţialitatea** este un indicator specific care arată numărul de divorţuri dintr-o populaţie la nivelul unui an. **Rata de divorţialitate** reprezintă numărul de divorţuri raportat la 1000 de locuitori, într-un interval de timp stabilit (de regulă, un an).

Alternative la familia clasică

1. Familia de tip poligam.
2. Cuplurile de homosexuali.
3. Coabitarea consensuală (concubinajul)

7. RELIGIA CA INSTITUŢIE SOCIALĂ

Religia reprezintă ansamblul credinţelor şi comportamentelor umane cu privire la forţe supranaturale considerate a fi sacre. **Sacrul** desemnează tot ce este supranatural, divin. **Profanul** este considerat tot ce este obişnuit, pământesc. **Laicizarea** sau **„secularizarea obiectivă"** constă în separarea instituţiilor moderne ale statului de biserică. **Secularizarea subiectivă** presupune lipsa de interes a indivizilor faţă de normele şi regulile bisericii şi neimplicarea în activitatea acesteia.

8. STRUCTURA SOCIALĂ

Grupul reprezintă o formă de agregare socială caracterizată de următoarele aspecte:

1. indivizii au sentimentul apartenenţei;
2. membrii se cunosc şi interrelaţionează;
3. are un anumit grad de coeziune;
4. indivizii au interese şi scop comun.

Tipologia grupurilor sociale:

1. Grupuri primare şi grupuri secundare: - grupurile primare sunt grupuri mici în cadrul cărora membrii comunică direct şi au relaţii de tipul "faţă în faţă" şi încărcate de afectivitate (Ex. familia sau grupul de pireteni). **Grupurile secundare**, opusul grupurilor primare desemnează grupurile care nu au la bază pe interacţiuni afective (Ex. clasa de elevi).
2. Grupuri formale sunt grupuri a căror emergenţă este reglementată juridic (Ex. familia, clasa de elevi sunt reglementate prin documente ca certificat de căsătorie sau registru matricol). **Grupurile informale** nu sunt reglementate la nivel normativ (Ex. grupul de prieteni).
3. Grupuri de apartenenţă sunt grupurile din care un individ face parte deja. Grupurile de referinţă sunt grupuri către care individul aspiră (Ex. grupul de studenţi este un grup de referinţă pentru un elev).
4. *In group* şi *out group*. Aceasta distincţie evidenţiază tendinţa unor grupuri de a se delimita clar de ceilalti indivizi care nu sunt membri ai grupului şi care constituie o ameninţare asupra identităţii lor de grup. (Ex. grupurile de ascultători de muzică rock se delimitează de grupurile de manelişti).

9. STRATIFICAREA SOCIALĂ

Stratificarea socială presupune diviziunea sistematică a societăţii în categorii definite şi tratate diferit, în baza unor **inegalităţi sociale.** Populaţia se structurează astfel în straturi în funcţie de: **- proprietate:** venit, avere sau alte surse materiale, **- prestigiu:** reputaţie sau stimă socială, **- putere:** abilitatea de a-şi atinge propriile obiective chiar şi în ciuda unor piedici sau adversităţi.

Teorii cu privire la stratificarea sociala:

A. **Teoria conflictualistă** (Karl Marx) susţine o stratificare indivizilor în funcţie de modul lor de raportare la mijloacele de producţie. Astfel, membrii societăţii se împart după Karl Marx în cei care posedă mijloacele ce producţie (nobilii, burghezia, meşteşugarii, liberii profesionişti) şi cei care nu deţin mijloacele de producţie (ţăranii aserviţi, muncitorii). Marx lansaează conceptul de **clase sociale**. Clasele sociale reprezintă grupuri de indivizi care au aceleaşi resurse materiale, influentă socială şi şanse similare de a avansa în ierarhia unei societăţi.
B. **Teoria multidimensională a stratificării (Max Weber)**. Max Weber consideră că poziţia unui individ în societate poate fi stabilită în funcţie de mai multe dimensiuni: 1. Dimensiunea economică (banii şi resursele de care dispune un individ). 2. Dimensiunea socială (familia din care provine individul) şi 3. Puterea (identificând **charisma** ca posibilă sursă a puterii pentru unii indivizi).

10. MOBILITATE SOCIALĂ

Mobilitatea socială reprezintă mişcarea indivizilor în spaţiul social.

Clasificare:
1). După direcţia mişcării persoanelor/grupurilor:
a) **Mobilitate socială verticală** (Schimbarea poziţiei sociale a indivizilor sau grupurilor, de la o clasă la alta aflată pe o poziţie superioară sau inferioară.)
Mobilitatea verticală este, la rândul ei, de două feluri:
i. **Ascendentă** (Mişcarea de la o clasă inferioară la o clasă superioară.)
ii. **Descendentă (**Mişcarea de la o clasă superioară la o clasă inferioară.)

b) **Mobilitate socială orizontală** (Mişcarea poziţiei indivizilor sau grupurilor dintr-o categorie socială la alta, aflată la acelaşi nivel.)
2). După direcţia mişcării individului în raport cu părinţii săi sau o perioadă anterioară a vieţii:
a. **Intergeneraţională** (Atunci când copiii ajung pe o poziţie diferită de cea a propriilor părinţi.) Poate fi **ascendentă** sau **descendentă.**
b. **Intragenerațională** (Schimbarea poziţiei sociale a indivizilor în timpul vieţii.) = **de carieră**
3). După domeniul în care se produce mobilitatea:
a. **Mobilitate educaţională** (Mişcările indivizilor în societate sunt cauzate de schimbările în ceea ce priveşte educaţia.)
b. **Mobilitatea ocupaţională** (Mişcările indivizilor în societate sunt cauzate de schimbările în ceea ce priveşte ocupaţia.)
4). După agentul care produce mobilitatea:
a. **Mobilitate individuală** (Mişcări ale unor indivizi de la o clasă socială la alta, datorate meritelor proprii.)
b. **Mobilitate structurală** (Mişcări ale unor indivizi de la o clasă socială la alta, cauzate de schimbări sociale majore.)

11. ORGANIZAREA SOCIALĂ

Organizarea socială este procesul social prin care oamenii îşi coordonează activităţile în vederea atingerii unor obiective comune. Specific societăţilor moderne este o diferenţiere a muncii pe domenii, specializate denumită **diviziunea socială a muncii.** Această diviziune a muncii conduce la creşterea interdependenţei dintre membrii societăţilor.

Organizaţia este un grup de persoane, structurat într-un mod impersonal şi care are menirea de a atinge anumite obiective specifice. (Ex. rolul spitalului e acela de a asigura asistenţă medicală oamenilor.)

Clasificarea organizaţiilor
Exista mai multe criterii posibile de clasificare a organizatiilor. Dintre acestea am selcţionat trei:
A. În funcţie de criteriul mărimii putem identifica
- **microorganizaţii** (au maxim 9 membri).
- **organizaţii mici** (între 10 şi 49 membri).
- **organizaţii mijlocii** (50-249 membri).
- **organizatii de mari** (>250 de membri)

B. După criteriul domeniului în care îşi desfăşoară activitatea avem: organizaţii economice (societăţi comerciale), sociale (asociaţii caritabile), religioase (biserica) etc.
C. În funcţie de cine este deţinătorul patrimoniului organizaţiei:
- **organizatii publice** (patrimoniul aparţine statului Ex.: şcoli, primării, consiliile locale etc.)
- **organizatii private** (patrimoniul aparţine unor persoane private sau a unor grupuri de persoane):
-organizatiile private pentru profit – urmăresc realizarea profitului (Ex. societăţile comerciale, corporaţiile)
-organizatiile private nonprofit – urmăresc atingerea unor scopuri comunitare (Ex. apărarea drepturilor omului într-o societate) fără a fi interesate de realizarea profitului.

Birocraţia

Birocratiile sunt organizaţii de mari dimensiuni, având o structura ierarhică şi o bună definire a sarcinilor asociate fiecărei poziţii din cadrul organizaţiei. Comunicarea dintre membri este reglementată formal, iar relaţiile functionale şi impersonale. Cea mai importantă teorie despre birocraţie aparţine lui Max Weber.

Există două modele de organizare de tip birocratic recunoscute:
1. Managementul ştiinţific clasic (taylorismul).
2. Modelul japonez.

12. INTEGRAREA SOCIO-PROFESIONALĂ

- Integrarea socio profesională este un proces social ce presupune parcurgerea mai multor etape:
- **Socializarea anticipativă** este procesul de influenţare a unui membru care nu este parte a unei organizaţii, dar care aspiră la a face parte din cadrul acesteia. Constă în insuşirea normelor, valorilor, a modurilor de lucru care stau la baza organizaţiei
- **Adaptarea** este procesul prin care individul îşi însuşeşte în mod real normele organizaţiei. Scopul final al adaptării este integrarea.
- **Integrarea** reprezintă etapa în care individul se identifică total cu valorile organizaţionale, acţionând în vederea atingerii scopului general.

13. PREJUDECATI ŞI DISCRIMINARE

Termenul de **stereotip** (lb. gr. "stereos"=solid, "typos"=semn) desemna în secolul al XVIII-lea o tehnică de printare. Walter Lippman în cartea *Public Opinion* (1922) foloseşte termenul cu sensul de **"clişee din mintea noastră" rezistente la schimbare.**

Taxonomia stereotipurilor:

A. După diada *in group / out group* avem:
   a. Autostereotipuri (stereotipuri despre noi)
   b. Heterostereotipuri (stereotipuri despre ceilalţi)

B. După tipul agregatelor sociale la care fac referire:
   c. a. Stereotipuri etnice (Ex. Scoţienii sunt Zgârciţi).
   d. b. Stereotipuri religioase (Ex. Musulmanii sunt fanatici).
   e. c. Stereotipuri de gen (Ex. Femeile reprezintă sexul slab).
   f. d. Stereotipuri care fac referire la rasă (Ex. Negrii sunt inferiori albilor)

C. După conţinut, stereotipurile pot fi:
   a. Pozitive
   b. Negative

Xenofobie - teamă/ură faţă de străini.
Discriminare - acţiune prin care unele persoane sunt tratate diferenţiat, pe baza unor considerente neîntemeiate.
Prejudecăţile - sunt opinii preconcepute sau atitudini părtinitoare împotriva unei persoane sau lucru.
Gordon Allport a definit prejudecata ca fiind un "sentiment favorabil sau nefavorabil, faţă de o persoană sau un lucru, înainte de, sau nefiind bazat pe o experienţă reală".

14. DEVIANTĂ ŞI INFRACŢIONALITATE

Devianţa reprezintă non-conformism faţă de un set dat de norme, care sunt acceptate de un număr semnificativ de oameni, în cadrul unei comunităţi sau societăţi. Asociată unei norme este întotdeauna o **sancţiune.** Rolul sancţiunilor este acela de a limita comportamentele nonconformiste. Delictul reprezintă o abatere de la norme, expresie a unui comportament deviant. Atunci când în societate există o aplecare pentru încălcarea normelor sociale vorbim despre **anomie.**

15. ORDINE ŞI CONTROL SOCIAL

Ansamblu de norme, valori, reguli, obligaţii, interdicţii şi practici sociale reprezintă ordinea socială.
Crima - ofensă a sentimentelor colective.
Pedeapsa/Sancţiunea - răzbunare a societăţii împotriva individului care a încălcat regulile. Conform lui Emile Durkheim, există sancţiuni reglementate prin două tipuri de drept: **drept represiv** (în care accentul cade pe autorul faptei; funcţionează legea talionului; specific societăţilor tradiţionale) şi **dreptul restitutiv** (atenţia se îndreaptă pe victimă şi pe repunerea acesteia în situaţia anterioară săvârşirii delictului; este specifică societăţilor moderne).
Cauza "anomiei" - o diminuare a "autorităţii regulii", o scădere a rolului conştiinţei colective, ce se concretizează în "societătile inferioare" în tradiţie.

16. PROPRIETATEA ŞI SISTEMELE POLITICE

Proprietatea (deţinerea de bunuri şi mijloace de producţie) a condus la apariţia primelor sisteme de stratificare socială şi la primele raporturi de putere. **Sistemele politice** reprezintă ansamblul instituţiilor care asigură puterea într-o societate. Relevante pentru caracterizarea sistemelor politice sunt **regimul politic** şi **forma de guvernământ.**

Regimurile politice pot fi:
- Regimuri politice autoritariste (decizia politica apartine unui singur lider numit rege, tiran, sultan, ţar etc.).
- Regimuri oligarhice (în care puterea politică aparţine unui grup restrâns de oameni).
- Regimuri democratice (în care puterea politică aparţine cetăţenilor).

Forme de guvernământ sunt **monarhia** (cu variantele monarhie parlamentară, constituţională) şi **republica**.

17. TEORII ALE SCHIMBĂRII SOCIALE

Schimbare socială reprezintă o modificare în ceea ce priveşte structura de bază şi instituţiile sociale.

1. **Teorii evoluţioniste.**
2. **Teoriile modernizării .**
3. **Teoriile dependentei** (ex. teoria sistemelor mondiale a lui Immanuel Walerstien).

Societatea capitalistă este o societate care are doua caracteristici importante:

- Evoluează, adică se schimbă continuu din interior.
- Se extinde, adică se modifică societăţile cu care intra în contact, impunându-le schimbări care să le facă cât mai asemănătoare cu societatea capitalistă.

VARIANTE DE TESTE

Varianta 1

1. **Definiţi sociologia.**
2. **Demonstraţi că sociologia este o ştiinţă.**
3. **Exemplifcaţi două stereotipuri de gen.**
4. **Arătaţi două caracteristici ale grupului primar.**

Varianta 2

1. **Realizaţi o clasificare a tipurilor de mobilitate socială. Exemplificaţi!**
2. **Demonstraţi că familia este o instituţie socială.**
3. **Clasificaţi regimurile politice.**
4. **Prezentaţi teoria conflictualistă a stratificării (a lui Karl Marx).**

Varianta 3

1. **Definiţi prejudecata.**
2. **Analizaţi comparativ două tipuri de organizaţie, la alegere.**
3. **Prezentaţi alternativele sociale la familia clasică.**
4. **Demonstraţi că biserica este o instituţie socială.**

Bibliografie

Chelcea Seprimiu. (2006). ***Manual de Sociologie pentru clasa a XI-a.*** **Bucureşti: Editura Preuniversitaria.**

Capitolul 10. EDUCAȚIE ANTREPRENORIALĂ

1.Caracteristicile si componentele mediului de afaceri

În activitatea oricărei firme, mediul joacă un rol esențial în definirea strategiilor sale, în sesizarea și folosirea oportunităților de dezvoltare, constituind practic suportul realizării obiectivelor de creștere economică, de profitabilitate sau doar de supraviețuire.

Pentru a înțelege presiunile pe care le suportă o firmă, este necesar să definim mediul și componentele sale specific, așa cum au fost identificate de către specialiști români sau străini.

Toate aceste definiții au în comun două aspcete ale mediului: dinamismul său (capacitatea de a anticipa configurațiile viitoare ale mediului sau adaptarea la schimbări neprevăzute) și relațiile de intercondiționare existente între elementele identificabile de mediu.

În opinia lui Phillip Kotler, mediul firmei global este definit ca fiind "ansamblulfactorilor și forțelor externe întreprinderii care sunt în măsură să-I afecteze acesteiamaniera de dezvoltare". Mediul este definit de Elisabeth Hill și Terry O'Sulliva astfel:"mediul firmei constă în acei factori ce-i scapă controlului său imediat și care suntcapabili să-i influențeze relațiile cu partenerii de mediu". Dintre specialiștii români,notabilă este și părerea profesorului Ovidiu Nicolescu, care consideră că "mediul include toate elementele exogene firmei, de natură economică, tehnică, politică, demografică,cultural, științifică, organizatorică, juridică, psiho-sociologică, educațională și ecologicăce marchează stabilirea obiectivelor acesteia, obținerea resurselor necesare, adoptarea șiaplicarea deciziilor de realizare a lor".

Mediul general de afaceri reprezintă un set de condiții și circumstanțe ce potafecta abilitatea organizației de a dezvolta și menține relații de afaceri.

Caracteristici ale mediului general de afaceri sunt mobilitatea, complexitatea ,disponibilitatea resurselor, incertitudinea.

Strategii pentru monitorizarea mediului de afaceri

Monitorizarea mediului de afaceri se referă la: scanare, analiză și reacție. Scanarea reprezintă colectarea informațiilor referitoare la forțele de mediu din reviste de afaceri, publicații guvernamentale și implicare directă în activități proprii de cercetare. Analiză se referă la evaluarea și interpretarea informațiilor colectate pentru a identifica schimbările de mediu, pentru elaborarea de trenduri și determinarea posibilelor oportunități si riscuri. Reacția poate fi reactivă și proactivă. Reacția reactivă se caracterizează prin ajustarea strategiilor organizației pentru a face față presiunilor concurenților, inflației etc., iar reacția proactivă se caracterizează prin abordarea strategică a elementelor din mediu.

Pentru a realiza o creștere echilibrată, întreprinzătorul poate adopta una din următoarele strategii de creștere:

- Strategii de creștere intensivă
- Strategii de creștere extenisvă
- Strategii de diversificare

A. Strategii de creștere intensivă

Creșterea intensivă se poate realiza prin creșterea volumului vânzărilor și a numărului consumatorilor din piața țintă existent. Ea se concentrează asupra exploatării existente prin dezvoltarea pieței curente.

B. Strategii de creștere extensivă

Creșterea extensivă presupune extinderea activității firmei în cadrul propriei ramuri.

C. Strategii de diversificare presupun extinderea afacerilor firmei dincolo de piața existentă și domeniul actual de activitate. Această strategie se folosește atunci cândîntreprinzătorul a epuizat toate strategiile de creștere precedente și acum dorește săschimbe direcția firmei din cauza schimbărilor nefavorabile ale pieței sau ramurii.

2. Managementul resurselor personale

2.1 Motivatia muncii

Munca reprezinta activitatea fizica sau intelectuala cu caracter social-util, specifica numai omului, facuta constient in vederea unui scop dinainte stabilit: producerea de bunuri necesare satisfacerii nevoilor oamenilor.

Motivatia unui angajat este definita de suma tuturor stimulilor individuali necesari pentru realizarea performantei.

Acesti stimuli pot fi: obiectivi si subiectivi.

Motivatia este esentiala in activitatea psihica si in dezvoltarea personalitatii

2.2 Alegerea traseului profesional si problema mobilitatii profesionale

Cariera reprezinta:o profesie, ocupatie, domeniu de activitate, timp cat cineva lucreaza intr-un anumit domeniu,etapa sau treapta in ierarhia profesionala,pozitie in societate,situatie buna. (Fazele de dezvoltare)

Formarea initiala se realizeaza in scoala, iar cea profesionala se realizeaza de institutii guvernamentale sau private.

Pregatirea profesionala se realizeaza prin:

-educatie permanenta,

-cursuri de calificare, recalificare, perfectionare.

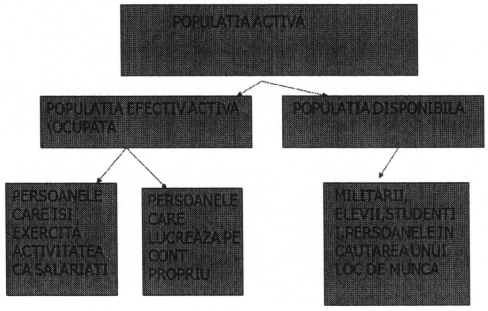

2.3 Calități si competente ale intreprinzatorului de succes

Calitatea reprezinta o trasatura de personalitate, o insusire esentiala, in virtutea careia un individ este deosebit fata de alt individ.

Competenta este capacitatea unui individ de a se pronunta asupra unui lucru, pe temeiul unei cunoasteri adanci a problemei in discutie.

3. Iniţierea şi derularea unei afaceri

3.1 Planul de afaceri

Definirea şi rolul planului de afaceri

Planul de afaceri este un instrument de lucru care se foloseste pentru a incepe si derula o afacere, care necesita resurse materiale, umane si financiare. Planul de afaceri este un document scris care descrie natura afacerii, piaţa-ţintă, avantajele pe care le va avea afacerea asupra competitorilor, precum şi resursele şi aptitudinile de care dispun proprietarii afacerii.

Un plan de afaceri se bazează pe următoarele elemente:

- un întreprinzător (omul de afaceri), care îşi asumă conştient anumite riscuri şi doreşte săobţină un anumit profit;
- mai multe activităţi care consumă resurse şi care generează profit (ideea de afacere)
- un mediu în care se desfăşoară aceste activităţi (mediul de afaceri).

3.2 Caracteristicile unui plan de afaceri:

- Prezintă o imagine de ansamblu asupra afacerii
- Planul de afaceri, în cazul în care este bine întocmit, poate fi în acelaşi timp şi un studiode fezabilitate
- Este un instrument de îmbunătăţire a managementului întreprinderii
- Creează managerului posibilitatea de a-şi comunica ideile şi proiectele tuturor utilizatorilor externi întreprinderii (bănci, investitori, parteneri potenţiali)
- Planul de afaceri devine o unealtă indispensabilă firmei datorită numărului cerinţelor şi ofertelor de finanţare.

3.3 Necesitatea Planificării

Un plan de afaceri de succes e un document care conţine prospecte noi şi descrie potenţialul companiei. El reprezintă un set de proiecte specifice. Spre exemplu un plan poate fi în căutarea fondurilor pentru acoperirea cheltuielilor asociate cu dezvoltarea şi marketing-ul unui producs nou. Sau poate fi utilizat pentru asigurarea unui credit bancar pentru producerea unui echipament. Planul de afaceri, la fel ca şi materialele promoţionale şi de reclamă, ar trebui să aducă avantaje firmei prin modul său de alcătuire

3.4 Utilitatea internă şi externă a planului de afaceri

Finanţarea bancară – datorită problemelor intervenite prin eşecul unor proiecteeconomice (unele de foarte mari proporţii), băncile au devenit neîncrezătoare şi nedispusesă mai continue politica împrumuturilor conform procedurilor tradiţionale (în mod tradiţional, băncile nu cereau un plan de afaceri de la solicitanţii de împrumuturi, bazându-şi încrederea pe analiza anterioară şi actual privind activitatea economic financiară a întreprinderii). Astfel, o firmă de mărime medie, poate fi situată într-o poziţiefavorabilă şi poate obţine finanţarea dorită cu ajutorul unui plan de afaceri scris.

3.5 Conţinutul unui plan de afaceri

Fiecare plan de afaceri trebuie să fie adaptat naturii pe care o descrie, scopului pentru care a fost elaborat, iar conţinutul acestuia să poarte amprenta personalităţii antreprenorului.

4. Obţinerea produsului

4.1 ***Definiţia produsului***:-ansamblu de elemente fizice, chimice şi de altă natură reunite într-un tot unitar şi care îndeplinesc anumite funcţii.

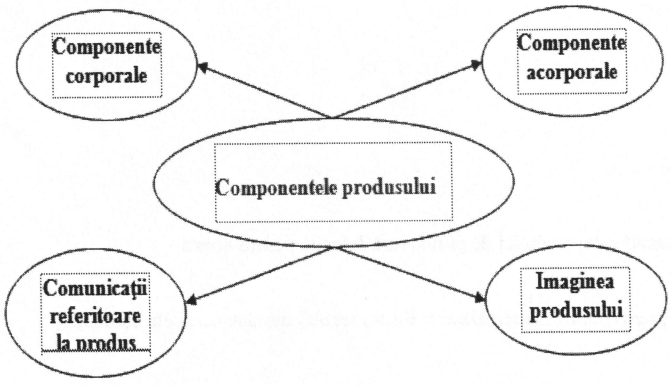

Ciclul de viata al unui produs

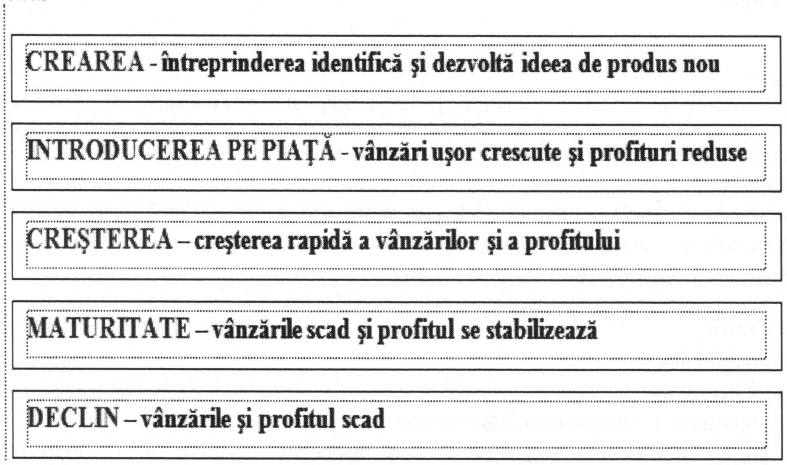

TEMĂ
Realizati ciclul de viaţă al unui produs la alegere.

4.2 .Promovarea produsului

Promovarea produsului: ansamblul de acţiuni efectuate cu scopul informării şi atragerii cât mai multor potenţiali cumpărători către produsele oferite prin satisfacerea trebuinţelor lor.

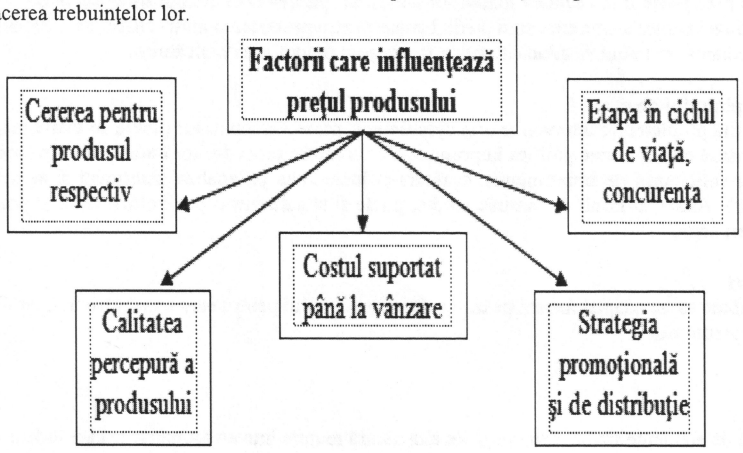

Tehnici de promovare a produselor:
- reduceri de preţ
- demonstraţiile
- cadourile promoţionale
- jocurile şi concursurile
- acordarea de premii
- publicitatea la locul vânzării

TEMĂ
Alegeti un produs sau serviciu si prezentaţi cateva tehnici de promovare folosite pentru acesta.

5. Contabilitatea firmei

Cele mai importante informaţii privind evaluarea afacerii firmei rezultă din documentele contabile.
Ramurile contabilităţii sunt:
1. Contabilitatea financiară
2. Contabilitatea de gestiune

Contabilitatea financiară este standardizată şi presupune urmărirea, controlul şi prezentarea fidelă a patrimoniului, a situaţiei financiare şi rezultatului exerciţiului, prin intermediul documentelor de sinteză, în scopul furnizării informaţiilor necesare elaborării deciziilor economice.
Contabilitatea de gestiune are ca scop urmărirea analitică a gestiunii interne a unităţii, calcularea costurilor de producţie, stabilirea rentabilităţii pe produse, lucrări, servicii, întocmirea bugetelor pe feluri de activităţi, furnizarea de informaţii necesare în procesul decizional.
Indicatori economico-financiari:
- **Indicatori de eforturi**: capitalul fix, capitalul circulant, nr de salariaţi, volumul investitiilor etc
- **Indicatori ai eficienţei producţiei**: productivitatea muncii pe produs, costuri unitare, profit pe unitatea de produs,
- **Indicatori ai utilizării factorilor de producţie**: productivitatea muncii, profitul la 1000 lei capital fix, cifra de afaceri la 1000 lei KF, etc.
- **Indicatori de efecte**: capacitatea de producţie, cifra de afaceri, profitul etc

Indicatori financiari:
- *lichiditatea* - capacitatea unei intreprinderi de a face fata obligatiilor sale de plata pe termen scurt.

Active= resurse de la care se asteapta să genereze beneficii viitoare
- *solvabilitatea* – capacitatea firmei de a-si onora la scadenţă datoriile pe termen mediu şi lung.

Capital propriu = interesul rezidual al proprietarilor in activele unei firme
- *rentabilitatea*- capacitatea unei firme de a obţine profit

6. Iniţierea în căutarea unui loc de muncă

6.1 Cererea şi oferta pe piaţa muncii

Munca este activitatea conştientă, specific umană, prin care oamenii îşi folosesc aptitudinile, cunoştinţele şi experienţa ajutându-se de instrumente corespunzătoare pentruproducerea bunurilor necesare satisfacerii trebuinţelor lor imediate şi de perspectivă.

Orice activitate, care se initiaza sau exista in societate, genereaza nevoia demunca. Aceasta reprezinta volumul total de munca necesar activitatilor dintr-o tara pe o perioada data. Dar ea nu constituie in intregime o cerere care se exprima pe piata muncii. Conditia generala pentru ca nevoia de munca sa ia forma cererii de munca este recompensarea acesteia.

Cererea de munca reprezinta nevoia de munca salariata care se formeaza la un moment dat intr-o economie de piata. Ea se exprima prin intermediul numarului de locuri de munca. Satisfacerea nevoii de munca se realizeaza pe seama utilizarii disponibilitatilorde munca existente in societate, adica a volumului de munca ce poate fi depus depopulatia apta de munca a tarii respective, in perioada data. In acest caz, trebuie avut in vedere faptul ca nu toate disponibilitatile de munca se constituie in oferta, ci numaiacelea care urmeaza sa fie recompensate (salarizate).

6.2 Şomajul

Şomerii, a doua componentă a populaţiei active, reprezintă o categorie economicăa cărei definire a suscitat numeroase abordări. Sunt incluse, de asemenea:

- persoanele fără loc de muncă, disponibile să lucreze, care aşteaptă să fie rechemate la lucru sau care au găsit un loc de muncă şi urmează să înceapă lucrul la o dată ulterioară perioadei de referinţă;
- persoanele care în mod obişnuit fac parte din populaţia inactivă (elevi, studenţi, pensionari), dar care au declarat că sunt în căutarea unui loc de muncă şi sunt disponibile să înceapă lucrul.

6.3 Căutarea unui loc de muncă

Ce putem face concret pentru a găsi un loc de muncă?

- publicarea unor anunţuri în publicaţii specializate;
- participarea la târgurile de locuri de muncă (job shop-uri) organizate periodic de agenţiile de ocupare a forţei de muncă;
- identificarea şi consultarea cu regularitate a anunţurilor cu oferte de locuri de muncă din ziare, reviste;
- putem căuta informaţii direct la firmele la care am dori să ne angajăm. Intrând pe site ul firmei, putem afla eventualele oportunităţi de angajare. Uneori putem găsi afişe cu locuri de muncă disponibile pe poarta / uşa firmei. O altă posibilitate este cea de a discuta direct cu persoane care lucrează la firma care ne interesează (pe cât posibil, cu persoane din conducerea firmei).
- consultarea site-urilor electronice specializate, de exemplu: BEST JOBS, E JOBS.

CURRICULUM VITAE (C. V.)

Curriculum Vitae (în limba latină : "cursul/desfăşurarea vieţii"), este un document universal care a intrat deja în folosinţă şi la noi în mod curent. Un C.V. bine redactat poate creşte semnificativ şansele de a obţine postul dorit.

7. Etica în afaceri

7.1 Răspunderea în afaceri

Se referă la comportamentul pe care îl aleg întreprinzătorii din multiplele variante posibilele, ţinând cont de interesele generale ale firmei, coroborate cu dispoziţiile legale restrictive care nu pot fi încălcate.

Forme de răspundere

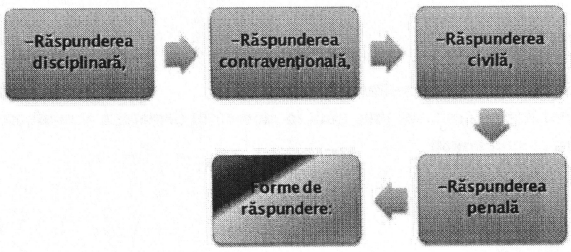

7.2 Principii etice în relaţiile cu angajaţii firmei, cu partenerii de afaceri şi cu instituţiile publice

Responsabilitatea socială a firmei-presupune luarea deciziilor în conformitate cu anumite standarde.

- Sensibilitatea socială a unei firme- reprezintă dezvoltarea proceselor decizionale care orientează practicile firmei în vederea adaptării unei conduite corecte dpdv social.
- Unind etica profesională cu responsabilitatea şi sensibilitatea rezultă politica socială a firmei care reprezintă comportamentul firmei de afaceri exprimat prin:
- -relaţiile şi interacţiunile care se stabilesc între firmă şi mediul social intern şi extern, autohton şi internaţional(acţionarii, angajaţii, clienţii furnizorii, organele de stat, concurenţii).
- -problemele care rezultă din acţiunile firmei sau interacţiunile dintre firmă şi mediul său ambiant.
- -abilitatea firmei de a diagnostica o problemă, a stabili alternativele de soluţionare a acesteia şi de a o rezolva înante c aea să de vină majoră.

7.3 Protecţia consumatorului

În ţara noastră, legislaţia privind protecţia consumatorului este destul de sumară, până în 1990 neacordându-se o prea mare atenţie acestui domeniu.

Prima etapă în elaborarea legislaţiei în domeniul protecţiei consumatorilor în Romania a constituit-o ordonanţa guvernamentală nr. 21/1992

inspirată din principii directoare ale ONU.

Drepturi ale consumatorilor:

- dreptul la satisfacerea cerinţelor esenţiale de viaţă,
- dreptul la siguranţă,
- dreptul de a fi informat,
- dreptul de a fi protejat,
- dreptul de a alege,
- dreptul de a fi ascultat,
- dreptul la despăgubire,
- dreptul la educare,
- dreptul la un mediu ambiant sănătos

În Romania, principalul organism guvernamental cu rol în protecţia consumatorului este ANPC; obiectivul său principal îl reprezintă realizarea politicii guvernamentale în domeniul protecţiei vieţii, sănătăţii, securităţii şi intereselor legitime ale consumatorilor.

8. Risc şi reuşită în afaceri

8.1Riscul în afaceri

Riscul economic – orice element de incertitudine care poate afecta activitatea unui întreprinzător sau derularea unei anumite operaţii.

În domeniul economic şi social, în funcţie de posibilităţile de identificare, evaluare şi control economic, există două moduri de abordare a riscurilor: riscul pur şi riscul speculativ.

Riscul pur reprezintă ameninţarea posibilă a unui eveniment care, dacă apare, provoacă prejudiciu. Riscul pur poate fi:

- previzibil: când factorii care ar provoca pierderi pot fi estimaţi
- imprevizibil: determinat de situaţii fortuit

Riscul specualtiv reprezintă un pericol asumat controlabil, delimiat şi acceptat dinpropria voinţă.

8.2 Tipuri de risc

După natura lor riscurile se pot încadra în mai multe categorii după cum urmează:

- riscuri economice
- riscuri comerciale
- riscuri tehnologice
- riscuri financiare
- riscuri strategice
- riscuri politice şi administrative
- riscuri accidental.

ACTIVITĂŢI DE ÎNVĂŢARE

Activităţi de învăţare nr. 1

I. Răspundeţi cu adevărat sau fals:

a) Economia de piaţă are la bază proprietatea privată.
b) Profitul este mobilul activităţii antreprenorului.
c) Iniţiativa nu este o caracteristică a antreprenorului.
d) Protecţia mediului nu îl priveşte pe antreprenor.
e) Pentru a avea succes, antreprenorul trebuie să îşi asume riscuri, să fie flexibil, perseverent.
f) În ţările cu economie performantă, resursele sunt infinite.

II. Stabileşte valoarea de adevăr a următoarelor enunţuri:

1.A F. Planul de carieră se poate pune în relaţie directă cu dezvoltarea adultului.
2.A F. Calităţile şi competenţele unui întreprinzător nu contează prea mult în momentul demarării unei afaceri.
3.A F. O ţară este bogată atunci când oamenii ei sunt bogaţi.

III. Comentează,următoarele citate:

"Dintr – o muncă cât de mică,/Dacă nu curge, tot pică."
"Munca e blagoslovită,/Când te ţii de ea ai pită."
(Anton Pann, Opere, II)

Activităţi de învăţare nr. 2

I. Stabileşte valoarea de adevăr a următoarelor enunţuri:

1.A.F. Cariera reprezintă: o profesie, ocupaţie,domeniu de activitate, etapă sau treaptă în ierarhia profesionala.
2.A.F. Progresul ştiinţei şi tehnicii, deprecierea stocului de cunoştinţe acumulate la şcoală nu impun o perfecţionare a pregătirii profesionale iniţiale.
3.A.F. Cariera unei persoane depinde de: aptitudini şi talent, nevoi şi motive, atitudini şi valori.

II. Răspunde la următoarele întrebări:

1.Ce rol are şcoala în formarea unei cariere?
.....
.....

2.Care sunt întrebările esenţiale pe care trebuie să ni le punem pentru clarificarea imaginii interioare legate de carieră?
.....
.....

III.Comentează citatele următoare:

1."Meseria are timpuri de chin: chinul învățatului și apoi chinul cel de toate zilele, al perfecționării".

2."Meșteșugul vreme cere,/Nu se-nvață din vedere".

(A.Pann, opere, II, 150

IV.Răspunde la următoarele întrebări:

1.Cum poate fi definit întreprinzătorul?

.....

2.Ce reprezintă reușita profesională?

.....

V. Enumeră cel puțin cinci calități și competențe ele unui întreprinzător de succes. Care dintre acestea ți se potrivesc?

.....

.....

.....

VI. Comentează din punct de vedere al lecției, următorul citat:

"Fiecare om să fie la locul său după chemarea și destoinicia sa."

Activități de învățare nr. 3

I.Completează enunțurile următoare cu informația corectă:

1.Planul de afaceri este un instrument de ..... care se folosește pentru .....

2.Planul de afaceri este un ..... scris care descrie natura afacerii, ...

II.Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

1. A. F. Rolul planului de afaceri este de a ghida întreprinzătorul începând cu primul an al afacerrii.

2. A. F. Procesul ce stă la baza planificării afacerii nu include fixarea obiectivelor.

III.Enumeră elementele și redactează conținutul general pe care trebuie să-l acopere orice plan de afaceri bine structurat.

.....

.....

.....

IV.Efectuează propuneri de idei de afaceri și prezintă considerentele avute în vedere la selectarea acestora.

.....

.....

V.Comentează, din punct de vedere al temei, următoarele citate

1."A crea!Este mare plăcere; a reuși este marele triumf."
(V.Alecsandri, Cele mai frumoase scrisori, 355)

.....

.....

2."Veți crea, veți avea; nu veți crea, nu veți fi."
(Octav Onicescu – cf. Magazin, XXVII)

.....

.....

Activități de învățare nr. 4

- Completează spațiile libere cu informația corectă:

Din punct de vedere economic, piața reprezintă .....

- Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

1. ☐ Culegerea informațiilor, despre situația pieței, se face prin intermediul studiului de piață.
2. ☐ Chestionarul nu reprezintă o metodă importantă de studiere a pieței.

Model de test de evaluare

1. Completează spatiile libere:

a. Oamenii se deosebesc între ei după.....

b.Întreprinzătorul reprezintă persoana care ..... cu scopul realizării si vânzării.....

2. Stabileste valoarea de adevăr a următoarelor enunturi:

A F. O tară este bogată atunci când oamenii ei sunt bogati

A.F. Calitătile si competentele unui întreprinzător nu contează prea mult în momentul demarării unei afaceri.

A.F. Cariera unei persoane depinde de: aptitudini si talent, nevoi si motive, atitudini si valori.

A.F. Progresul stiintei si tehnicii, deprecierea stocului de cunostinte acumulate la scoală nu impun o perfectionare a pregătirii profesionale initiale.

3. Enumeră cel putin cinci calităti si competente ele unui întreprinzător de succes. Care dintre acestea ti se potrivesc?

.....

.....

.....

.....

BIBLIOGRAFIE

1. Natalia Lazăr, Maria Mitrache. (2011). *Educaţie antreprenorială-manual pentru clasa a X-a.* Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică.
2. Delia Georgescu. (2006). *Educaţie antreprenorială-manual pentru clasa a XI-a (an de completare.* Bucuresti: Editura Niculescu.

Capitolul 11. TEHNOLOGIA INFORMAŢIEI ŞI A COMUNICAŢIILOR

CALCUL TABELAR CU MICROSOFT OFFICE EXCEL

Operaţii elementare şi concepte de bază ale aplicaţiei Microsoft Excel

Generalităţi; Proiectarea şi crearea documentelor

Microsoft Excel este cel de-al doilea program pe scara popularităţii din suita de programe *Microsoft Office*. Acesta face parte din gama aplicaţiilor de calcul tabelar, permiţând efectuarea prelucrărilor de date organizate sub formă de tabele în foi de calcul electronice. *Excel* oferă facilităţi de calcul, utilizând formule simple sau complexe, schimburi de informaţii între aplicaţii de acelaşi tip sau de tipuri diferite, reprezentări grafice, etc..

Aplicaţiile de calcul tabelar, printre care şi *Microsoft Excel*, servesc la organizarea şi procesarea informaţiilor, în special a acelora de tip numeric. Un registru *Excel* poate avea o multitudine de utilităţi, de la simple calcule aritmetice până la evidenţe de tip contabil şi financiar. Printre avantajele utilizării unei astfel de aplicaţii se pot menţiona:

- Raportările şi situaţiile de tip economic dintr-o organizaţie se elaborează, de regulă, periodic (zilnic, săptămânal, lunar, trimestrial, anual), pe aceeaşi structură, doar că de fiecare dată cu alte valori. Din acest motiv, este suficient să se definească o singură dată structura foii de calcul (antetele de rând şi de coloană, formulele de calcul, etc.), urmând ca apoi raportările să fie completate periodic cu datele curente;
- Datele utilizate în foile de calcul pot fi reprezentate grafic, astfel încât să poată fi prezentate

într-o formă sugestivă şi sintetică;

- Un registru *Excel* poate servi la crearea unor tabele complexe şi de mari dimensiuni.

Etapele pentru proiectarea şi crearea unui document nou de calcul tabelar sunt:

1. Definirea obiectivelor registrului şi ale foilor de calcul (situaţia stocurilor, un stat de plată, evidenţa veniturilor şi a cheltuielilor, etc.);

2. Definirea cerinţelor foilor de calcul - stabilirea datelor de intrare, a calculelor ce se vor efectua asupra acestora şi a formei în care vor fi furnizate rezultatele;

3. Construirea structurii foilor de calcul - antetele coloanelor şi ale liniilor, stabilirea celulelor cu date de intrare, a celor cu expresii de calcul, în conformitate cu cerinţele foii de calcul; această etapă implică şi stocarea documentului pe un suport electronic;

4. Exploatarea foilor de calcul - introducerea datelor şi prelucrarea lor prin calculare, formatare, reprezentare grafică, astfel încât rezultatele să fie furnizate în forma dorită.

Crearea şi procesarea unui registru Microsoft Excel presupune cunoaşterea celor mai uzuale caracteristici şi operaţii specifice aplicaţiilor de calcul tabelar (introducerea şi modificarea informaţiilor, formatarea numerică, crearea expresiilor de calcul, utilizarea diverselor categorii de funcţii, operarea cu tabele tip baze de date, reprezentarea grafică a datelor, etc.).

Deschiderea aplicaţiei

Lansarea în execuţie se realizează astfel: ***Pornire → Toate programele → Microsoft Office → Microsoft Office Excel 20xx*** (*Start → All Programs → Microsoft Office → Microsoft Office Excel*)

Lucrarea creată în *Excel* se numeşte ***Registru*** (*Book; Workbook*). Fiecare registru conţine un anumit număr de ***foi de calcul*** (*Sheet*; *Worksheet*).

Interfaţa *Excel* conţine elemente cunoscute din alte aplicaţii *Microsoft Office*, ca:

- ***Bara de titlu***, ce conţine numele registrului curent şi numele aplicaţiei;
- ***Butonul Office*** (*Office Button*), situat în colţul stânga sus al ferestrei aplicaţiei, permite accesul la comenzi de bază de tipul: deschidere fişier nou sau existent, salvare, imprimare, închidere
- ***Panglica*** (*Ribbon*), proiectată pentru accesarea rapidă şi intuitivă a comenzilor, prin acţionarea butoanelor de comandă. Butoanele sunt organizate în grupuri de comenzi înrudite, fiecare grup purtând un nume, afişat dedesubtul butoanelor, iar grupurile, la rândul lor, sunt reunite, pe criterii logice, în file (taburi). Fiecare tab (filă) corespunde unui tip de activitate, cum ar fi: inserări, opţiuni de vizualizare, dispunere în pagină, etc. Grupurile specifice unei anumite activităţi se afişează la clic pe tabul corespunzător. Din motive de ergonomie, unele taburi sunt afişate doar atunci când sunt necesare, cum ar fi tabul ***Instrumente diagramă*** (*Chart Tools*), care apare doar atunci când este selectată o diagramă. Panglica poate fi minimizată temporar şi reafişată prin bifarea/debifarea opţiunii ***Minimizare panglică*** (*Minimize the Ribbon)*
- ***Bara de stare***, ce afişează informaţii privind starea de lucru din fereastră şi deţine, printre altele, instrumente pentru schimbarea modului de vizualizare şi a dimensiunii de vizualizare;
- ***Barele de defilare*** (*Scrollbars*) pe orizontală şi verticală. Elementele de interfaţă

specifice aplicaţiei *Microsoft Excel* sunt:

- ***Zona de lucru***, constituită din foaia de calcul curentă. Aceasta este împărţită în ***coloane*** (*columns*) şi ***linii*** sau ***rânduri*** (*rows*). Coloanele, în număr de 16.384, sunt numite, în ordine alfabetică, de la A la XFD, iar rândurile sunt identificate prin numere, în ordine crescătoare, de la 1 la 1.048.576. Intersecţia dintre un rând şi o coloană se numeşte ***celulă*** (*cell*). Fiecare celulă are o adresă formată din literele coloanei urmate de numărul rândului la intersecţia cărora se află (exemple: C15; BF183)
- ***Bara de formule*** (*Formula Bar*), situată deasupra zonei de lucru, este împărţită în două zone,şi anume:
  - ***Caseta Nume*** (*Name Box*), situată în partea stângă, afişează adresa celulei curente şi permite deplasarea rapidă la o anumită celulă a cărei adresă sau nume se tastează în casetă
  - ***Bara de formule*** (*Formula Bar*), situată în partea dreaptă, permite afişarea şi editarea conţinutului celulei curente

Afişarea sau ascunderea ***Barei de formule*** (*Formula Bar*) şi a ***Casetei Nume*** (*Name Box*) se realizează astfel: ***Buton Office → Opţiuni Excel → Complex →*** rubrica ***Afişare*** (*Office Button → Excel Options → Advanced →* rubrica *Display*), prin bifarea sau debifarea opţiunii ***Afişare bară formule*** (*Show Formula Bar*) sau tabul ***Vizualizare →*** grupul ***Afişare/Ascundere →Bară de formule*** (tabul *View →*grupul *Show/Hide →Formula Bar*). Zonele ***Bara de formule*** şi ***Caseta Nume*** pot fi redimensionate pe înălţime şi lăţime prin glisare.

- ***Lista cu indicatoarele foilor de calcul***, situată în stânga barei de defilare pe orizontală şi butoanele pentru deplasarea între acestea:
  - vizualizarea începutului listei;

- deplasarea listei spre început cu o foaie;
- deplasarea listei spre sfârşit cu o foaie;
- vizualizarea sfârşitului listei.

La un moment dat doar una din foile de calcul ale registrului este curentă şi aceasta se selectează cu clic pe numele ei din lista cu indicatoarele de foi.

Fiecare foaie electronică de calcul are un nume implicit „***Foaie***" („*Sheet*") urmat de un număr (***Foaie1***, ***Foaie2***) (*Sheet1*, *Sheet2*). O celulă dintr-o foaie de calcul va fi referită în formulele de calcul prin *nume foaie!referinţă celulă*, (**exemplu:** Foaie1!A1sau Sheet1!A1) dacă referirea se realizează în altă foaie de calcul decât cea curentă. Dacă referirea se realizează în foaia de calcul curentă celula va fi referită doar prin referinţa sa (**exemplu:** A1).

Crearea – Salvarea unui registru nou

Într-o sesiune de lucru în *Excel* se poate *crea* un *nou registru*, pornind de la şablonul de registru gol, prin succesiunea de comenzi: ***Buton Office*** →***Nou*** →din lista ***Şabloane*** se alege ***Necompletat şi recent*** →din panoul central al casetei de dialog se selectează ***Registru de lucru necompletat*** →***Creare***

Salvarea fişierelor *Excel* se realizează din ***Buton Office*** →***Salvare*** (*Office Button* → *Save*) din butonul ***Salvare*** (*Save*)de pe *bara de acces rapid*. În cadrul acestei operaţii se stabilesc următoarele opţiuni: numele fişierului, în caseta ***Nume fişier*** (*File Name*); locaţia (folderul de stocare), prin selectarea acestuia din lista ***Salvare în*** (*Save in*); şi tipul fişierului, din lista ***Salvare cu tipul*** (*Save as type*). Documentele create cu *Excel* sunt implicit de tipul ***Registru de lucru Excel*** (*Excel Workbook*) cu extensia *.xlsx*.

Observaţie: pentru a schimba tipul *implicit* de fişier în care se face salvarea, se va alege un alt tip urmând calea: ***Buton Office*** → ***Opţiuni Excel*** → ***Salvare*** → caseta ***Se salvează în următorul format*** (*Office Button* → *Excel Options* → *Save* → caseta *Save files in this format*).

Registrul poate fi protejat prin ***Parolă pentru deschidere*** (*Password to open*) şi/sau ***Parolă pentru modificare*** (*Password to modify*), sau se poate recomanda accesul doar pentru citire, fără parolă ***Acces recomandat doar în citire*** (*Read-only recommended*). Aceste setări se realizează din ***Buton Office*** →***Salvare ca*** →***Instrumente*** →***Opţiuni generale***

Gestionarea datelor din foile de calcul

Selectarea celulelor

Pentru multe acţiuni ce se efectuează în *Microsoft Excel*, trebuie să se selecteze în prealabil una sau mai multe celule. Există mai multe modalităţi de selectare a celulelor:

- Selectarea unei celule – alegerea celulei ca celulă activă prin clic în celulă;
- Selectarea unui *bloc de celule* (zona compactă de celule adiacente), se poate face în două moduri:
  - clic pe una din celulele din colţul zonei → glisarea mausului până în colţul diagonal opus;
  - clic pe una din celulele din colţul zonei → cu tasta *Shift* apăsată clic pe colţul diagonal opus. Adresa unui bloc de celule (zonă compactă de celule adiacente) se exprimă ca adresa primei celule din grup (colţul stânga sus), urmata de semnul „:" şi apoi de adresa ultimei celule a blocului (colţul dreapta jos).
- Selectarea unor celule/blocuri neadiacente – se selectează prima celulă/primul bloc → cu tasta Ctrl apăsată se selectează pe rând celelalte celule/blocuri;
- Selectarea tuturor celulelor din foaia curentă – clic pe butonul de Selectare totală (aflat la intersecţia antetelor de rând şi de coloană);
- Selectarea celulelor unui rând – clic pe numărul rândului;
- Selectarea celulelor unor rânduri, dacă rândurile:
  - sunt adiacente - clic pe numărul primului rând şi se glisează până pe numărul ultimului rând dorit;
  - nu sunt adiacente - clic pe numărul primului rând şi, ţinând tasta Ctrl apăsată, clic pe numerele celorlalte rânduri sau se glisează peste rândurile respective;
- Selectarea celulelor unei coloane - clic pe numele coloanei;
- Selectarea celulelor unor coloane, dacă coloanele:
  - sunt adiacente - clic pe numele primei coloane şi se glisează până la numele ultimei coloane dorite;
  - nu sunt adiacente - clic pe numele unei coloane şi, ţinând tasta Ctrl apăsată, clic pe numele celorlalte coloane sau se glisează peste coloanele respective.

Introducerea şi modificarea informaţiilor

Introducerea informaţiilor se realizează astfel: se selectează celula cu clic pe ea şi se tastează conţinutul. Acesta apare atât în celulă cât şi în bara de formule. Terminarea introducerii se face prin confirmarea informaţiilor introduse:

- tasta Enter – celulă activă devine celula de mai jos;
- Clic pe butonul ☑ de pe bara de formule – celulă activă rămâne tot celula curentă;
- Tasta Tab – celulă activă devine celula din dreapta.

sau prin renunţarea la introducerea acestor informaţii:

- Tasta Esc – celulă activă rămâne tot celula curentă;
- Clic pe butonul ☑ de pe bara de formule – celulă activă rămâne tot celula curentă.

Modificarea conţinutului unei celule se realizează prin două metode:

- Selectând celula cu clic pe ea, clic în bara de formule, apoi se operează modificarea, sau
- Dublu clic în celulă, apoi se operează modificarea. Terminarea modificării se face ca mai sus.

Facilităţi de introducere a datelor:

- Completare automată (AutoComplete) – completează textul în curs de editare din celula curentă cu un text existent mai sus pe aceeaşi coloană şi care începe cu literele deja tastate. Se poate accepta completarea automată cu Enter, sau se poate continua editarea în cazul în care textul diferă de cel propus. Opţiunea de Completare automată (AutoComplete) nu este case-sensitive (nu se ţine cont de starea de majusculă sau minusculă a literei). Activarea sau dezactivarea ei se realizează astfel: Buton Office → Opţiuni Excel → Complex → rubrica Opţiuni de editare → Activare completare automată în celule (Office Button → Excel Options → Advanced → rubrica Editing options → Enable AutoComplete for cell values).
- Umplere automată (AutoFill) – reprezintă o caracteristică pentru automatizarea introducerii datelor. Aceste date constituie liste sau serii de informaţii.

Listele - reprezintă o înşiruire de informaţii de tip text. Pentru a utiliza o listă ea trebuie să existe. Există liste predefinite, dar pot fi şi liste create de utilizator.

Listele pot fi vizualizate din Buton Office → Opţiuni Excel → Populare → rubrica Opţiuni principale pentru lucrul în Excel → Editare liste particularizate (Office Button → Excel Options → Popular → rubrica Top options for working with Excel → butonul Edit Custom Lists…).

Crearea unei liste de către utilizator se poate face prin două metode:

- Din caseta de dialog de mai sus se face clic pe LISTĂ NOUĂ (NEW LIST), apoi în zona Intrări listă (List Entries) se tastează elementele listei separate prin Enter, apoi Adăugare (Add)→ OK.

Ştergerea unei liste create de utilizator:

Din caseta de mai sus se selectează lista ce urmează a fi ştearsă din zona Liste particularizate (Custom Lists), apoi se face clic pe butonul Ştergere (Delete). Apare o casetă în care se cere confirmarea ştergerii. Pentru confirmare se apasă OK.

Completarea automată a celulelor cu informaţii pe baza unei liste:

Se tastează într-o celulă un element din listă → clic pe colţul dreapta jos al celulei, pe reperul de completare Umplere automată (AutoFill) şi se glisează mausul peste celulele ce se doresc umplute.

Seriile - o serie de date poate reprezenta un şir de numere aflate în progresie aritmetică sau geometrică, date calendaristice ordonate după diverse criterii sau serii numerice cu text asociat.

Completarea automată a celulelor cu serii numerice în progresie aritmetică

Se completează în două celule alăturate doi termeni consecutivi ai unei serii de numere în progresie aritmetică → se selectează cele două celule (vezi selectarea celulelor) → clic pe reperul de umplere automată (AutoFill) al blocului cu celulele selectate şi se glisează mausul peste celulele ce se doresc umplute.

Completarea automată a celulelor cu serie text

Se tastează într-o celulă un element din serie → clic pe reperul de umplere automată (AutoFill) al celulei şi se glisează mausul peste celulele ce se doresc umplute.

Inserarea rândurilor / coloanelor / celulelor / foilor de calcul

Pe parcursul lucrului în foaia de calcul se poate opta ca între anumite date să se mai introducă altele noi, fără a le pierde pe cele deja introduse. În acest caz se pot introduce celule, rânduri, coloane sau foi electronice de calcul goale care ulterior se vor umple cu datele dorite.

- Inserare de rânduri. Se selectează câte o celulă din fiecare rând ce va fi situat sub noile rânduri goale, apoi tabul Pornire → grupul Celule → din lista butonului Inserare → Inserare rânduri foaie (tabul Home → grupul Cells → din lista butonului Insert → Insert Sheet Rows);

altfel: Se selectează cu clic pe numerele lor rândurile ce vor fi situate sub noile rânduri goale, apoi tabul Pornire → grupul Celule → Inserare (tabul Home → grupul Cells → Insert)sau clic dreapta pe selecţie → Inserare (Insert).

- Inserare de coloane: Se selectează câte o celulă din fiecare coloană ce va fi situată în dreapta noilor coloane goale, apoi tabul Pornire → grupul Celule → din lista butonului Inserare → Inserare coloane foaie (tabul Home → grupul Cells → din lista butonului Insert → Insert Sheet Columns);

altfel: Se selectează cu clic pe numele lor coloanele ce vor fi situate la dreapta noilor coloane goale, apoi tabul Pornire → grupul Celule → Inserare (tabul Home → grupul Cells →Insert) sau clic dreapta pe selecţie → Inserare (Insert).

- Inserare de celule: Se selectează celulele ce se află pe poziţia unde se doresc celulele goale, noi, apoi tabul Pornire → grupul Celule → din lista butonului Inserare → Inserare celule (tabul Home → grupul Cells → din lista butonului Insert → Insert Cells (sau clic dreapta pe selecţie → Inserare (Insert)); Apare o casetă de dialog din care se alege acţiunea dorită a se efectua cu celulele selectate după introducerea celor noi, sau se poate opta pentru introducerea unor rânduri sau coloane noi întregi în zona selectată;

Observaţie: dacă după selectarea celulelor ce se găsesc pe poziţia unde vor fi inserate cele goale se dă direct clic pe butonul Inserare (Insert) din grupul Celule (Cells) al tabului Pornire (Home), atunci se va executa implicit acţiunea de translatare către dreapta a celulelor înlocuite.

- Inserarea foilor electronice de calcul

Se selectează o foaie de calcul, apoi tabul Pornire → grupul Celule → din lista butonului Inserare → Inserare Foaie (tabul Home → grupul Cells → din lista butonului Insert → Insert Sheet). Noua foaie de calcul se va poziţiona înaintea celei de pe care s-a dat comanda. Pentru a insera o foaie nouă la sfârşitul registrului, se dă clic pe butonul Inserare foaie de lucru (Insert Worksheet), poziţionat la capătul din dreapta al listei cu indicatorii numelor foilor de calcul.

Formatarea

Pentru ca datele dintr-o foaie de calcul să poată fi interpretate mai uşor este indicat ca după introducerea lor să fie formatate, adică să li se schimbe aspectul (culoare, dimensiune, etc.).

Formatarea celulelor

Formatarea se realizează astfel:

1. Se selectează elementele (celule, rânduri, coloane) în care există date al căror aspect se va schimba.
2. Se alege tabul Pornire → grupul Celule → butonul Format → Formatare celule (tabul Home → grupul Cells → butonul Format → Format Cells) – pentru formatarea celulelor; altfel: clic dreapta pe celulele selectate → Formatare celule (Format Cells)

Apare caseta de dialog Formatare celule (Format Cells). Aceasta conţine mai multe taburi:

- **Tabul Număr (Number)** – permite alegerea modului de reprezentare a diferitelor tipuri de date din celule, conform categoriei alese din lista Categorie (Category). Dintre categoriile cel mai des utilizate amintim:
  1. General (General) – anulează formatarea existentă pentru valori numerice.
  2. Număr (Number) – permite:
     - Stabilire număr de zecimale – Număr zecimale (Decimal places);
     - Afişare numere utilizând separator mii – Utilizarea separator mii (Use 1000 Separator);
     - Afişarea numere negative – Numere negative (Negative Numbers).
  3. Procentaj (Percentage) – permite:
     - Transformarea valorii numerice existentă în celulă într-o valoare procentuală prin înmulţirea valorii iniţiale cu 100 şi adăugarea simbolului „%";
     - Stabilire număr de zecimale (Decimal places).
  4. Simbol monetar (Currency) – afişează valorile numerice însoţite de simbolul monetar şi permite:
     - Alegerea simbolul monetar din lista Simbol (Symbol). Simbolul implicit este cel ales pentru opţiunile regionale
     - Stabilire număr de zecimale (Decimal places);
     - Forma de afişare a numerelor negative (Negative Numbers).
  5. Dată (Date) – permite selectarea diferitelor formate de afişare pentru data calendaristică din lista Tip (Type).
  6. Oră (Time) – permite selectarea diferitelor formate de afişare pentru momentul de timp din lista Tip (Type).
- **Tabul Aliniere (Alignment)** – permite alinierea conţinutului celulei (pe orizontală şi verticală), orientarea, încadrarea textului în celulă, unirea mai multor celule (îmbinare celule).

1. Aliniere text (Text alignment) permite alinierea textului pe Orizontală (Horizontal) şi pe Verticală (Vertical) în cadrul celulei.
2. Indent permite modificarea indentării (retragerii faţă de marginea celulei) a conţinutului celulei; fiecare unitate de indentare este

echivalentul dimensiunii unui caracter

3. Orientare (Orientation) permite înclinarea textului cu un unghi, sau scrierea pe verticală.
4. Proprietatea Încadrare text (Wrap text) permite împărţirea automată a textului din celulă pe mai multe rânduri în funcţie de lăţimea celulei.
5. Proprietatea Potrivire prin reducere (Shrink to fit) permite redimensionarea textului din celulă astfel încât să se încadreze pe un singur rând în lăţimea coloanei
6. Proprietatea Îmbinare celule (Merge Cells) permite unirea a două sau mai multe celule alăturate selectate şi transformarea lor într-o singură celulă; celula astfel obţinută va avea adresa primei celule din grupul selectat

- **Tabul Font (Font)** – permite precizarea formatarea fonturilor (caracterelor) după cum urmează:

1. Lista Font (Font) – permite alegerea unui corp de literă.
2. Lista Stil font (Font Style) permite alegerea stilului fontului:
   - Obişnuit (Regular) – valoare implicită;
   - Cursiv (Italic) – înclinat;
   - Aldin (Bold) – îngroşat;
   - Aldin Cursiv (Bold Italic) – îngroşat şi înclinat.
3. Lista Dimensiune (Size) – permite schimbarea dimensiunii fontului.
4. Lista Subliniere (Underline) – permite alegerea unui stil de subliniere.
5. Lista Culoare (Color) – permite modificarea culorii textului.
6. Tăiere text cu o linie (Stikethrough) – taie textul selectat cu o linie
7. Exponent (Superscript) – formatare ca exponent
8. Indice (Subscript) – formatare ca indice

- **Tabul Bordură (Border)** – permite alegerea stilului, culorii şi poziţiei chenarelor celulelor selectate.

1. Lista Stil (Style) – permite alegerea unui stil de linie.
2. Lista Culoare (Color) – permite alegerea culorii liniei.
3. Zona Setări prestabilite (Presets) – conţine opţiunile pentru chenar astfel:
   - Fără (None) – elimină chenarele existente;
   - Contur (Outline) – adaugă chenar exteriorului blocului de celule selectat;
   - Interior (Inside) – adaugă chenar interiorului blocului de celule selectat

- **Tabul Umplere (Fill)** – permite alegerea culorii de fundal pentru celulele selectate, astfel:

1. Lista Culoare fundal (Background Color) – alegerea culorii de fundal
2. Lista Culoare model (Pattern Color) – alegerea unei culori a liniilor de haşură
3. Lista Stil model (Pattern Style) – alegerea unui stil de haşurare

Utilizarea stilurilor de celulă

Stilurile reprezintă un grup de formatări ce pot fi atribuite celulelor. Aplicaţia Microsoft Excel deţine o gamă variată de stiluri predefinite ce pot fi aplicate celulelor, dar pot fi create şi stiluri noi sau pot fi modificate cele existente. Implicit celulele sunt formatate cu stilul Normal.
Pentru operaţii cu stiluri de celulă:
Tabul Pornire → grupul Stiluri → butonul Stiluri de celule (Tabul Home → grupul Styles →butonul Cell Styles)
Aceasta ce conduce la afişarea unei liste cu stilurile disponibile în registrul curent. Fiecare dintre acestea poartă un nume.

- **Aplicarea unui stil se realizează astfel:**

1. Se selectează celula/celulele cărora li se va aplica noul stil
2. În lista butonului Stiluri de celule (Cell Styles) se execută clic pe numele stilului de aplicat

- **Crearea unui stil nou se realizează astfel:**

1. Tabul Pornire → grupul Stiluri (tabul Home → grupul Styles) → se deschide lista butonului Stiluri de celule (Cell Styles) → Stil de celulă nou (New Cell Style)
2. În caseta de dialog Stil (Style) se tastează, în caseta Nume stil (Style name), numele noului stil
3. Se debifează, dacă este cazul, acele componente de formatare ale celulei care nu vor fi incluse în noul stil
4. Se acţionează butonul Format..., ceea ce conduce la deschiderea casetei de dialog Formatare celule (Format Cells)
5. Se stabilesc formatările dorite
6. OK → OK

Utilizarea stilurilor de tabel

Tabel reprezintă, în accepţiunea Excel, o regiune compactă de celule, completată sau nu cu informaţii. Primul rând al tabelului poate reprezenta sau nu antetul acestuia, în sensul că celulele sale conţin sau nu etichete cu numele coloanelor tabelului.
Un stil de tabel reprezintă o grupare de formatări de diverse tipuri ce se vor aplica celulelor, liniilor şi coloanelor tabelului. Există o galerie de stiluri predefinite, ce pot fi aplicate pe tabele, dar pot fi create şi propriile stiluri.

- **Aplicarea unui stil se realizează astfel:**

1. Se selectează tabelul (regiunea compactă de celule) căruia i se va aplica noul stil
2. Tabul Pornire → grupul Stiluri → butonul Formatare ca tabel (tabul Home → grupul Styles → butonul Format as Table)
3. În lista butonului Formatare ca tabel (Format as Table) se execută clic pe stilul de aplicat
4. În caseta de dialog Formatare ca tabel (Format As Tabel), în zona Unde se găsesc datele pentru tabel? (Where is the data for your table?) se verifică sau eventual se modifică adresa tabelului şi se bifează opţiunea Tabelul meu are anteturi (My list has headers) dacă primul rând al tabelului este antetul acestuia →OK

Tabelul va fi formatat conform stilului ales, şi, în plus, se mai poate observa:

- **În** partea dreaptă a celulelor primului rând apar nişte elemente grafice Pentru a le elimina:

1. Se renunţă la definirea de tip Tabel dar se păstrează formatarea cu clic oriunde în tabel → tabul Proiectare → grupul Instrumente → Conversie la interval (tabul Design → grupul Tools → Convert to Range)
2. Clic oriunde în tabelul formatat → tabul Date → grupul Sortare şi filtrare → se dezactivează cu clic pe el butonul Filtru (tabul Data → grupul Sort and Filter → se dezactivează cu clic pe el butonul Filter
3. Sau: tabul Pornire → grupul Editare → butonul Sortare şi filtrare → se dezactivează cu clic pe ea comanda Filtru (tabul Home → grupul Edititng → butonul Sort & Filter → se dezactivează cu clic pe ea comanda Filter)

- **La** clic oriunde în tabel, în panglica aplicaţiei (ribbon) se afişează instrumentele de lucru cu tabelele – Instrumente tabel (Table Tools) şi este adăugat tabul Proiectare (Design).

Ascundere rânduri, coloane, foi de calcul

Un rând, coloană, sau foaie de calcul ascunsă, nu mai apare nici pe ecran, dar nici pe hârtie, dacă se face tipărirea.

- Ascunderea rândurilor, coloanele se realizează astfel:
  1. Se selectează rândul sau coloana respectivă
  2. Tabul Pornire → grupul Celule → butonul Format → Ascundere şi reafişare → Ascundere rând sau Ascundere coloane (tabul Home → grupul Cells → butonul Format → Hide and Unhide → Hide Rows sau Hide Columns)
- Afişarea rândurilor, coloanele ascunse:
  1. Se selectează rândurile sau coloanele învecinate celei ascunse (sau se selectează întreaga foaie de calcul), apoi:
  2. Tabul Pornire → grupul Celule → butonul Format → Ascundere şi reafişare → Reafişare rând sau Reafişare coloane (tabul Home → grupul Cells → butonul Format → Hide and Unhide → Unhide Rows sau Unhide Columns)

  Dacă a fost ascunsă prima coloană sau primul rând, pentru afişare se selectează întreaga foaie de calcul, apoi tabul Pornire → grupul Celule → butonul Format → Ascundere şi reafişare → Reafişare rând sau Reafişare coloane (tabul Home → grupul Cells → butonul Format → Hide and Unhide → Unhide Rows sau Unhide Columns).
- Ascunderea foii de calcul se realizează din tabul Pornire → grupul Celule → butonul Format → Ascundere şi reafişare → Ascundere foaie (tabul Home → grupul Cells → butonul Format → Hide and Unhide → Hide Sheet).
- Afişarea foii de calcul se realizează din tabul Pornire → grupul Celule → butonul Format → Ascundere şi reafişare → Reafişare foaie (tabul Home → grupul Cells → butonul Format → Hide and Unhide → Unhide Sheet).

Protejarea datelor

Protejarea presupune prevenirea editării (modificării, ştergerii) unei foi de calcul, a unui registru sau doar a anumitor celule dintr-o foaie de calcul. În cazul în care se doreşte protejarea anumitor celule dintr-o foaie de calcul împotriva modificărilor neautorizate, acele celule vor trebui întâi blocate prin formatarea cu opţiunea Blocate (Locked), şi abia apoi se va putea stabili protecţia foii de calcul, eventual cu parolă.

- **Blocarea celulelor**

  Primul pas este acela de a formata ca Blocate (Locked) acele celulele din foaia de calcul care vor fi protejate, şi a elimina această formatare pentru celelalte. Pentru aceasta:
  1. Se selectează întreaga foaie de calcul (Ctrl + A)
  2. Tabul Pornire → grupul Celule (tabul Home→ grupul Cells) → butonul Format → se dezactivează opţiunea Blocare celulă (Lock Cell) cu clic pe ea pentru a deproteja întregul conţinut al foii de calcul
  3. Se selectează în foaia de calcul celulele ce vor fi protejate împotriva modificărilor
  4. Tabul Pornire → grupul Celule (tabul Home → grupul Cells) → butonul Format → Blocare celulă (Lock Cell)

  Această opţiune poate fi accesată şi din caseta de dialog Formatare Celule → fila Protecţie (Format Cells → fila Protection), prin bifarea/debifarea Blocate (Locked).

  Fila Protecţie (Protection) a casetei de dialog Formatare celule (Format Cells) permite, de asemenea ascunderea formulelor din celulele selectate (formulele nu vor mai fi afişate în bara de formule la selectarea celulei şi nici în celulă la dublu clic pe aceasta), cu opţiunea Ascunse (Hidden).

Observaţie: Blocarea celulelor şi ascunderea formulelor nu au nici un efect atâta timp cât foaia de calcul nu este protejată, de aceea următoarea etapă va fi aceea de protejare a foii.

- **Protejarea unei foi de calcul**

  Pentru a activa protecţia foii de calcul:

  Tabul Pornire → grupul Celule → butonul Format → Protejare foaie (Tabul Home → grupul Cells → butonul Format → Protect Sheet)

  Opţiunea Protejarea foii şi a conţinutului celulelor blocate (Protect worksheet and contents of locked cells) trebuie să fie bifată, pentru a asigura protecţia foii şi a celulelor blocate anterior. Foaia de calcul poate fi protejată pentru selectare, formatare, inserare, ştergere coloane şi linii, sortare, etc. Se poate, opţional, stabili şi o parolă pentru deprotejarea foii. Din lista Se permit tuturor utilizatorilor foii de lucru (Allow all users of this worksheet to:) se pot bifa operaţiile permise utilizatorilor atâta timp cât foaia este protejată.

  După stabilirea protecţiei, în funcţie de drepturile alocate utilizatorilor, celulele blocate nu mai pot fi editate, sau, dacă s-a debifat Selectare celule blocate (Select locked cells), ele nu mai pot fi nici măcar selectate.

  Pentru a dezactiva protecţia aplicată foii de calcul: Tabul Pornire → grupul Celule → butonul Format → Deprotejare foaie (Tabul Home → grupul Cells → butonul Format → Unprotect Sheet) şi, dacă este solicitată, se introduce parola.

  Observaţie: operaţia de protejare/deprotejare a foii de calcul se mai poate face şi din tabul Revizuire → grupul Modificări → butonul Protejare foaie (tabul Review → grupul Changes → butonul Protect Sheet, respectiv Unprotect Sheet).

- **Protejarea registrului de calcul**

  Protejarea registrului presupune protejarea structurii acestuia şi a ferestrelor. Pentru protejarea registrului de calcul:

  Tabul Revizuire → grupul Modificări → butonul Protejare registru de lucru → Protejare structură şi ferestre (Tabul Review → grupul Changes → butonul Protect Workbook → Protect Structure and Windows)

  Opţional, se poate stabili şi o parolă pentru deprotejarea registrului.

  Elementele de structură care pot fi protejate într-un registru de calcul sunt:
  1. Vizualizarea foilor de calcul ascunse
  2. Redenumirea foilor de calcul
  3. Mutarea, ştergerea, ascunderea foilor de calcul
  4. Inserarea de noi foi de calcul
  5. Mutarea sau copierea foilor de calcul într-un alt registru
  6. Înregistrarea de noi macrocomenzi
  7. Crearea sumarului pentru scenarii

  Elementele ferestrelor ce pot fi protejate într-un registru de calcul sunt:
  1. Schimbarea dimensiunii sau a poziţiei ferestrelor
  2. Mutarea, redimensionarea sau închiderea ferestrelor

Ridicarea protecţiei registrului de calcul de face din tabul Revizuire → grupul Modificări → butonul Protejare registru de lucru → se debifează opţiunea Protejare structură şi ferestre (tabul Review → grupul Changes → butonul Protect Workbook → se debifează opţiunea Protect Structure and Windows). Dacă este nevoie, se introduce parola □ OK.

Test 1.

1. Fişierele din Excel se numesc:
   a) Registre de calcul;
   b) Foi de calcul;
   c) Ferestre de calcul;
   d) Celule de calcul.
2. Workbook înseamnă:
   a) Foi de calcul;
   b) Foi de diagrame;
   c) Registru de lucru;
   d) Grafic.
3. Sheet înseamnă:
   a) Foaie cu diagramă;
   b) Foaie de calcul;
   c) Registru de lucru;
   d) Fişier Excel.
4. Coloanele în Excel se numerotează cu:
   a) Cifre romane;
   b) Litere mari;
   c) Cifre arabe;
   d) Nici una din cele de mai sus.
5. Liniile (rândurile) în Excel se numerotează cu:
   a) Cifre romane;
   b) Litere mari;
   c) Cifre arabe;
   d) Nici una din cele de mai sus.
6. Celula B7 se găseşte la:
   a) Intersecţia liniei B cu coloana 7;
   b) Intersecţia liniei 7 cu coloana B;
   c) Intersecţia liniei 7 cu coloana 7;
   d) Intersecţia liniei B cu coloana B;
7. Programul Excel se deschide iniţial cu:
   a) 1 foaie de calcul;
   b) 2 foi de calcul;
   c) 3 foi de calcul;
   d) 4 foi de calcul.
8. Fiecare foaie de calcul conţine:
   a) 200 de coloane;
   b) 256 de coloane;
   c) 300 de coloane;
   d) 356 de coloane.
9. Fiecare foaie de calcul conţine:
   a) peste 55.000 de linii;
   b) peste 65.000 de linii;
   c) peste 75.000 de linii;
   d) peste 85.000 de linii.
10. Cum poti sa adaugi un rand nou intr-o celula in Excel?
    a) Nu se poate
    b) CTRL+ ALT
    c) ALT+Enter
    d) CTRL+Enter

Test 2

1.Umplerea unor celule selectate cu o culoare se face folosind butonul:
a) b) c) d)

2. Extensia unui fisier Excel este:
   a) xls
   b) slx
   c) exl
3. Afişarea unui anumit număr de zecimale pentru un număr dintr-o celulă sau mai multe celule se face urmând paşii:
   a)Clic-dreapta pe celula respectivă sau pe selecţia mai multor celule → Formatare celule → Număr → Număr de zecimale;
   b)Clic-dreapta pe celula respectivă sau pe selecţia mai multor celule → Formatare celule → Aliniere → Număr de zecimale;
   c)Clic-dreapta pe celula respectivă sau pe selecţia mai multor celule → Formatare celule → Modele → Număr de zecimale;
4.Programul Excel se deschide initial cu:
   a)1 foaie de calcul
   b)3 foi de calcul
   c)3 registre de calcul
5.Liniile in Excel se identifica cu
   a)Cifre romane;
   b)Litere mari;
   c)Cifre arabe;
6.Reprezentarea de forma C4:C12:
   a)imparte valoarea din C4 la valoarea din C12
   b)un grup de celule

c)suma valorilor din celulele respective

7.Eroarea de tipul #VALUE! reprezinta:

a)eroare intr-un numar

b)impartire la zero

c)argumentul din formula contine o greseala

8. Inserarea unei funcţii în Excel se face cu ajutorul butonului:

a) b) c) d)

9.Deschiderea unui fisier Excel existent se face din meniul:

a)Fisier

b)Inserare

c)Vizualizare

10.Celula se afla la:

a)prima linie din foaia de calcul

b)prima coloana din foaia de calcul

c)intersectia liniei cu colona

12.Referinta absoluta la celula D5 se reprezinta astfel:

a)D$5 b)$D$5 c)D$5$

Funcţii şi formule

Procesorul de tabele Excel include un numar mare de functii predefinite (232), dar ofera si posibilitatea ca utilizatorul sa-si defineasca propriile functii, potrivit cerintelor de exploatare a aplicatiilor. Functiile Excel permit efectuarea de calcule si prelucrari diverse, de la cele mai simple pâna la cele mai complexe.

FUNCTII PREDEFINITE

Functiile predefinite reprezinta formule speciale care respectând o anume sintaxa, executa operatii si prelucrari specifice, fiind destinate rezolvarii unor probleme si aplicatii ce contin elemente predefinite de calcul.

Unele functii predefinite sunt echivalente formulelor: de exemplu, formula de adunare a continutului celulelor A1, A2 si A4, adica =A1+A2+A4 este echivalenta cu functia =Sum(A1:A2;A4).

Alte functii (majoritatea cazurilor) nu au echivalent in rândul formulelor, rezultatul scontat neputând fi obtinut decât prin aplicarea functiilor predefinite sau putând fi obtinut pe cale obisnuita, prin aplicarea succesiva a mai multor operatii si formule.

Folosirea functiilor predefinite este supusa unor reguli foarte stricte, a caror nerespectare poate conduce la un rezultat incorect sau generator de eroare.

Cea mai mare parte a functiilor predefinite au trei componente:

- semnul "egal"= (sau semnul "plus" +, pentru compatibilitate cu 1-2-3);
- numele functiei;
- unul sau mai multe argumente;

Nici un spatiu nu este admis ca separator intre cele trei componente ale functiilor predefinite. Argumentele se afla inchise intre paranteze rotunde si sunt separate printr-un separator zecimal. Acest separator poate fi virgula sau punct si virgula, dupa cum a fost configurat initial sistemul. In exemplele luate, se va lua in consideratie ca separator zecimal caracterul "punct si virgula".

Exista si functii care nu au nevoie de precizarea argumentului, de exemplu:=NOW(), =TRUE(), =TODAY(), etc.

Exemplul urmator ilustreaza diferite argumente care se pot intâlni la o functie predefinita:

Functie predefinita	Tip argument
=SUM(A2:A7)	plaja continua de celule
=SUM(A2:A7;A9;A11:A20)	plaja discontinua de celule
=MAX(59;36;84)	lista de valori
=DATE(62;10;18)	lista de valori data calendaristica
=IF(A1=A2;"Bun";Rau")	valoare logica
=INT(SUM(D1:D9)	functie predefinita
=UPPER("Ionescu")	sir de caractere
=REPT("Ionescu",3)	sir si valoare numerica
=FACT(6)	valoare numerica

Excel accepta urmatoarele tipuri de argumente:

- **o conditie**: este o expresie logica care foloseste unul din operatorii logici =, <, >, <>, <=, >=,NOT( ), AND( ), OR( ) pentru o adresa de celula sau un nume de câmp. Conditia argumentului poate fideci o formula, un numar, un nume de camp, un text. Functia evalueaza conditia si procedeaza la diferite operatii in functie de faptul daca conditia este adevarata sau falsa.

- **o locatie**: este o adresa, un nume de câmp, o formula sau functie care genereaza o adresa sau un nume de câmp.

- **un text:** orice secventa de caractere inclusa intre ghilimele, adresa sau un nume de câmp ce contine o eticheta tip sir de caractere sau o formula sau functie care returneaza o eticheta. Un sir de caractere folosit intr-o functie trebuie pus intre ghilimele pentru a nu fi confundat cu un nume de câmp.

- **o valoare**: un numar, adresa sau numele unei celule care contine un numar, o formula sau functie predefinita care returneaza un numar.

Toate tipurile de argumente pot fi folosite impreuna intr-o functie atunci când sintaxa este respectata.

O functie predefinita se poate introduce intr-o celula tastând-o ca atare (conform sintaxei) sau prin intermediul generatorului de functii.

Cea mai simpla metoda o reprezinta introducerea nemijlocita a functiilor predefinite, corespunzator sintaxei, in celula unde se va opera calculul respectiv (metoda recomandata).

In cel de-al doilea caz, se activeaza selectorul functiilor predefinite aflat pe bara de editare sau se activeaza comanda Insert Function Apoi, se alege functia respectiva, din caseta de dialog Paste Function, se valideaza si se completeaza sintaxa generata automat.

Functia poate fi aleasa din lista functiilor cele mai utilizate (Most Recently Used), din lista tuturor functiilor disponibile ordonate alfabetic (All), sau din categoriile de functii specializate (Financial, Date & Time, Math & Trig, Statistical ...)

In celula din care s-a apelat functia predefinita va apare sintaxa functiei selectate si validându-se operatia prin butonul OK se va genera rezultatul respectivei functii.

De regula, utilizarea asistentului de functii presupune parcurgerea a doi pasi:
- pasul 1 semnifica alegerea tipului de functie;
- pasul 2 presupune completarea interactiva a sintaxei functiei respective

Categorii de functii predefinite

Excel poseda un set impresionant de functii predefinite, in numar de 232, grupate pe tipuri potrivit utilitatii acestora la rezolvarea diferitelor probleme.

1. functii matematice si trigonometrice (Math & Trig): permit efectuarea de calcule matematice simple si complexe;
2. functii statistice (Statistical): permit efectuarea unor calcule statistice utilizând serii de valori;
3. functii de informare (Information): afiseaza informatii despre celule si câmpuri;
4. functii logice (Logical): determina valoarea de adevar sau de fals - corespunzator unei conditii;
5. functii baza de data (Database): efectueaza diferite calcule asupra unor rubrici, intr-o baza de date, corespunzator unor criterii definite;
6. functii de cautare si consultare (Lookup & Reference): permit localizarea continutului unei celule;
7. functii calendar sau data calendaristica (Date & Time): manipuleaza numere care reprezinta date calendaristice sau timp;
8. functii text sau sir de caractere (Text): ofera informatii legate de textul existent in celule si permit operatii cu etichete;
9. functii financiare (Financial): permit realizarea de calcule economico-financiare predefinite.

Unelte si trasaturi specifice Excel

Sortare

Excel este utilizat destul de des ca administrator al listelor de date (baze de date). O lista reprezinta o colectie de inregistrari (date) de acelasi tip, cum este de exemplu cartea de telefon.

Excel va permite sa ordonati datele (inregistrarile) din lista in ordine alfabetica sau numerica, crescator sau descrescator.

Sunt doua moduri de a face sortari in Excel – folosind butoanele "Sort" si folosind comanda Sort din meniul Data,. Metoda pe care o vom folosi depinde de aspectul datelor si dupa cate criterii (coloane) se face sortarea. Inainte de sortare este bine sa salvam o copie din fisierul cu date nesortate, ca precautie.

UTILIZAREA BUTOANELOR DE SORTARE

Daca datele pe care vrei sa le sortezi sunt pe o singura coloana, poti sa folosesti butoanele "Sort". Selecteaza orice celula din coloana in care faci sortarea. Daca clicam pe butonul "Sort Ascending" din bara de butoane Standard, Excel va rearanja inregistrarile (liniile cu informatii) in ordine alfabetica daca coloanele contin text, sau in ordine crescatoare daca coloanele contin date numerice. Daca clicam pe butonul "Sort Descending", Excel va rearanja inregistrarile in ordine alfabetica descrescatoare (de la Z la A) daca coloanele contin text, sau in ordine descrescatoare daca in coloane avem date numerice.

SORTAREA INREGISTRARILOR FOLOSIND CASETA DE DIALOG

Putem folosi caseta de dialog Sort daca vrem sa sortam dupa mai multe criterii sau daca avem linii pe care vrem sa le ignoram la sortare.

1. Selectam o celula din cadrul listei
2. Selectam comanda Sort din meniul Data
3. Selectam primul camp dupa care se va face sortarea
4. Bifam ordinea: Ascending (crescator) sau Descending (descrescator)
5. Selectam al doilea camp dupa care se va face ordonarea (la valori egale ale primului camp intra in calcul ordinea data de cel de-al doilea camp)
6. Daca dorim selectam si cel de-al treilea camp de sortare
7. Executam clic pe butonul OK.

REDENUMIREA FOILOR DE CALCUL

Putem sa redenumim foile de calcul in mod sugestiv, tinand cont de datele din acestea:

1. Executam clic dreapta pe numele foii pe care dorim sa o redenumim
2. Selectam optiunea Rename
3. Tastam noul nume al acesteia
4. Apasam tasta Enter

REFERIREA LA DATE DINTR-O ALTA FOAIE DE CALCUL

Este destul de simplu sa folosim datele dintr-o alta foaie de calcul. Cand tiparim intr-o formula adresa unei celule, de exemplu =C3, Excel va intelege ca este vorba de celula C3 din aceeasi foaie de calcul. Daca vrem sa folosim celula din alta foaie de calcul, vom preceda adresa celulei cu numele foii de calcul, de exemplu =Sheet1!C3. Se oserva ca intre numele foii de calcul si adresa celulei se pune !

Daca folosim numele unei foi de calcul intr-o formula si apoi schimbam numele acelei foi de calcul, Excel va schimba automat si numele foii din formula.

STERGEREA UNEI FOI DE CALCUL

1. Executam clic dreapta pe numele foii de calcul pe care vrem sa o stregem
2. Selectam optiunea Delete

Daca stergem o foaie de calcul folosita intr-o formula, formula va da un mesaj de eroare.

INSERAREA FOILOR DE CALUL

1. Executam clic dreapta pe numele foii de calcul in stanga careia doriti sa inserati o noua foaie
2. Selectam optiunea Insert
3. Selectam tipul de foaie pe care dorim sa o inseram
4. Executam clic pe butonul OK

COPIEREA UNEI FOI DE CALCUL

1. Executam clic dreapta pe numele foii de calcul pe care vrem sa o copiem
2. Selectam optiunea Move or Copy
3. Bifam optiunea Create a copy
4. Selectam foaia de calcul in fata careia va fi plasata cea noua
5. Executam clic pe butonul OK

MUTAREA UNEI FOI DE CALCUL

1. Executam clic dreapta pe numele foii de calcul pe care vrem sa o mutam
2. Selectam optiunea Move or Copy
3. Selectam foaia de calcul in fata careia va fi mutata foaia
4. Executam clic pe butonul OK

MODIFICAREA NUMARULUI PRESTABILIT DE FOI DE CALCUL

Fiecare caiet are prestabilit un numar de 16 foi de calcul. Putem modifica acest numar dandu-i o valoare mai mica sau mai mare.

1. Selectam comanda Options din meniul Tools
2. Selectam pagina General
3. Introducem numarul de foi de calcul in campul Sheets in new workbook
4. Executam clic pe butonul OK

IMOBILIZAREA UNEI ZONE DIN FEREASTRA DE AFISARE

Cand lucram cu foi de calcul foarte mari, la deplasarea indicatorului de celula, titlurile foilor se deruleaza si dispar din zona vizibila. Excel va permite imobilizarea unei zone din fereastra de afisare, delimitata prin selectia liniilor si coloanelor, astfel incat aceasta va ramane tot timpul vizibila.

Pentru a imobiliza o zona din fereastra de afisare :

1. Pozitionam indicatorul la intersectia liniei si coloanei care delimiteaza zona de fereastra pe care doriti sa o imobilizati
2. Selectam comanda Freeze Panes din meniul Windows (sau executam clic pe butonul Freeze Panes din bara cu instrumente)

Putem elibera zona anterior imobilizata:

1. Selectam comanda Unfreeze Panes din meniul Window

REPETAREA TITLULUI UNUI TABEL PE FIECARE PAGINA

1. Selectam comanda Page Setup din meniul File
2. Selectam pagina Sheet
3. Specificam liniile care sa se tipareasca pe noile pagini
4. Specificam coloanele care sa se tipareasca pe noile pagini
5. Executam clic pe butonul OK

DELIMITAREA PAGINILOR

La vizualizarea foii de calcul precum si la listarea acesteia, Excel stabileste automat saltul la pagina noua. Avem, totusi, posibilitatea sa stabilim manual de unde sa inceapa o pagina noua.

Putem insera un delimitator de pagina pe directie orizontala :

1. Executam clic asupra numarului liniei de unde dorim sa inceapa o noua pagina
2. Selectam comanda Page Break din meniul Insert

Putem insera un delimitator de pagina pe directie verticala :

3. Executam clic asupra numelui coloanei de unde dorim sa inceapa o noua pagina
4. Selectam comanda Page Break din meniul Insert

Delimitatorii de pagina pot fi stersi:

1. selectam o celula adiacenta delimitatorului de pagina
2. Selectam comanda Remove Page Break din meniul Insert

Pentru a inlatura toti delimitatorii de pagina din cadrul unei foi de calcul selectam toata foaia de calcul si apoi folosim comanda de la Pasul2.

CONFIGURAREA PAGINII

Putem modifica orientarea paginii, distantele de la marginile acesteia, modul de aliniere a datelor in pagina.

Selectam File|Page Setup din bara de meniuri pentru a formata pagina, a seta marginile si a adauga antete si subsoluri.

- Page

Selectam Orientarea din tab-ul Page in fereastra Page Setup. Orientarea paginii poate fi verticala (Portrait) sau orizontala (Landscape). Dimensiunea foii de calcul poate fi formatata cu optiunea Scaling. Daca vrem ca toate coloanele sa apara intr-o singura pagina si deci aceasta sa apara latita, selectam Fit to 1 page(s) wide.

- Margins

Putem schimba marginile de sus, de jos, stanga si dreapta sub tab-ul Margins. Introduceti valorile in campurile antet si subsol (Header/Footer) care indica cat de departe de marginile paginii va aparea textul din antet si subsol. Verificam daca tabelul este centrat orizontal si vertical in pagina.

- Header/Footer

Putem adauga informatii in partea de sus si de jos a paginii tiparite. Aceste informatii vor apare ulterior pe fiecare pagina tiparita.

1. Selectam comanda Page Setup din meniul File
2. Selectam pagina Header/Footer
3. Selectam un antet
4. Selectam un subsol
5. Executam clic pe butonul OK

Se pot crea antete si subsoluri proprii:

6. Selectam comanda Page Setup din meniul File
7. Selectam pagina Header /Footer
8. Executam clic asupra butonului Custom Header sau Custom Footer
9. Introducem datele pe care le dorim in antet, respectiv in subsol
10. Executam clic pe butonul OK

Format Text – Schimbam pentru textul scris fontul, dimensiunea si stilul.
Page Number – Inseram numarul paginii pe fiecare pagina.
Total Number of Pages – Numarul total de pagini
Date – Adauga data curenta.
Time – Adauga timpul curent.
File Name – Adauga nume fisierului.
Tab Name – Adauga numele foii de calcul.

- Sheet

Validati optiunea Gridlines daca vreti ca liniile care divizeaza foaia in celule sa apara la printarea foii de calcul. Daca foaia de calcul are cateva pagini si numai prima pagina are titlul inclus pentru coloane, selectati Rows to repeat at top pentru ca acest titlu sa se repete pe fiecare pagina.

Vizualizarea inaintea listarii

Selectam File|Print Preview din bara de meniuri pentru a vizualiza foaia de calcul inaintea printarii.
Apare o bara cu urmatoarele butoane :
Next – Afiseaza pagina urmatoare
Previous – Afiseaza pagina precedenta
Zoom – Mareste continutul ferestrei
Print – Tipareste foaia de calcul
Setup – Defineste parametrii de configurare a paginii
Margins – Stabileste distantele de marginile paginii

Close – Inchide ecranul de vizualizare
Help - Ajutor
Listarea foii de calcul
Pentru listarea foii de calcul selectam File|Print din bara de meniuri.

- Print Range - Selectam pentru a fi listate toate paginile sau un numar de pagini incepand cu pagina... pana la pagina... .
- Print What – Listam selectiv un grup de celule selectate, foaia de calcul activa sau toate foile de calcul dintr-un caiet cu foi de calcul.
- Copies – Specificam numarul de exemplare in care vrem sa listam. Bifam optiunea Collate daca dorim ca paginile sa fie listate in ordine.

Alegem OK pentru a lista.

Test 3.

1. Înainte de scrierea unei formule matematice într-o celulă se pune semnul:
   a) = b) + c) / d) ?
2. Inserarea unei funcţii în Excel se face cu ajutorul butonului:
   a) b) c) d)
3. Calcularea unei sume în Excel se face cu ajutorul butonului:
   a) b) c) d)
4. Funcţia **SUM** calculează:
   a) Media aritmetică;
   b) Procentul dintr-un număr;
   c) Suma unor celule, linii, coloane;
   d) Maximul dintre mai multe numere.
5. Funcţia **AVERAGE** calculează:
   a) Media aritmetică;
   b) Procentul dintr-un număr;
   c) Suma unor celule, linii, coloane;
   d) Maximul dintre mai multe numere.
6. Funcţia **PMT** este o funcţie:
   a) Matematică;
   b) Financiară;
   c) Statistică;
   d) Nici una dintre cele enumerate.
7. Opţiunea ***Validare date*** se găseşte în meniul:
   a) Inserare;
   b) Format;
   c) Instrumente;
   d) Date.
8. Funcţia **PRODUCT** calculează:
   a) Diferenţa unor numere;
   b) Produsul unor numere;
   c) Media aritmetică a unor numere;
   d) Suma unor numere.
9. Formatarea numerelor conţinute în celule se face executând paşii:
   a) Clic-dreapta pe celula respectivă sau pe selecţia mai multor celule → Formatare celule → Număr;
   b) Clic-dreapta pe celula respectivă sau pe selecţia mai multor celule → Formatare celule → Hyperlink;
   c) Clic-dreapta pe celula respectivă sau pe selecţia mai multor celule → Formatare celule → Modele;
   d) Clic-dreapta pe celula respectivă sau pe selecţia mai multor celule → Formatare celule → Protecţie.
10. Formula **=SUM(A1:A6)/6** are ca efect:
    a) Însumarea (adunarea) numerelor din celulele A1, A2, ... , A6;
    b) Împărţirea la 6 a fiecărui număr din celulele de la A1 la A6;
    c) Calcularea mediei aritmetice a numerelor din celulele A1, până la A6;
    d) Înmulţirea numerelor cuprinse în celulele de la A1 la A6.
11. Funcţia **=IF(B12>1000; 75%; 50%)** se traduce prin:
    a) Dacă numărul din celula B12 este mai mare decât 1000 atunci afişează 75%, dacă nu afişează 50%;
    b) Dacă numărul din celula B12 este mai mare decât 1000 atunci afişează 50%, dacă nu afişează 75%;
    c) Dacă numărul din celula B12 este mai mare decât 1000 atunci calculează 75% din el;
    d) Dacă numărul din celula B12 este mai mare decât 1000 atunci calculează 50% din el;
12. Alinierea orizontală, verticală şi încadrarea textului se face astfel:
    a) Clic-dreapta pe celula respectivă → Formatare celule → Font;
    b) Clic-dreapta pe celula respectivă → Formatare celule → Bordură;
    c) Clic-dreapta pe celula respectivă → Formatare celule → Aliniere;
    d) Clic-dreapta pe celula respectivă → Formatare celule → Modele.
13. Salvarea unui fişier ***Excel*** se face din meniul:
    a) Inserare;
    b) Vizualizare;
    c) Editare;
    d) Fişier.

14. Umplerea unor celule selectate cu o culoare se face folosind butonul:
a) b) c) d)
15. Alegerea culorii fontului într-o celulă sau mai multe celule selectate se face cu ajutorul butonului:
a) b) c) d)
16. Afişarea unui anumit număr de zecimale pentru un număr dintr-o celulă sau mai multe celule se face urmând paşii:
    a) Clic-dreapta pe celula respectivă sau pe selecţia mai multor celule → Formatare celule → Număr → Număr de zecimale;
    b) Clic-dreapta pe celula respectivă sau pe selecţia mai multor celule → Formatare celule → Aliniere → Număr de zecimale;
    c) Clic-dreapta pe celula respectivă sau pe selecţia mai multor celule → Formatare celule → Modele → Număr de zecimale;
    d) Această operaţie nu este posibilă.
17. Pentru a insera pe o linie sau pe o coloană o ***serie*** se parcurg etapele:
    a) Inserare → Umplere → Serie;
    b) Editare → Umplere → Serie;
    c) Vizualizare → Umplere → Serie;
    d) Format → Umplere → Serie.
18. Extensia unui fişier Excel este:
    a) .doc
    b) .ppt
    c) .xls
    d) .mp3
19. Aplicarea bordurilor unui tabel se poate face cu ajutorul butonului:
a) b) c) d)

Test 4

1. Câte funcţii imbricate se pot regăsi intr-o formulă Excel ?
a. 7 b. 9 c. 12 d. 10
2. În domeniul B4:B11 avem un set de valori numerice. Aceste valori trebuie înmulţite toate cu valoarea 5,iar rezultatele înmulţirilor trebuie plasate în domeniul C4:C11. Valoarea 5 se găseşte în celula Al. Care esteformula corectă pe care trebuie să o scriem în celula C4 pentru ca prin copiere pe coloană, să rezulte valorile corecte?
a. =B4*Al b. =$B4*Al c. =B4*$A1 d. =B4*Al
3. Pentru a realiza o situaţie a elevilor unei clase se trec într-o foaie de calcul următoarele date: nume(A), med_romana(B), med_fizica(C), med_generala(D), situaţie(E). Un elev este considerat promovat dacă toate mediile sunt mai mari sau egale cu 5, altfel el este corigent. Ce formulă se va aplica în celula E2?
a. =IF(AND(B2<5;C2<5;D2<5;E2<5);"corigent";"promovat")
b. =IF(OR(B2<5;C2<5;D2<5; E2<5);"corigent";"promovat")
c. =IF(OR(B2<5;C2<5;D2<5;E2<5);"promovat";"corigent")
d. =IF(OR(B2>4;C2>4;D2>4;E2>4);"corigent";"promovat")
4. Dacă dorim să îngheţăm atributele coloanelor din rândul 3 şi atributele rândurilor din coloana A, pe ce celulă trebuie să facem clic înainte de a executa comanda îngheţare panouri?
a. B4 b. A1 c. B3 d. B2
5. Care din următoarele funcţii Excel concatenează textele specificate ca argumente?
a. CONCAT(textl;text2)
b. CODE(textl ;text2)
c. CONCATENATE(textl ;text2)
d. EXACT(textl;text2)
6. Mesajul de eroare #VALUE! apare când:
a. formula se referă la o celulă inexistentă
b. formula se referă la o celulă în care nu există încă nici o valoare
c. în formula s-a utilizat o denumire pe care Excel nu o recunoaşte
d. valoarea nu este de tipul corespunzător argumentului
7. Care din următoarele funcţii au ca argument o plajă discontinuă de celule?
a. =SUM(A2:A7)
b. =MAX(59;36;84)
c. =SUM(A2:A7;A9;A11:A20)
d. =IF(Al=A2;"Bun";Rau")
8. Pentru inserarea unei structuri de decizie intr-o celulă Excel folosim funcţia
a. =COUNTIF() b. =IF() c. =VLOOKUP() d. =ADRESS()
9. Stilul Comma(0) (Virgula 0):
a. Adaugă 2 zecimale şi introduce virgula în calitate de separator de mii
b. Rotunjeşte zecimalele şi introduce virgula în calitate de separator de mii
c. Înmulţeşte numărul cu 100 şi adaugă simbolul de procent
d. Adaugă 3 zecimale şi introduce virgula ca separator de mii
10. În domeniul A2:A25, avem numele elevilor dintr-o clasă, iar în domeniul B2:B25, mediile lor generale. Cum trebuie calculat numărul de elevi cu media generală cuprinsă între 7 şi 8,99. Care este formula ce va fi utilizată ?
a. =COUNTA(A2:A25)
b. =COUNTIF(A2:A25;">=7" AND „<=9")
c. =COUNTIF(B2:B25;">=7")-COUNTIF(B2:B25;">=9")
d. =COUNT(B2:B25)
11. Modificarea culorii unei etichete a unei foi de calcul se face prin:
a. Click dreapta pe etichetă > Tab color
b. Click dreapta pe etichetă > Colors

c. Dublu click pe etichetă > Modify color
d. Dublu click pe etichetă > Font
12. Ce va afişa funcţia =T(A1) dacă în celula A1 introducem numărul 2009 ?
a. 2009 b. #VALUE c. 2010 d. Nimic
13. Care este efectul produs de scrierea într-o celulă a unei foi de lucru a următoarei formule de calcul ?
=(ROUND(1575,368;2)+POWER(3;5))* PRODUCT(4;5;0)
a. 1818,37 b. 0 c. 1575,368 d. 1818,368
14. Referinţa absolută către celula B5 din pagina Sheet2 a registrului Book2 are forma:
a. =(Book2).Sheet2.B5
b. =[Book2.xls]Sheet2!$B$5
c. =[Book2.xls]Sheet2.$B$5
d. =(Book2).Sheet2.$B5
15. Recalcularea întregii foi de calcul se face prin apăsarea tastei:
a. F1 b. F5 c. F12 d. F9
16. Pentru evitarea greşelilor de introducere a datelor in celule se utilizează funcţia:
a. ON ERROR
b. VALIDATE
c. CORRECT
d. VERIFY
17. În coloana A1:A20 se reţine un număr de valori reprezentând preţul unor produse. În celula B1 există înscrisă moneda utilizată, spre exemplu „Pts" (Pesetas mexicane). Cum se poate afişa în coloana C1:C20 valoarea numerică, urmată de simbolul monedei pentru fiecare valoare corespunzătoare din A1:A20 ? (Ex:| 12 | Pts| 12 Pts|)
a. =A1 AND (B1)
b. =A1&B1
c. =A1&" "&$B$1
d. nu se pot scrie date de tipuri diferite în aceeaşi celulă
18. Datele referite în Excel se pot afla pe aceeaşi pagină, la celule diferite, pe pagini diferite sau chiar în registre diferite. Dacă se doreşte referirea din pagina2 către celula A1 din pagina1, se va scrie:
a. =A1(pagina1)
b. =pagina1.A1
c. =pagina1!A1
d. =A1=pagina1
19. Se poate rezolva o ecuaţie cu ajutorul unei funcţii Excel ? Daca da, care este aceasta ?
a. MS Equation b. AutoFilter c. Goal Seek d. Pivot Table
34. Dacă se doreşte completarea automată (Autofill) cu datele dintr-o listă particularizată (spre exemplu, zilele săptămânii), se va defini lista în:
a. Custom Dictionary b. Custom List c. Personal List d. Nici una
20. Pentru a ne referi la datele de pe primul rând, dar de la coloanele corespunzătoare unei celule rezultat, vom folosi referinţa de tip:
a. =A1 b. =$A1 c. =A$1 d. =$A$1
21. Datele numerice introduse la editarea unei celule sunt aliniate automat:
a. La stânga b. La dreapta c. La centru d. Justify
22. Registrul de lucru Excel permite un număr minim de foi de lucru:
a. 256 b. 3 c. 1 d. 12
23. Pentru potrivirea automată a unui tabel de Excel in pagina tipărită, folosim opţiunea:
a. Print Preview/Margins
b. Page Setup/Page/Fit to...
c. Print Preview/Printer
d. Page Setup/Orientation/Landscape
24. Pentru stabilirea ariei de tipărire către un anumit tabel dintr-o foaie de calcul, folosim:
a. File/Print Aria/Set Print Aria
b. File/Page Setup/Paper Size
c. Tools/Options
d. Nici una de mai sus
25. Care din următoarele variante nu este un model conceptual al bazelor de date:
a. modelul ierarhic b. modelul tabel c. modelul reţea d. modelul relaţional

1. https://portal.ctcnvk.ro/suporturi-de-curs/Arhiva/2010/MTPAsistent Office.zip, 25 oct 2016
2. www.didactic.ro, 25 oct 2016,
3. Mariana Pantiru , Manual Tehnologia Informaţiei si Comunicaţiilor, Manual cl-a 10-a ed. All

DISCIPLINELE DE BACAULAUREAT

Proba A	Evaluarea competenţelor lingvistice de comunicare orală în limba română
Proba C	Evaluarea competenţelor lingvistice într-o limbă de circulaţie internaţională
Proba D	Evaluarea competenţelor digitale
Proba Ea (scrisă)	Limba şi literatura română
Proba Ec (scrisă)	Proba obligatorie a profilului: ISTORIE
Proba Ed (scrisă)	Proba la alegere a profilului: GEOGRAFIE FILOSOFIE LOGICĂ ŞI ARGUMENTARE PSIHOLOGIE SOCIOLOGIE

CUPRINS

Cuvânt înainte 1
Extras din regulamentul de organizare cursuri F.R. 1
Planul-cadru pentru învăţământul cu frecvenţă redusă 2
Capitolul 1. Limba şi literatură română 3
Capitolul 2. Limba engleză 10
Capitolul 3. Limba franceză 19
Capitolul 4. Matematică 28
Capitolul 5. Fizică 34
Capitolul 6. Istorie 42
Capitolul 7. Geografie 50
Capitolul 8. Economie 59
Capitolul 9. Sociologie 67
Capitolul 10. Educaţie antreprenorială 74
Capitolul 11. Tehnologia informaţiei şi a comunicaţiilor 81
Disciplinele de bacalaureat 93

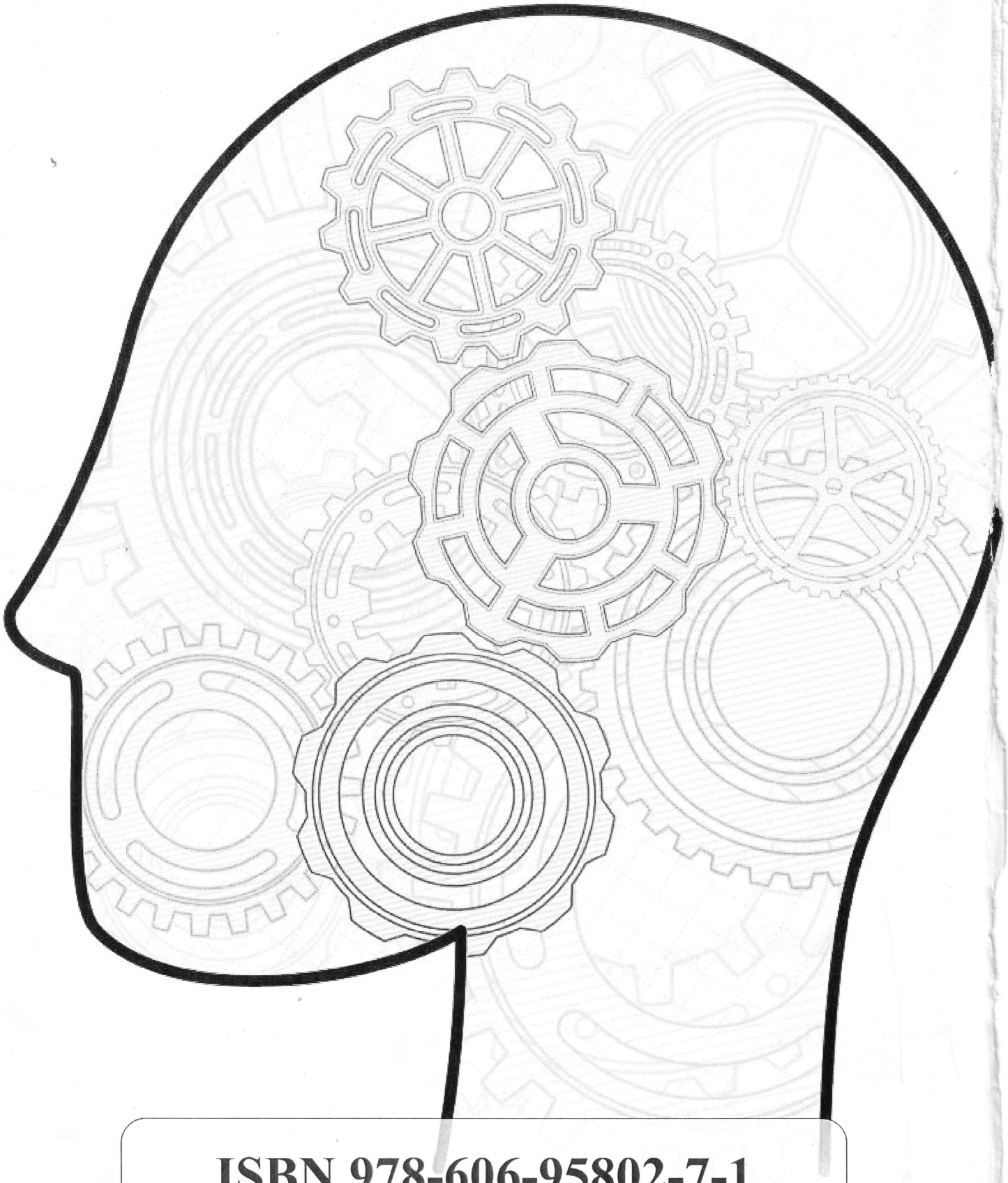

ISBN 978-606-95802-7-1

Grafica: Adelin Dancu